

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

TUTANAK DERGİSİ

2'nci Birleşim
2 Ekim 2024 Çarşamba

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde yer alan ve kâtip üyeler tarafından okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

I.- GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

II.- GELEN KÂĞITLAR

III.- YOKLAMALAR

IV.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 28'inci Dönem Üçüncü Yasama Yılı'nın hayırlı ve uğurlu olmasını temenni ettiğine ilişkin konuşması

V.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) Milletvekillerinin Gündem Dışı Konuşmaları

- 1.- Ordu Milletvekili Naci Şanlıtürk'ün, fındık ve kahverengi kokarca istilasına ilişkin gündem dışı konuşması
- 2.- Aydın Milletvekili Hüseyin Yıldız'ın, zeytin ve pamuk üreticilerinin sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması
- 3.- Sinop Milletvekili Nazım Maviş'in, İsrail'in Lübnan'a saldırılarına ilişkin gündem dışı konuşması

VI.- AÇIKLAMALAR

- 1.- İzmir Milletvekili Şebnem Bursalı'nın, yeni yasama yılına ilişkin açıklaması
- 2.- Şanlıurfa Milletvekili Cevahir Asuman Yazmacı'nın, 28'inci Dönem Üçüncü Yasama Yılına ve Gazi Meclisin tatile girmesiyle Şanlıurfa ve ilçelerinin yanı sıra, Türkiye Buluşmaları kapsamında birçok ilde vatandaşlarla bir araya geldiklerine ilişkin açıklaması
- 3.- Tekirdağ Milletvekili Mestan Özcan'ın, İsrail'in katliamlarına devam ettiğine ilişkin açıklaması
- 4.- İstanbul Milletvekili Mehmet Önder Aksakal'ın, 28'inci Dönem Üçüncü Yasama Yılına, Demokratik Sol Partiye ve Türkiye'nin olası bir doğrudan hedef noktasına gelmeden sığınmacı sorunundan ivedilikle kurtulması gerektiğine ilişkin açıklaması
- 5.- Rize Milletvekili Tahsin Ocaklı'nın, tır şoförlerinin Sarp, Türkgözü ve Çıldır Sınır Kapılarında yaşadığı sorunlara, sürgün edilen Bahar Aslan Hocaya, Ankara girişinde durdurulan maden işçilerine ve Öğretmenlik Mesleği Kanunu'na ilişkin düzenlemelere ilişkin açıklaması
- 6.- Zonguldak Milletvekili Saffet Bozkurt'un, 28'inci Dönem Üçüncü Yasama Yılına ilişkin açıklaması
- 7.- Bursa Milletvekili Ayhan Salman'ın, 28'inci Dönem Üçüncü Yasama Yılına ve İnegöl'deki 51'inci MODEF EXPO Uluslararası Mobilya Fuarı'na ilişkin açıklaması
- 8.- Diyarbakır Milletvekili Mehmet Sait Yaz'ın, İsrail'in Filistin'i, Lübnan'ı, Yemen'i ve Suriye'yi vurduğuna ilişkin açıklaması
- 9.- Muş Milletvekili Sümeyye Boz'un, 3 Ekim 1993'te Vartinis'te yaşananlara ilişkin açıklaması
- 10.- Balıkesir Milletvekili Serkan Sarı'nın, yüz bir yıllık cumhuriyetin eğitim mirasının yirmi iki yılda yok edildiğine ilişkin açıklaması
- 11.- Kocaeli Milletvekili Mehmet Aşıl'a'nın, idam cezasının yeniden getirilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması
- 12.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül'ün, Aydın'da çevre katliamlarının maden ocağı ve JES'lerle devam ettiğine ilişkin açıklaması
- 13.- Amasya Milletvekili Reşat Karagöz'ün, artan kredi maliyetlerinin firmaları zor durumda bıraktığına ilişkin açıklaması
- 14.- Kırşehir Milletvekili Metin İlhan'ın, iktidarın 14 Eylüldeki Cumhurbaşkanlığı kararıyla Seyfe Gölü'nün koruma alanını çeşitli bahanelerle daralttığına ilişkin açıklaması
- 15.- Adana Milletvekili Ayhan Barut'un, kalıcı yaz saati uygulamasına ilişkin açıklaması
- 16.- Uşak Milletvekili Ali Karaoba'nın, yeni yasama yılına ve saatleri yıl içinde değiştirmeden uygulanan yaz saati uygulamasına ilişkin açıklaması
- 17.- Samsun Milletvekili Murat Çan'ın, fındık üreticilerinin sorunlarına ilişkin açıklaması
- 18.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, Adana'nın Saimbeyli ilçesi Kapaklıkuyu köyünde Orman İşletme Müdürlüğü tarafından orman varlığının bitme seviyesine ulaştırıldığına ilişkin açıklaması
- 19.- Erzincan Milletvekili Süleyman Karaman'ın, Yaşlılar Günü'ne, 28'inci Dönem Üçüncü Yasama Yılına ve Sivas-Erzincan Hızlı Tren Hattı'nın yapımına ilişkin açıklaması
- 20.- Kahramanmaraş Milletvekili İrfan Karatutlu'nun, Kahramanmaraş'ta yaşanan sorunlara ilişkin açıklaması

21.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, yeni yasama dönemine, Manisa Akhisar'da bulunan FERNAS Madencilik işçilerinin 25 Ağustos'tan beri bir mücadele yürüttüklerine, Cumhurbaşkanının dün Genel Kurulda yaptığı konuşmaya, Türkiye Cumhuriyeti'nin İsrail'e dönük her türlü tedbirin içerisinde olması gerektiğine ve Meclisin bu sorunu burada konuşmak zorunda olduğuna ilişkin açıklaması

22.- İstanbul Milletvekili İsa Mesih Şahin'in, yeni yasama yılına; işgalci ve soykırımcı İsrail'in Gazze ve Lübnan'a olan saldırılarının bölgeyi istikrarsız hâle getirdiğine ve bölgede büyük bir tehdit oluşturduğuna, bölgesel krizlerde, dış siyasette Türkiye Büyük Millet Meclisinin tek ses olmasının önemli olduğuna ve bu sese destek vermeye çalışacaklarına; işçinin, esnafın, öğrencinin, memurun geçim sıkıntısının devam ettiğine; Türkiye'nin en önemli sorununun adalet sorunu olduğunu buradan güçlü bir şekilde haykırmaya devam edeceklerine, Gazeteci Elif Çakır'ın Bursa'da kaldığı bir otelde yanlışlıkla gözaltına alındığına ilişkin açıklaması

23.- İstanbul Milletvekili Mehmet Satuk Buğra Kavuncu'nun, 28'inci Dönem Üçüncü Yasama Yılına, yeni yasama yılıyla ilgili temennilerine, geçen iki ay boyunca toplumun farklı kesimlerinden birçok insanla bir araya geldiğine, FERNAS Madencilik işçilerinin hak arayışlarıyla ilgili destek verdiklerine, İsrail'in âdeta bir terör devleti hâline geldiğine, dün Genel Başkan Dursun Müsavat Dervişoğlu'yla beraber Danıştaya verdikleri dilekçeye, bu yasama yılında eğitimde eşitliğin sağlanmasını umduklarına, okullardaki hijyen problemine, İstanbul Ticaret Odasının açıkladığı enflasyon rakamına ve ülkedeki kayıt dışı para problemine ilişkin açıklaması

24.- Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç'ın, 28'inci Dönem Üçüncü Yasama Yılına, İsrail ile Filistin arasında kalıcı bir barışın tesis edilmesinin uluslararası alanda da desteklenmesi ve iki devletli bir sistemin hayata geçirilmesi gerektiğine, bu yasama döneminin gündemindeki yasal düzenlemelere ve yeni bir anayasa ihtiyacının geniş bir mutabakat ortamında ele alınması gerekliliğinin ortada olduğuna, Milliyetçi Hareket Partisinin Ankara 32. Ağır Ceza Mahkemesinde devam eden davanın duruşmalarını titizlikle takip ettiğine ve 1 Ekim Dünya Yaşlılar Günü'ne ilişkin açıklaması

25.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, yeni yasama yılına; Kobani kumpas davasından dolayı siyasi tutsak olanları, Gezi tutsaklarını ve tüm siyasi mahpusları selamladığına; hasta mahpuslara ve bu sabah vefat eden Abdulkadir Kuday'a, bir Meclisin aynadaki yansımasının o ülkenin cezaevleri olduğuna; Meclisin başarılı olmak istiyorsa kendini topluma, halka açmak zorunda olduğuna; yeni çalışma döneminin her şeyden önce kuvvetler ayrılığını ve denge denetleme mekanizmasının işlerliğini mutlaka sağlaması gerektiğine, İç Tüzük'ün yenilenmesine ihtiyaç olduğuna ve yeni anayasa çalışmalarına, İsrail'in saldırılarına ve barış siyasetine ilişkin açıklaması

26.- Gaziantep Milletvekili Abdulhamit Gül'ün, 28'inci Dönem Üçüncü Yasama Yılına, yeni anayasa çalışmalarına, Meclis İçtüzüğü'nün değiştirilmesinin elzem olduğuna, Ankara Milletvekili Murat Emir'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine, İsrail'in soykırımının devam ettiğine, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın geçen hafta Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda yaptığı konuşmaya ve dünyada bir küresel savaşa, gerilime sebep olmaksızın bölgesel krizin sona ermesini Türkiye olarak dilediklerine, Türkiye ortak paydasında iç cephe ne kadar güçlü tutulursa dış cephede küresel olarak o kadar daha güçlü bir Türkiye olunacağına ilişkin açıklaması

27.- İstanbul Milletvekili Suat Özçağdaş'ın, Konya Milletvekili Orhan Erdem'in Saadet Partisi grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

28.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, İstanbul Milletvekili Suat Özçağdaş'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

29.- Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, Tekirdağ Milletvekili Çiğdem Koncagül'ün İYİ Parti grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

30.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, DEM PARTİ grup önerisine ilişkin açıklaması

31.- İstanbul Milletvekili İsa Mesih Şahin'in, Sinan Ateş'in ailesine, kız kardeşine bir saldırı olduğu yönündeki son dakika haberine ilişkin açıklaması

32.- Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, İstanbul Milletvekili Cüneyt Yüksel'in DEM PARTİ grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

33.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

34.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Eskişehir Milletvekili Ayşen Gürcan'ın CHP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

35.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, yeni yasama yılına ve Eskişehir Milletvekili Ayşen Gürcan'ın CHP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

36.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun, yeni yasama yılına ve Ankara Milletvekili Murat Emir ile Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

37.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun, Diyarbakır Milletvekili Osman Cengiz Çandar'ın birleştirilerek görüşülmesi kabul edilen (10/235, 837, 1601, 1602, 1800, 1801) esas numaralı Meclis Araştırması Önergelerinin üzerinde DEM PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

38.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

39.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun, Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

40.- Diyarbakır Milletvekili Osman Cengiz Çandar'ın, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

41.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

42.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun, Diyarbakır Milletvekili Osman Cengiz Çandar ile Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

VII.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) Tezkereler

1.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Avrupa Birliği (AB) Konseyi Macaristan Dönem Başkanlığı tarafından 3-4 Ekim 2024 tarihlerinde Macaristan'ın başkenti Budapeşte'de düzenlenecek "Avrupa Birliğinde İstikrar, Ekonomik Koordinasyon ve Yönetişim" konulu parlamentolar arası konferansa katılım sağlanması hususuna ilişkin tezkeresi (3/924)

2.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Arnavutluk'un başkenti Tiran'da düzenlenecek Dünya Gıda Örgütü (FAO) Avrupa ve Orta Asya (ECA) Bölgesi Ulusal Parlamentoları Gıda ve Tarım Komisyonu Başkanları ve Üyeleri Birinci Bölgesel Toplantısı'na katılım sağlanması hususuna ilişkin tezkeresi (3/925)

VIII.- ÖNERİLER

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri

1.- Saadet Partisi Grubunun, Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili İsa Mesih Şahin tarafından, Milli Eğitimin genel sorunlarını belirlemek ve gerekli tedbirleri almak amacıyla 2/10/2024 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 2 Ekim 2024 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

2.- İYİ Parti Grubunun, Grup Başkan Vekilleri İstanbul Milletvekili Mehmet Satuk Buğra Kavuncu ve Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez tarafından, çocuk koruma sistemindeki eksiklikleri ortaya koymak, bu eksikliklerin giderilmesi için öneriler geliştirmek ve çocukların fiziksel ve psikolojik sağlıklarını koruyacak önleyici tedbirlerin hayata geçirilmesini sağlamak amacıyla 2/10/2024 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 2 Ekim 2024 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

3.- DEM PARTİ Grubunun, Grup Başkan Vekilleri Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit ve Muş Milletvekili Sezai Temelli tarafından, Narin Güran cinayetinin tüm yönleriyle araştırılması amacıyla 2/10/2024 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 2 Ekim 2024 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

4.- CHP Grubunun, Diyarbakır Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıku ve arkadaşları tarafından, Narin Güran cinayetinin bütün yönleriyle araştırılması amacıyla 2/10/2024 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 2 Ekim 2024 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

5.- AK PARTİ Grubunun, gündemdeki sıralama ile Genel Kurulun çalışma saatlerinin yeniden düzenlenmesi; 2024 Ekim ayındaki birleşimlerinde denetim konularının görüşülmeyle gündemin "Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler" kısmında yer alan işlerin görüşülmesine; 2 Ekim 2024 Çarşamba günü (bugün) birleşiminde (10/1601), (10/837), (10/1602), (10/235), (10/1801) ve (10/1800) esas numaralı Meclis Araştırması Önergelerinin görüşmelerinin birleştirilerek yapılmasına ve 161 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak bölümler hâlinde görüşülmesine ilişkin önerisi

IX.- SEÇİMLER

A) Komisyonlarda Açık Bulunan Üyeliklere Seçim

1.- Çevre Komisyonunda boş bulunan üyeliğe seçim

2.- Millî Savunma Komisyonunda boş bulunan üyeliğe seçim

3.- Avrupa Birliği Uyum Komisyonunda boş bulunan üyeliğe seçim

4.- Plan ve Bütçe Komisyonunda boş bulunan üyeliğe seçim

5.- Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunda boş bulunan üyeliğe seçim

X.- MECLİS ARAŞTIRMASI

A) Ön Görüşmeler

1.- Diyarbakır Milletvekili Ceylan Akça Cupolo ve 20 Milletvekili'nin, yapay zekânın ortaya çıkardığı riskleri tespit etmek, dijital kamusal alanda bireylerin dijital haklarını tanımlamak ve gerekli yasal altyapıyı oluşturmak amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önerisi (10/235)

2.- İstanbul Milletvekili Yunus Emre ve 20 Milletvekili'nin, yapay zekâ başta olmak üzere teknolojik gelişmelerin izlenerek istihdama olumlu katkı sağlayacak önerilerin geliştirilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önerisi (10/837)

3.- Eskişehir Milletvekili Fatih Dönmez ve 96 Milletvekili'nin, yapay zekânın kazanımlarına yönelik atılacak adımların ve yasal altyapının belirlenmesi, yapay zekânın toplumsal alanda ortaya çıkarabileceği risklerin tespit edilerek gerekli tedbirlerin alınabilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önerisi (10/1601)

4.- MHP Grubu adına Grup Başkan Vekilleri Manisa Milletvekili Erkan Akçay ile Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç'ın, yapay zekânın kazanımlarına yönelik atılacak adımların ve yasal altyapının belirlenmesi, yapay zekânın toplumsal alanda ortaya çıkarabileceği risklerin tespit edilmesi ve gerekli tedbirlerin alınabilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önerisi (10/1602)

5.- Saadet Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili İsa Mesih Şahin'in, yapay zekâ alanındaki hedeflerin belirlenmesi, yasal altyapının oluşturulması ve yapay zekâ projelerinin hızlanmasını sağlayacak çalışmaların yapılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önerisi (10/1800)

6.- İYİ Parti Grubu adına Grup Başkan Vekili Mehmet Satuk Buğra Kavuncu'nun, yapay zekâ teknolojileri alanında atılması gereken stratejik adımların belirlenerek etkili ve güvenli kullanımın sağlanabilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önerisi (10/1801)

XI.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- Sinop Milletvekili Nazım Maviş ve 100 Milletvekilinin Öğretmenlik Mesleği Kanunu Teklifi (2/2239) ve Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 143)

XII.- YAZILI SORULAR VE CEVAPLARI

- 1.- Zonguldak Milletvekili Eylem Ertuğ Ertuğrul'un, OYAK'ın üye sayısına ve faaliyetlerine ilişkin sorusu ve Milli Savunma Bakanı Yaşar Güler'in cevabı (7/14259)
- 2.- Kars Milletvekili İnan Akgün Alp'in, Kars'ın merkez ilçesine bağlı Tazekent köyünün Dalyan yaylasının kullanımının yasaklanmasına ilişkin sorusu ve Milli Savunma Bakanı Yaşar Güler'in cevabı (7/15330)
- 3.- Çanakkale Milletvekili Özgür Ceylan'ın, Gölcük Donanma Komutanlığı bünyesinde bulunan lojmanlara ilişkin sorusu ve Milli Savunma Bakanı Yaşar Güler'in cevabı (7/15331)
- 4.- İzmir Milletvekili İbrahim Akın'ın, Manisa TARİŞ Üzüm Birliğinde yapıldığı iddia edilen bir yolsuzluk olayına ilişkin sorusu ve Ticaret Bakanı Ömer Bolat'ın cevabı (7/15525)
- 5.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, Akdeniz'de ABD deniz kuvvetleri tarafından yapılan tatbikata Türk Donanması'nın katılıp katılmadığına ilişkin sorusu ve Milli Savunma Bakanı Yaşar Güler'in cevabı (7/15741)
- 6.- Ankara Milletvekili Kürşad Zorlu'nun, 2002'den bu yana tamamlanmayan konut projeleri nedeniyle mağduriyet yaşayanlara ilişkin sorusu ve Ticaret Bakanı Ömer Bolat'ın cevabı (7/15770)
- 7.- Şanlıurfa Milletvekili Mahmut Tanal'ın, Iğdır'ın Aralık İlçe Jandarma Komutanlığında görevli personelin kötü muameleye maruz kaldığı iddiasına ilişkin sorusu ve Milli Savunma Bakanı Yaşar Güler'in cevabı (7/16085)

2 Ekim 2024 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 14.02

BAŞKAN: Başkan Vekili Bekir BOZDAĞ

KÂTİP ÜYELER: Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin), Mustafa BİLİCİ (İzmir)

-----0-----

BAŞKAN - Saygıdeğer milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 2'nci Birleşimini açıyorum.

Toplantı yeter sayısı vardır, görüşmelere başlıyoruz.

IV.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Oturum Başkanı TBMM Başkan Vekili Bekir Bozdağ'ın, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 28'inci Dönem Üçüncü Yasama Yılı'nın hayırlı ve uğurlu olmasını temenni ettiğiine ilişkin konuşması

BAŞKAN - Görüşmelere geçmeden önce, 28'inci Dönem Üçüncü Yasama Yılı'nın hayırlı ve uğurlu olmasını Cenab-ı Allah'tan temenni ediyorum. 28'inci Dönem Üçüncü Yasama Yılında Meclisimizin milletimiz ve devletimiz için hayırlı ve yararlı nice işlere imza atacağına yürekten inanıyorum. Yeni dönemde milletvekillerimize, gruplarımıza başarılar diliyorum, kolaylıklar diliyorum.

Ayrıca, bir hususun da altını özellikle çizmekte fayda görüyorum. Meclisin itibarı aynı zamanda milletimizin de devletimizin de vekillerimizin de itibarıdır. Kürsünün masuniyeti sadece konuşan için değil, dinleyen için de korunması gereken bir husustur çünkü kürsüde konuşan ve kürsüdeki hatibi dinleyen herkes saygı içerisinde olduğu zaman kürsü masuniyetini ancak birlikte koruyabiliriz. Yoksa "Sadece hatip buna dikkat etsin, dinleyenler dikkat etmesin." dediğimizde orada da sıkıntı yaşayabiliriz. O nedenle, yeni dönemde kaba, yaralayıcı bir dil kullanılmaması, üslubun güzelliğinin konuşanın, hatibin konuşmasına daha büyük güzellik katacağına yürekten inandığımı ifade etmek isterim. Hatiplerimizin, hatipleri dinleyen vekillerimizin Meclisimizin saygınlığını birlikte yükseltmek için yeni dönemde yeni bir yaklaşım içerisinde ve olumlu anlamda olacaklarına yürekten inandığımı ifade etmek istiyorum, tekrar 28'inci Dönem Üçüncü Yasama Yılı'nın hayırlı uğurlu olmasını diliyorum ve gündem dışı sözlerle geçiyorum.

Gündem dışı ilk söz, fındık ve kahverengi kokarca istilası hakkında söz isteyen Ordu Milletvekili Naci Şanlıtürk'e aittir.

Sayın Şanlıtürk, buyurun. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

V.- GÜNDEM DIŞI KONUŞMALAR

A) Milletvekillerinin Gündem Dışı Konuşmaları

1.- Ordu Milletvekili Naci Şanlıtürk'ün, fındık ve kahverengi kokarca istilasına ilişkin gündem dışı konuşması

NACİ ŞANLİTÜRK (Ordu) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle Genel Kurulu ve ekranları başında bizleri izleyen necip Türk milletini saygı ve sevgilerimle selamlıyorum.

Fındık ve fındıktaki kokarca zararlısı hakkında bilgi vermek üzere söz almış bulunuyorum. Bildiğiniz gibi ülkemiz dünya fındık üretiminde 1'incidir. Yaklaşık 1,9 milyar dolar ve 2,5 milyar dolar arasında fındıktan ihracat gelirimiz olmaktadır. Bu manada fındık tarımsal ürünlerde de ihracatımızda da önemli bir kalem oluşturmaktadır. Toprak Mahsulleri Ofisi bu sene açıklamış olduğu 130 TL fiyattan fındık almaktadır, fındığın da tamamına taliptir, yeterli alım noktaları oluşturulmuştur fakat fındık alım şartları ve ödeme koşullarının biraz daha esnetilmesi üreticiyi rahatlatacaktır. Toprak Mahsulleri Ofisi bölgede başarılı çalışmalara imza atmaktadır. Bu manada, çalışmalarını için Toprak Mahsulleri Ofisi çalışanlarına teşekkür ediyoruz.

Hükümetimizin açıklamış olduğu fındık fiyatının üzerinde geçtiğimiz sene tekbelci firma tarafından daha düşük bir fiyat açıklanmış ve fındık piyasasının düşmesi temin edilmiştir. Bu sene de yine, tekbelci firma, Rekabet Kurumunun girişimleriyle fiyat açıklamamıştır fakat bu sene üretici temsilcisi kuruluş tarafından Hükümetin açıklamış olduğu 130 TL'nin 15 TL altında fiyat açıklayarak fındık piyasası aşağı düşürülmüştür; bunu da doğru bulmadığımızı buradan ifade etmek istiyorum.

Değerli milletvekilleri, son yıllarda, fındık ürünümüzün başında bir kahverengi kokarca zararlısıyla mücadele edilmektedir. Geçen yıl çeşitli milletvekillerimiz ve biz de burada Meclis kürsüsünden bu kahverengi kokarcayla ilgili bilgiler verdik, mücadelenin yapılması gerektiğini söyledik. 2023 yılı içerisinde 2024 ürünü fındığı kurtarmak adına Ordu ilinde de başta Sayın Valimizin Başkanlığında, fındığın bütün paydaşlarının katılımıyla ciddi bir mücadele verilmiştir ve bu mücadele değerlidir, iyi ki de yapılmıştır fakat yeterli olmamıştır. Hasat sezonunun sonunda görülmüştür ki 2024 ürünü fındığı kahverengi kokarca zararlısı önemli oranda zarar vermiştir. 2024 ürünü fındıkta oluşabilecek ihracat zararları henüz ortaya çıkmamıştır. Üstelik sadece fındıkta değildir bu zarar, diğer tarımsal ürünlerimize de bu kahverengi kokarca ciddi manada zarar vermektedir. Özellikle Perşembe ilçesinin Mersin köyü ve Fatsa ilçesinin Meşebükü Mahallesi arasında ciddi zarar oluşmuştur. Üretici kokarcalı fındığı 50-60 TL'lere kadar satmak zorunda kalmıştır. Bazı bahçelerde üreticilerimiz bahçelerine hiç girmemiştir. Kahverengi kokarca, ciddi manada, yılda 200-300 tane çoğalabilmektedir. Bu zararlı 2017 yılında ülkeye giriş yapmıştır. Tarım Bakanlığı yetkililerimiz bir

şekilde bunu takip etmektedir.

Ordu'da da ciddi zararlar olmuştur. Özellikle sahil kesiminde Altınordu, Ünye, Fatsa, Perşembe ilçelerimizde zarar vermiştir, 500 rakıma kadar da bu kahverengi kokarca yayılmıştır. Bu manada mücadele çok çok önemlidir. 2025 ürünü fındığı kurtarmak için mücadeleye şimdiden başlamak gerekmektedir. Özellikle soğuktan etkilenen bu zararlı, kışın kışlaklara çekilmektedir. Ordu'da kışlaklarda geçen sene literatüre de yeni giren ciddi bir kışlak mücadelesi yapılmıştır, bu sene de bu mücadele yapılmalıdır. Yine, nisan ayında baharın gelmesiyle birlikte bahçelere giren bu kokarcayla ilgili, nisan ayında ilaçlama yapılmalıdır. Haziran ve temmuz başında da ilaçlama yapılarak bu zararlıyla mücadele edilmektedir. Ordu ilinde başta Sayın Valimizin başkanlığında, Tarım İl Müdürlüğümüzün koordinesinde, ilçelerde kaymakamlarımızın ve ilçe tarım müdürlerimizin koordinesinde fındığın bütün paydaşları bir araya gelerek komisyonlar oluşturulmuş ve bu mücadele, efendim, bir şekilde yapılmaktadır. Bu kahverengi kokarcayla ilgili feromon kokularla ve ışıklı tuzaklarla bir araya toplanan bu zararlı, ilaçlanarak yani "cezbet, yok et" sloganı çerçevesinde ilaçlanarak yok edilmektedir. Yine, bu mücadelede feromon kokular yurt dışından ithal edilmektedir; üniversitelerimiz ve araştırma kuruluşlarımız bu feromon kokuların ve ışıklı tuzakların ülkemizde üretilmesi için çalışma yapmaktadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Evet, Sayın Şanlıtürk, lütfen tamamlayın.

NACİ ŞANLITÜRK (Devamla) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Yine, biyolojik mücadeleyle ilgili samuray arılar doğaya salınmıştır. Bundan sonra bu samuray arıların da üretimiyle, efendim, mücadele devam etmektedir. Yine, bu zararlının doğal düşmanı keklik gibi kuş türleri vardır, bunların popülasyonunun da artırılması gerekmektedir.

Değerli milletvekilleri, özellikle geçimini sadece fındıktan sağlayan, fındık üreticilerinin yüzde 20'sini oluşturan üreticilerimizin 2024 sezonu içerisinde yapmış olduğu zararlar ilçe tarım müdürlükleri aracılığıyla tespit edilerek üreticilerimizin bu zararları karşılanmalıdır. Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatiflerine olan borçları ertelenmelidir. Tarım Bakanlığının verdiği 2 milyon lira destek azdır, ilaç desteği artırılmalıdır. Yine, Toprak Mahsulleri Ofisi kokarcadan zarar gören bu fındığı da yağlık olarak değerlendirmek üzere almalıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

NACİ ŞANLITÜRK (Devamla) – Tabii, süre yetmediği için şunu da özellikle belirtmek istiyorum: Değerli milletvekilleri, eğer bu yangını, kokarca yangını Ordu'da söndürebilsek diğer illere yayılmasının önüne geçeriz. Özellikle Samsun'un ilçeleri Terme ve Çarşamba'ya da bu ciddi manada yayılmaktadır. Ordu iline destek vererek, Bakanlıktan tüm paydaşlar destek vererek bu yangını Ordu'da söndürelim diyorum.

Hepinizi saygılarımla selamlıyorum. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Şanlıtürk, teşekkür ediyorum.

Gündem dışı ikinci söz, zeytin ve pamuk üreticilerinin sorunları hakkında söz isteyen Aydın Milletvekili Hüseyin Yıldız'a aittir.

Sayın Yıldız, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

2.- Aydın Milletvekili Hüseyin Yıldız'ın, zeytin ve pamuk üreticilerinin sorunlarına ilişkin gündem dışı konuşması

HÜSEYİN YILDIZ (Aydın) – Sayın Başkan değerli milletvekillerim; hepinizi saygıyla selamlıyorum. 28'inci Dönem Üçüncü Yasama Yılı hepimiz için hayırlı uğurlu olsun. İnşallah emeklinin, işçinin, memurun, esnafın, yoksulların sorunlarını bu Meclis çözer; dileğimiz o.

Değerli arkadaşlar, bilmeyenler için söylüyorum, bu bir pamuk yani Aydın'ımızın Söke'den başlayıp Buharkent'e kadar olan ilçelerinde yetişen bu pamuk beyaz altın olarak geçiyordu. Üzülerek söylüyorum, 1998 ile 1999 arasında Türkiye'de 770 bin hektar pamuk ekilirken bugün, 2024'te bu ekim sadece ve sadece 350 bin hektara düştü.

Bunun sebeplerine gelsek... Yirmi iki yıldan beri AK PARTİ iktidarının çiftçiye ve üreticiye gerçekten destek vermediği ortadadır. Özellikle, bu yıl Söke Ovası'nda ve Aydın Ovası'nda -üzülerek söylüyorum- sulama birlikleri Devlet Su İşlerine geçtiği için bu pamuk 3 sefer sulanması gerekirken 2 veya 1 sefer sulandı. Verimi geçen seneye göre 400-600 kilo alırken bu sene 250-350 kilo arasında aldık ve Söke Ziraat Odasının yaptığı çalışmada maliyeti 34 lira arkadaşlar. Peki, şu anki fiyat ne kadar biliyor musunuz arkadaşlar? Sadece ve sadece 22-23 lira arkadaşlar. Bu ne demektir? Yani çiftçi her kiloda 11 lira zarar ediyor, 11 lira.

Buradan özellikle AK PARTİ'li milletvekillerine sesleniyorum: Bir an önce pamukçuya muhakkak sahip çıkmanız lazım. Önümüzdeki yıl eğer bu fiyatla devam ederseniz... Ki üç yıldan beri prim olarak 1,60 kuruş veriyorsunuz, bunu acilen 5 liraya çıkarmanız lazım, aksi takdirde önümüzdeki dönem 350 bin hektar değil sadece ve sadece 100 bin hektar pamuk ekilecek. Özellikle Aydın ilimizin bütün ilçelerinin geçim kaynağı bu pamuktur arkadaşlar. Bugün girdileri yüzde 100 artmasına rağmen geçen sene fiyatı 20-22 lira olan pamuk aynı fiyatta duruyor yani bunun maliyeti 34 lira değerli arkadaşlar. Bunun için özellikle Tarım Bakanına seslenmek istiyorum: Bir an önce çıkıp bu fiyatı yükseltmeniz ve aynı zamanda da kilo başına en az 5 TL prim vermeniz gerekiyor. (CHP sıralarından alkışlar) Aksi takdirde, önümüzdeki dönemde Söke Ovası'nda beyaz altını değil de kapkara bir ova göreceksiniz değerli arkadaşlar. Buradan özellikle Devlet Su İşlerine de sesleniyorum: Önleminizi alın. Geçen sene Aydın'da yaptığımız toplantıda söylememize rağmen hiçbir önlem almadılar ve yazın bu pamuğumuza 1 sefer su verdiler, maksimum 2 sefer su verdiler arkadaşlar. Bu vesileyle, buradan yine Aydın Devlet Su İşleri Bölge Müdürüne sesleniyorum: Önümüzdeki dönem Aydın Ovası'nın, Söke Ovası'nın susuz kalmaması için bunun önlemlerini şimdiden almanız gerekiyor. Değerli arkadaşlar, pamuk deyip geçmeyin. Bu pamuk şu şekilde toplanıyor, çırçır fabrikasına götürüyorsunuz, yüzde 18 KDV alıyorsunuz, oradan bu şekilde iplik fabrikasına gidiyorsunuz, yüzde 18 KDV alıyorsunuz, iplik fabrikasından sonra kumaş fabrikasına gidiyor, yüzde 18 KDV alıyorsunuz, sonra dönüyorsunuz, elbise alıyorsunuz, yüzde 18 KDV ödüyorsunuz yani devlet bu pamuktan 5 sefer KDV alıyor, 5 sefer; sadece 1 seferin KDV'sini çiftçiye verseniz bu sorunu çözmüş olursunuz.

Değerli arkadaşlar, bütün ziraat odası başkanlarıyla görüştüm, on beş gün boyunca ovadaydım, Söke Ovası'ndaydım, Aydın Ovası'ndaydım. İnanın ki bu primi vermediğiniz takdirde eğer bu fiyatlar bu şekilde devam ederse önümüzdeki dönem bütün çiftçilerin malları, bütün çiftçilerin tarlaları ve iş makineleri, hepsi icralık olarak devam edecektir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Yıldız, lütfen tamamlayın.

HÜSEYİN YILDIZ (Devamla) – Teşekkür ediyorum Başkanım.

Bu nedenle, bir an önce pamuğa el atmanız gerekir, aksi takdirde önümüzdeki dönemde beyaz altın değil, ithalatçı durumuna düşeriz arkadaşlar.

Değerli arkadaşlar, yine, bölgemizdeki en önemli gelir kaynağımız zeytin. Geçen sene 40 liraya, 50 liraya sofralık zeytin varken şu an -üzülerek söylüyorum- 35 liradan üreticimiz satmıyor arkadaşlar, satamıyor. O yüzden, bu konuda da Tarım Bakanlığının bir an önce önlem alması gerekir, aksi takdirde marketlere gittiğimizde, fiyatlara baktığımızda 200 lira, 300 lira, 350 lira olan bir zeytine bugün bizim bölgede 35-40 liradan fazla tüccar işlem yapmıyor. Bu konuyla ilgili de bir an önce önlem almanız lazım.

Bu vesileyle bütün Genel Kurulu selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Yıldız, teşekkür ediyorum.

Gündem dışı üçüncü söz, İsrail'in Lübnan'a saldırıları hakkında söz isteyen Sinop Milletvekili Nazım Maviş'e ait.

Sayın Maviş, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

3.- Sinop Milletvekili Nazım Maviş'in, İsrail'in Lübnan'a saldırılarına ilişkin gündem dışı konuşması

NAZIM MAVİŞ (Sinop) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; siyonist İsrail Gazze'de tarihin şahit olmadığı bir vahşeti sürdürüyor, soykırım yöntemleriyle üç yüz altmış beş gündür çoluk çocuk, kadın ve yaşlı 42 bin Gazzeliyi katletti. Hedefleri, kutsal kabul ettikleri vadedilmiş topraklara sahip olmak. Bu sapkın teopolitik inançlarının sonucu olarak insanlığı korkunç bir savaşa sürüklüyorlar. Şimdi de işgal, katliam ve soykırım yöntemleriyle Lübnan'a saldırıyorlar. Şu an Gazze'de olduğu gibi Lübnan'da da bir halk katlediliyor, evler, okullar bombalanıyor, kadınlar ve çocuklar ölüyor. Gazze'nin ardından Lübnan'da da derin bir insanlık kriziyle karşı karşıyayız. Toplam nüfusu 6 milyon olan ülkede son on beş günde katil İsrail'in saldırıları sonucu 1 milyondan fazla Lübnanlı göçe mahkûm oldu.

Değerli arkadaşlar, sömürgecilik, iç çatışma, savaşlar ve ekonomik krizlerle yorgun düşmüş, temel insani ihtiyaçlarını karşılama konusunda zorluklarla boğuşan Lübnan şimdi de İsrail'in saldırılarıyla yeni bir yıkımın eşiğinde. Bugün Lübnan'da 3 milyona yaklaşan Filistinli mülteci yaşamaktadır. İsrail hâlâ Golan Tepeleri'nde işgalci olarak bulunmaktadır. 1982'den 2000 yılına kadar Lübnan'ı işgal etmiştir, Şeba Çiftlikleri'ni hâlâ işgal altında tutmaktadır, Sabra ve Şatilla mülteci kamplarında insanlık dışı katliamlar yapmıştır, 2006 yılında da tüm bu saldırılarına bir yenisini eklemiş ve hukuk dışı bir şekilde Lübnan'a saldırarak otuz dört gün sürecek İsrail-Lübnan savaşını başlatmıştır. İsrail'in saldırgan ve sınır tanımaz tutumları Lübnan'la birlikte bölgemizdeki bütün ülkelerin egemenliğini tehdit edecek bir seviyeye ulaşmıştır. İsrail'in durdurulamaması durumunda, işgal isteği tüm bölgeyi kapsayacaktır.

Değerli arkadaşlar, Filistinliler yetmiş altı yıldır sayısız katliama maruz kalmıştır. Onlarca katliamda, gece baskınlarıyla binlerce çocuk, kadın, yaşlı ve engelli katledilmiş ve göçe zorlanmıştır. Katliamla, vahşetle yok edilmek istenen Gazze'de bugün ekmek yok, su yok, elektrik yok, ilaç yok; yaklaşan kış şartlarında çocukların ve annelerin başını sokacağı bir sığınak yok; sadece İsrail bombaları var. Bugün, Gazze'de, Filistin'de ailesinin geçmişinde göç ve katliam olmayan tek bir Filistinli yoktur.

Değerli arkadaşlar, Birleşmiş Milletler uluslararası sorunların çözümü için iş birliğini, insan haklarına saygı ve katkıyı esas alarak kurulmuş bir uluslararası örgüttür; temel amaç savaşları önlemek, barış ve huzuru tesis etmek ve sürekliliğini sağlamaktır ancak ne yazık ki bugün geldiğimiz noktada, Birleşmiş Milletler sorunları çözmek kudretini kaybetmiştir. Birleşmiş Milletler kararlarına rağmen İsrail'in işgali durdurulamamaktadır. İsrail Birleşmiş Milletlerin bugüne kadar aldığı kararların neredeyse tamamını yok saymıştır. Söz konusu İsrail olunca her türlü şiddet, kıyım, yıkım, katliam ve hukuksuzluk görmezden gelinmiştir. Uluslararası kuruluşlar haklının güçlü olduğu inancı üzerine değil güçlüünün haklı olduğu inancı üzerine kurulmuştur. Misyonları, âdeta, başta ABD olmak üzere sistemi kuran güçlülerin çıkarlarını korumaktır.

Bugün, Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın "Dünya 5'ten büyüktür." diyerek Birleşmiş Milletlerin bu adaletsiz yapısını reforme etmeye dönük çağrısı daha da anlam kazanmıştır.

Saygıdeğer milletvekilleri, Birleşmiş Milletlerin katliamları önleme iradesine olan inancımızı yitirsek de yine de buradan son bir uyarıyla, umutla Birleşmiş Milletleri Barış İçin Birlik Kararı çerçevesinde inisiyatif almaya çağırıyoruz. Barışa yönelik tehditlerin ortadan kaldırılması veya saldırının durdurulması sorumluluğu esasen Birleşmiş Milletlerin ana organlarından biri olan Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyine verilmiştir. Ancak Güvenlik Konseyinde bulunan 5 daimî üyenin sahip olduğu veto yetkisi sebebiyle, örgütün kurulduğu andan günümüze değin pek çok uyuşmazlık çözümsüz kalmış, çatışma ortamları barışa kavuşmamış ve milyonlarca insan hayatını kaybetmiştir. Barış İçin Birlik Kararı Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından 1950 tarihinde sistemin veto kaynaklı tıkanması dolayısıyla alınmıştır. Karar, Güvenlik Konseyinin başarısız olması durumunda kuvvet kullanılmasını da içerebilecek kolektif önlemlerin Genel Kurul eliyle tavsiye edilmesine dairdir. Buradan Birleşmiş Milletleri 1950 tarihli Barış İçin Birlik Kararı çerçevesinde inisiyatif almaya davet ediyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Maviş, lütfen tamamlayın.

NAZIM MAVİŞ (Devamla) – Saygıdeğer milletvekilleri, bu vahşeti uluslararası kuruluşlar değil ama ulusların vicdan cephesi durduracaktır; Avrupa ülkelerinin başkentlerinde, Amerikan üniversitelerinde insanlık için, vicdan için, merhamet için, küresel adalet için haykırın milyonlarca insanın sesi ve öfkesi yani insanlık cephesi durduracaktır. Bize düşen, zulme karşı oluşmuş bu cepheyi tahkim etmekte; dünyanın bütün vicdanlı insanların ülkelerine rağmen birleşmesini, ortak bir insanlık cephesi oluşturmalarını yüksek sesle savunmaktır.

Bu duygularla, İsrail'in saldırılarında hayatını kaybeden, aralarında çok sayıda çocuğun ve kadının bulunduğu kardeşlerimize Allah'tan rahmet diliyor, Lübnan halkına tekrar taziyelerimi iletiyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Maviş, teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi, sisteme giren ilk 20 milletvekiline yerlerinden birer dakika süreyle söz vereceğim.

İlk söz, İzmir Milletvekili Şebnem Bursalı'ya ait.
Sayın Bursalı, buyurun.

VI.- AÇIKLAMALAR

1.- İzmir Milletvekili Şebnem Bursalı'nın, yeni yasama yılına ilişkin açıklaması

ŞEBNEM BURSALI (İzmir) - Teşekkürler Sayın Başkanım.

Türkiye'nin demokratik geleceğini güvence altına alacak yeni anayasa çalışmaları bu yasama yılında bizlere milletimiz tarafından yüklenmiş en büyük sorumluluktur. Sayın Cumhurbaşkanımızın dün Meclis Genel Kurulunda yaptığı konuşmada vurguladığı gibi; sivil, daha özgürlükçü, katılımcı ve tüm toplum kesimlerini kapsayan bir anayasa yapımı için çaba göstereceğiz. Enflasyonla mücadele, istihdamı artıracak yatırımlar ve sürdürülebilir ekonomik büyüme hedeflerimize de dün nasıl ulaştıysak bugün de ulaşacak adımları kararlılıkla atacağız. Türkiye'nin kalkınmasında kritik bir role sahip İzmir'imizin yerel sorunlarını da çözmek için sadece elimizi değil bütün vücudumuzu taşın altına koymaya hazırız.

Yeni yasama yılının ülkemiz ve milletimiz için hayırlı olmasını temenni ediyor, her bir milletvekili arkadaşşıma çalışmalarında kolaylıklar diliyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - Şanlıurfa Milletvekili Cevahir Asuman Yazmacı...

2.- Şanlıurfa Milletvekili Cevahir Asuman Yazmacı'nın, 28'inci Dönem Üçüncü Yasama Yılına ve Gazi Meclisin tatile girmesiyle Şanlıurfa ve ilçelerinin yanı sıra, Türkiye Buluşmaları kapsamında birçok ilde vatandaşlarla bir araya geldiklerine ilişkin açıklaması

CEVAHİR ASUMAN YAZMACI (Şanlıurfa) - Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 28'inci Dönem Üçüncü Yasama Yılı'nın hepimize hayırlı olmasını diliyorum. Bu dönemde, milletimizin beklentilerine cevap verecek önemli reformlar için yoğun bir şekilde çalışmaya devam edeceğiz. Özellikle, ülkemizin demokratik kazanımlarını güçlendirecek ve toplumsal ihtiyaçları karşılayacak yeni anayasa çalışması üzerinde kararlılıkla duracağız. El birliğiyle ülkemizi darbe anayasasından kurtarmamız gerekiyor.

Gazi Meclisimizin tatile girmesiyle Şanlıurfa'mız ve ilçelerimizin yanı sıra, Türkiye Buluşmaları kapsamında birçok ilimizde vatandaşlarımızla bir araya geldik; milletimizin taleplerini ve beklentilerini sahada bire bir dinleme fırsatı bulduk. Bu görüşmeler bizler için önemli bir rehber olacak. Birlikte inşa edeceğimiz daha adil, daha güçlü bir Türkiye için hep birlikte çalışmaya devam edeceğiz.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Tekirdağ Milletvekili Mestan Özcan...

3.- Tekirdağ Milletvekili Mestan Özcan'ın, İsrail'in katliamlarına devam ettiğine ilişkin açıklaması

MESTAN ÖZCAN (Tekirdağ) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Filistin topraklarını gasb eden İsrail'in üç yüz altmış bir gündür saldırılarını sürdürdüğü Gazze'de can kaybı 41.638'e yükseldi. Katil İsrail, 7 Ekimde Filistin'de başlayan, Lübnan'da devam eden ve İran'ı da içine alan asimetrik bir savaşla uluslararası kamuoyunun insan hakları ve savaş hukuku tepkilerine aldırmadan katliamlarına devam ediyor. İsrail vahşetiyle ilgili tavrımız hem Birleşmiş Milletler hem de dün Meclis kürsüsünde açık yüreklilik ve cesaretle Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan tarafından net bir şekilde ifade edildi. İsrail'in tecavüzkâr tutumu, Lübnan ve devamında Suriye'deki gelişmelerin ülkemizi yakından etkileyeceği aşîkârdır. İsrail'in hakka, hukuka aykırı işgali ve ilhak arayışına karşı olan duruşumuz tüm devletlerin ve uluslararası kuruluşların da görevi olmalıdır.

Yüce Meclisimizden, bir kez daha, Gazze'de acil ve kalıcı ateşkes sağlanması çağrımızı tekrarlıyorum.

Filistin ve Lübnan halkına yanlarında olduğumuzu söylüyor, Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN - İstanbul Milletvekili Mehmet Önder Aksakal...

4.- İstanbul Milletvekili Mehmet Önder Aksakal'ın, 28'inci Dönem Üçüncü Yasama Yılına, Demokratik Sol Partiye ve Türkiye'nin olası bir doğrudan hedef noktasına gelmeden sığınmacı sorunundan ivedilikle kurtulması gerektiğine ilişkin açıklaması

MEHMET ÖNDER AKSAKAL (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Parlamentomuzun 28'inci Dönem Üçüncü Yasama Yılı'nın hayırlı olmasını; demokrasimize, halkımızın ve devletimizin ali çıkarlarına hizmet edecek kararlara imza atmasını diliyorum.

Demokratik Sol Partinin bu kutlu çatıdan yirmi iki yıl önce neden ve nasıl uzaklaştırıldığına çarpıcı örneklerini en acı yönleriyle bugün bizzat yaşayarak görmek durumunda kalmamızı da siyasi öngörü zafiyetinin tezahürü olarak niteliyorum.

Bugün ortaya konulan doğru uygulama ve stratejileri geçmişte yapılan yanlışları gerekçe göstererek zayıflatmak, etkisiz kılmaya çalışmak olsa olsa siyasi muarızlarımıza ve topraklarımız üzerinde hayal ve hedefleri olanların çıkarlarına hizmet etme olarak değerlendirilmelidir. Türkiye olası bir doğrudan hedef noktasına gelmeden, uzunca zamandır sırtımızda bir kambur hâline gelen sığınmacı sorunundan ivedilikle kurtulmalıdır. Bu sığınmacıların insan hakları, demokrasi vesaire bahanelerle güvenliği ve gönüllülüğü kapsamında geri gönderilmesi düşüncesi Türk milletinin evlatlarının canından, güvenli geleceğinden ve vatanımızın bütünlüğünden daha önemli görülmemelidir.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Rize Milletvekili Tahsin Ocaklı...

5.- Rize Milletvekili Tahsin Ocaklı'nın, tır şoförlerinin Sarp, Türkgözü ve Çıldır Sınır Kapılarında yaşadığı sorunlara, sürgün edilen Bahar Aslan Hocaya, Ankara girişinde durdurulan maden işçilerine ve Öğretmenlik Mesleği Kanunu'na ilişkin düzenlemelere ilişkin açıklaması

TAHSİN OCAKLI (Rize) – Sayın Başkan; Sarp, Türkgözü ve Çıldır Sınır Kapılarında tır şoförlerinin uzun günler boyunca kuyrukta beklediğini, kuyrukta iken doktorların yeterince zaman ayırmaması nedeniyle araçlarını muayene ettiremediğini ve ayı saldırılarına uğradığını biraz önce bana WhatsApp üzerinden iletiler. Günlerce süren, bu duran tır şoförlerinin sorunlarının çözümü için Meclisi göreve çağırıyorum; bu bir.

İkincisi; Rize'nin Fındıklı ilçesinde mahkeme kararıyla görevine iade edildiği hâlde Bahar Aslan Hoca sürgün edilmiş, başka bir okula gönderilmiştir.

Üçüncüsü; maden işçileri Türkiye Büyük Millet Meclisine gelmek için Soma'dan yola çıktılar, Ankara girişinde

durduruldu. Demokrasi talep ediyoruz.

Dördüncüsü; Öğretmenlik Mesleği Kanunu Teklifi'ne ilişkin düzenlemelerin yerinde olmadığını, bunun iptal edilmesini, geri çekilmesini istiyoruz.

Saygılar sunarım.

BAŞKAN – Zonguldak Milletvekili Saffet Bozkurt...

6.- Zonguldak Milletvekili Saffet Bozkurt'un, 28'inci Dönem Üçüncü Yasama Yılına ilişkin açıklaması

SAFFET BOZKURT (Zonguldak) – Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; demokrasinin kalbinin attığı Gazi Meclisimizin 28'inci Dönem Üçüncü Yasama Yılı çalışmalarına başladık. "Egemenlik kayıtsız şartsız milletindir." şiarından hiçbir şekilde uzaklaşmayan Türkiye Büyük Millet Meclisinin, tüm vatandaşlarımızı ilgilendiren ihtiyaç, beklenti ve taleplerine yönelik çözüm üreten bir yasama dönemi olması için tüm gayretimizle çalışmalarımızı sürdüreceğiz. Attığımız her adımda millî iradeye hesap vermek mecburiyetinde olduğumuz bilinciyle hareket edecek, bugüne kadar milletimiz ve ülkemizin menfaatlerine yönelik olarak her sorunun üstesinden geldiğimiz gibi bundan sonra da aynı yöntem ve kararlılıkla çalışmalarımızı sürdüreceğiz ve başarılarla imza atmaya devam edeceğiz.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin 28'inci Dönem Üçüncü Yasama Yılı'nın aziz milletimize, ülkemize hayırlar getirmesini diliyorum. Bu vesileyle bütün milletvekili arkadaşlarımıza, Meclis çalışanlarımıza yeni dönemde başarılı çalışmalar diliyorum.

BAŞKAN – Bursa Milletvekili Ayhan Salman...

7.- Bursa Milletvekili Ayhan Salman'ın, 28'inci Dönem Üçüncü Yasama Yılına ve İnegöl'deki 51'inci MODEF EXPO Uluslararası Mobilya Fuarı'na ilişkin açıklaması

AYHAN SALMAN (Bursa) – Sayın Başkanım, kıymetli milletvekilleri; Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyor, 28'inci Dönem Üçüncü Yasama Yılı'nın ülkemize ve milletimize hayırlı olmasını diliyorum.

1 Ekim Salı günü yani dün mobilyanın başkenti İnegöl'ümüzde 51'inci Uluslararası MODEF EXPO Mobilya Fuarı'nın açılışını gerçekleştirdik. Ülkemizin mobilya üretiminde dünyaya açılan kapısı durumuna gelen İnegöl her yeni yıl bir başarı hikâyesi yazmaya devam ediyor. Yüzlerce firmanın yanı sıra binlerce mobilya üreticisi mağazalarıyla İnegöl'ümüzde oluşan bu sinerji tüm cadde ve sokaklarıyla bir şehir fuarcılığına dönüşmüş durumda. İnegöl'le birlikte tüm Bursa'mızı dalga dalga saran fuar heyecanı 5 Ekim Cumartesi akşamına kadar devam edecek.

Bu vesileyle, Gazi Meclisimizden tüm milletvekillerimizi ve vatandaşlarımızı fuar heyecanımıza ortak olmaya davet ediyor, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Diyarbakır Milletvekili Mehmet Sait Yaz...

8.- Diyarbakır Milletvekili Mehmet Sait Yaz'ın, İsrail'in Filistin'i, Lübnan'ı, Yemen'i ve Suriye'yi vurduğuna ilişkin açıklaması

MEHMET SAİT YAZ (Diyarbakır) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

İsrail, Amerika ve Batı'nın kendisine bahsettiği en son teknolojiyi kullanarak Filistin'i, Lübnan'ı, Yemen'i ve Suriye'yi vuruyor; mabetler, hastaneler, pazar yerleri demeden bombalanıyor; binlerce çocuk, kadın ve savunmasız Müslüman canice katlediliyor. Batı tek vücut olmuş İsrail'i desteklemeye devam ederken ABD'den aldıkları icazetle ülkelerinin başına musallat olmuş krallar, şahlar ve padişahlar susarak bu zulme âdeta ortak oluyorlar. İnsanlığın yaşama hakkını savunmakla yükümlü hiçbir kuruluş bir işe yaramıyor, dualar mazluma yetmiyor, beddualar zalimi yıkmıyor. O hâlde, halkı Müslüman olan tüm ülkelerin ortak bir karar alıp bu cani ve gasıp İsrail'e haddini bildirmeleri farzdır, vaciptir.

(Diyarbakır Milletvekili Mehmet Sait Yaz tarafından Tevbe suresinin 14'üncü ayetikerimesinin bir kısmının okunması)

MEHMET SAİT YAZ (Diyarbakır) – Onlarla savaşın ki Allah sizin ellerinizle onları yok edecektir.

BAŞKAN - Muş Milletvekili Sümeyye Boz...

9.- Muş Milletvekili Sümeyye Boz'un 3 Ekim 1993'te Vartinis'te yaşananlara ilişkin açıklaması

SÜMEYYE BOZ ÇAKI (Muş) - Tarih 3 Ekim 1993, Vartinis'te bir aile devletin güvenlik güçleri tarafından diri diri yakılarak katledildi. 4 Aralık 2023 tarihinde ise Hasköy İlçe Jandarma Komutanı Bülent Karaoğlu'nun yargılandığı dava zaman aşımından düşürüldü, "Göz bebeğimizdir." dediklerinin yaptığı katliamlar zaman aşımıyla ödüllendirildi. Roboski için "Ne Uludere'deki 34 vatandaşımızın ne de Hrnt Dink'in davası geçmişte olduğu gibi Ankara'nın derin dehlizlerinde kaybolmaz, kaybolamaz." diyenler o karanlık dehlizlere yeni bir katliamı daha ekledi. Cezasızlık, adaletin ve insanlığın çürümesidir. Vartinis'in hesabı sorulmadıkça ne adaletten ne de barıştan söz edilebilir. Kürt halkı bu zulmü unutmayacak, bu utancın hesabını sormaya devam edecek; sorumlular, örtbas edenler, ortak olanlar er ya da geç hesap verecek.

BAŞKAN - Balıkesir Milletvekili Serkan Sarı...

10.- Balıkesir Milletvekili Serkan Sarı'nın, yüz bir yıllık cumhuriyetin eğitim mirasının yirmi iki yılda yok edildiğine ilişkin açıklaması

SERKAN SARI (Balıkesir) - Sayın Başkan, yüz bir yıllık Cumhuriyetimizin eğitim mirasını yirmi iki yılda yok ettiniz. "Millî" dediğimiz eğitim, AKP eğitimi oldu. Zihniyetinizin kirliliği okullarımızın koridorlarında, öğrencilerimizin sınıflarında ortaya döküldü. Okullarımızı temizleyeceğiniz yerde belediyelerimizi sizin işinizi yaptıkları için siyasi şov yapmakla suçluyorsunuz. O zaman al eline paspası, sen temizle Sayın Bakan! Defalarca söyledik "Eğitimde tasarruf olmaz." diye ama siz tasarrufa öğretmenler odasından başladınız; öğretmenlerimizin su sebillerinin fişini çektiniz, bir bardak çayına göz diktiniz. Buna karşın, sarayın koruma ordusunu taşıyan filo için yedi ayda 1 milyar 300 milyon lira harcadınız. Kepsut'ta taşımali eğitimde 20 kız öğrencimizi servislere almayarak anayasal haklarını gasbettiniz. Dursunbey'de okul servislerini iptal ederek yaptığınız tasarruf sonucu 4 köyde 37 öğrencimizi mağdur ettiniz. Kepsut Mahmudiye köyünde bu çağda 2'nci ve 3'üncü sınıfları birleştirerek tasarruf yaptığınızı sanıyorsunuz. Öğretmenlerimize...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Kocaeli Milletvekili Mehmet Aşıla...

11.- Kocaeli Milletvekili Mehmet Aşıla'nın, idam cezasının yeniden getirilmesi gerektiğine ilişkin açıklaması

MEHMET AŞILA (Kocaeli) – Şu hâle bakın; hiç kimse çocuğunu, kızını, hanımını, annesini sokağa yalnız çıkarmak istemiyor. Tecavüzler, tacizler, kapkaçlar, saldırılar, cinayetler almış başını gidiyor. Bu ülkede bakanların, milletvekillerinin

dokunulmazlığı var ama en çok korunması gereken hanımlara ve çocuklara maalesef herkes dokunuyor; böyle adaletsizlik olmaz. En acısı da bu dokunanların yaptığı yanına kâr kalıyor. Eğer siz bu sapıkların hak ettikleri cezaları devlet olarak vermezseniz onların cezasını cezaevindeki hükümlüler veriyor. “Efendim, ölüm cezası olursa bizi Avrupa Birliğine almazlar.” Ya, Allah aşkına, bir kerecik de kendimiz olalım. Bırakın şu “Avrupa Birliği ne der” takıntısını! Bir kere de kendi değerlerimize, inancımıza uygun davranalım ve idam cezasını yeniden getirelim diyor, teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül...

12.- Aydın Milletvekili Süleyman Bülbül’ün, Aydın’da çevre katliamlarının maden ocağı ve JES’lerle devam ettiğine ilişkin açıklaması

SÜLEYMAN BÜLBÜL (Aydın) – Aydın’da çevre katliamları maden ocağı ve JES’lerle devam ediyor. Koçarlı Latmos Dağları’nda bir orman köyü olan Akmesit’te çok sayıda maden sahası işaretleme levhaları yerleştirildi. Maden sahasının hemen altında dere yatağı bulunuyor. Sahanın içinden geçen dere Sarıçay’a karışarak suları kirletecek. Geçimini çam fıstığı üretiminden sağlayan ve hayvancılık yapan köylülerin geçim kaynağı madenle elinden alınacak. Karpuzlu ilçesi Ömerler köyü merası maden işletmesine açılmaz. Buharkent’te; Kuyucak Pamucak, Horsunlu, Gencelli’de; Ovacık’ta; Karacasu Ataköy’de; Nazilli’de; Bozdoğan Alamut’ta; Yenipazar Direcik ve Donduran’da; Köşk’te; İmamköy’de; Çine’de; Germencik Tekin köyünde; Didim-Söke Latmos Dağları’nda; Kuşadası Kirazlı’da hemşehrilerimizin vahşi madencilığe, RES’lere, JES’lere karşı verdiği mücadelede yanlarındayız. Çevreye ve doğaya karşı işlenen suçlar vatana ihanettir.

BAŞKAN – Amasya Milletvekili Reşat Karagöz...

13.- Amasya Milletvekili Reşat Karagöz’ün, artan kredi maliyetlerinin firmaları zor durumda bıraktığına ilişkin açıklaması

REŞAT KARAGÖZ (Amasya) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Türkiye’nin bilerek ekonomik krize sürüklenmesinin ardından nas ekonomisinden vazgeçilerek faizleri yükseltme kararı alınmasıyla birlikte ticari krediler üzerindeki miktar kısıtlamaları ve buna bağlı olarak artan kredi maliyetleri ekonomimizin can damarı olan firmalarımızı zor durumda bırakmıştır. Bu durum, firmaların finansmana erişimini zorlaştırarak piyasa şartlarını ağırlaştırırken sanayicilerimiz ciddi sorunlar yaşamaktadır. 2024 yılının ilk yedi ayında konkordato başvurularında 2023’e göre yüzde 200’lük bir artış yaşanması sanayicilerimizin yaşadıkları sorunun en net göstergesi olmuştur. Firmalarımız iflas etmeden üretmeye ve yaşamaya çalışırken Hükümetin sanayicilerimizin yaşadıkları sorunları görmezden gelmeye devam etmesi ileriki dönemde Türk sanayisinin yaşayacağı sorunların en büyük nedeni olacaktır. Firmalar artan kredi maliyetleri altında ezilirken Hükümet bu krizin derinleşmesini yalnızca izlemekle yetinmektedir. Hükümet sürdürülemez politikalarla ekonomiyi daha fazla sıkıntıya sokmamalı ve...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Kırşehir Milletvekili Metin İlhan...

14.- Kırşehir Milletvekili Metin İlhan’ın, iktidarın 14 Eylüldeki Cumhurbaşkanlığı kararıyla Seyfe Gölü’nün koruma alanını çeşitli bahanelerle daralttığına ilişkin açıklaması

METİN İLHAN (Kırşehir) – Teşekkür ederim Başkanım.

Seyfe Gölü, Orta Anadolu’da kuşların göç yolunda bulunan, flamingolar da dâhil olmak üzere yaklaşık 200 kuş türünü barındıran, dünyanın önemli sulak alanlarından biridir. Göl ve çevresi birinci derecede doğal sit ve tabiat koruma alanıdır. Ayrıca, Türkiye’nin de taraf olduğu Bern ve Ramsar Sözleşmeleriyle de "Uluslararası Sulak Alan" koruması kapsamındadır. Tüm bu sit alanları ve uluslararası koruma mevcut iken iktidar yıllardır burayı koruyacak hiçbir adım atmadığı gibi, 14 Eylüldeki Cumhurbaşkanlığı Kararı’yla Seyfe Gölü’nün koruma alanını çeşitli bahanelerle daraltmıştır. Kırşehirli bu karara oldukça kızgındır. Çünkü Seyfe Gölü ve çevresini emperyal şirketlerin sömürge altın madencilğine kurban etmenin önü bu kararla net bir şekilde açılmaktadır. Tüm Kırşehirli olarak bu doğa talanına karşı bedeli ne olursa olsun direneceğiz. Kırşehir sahipsiz değildir.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Adana Milletvekili Ayhan Barut...

15.- Adana Milletvekili Ayhan Barut’ün, kalıcı yaz saati uygulamasına ilişkin açıklaması

AYHAN BARUT (Adana) – Sayın Başkan, bir iş bilmezsin dayatması ve tek adam rejiminin ısrarıyla halkımız büyük bir çile çekiyor. Öğrencisinden işçisine, kamu çalışanlarından emekçilerimize kalıcı yaz saati uygulamasıyla kör karanlıkta herkesi perişan ettiler. Tüm itirazlara rağmen bir türlü geri adım atmıyorlar. Bakın, tekrar söylüyoruz, uzmanlar da aynı şeyi tekrarlıyor: Kalıcı yaz saati uygulamasının enerji tüketiminde tasarruf sağlamadığı çok açık ve net. Üstelik elektrik üretim ve dağıtım şirketleri bu uygulamayla daha çok kazanıyor. Özellikle okul öncesi, ilk ve ortaokul düzeyindeki öğrenciler başta olmak üzere aileler, erken saatte mesaiye başlayanlar çile çekiyor. Milyonların ısrarını duymuyorsunuz. Daha gün doğmadan, zifir karanlıkta mağdur edilen milyonların ahi sizi yakacak. Gelin, yanlıştan dönün artık.

BAŞKAN – Uşak Milletvekili Ali Karaoba.

16.- Uşak Milletvekili Ali Karaoba’nın, yeni yasama yılına ve saatleri yıl içinde değiştirmeden uygulanan yaz saati uygulamasına ilişkin açıklaması

ALİ KARAOBA (Uşak) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Yeni yasama yılının ülkemize hayırlı olmasını diliyorum.

2016 yılında başımıza damat bey tarafından bela edilen bir uygulama var, saatlerimizi yıl içinde değiştirmeden uygulanan yaz saati uygulaması. Bu kararla, daha önce bir saat fark olan Orta Avrupa ülkeleri ile Türkiye arasında iki saat, İngiltere ile üç saate çıkarken Suudi Arabistan’la aynı saat dilimini kullanmaya başladık. Bu da borsa, bankacılık, uçak seyahatleri gibi birçok teknolojik etkileşimde senkronizasyona engel olmaktadır. Saatler eskisi gibi geri alınsa tüm Türkiye’de çocuklarımız ve vatandaşlarımız güne normal başlayabilecekler. D vitamini eksikliği, güvenlik sorunları ve ruh sağlığı da dâhil her şeyi olumsuz etkileyen, enerji verimliliği dâhil hiçbir işe yaramayan bu karanlık uygulamanın kalkmasını talep ediyoruz.

Teşekkür ediyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Samsun Milletvekili Murat Çan...

17.- Samsun Milletvekili Murat Çan’ın, fındık üreticilerinin sorunlarına ilişkin açıklaması

MURAT ÇAN (Samsun) - Fındık üreticimiz için 2024 hasat sezonu yıkım ve felaket sezonu oldu. İktidarı, Bakanlığı "Acil tedbir alın, etkin mücadele yürütün." diye defalarca uyarmamıza rağmen "kokarca" denilen istilacı böcek fındığı telef etti ve iktidar fındığa sözüm ona bir değer biçti, lakin biçilen bu değer iktidarın emek hırsızlığını, kartel hizmetkârlığını bir kez daha tescilledi. Üreticimiz isyanını yollara döktüğü fındıkla gösterdi, kör gözler yine görmedi.

Seçim bölgem Samsun'da, Terme, Salıpazarı ve birçok ilçemizde bir başka sorunla daha boğuşuyor vatandaşlarımız: 2B sorunu. Fındık üreticimiz on yıllardır kullandıkları tarlaları fahiş rayiçler karşılığında satın almaya zorlanıyor. Köydeki fındıkçı zaten yoksul, bu paraları ödeme gücü hiç yok; bu sorun derhâl çözüme kavuşturulmalıdır.

BAŞKAN - Adana Milletvekili Orhan Sümer....

18.- Adana Milletvekili Orhan Sümer'in, Adana'nın Saimbeyli ilçesi Kapaklıkuyu köyünde Orman İşletme Müdürlüğü tarafından orman varlığının bitme seviyesine ulaştırıldığına ilişkin açıklaması

ORHAN SÜMER (Adana) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Adana ilimizde orman köylülerinin itirazına rağmen yağma devam ediyor. En son Saimbeyli ilçemiz Kapaklıkuyu köyünde halkın geçim kaynağı tamamen tarım ve hayvancılık olmasına rağmen Orman İşletme Müdürlüğü tarafından orman varlığı bitme seviyesine ulaştırılmış olup 120 haneli köy halkı âdeta açlığa mahkûm edilmektedir. Daha önce köy sınırları içerisinde yapılan kesim arazilerinde iklim şartlarından dolayı hiçbir şekilde fidan yetişmemiş olup yıllardır hayvancılığa yasak olarak tel örgüyle çevrilerek köy hayatı ve hayvancılık zarar görmüştür. Ayrıca, köy halkı aylar önce dilekçe verip tıraş kesime karşı olduğunu bildirmesine rağmen hiç karşılık verilmemiş olup kesimler ısrarla devam etmektedir. Halk, işletme müdürü tarafından, yakacak odun, hayvan otlatma işleriyle ilgili açıkça tehdit edilmektedir. Zor şartlarda geçim mücadelesi vermeye çalışan orman köylülerimizin devletin bir kurumunun müdürü tarafından açıkça tehdit edilmesini kabul etmiyor, sorumluların derhâl devreye girmesini talep ediyoruz.

BAŞKAN – Erzincan Milletvekili Süleyman Karaman...

19.- Erzincan Milletvekili Süleyman Karaman'ın, Yaşlılar Günü'ne, 28'inci Dönem Üçüncü Yasama Yılına ve Sivas-Erzincan Hızlı Tren Hattı'nın yapımına ilişkin açıklaması

SÜLEYMAN KARAMAN (Erzincan) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; geçmişten bugüne taşıdıkları bilgi, birikim ve tecrübeleriyle toplumumuzun en kıymetli hazineleri olan, bunları hayatımıza kattıkları değer ve gönüllerinde taşıdıkları sevgiyle nesillere aktaran tüm büyüklerimizin Yaşlılar Günü'nü kutluyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin 28'inci Dönem Üçüncü Yasama Yılı'nın milletimiz, ülkemiz ve tüm insanlığa hayırlar getirmesini; verimli, başarılı çalışmalara vesile olmasını diliyorum.

Ulaştırma ve Altyapı Bakanımız Sayın Abdulkadir Uraloğlu'na Erzincan'da devam eden ve planlanan projeler için teşekkür ediyorum. Kendisiyle yaptığımız görüşme neticesinde, daha önce yapılan Sivas-Erzincan hızlı tren ihalesinin birinci bölümünden başlanılarak hattın yapımına başlanılacağını ifade ettiler; bunun için kendilerine teşekkür ediyorum. Demir yollarına verdiği önem için Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan'a saygılarımı sunuyorum, yüce Meclisi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Kahramanmaraş Milletvekili İrfan Karatutlu...

20.- Kahramanmaraş Milletvekili İrfan Karatutlu'nun, Kahramanmaraş'ta yaşanan sorunlara ilişkin açıklaması

İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) – Sayın Başkan, Kahramanmaraş depremleri üzerinden yirmi ay geçti. Kahramanmaraş, kara, hava, demir yolu ulaşımında sorunlar yaşayan bir kenttir. Uçak seferleri yetersiz, havaalanı teknik problemler yaşamaktadır. Yüz yıl önce yapılan demir yolu kapanmış, hızlı tren şehrimiz için bir hayaldir. Üç yıl önce yapılan Göksun tünelleri de çökme nedeniyle kapanmış, Karadeniz'i güneye bağlayan bu yol 1970'li yıllarda yapılan tek şerit yoldan verilmektedir. Ulaştırma Bakanına selam olsun.

Depremde yıkılan devlet ve özel hastanelerin yerine yirmi ayda hiçbir hastane yapılmamış, sağlık hizmetleri 1970'li yıllarda yapılan Yörük Selim Hastanesinde ilkel şartlarda verilmektedir. Sağlık Bakanına selam olsun.

İki yıldır uzaktan eğitim yapan Kahramanmaraş üniversiteleri bu öğretim yılında da öğrenci yurtları yapılmadığı için aksaklıklarla eğitime devam etmektedir. Şehrin futbol takımı 1970'li yıllarda yapılan mahalle stadında naylon çim üzerinde maçlarını yapmaktadır. Gençlik ve Spor Bakanına selam olsun.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, şimdi Sayın Grup Başkan Vekillerinin söz taleplerini karşılayacağım.

İlk söz talebi, Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkan Vekili Murat Emir'e ait.

Sayın Emir, buyurun.

21.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, yeni yasama dönemine, Manisa Akhisar'da bulunan FERNAS Madencilik işçilerinin 25 Ağustos'tan beri bir mücadele yürüttüklerine, Cumhurbaşkanının dün Genel Kurulda yaptığı konuşmaya, Türkiye Cumhuriyeti'nin İsrail'e dönük her türlü tedbirin içerisinde olması gerektiğine ve Meclisin bu sorunu burada konuşmak zorunda olduğuna ilişkin açıklaması

MURAT EMİR (Ankara) - Sayın Başkan, nezaketiniz ve anlayışınız için çok teşekkür ederim.

Yeni yasama dönemimiz başlarken Meclisimizin halkımızın gündemi olan işsizlik, yoksulluk, geçinememek, fukaralaşmak sorunlarıyla ilgili çalışmalar yapmasını, nitelikli tartışmalar yapmasını ve kaliteli bir yasama dönemi yaşamasını dileyerek sözlerime başlamak istiyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 25 Ağustos öncesinde, Manisa Akhisar'da bulunan madencilik şirketi FERNAS Madencilik'in 3 işçisi örgütlenme gerekçesiyle ve sendikaya üye olma gerekçesiyle işlerinden atıldılar. Buna direnç gösteren işçiler eylem yapmak istediler ve sonrasında 3 işçi daha işinden atıldı ve işçilerimiz 25 Ağustos'tan beri yaklaşık otuz beş gündür bir mücadele yürütüyorlar ve bir haftadır da Ankara'ya doğru yürüyorlar. Bugün Temelli'de Ankara'ya girişleri önledi ancak içerindeki işçilerin bir kısmı bugün Mecliste konuşumumuz oluyorlar ve burada da hem gruplarımızı ziyaret etmek hem Meclis Başkan Vekillerimizi ziyaret etmek, mümkünse bu şirketin sahibi AKP Batman Milletvekili Ferhat Nasıroğlu'yla görüşmek ve taleplerini iletmek istiyorlar. Talepleri son derece insani ve haklı talepler; sendikalaşmak istiyorlar, sendikaya üye olmanın, örgütlenmenin suç olmaması gerektiğini söylüyorlar çünkü buna dönük ellerinde delillerin de olduğunu anlıyoruz. Aynı şekilde, mecburi ödenek olan 34 bin lira yani 2 asgari ücretten daha fazlasını istiyorlar çünkü maden işçiliği son derece zor, ağır, tehlikeli bir sektör ve iş

güvenliği önlemlerinin eksiksiz alınmasını talep ediyorlar. İş güvenliği... Biliyorsunuz, Türkiye madenci cinayetlerinde, madenci ölümlerinde dünya rekoruna sahip. Manisa'nın, Soma'nın zaten acı bir hatırası hepimizin yüreğinde; dolayısıyla bu doğal taleplerin burada bir karşılık bulması, dinlenmesi ve bu işçilerimizin sorunlarının çözülmesi gerekiyor. Biz de bu konunun peşinde olacağımızı söylemek isteriz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; dün Meclisimizi açtık, Sayın Cumhurbaşkanı burada bir konuşma yaptı. Kendisinin konuşması bir cumhurbaşkanından öte bir parti genel başkanının konuşmasıydı ancak kimi ekonomik rakamlar verdi, bir pembe tablo çizmeye çalıştı ama gerçekte Türkiye'nin rakamlarının, Türkiye'nin gerçeklerinin, milyonların gerçeğinin kapkara bir tablo olduğu ve insanlarımızın açlık sınırının altına mahkûm edildiği hepimizin gördüğü, bildiği bir gerçek. Yeter ki vatandaşa yüreğimizi açalım, kulağımızı verelim.

Bakınız, 156 milyar döviz rezervine ulaştığımızı söyledi, alkışladınız, övündünüz ama keşke bunu üzümlere söyleseydi, siz de alkışlamasaydınız. Türkiye Cumhuriyeti'nin 128 milyar doları damat eliyle arka kapıdan satıldı ve Türkiye'nin net rezervi tarihî dip noktaya getirildi. Ondan sonra mecburen faizi yüzde 50 yaptınız. Yüzde 50 faiz verince de dünyadaki sıcak para geldi, Türkiye'ye park etti arkadaşlar. Dolayısıyla övüneceğiniz değil utanmanız gereken bir rakamla karşı karşıyasınız.

Yılbaşından bu yana döviz yüzde 15 arttı, yüzde 40 sıcak paraya faiz ödediniz, net yüzde 21 para kazandı yurt dışında parası olan para babaları. Kimin sırtından? 85 milyonun sırtından. İşte bu millet bu yüzden fukara, bu yüzden aç, bu yüzden yoksul; okullarımızda bu yüzden temizlik malzemesi yok, çocuklarımız bu yüzden sabun bulamıyorlar ama siz bu rakamla niyeyse övünüyorsunuz.

Değerli arkadaşlar, 3 kredi kuruluşundan notumuzun artırıldığını söyledi, buna da üzülmeliydiniz, alkışlamamalıydınız çünkü bir öncesinde yani geçen yıl Türkiye'nin kâğıtları çöp değerindeydi. Çöp değerinde olduğu için, diplerde olduğu için, hâliyle 1 birim yükseldi. Bunun nesiyle övünüyorsunuz? Yine garip bir şey oldu, gri listeden çıkmış olmasıyla övündünüz, anlamak mümkün değil. Ya, bu gri listeye Türkiye nasıl girdi? Sizin döneminizde girdi. Hem sokuyorsunuz hem çıkınca bir de alkış yapıyorsunuz, anlamak mümkün değil. Bu bir siyasal şizofreni, gerçeklerden kopma, gerçekleri değerlendiremem durumu. Ve böylelikle de maalesef, Türkiye'yi böylesine zor bir süreçte sokuyorsunuz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Emir, lütfen tamamlayın.

MURAT EMİR (Ankara) – Toparlıyorum Sayın Başkan.

Cumhurbaşkanı bu krizi kendi yarattı; faiz yüzde 8, dolar 18 lirayken bunu yaptı; "Ben nas varken, nas ortadayken faiz veremem." dedi, "Ekonomistim." dedi, "Bana güvenin." dedi, "Faiz sebep, enflasyon sonuçtur." dedi ve Türkiye bu hâle geldi ama bunun bedelini Cumhurbaşkanı ödemiyor, 85 milyon ödemek zorunda kalıyor.

Önemli bir noktayla sözlerimi bağlıyorum Sayın Başkan, sabrınızı zorlamayacağım. Sayın Cumhurbaşkanı dün burada bir şey daha söyledi "Cumhurbaşkanı" sıfatıyla, "Başkomutan" sıfatıyla, hem de Meclisin çatısı altında söylenince ciddiye almak zorunda olduğumuz bir durum; "İsrail, Filistin'i ve Lübnan'ı geçerse bizimle savaşıacak." dedi. Böyle bir gerçeklik var ise, böyle bir uzak tehlike var ise -ki bu, elbette ki mümkündür- bizim görmediğimiz, bilmediğimiz, hiçbir stratejistin, analistin fark edemediği bir şey oluyorsa eğer bu Meclis bunu konuşmak zorundadır ve biz, Meclis Başkanından bunu talep edeceğiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Emir, lütfen tamamlayın.

MURAT EMİR (Ankara) - Toparlıyorum Sayın Başkanım.

Bir kapalı oturumda "Türkiye Cumhuriyeti, İsrail'e ne durumdadır? İsrail gerçekten Türkiye Cumhuriyeti'le savaşma niyetinde midir? Buna göre bir hazırlığı var mıdır, varsa biz ne yapıyoruz?" diye bu Meclis bunu konuşmak zorundadır. Zira bu sözler öyle havada kalacak sözler değildir. Eğer İsrail bizim düşmanımızsa o zaman Kürecik Radar Üssü hâlâ İsrail'e düşecek füzeleri niye korumaktadır, niye İsrail'e hizmet etmektedir? Bunun hesabını vermeniz lazım. Eğer İsrail bizim düşmanımızsa, gerçekten İsrail'le mücadele ediyorsak o hâlde damadın şirketi Baykar niye İsrail'in savaş silahları üreten şirketiyle Azerbaycan'da fuarlarda ana ortak oluyor ve el ele bir görüntü veriyor? Bunun hesabını vermesi lazımdır. Aynı şekilde, Sayın Cumhurbaşkanı "partili Cumhurbaşkanı" sıfatıyla gitti, Rize İl Başkanlığında "Biz nasıl Libya'ya girdiysek, nasıl Karabağ'a girdiysek oraya da geliriz." dedi, "Bir gece ansızın geliriz." dedi. Türkiye Cumhurbaşkanı daha sorumlu konuşmak zorundadır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Emir, son kez uzatıyorum, lütfen tamamlayın.

MURAT EMİR (Ankara) – Toparlıyorum.

Eğer gerçekten İsrail'le bir husumetimiz varsa, bir savaşa girme tehlikemiz varsa bunların çok ciddi konuşulması lazım, aksi hâlde iç politika yapıyor olursunuz. İç politikadaki hamasetle dış politikayı tehlikeye atmış olursunuz. İsrail katil devlettir, İsrail artık vahşi cinayetlerine devam ettirilmemelidir. Türkiye Cumhuriyeti de İsrail'e dönük her türlü tedbirin içerisinde olmalıdır ama savaş çıkırtıklığı bambaşka bir şeydir, sorumlu davranmak zorundayız. Bu Meclis bu sorunu burada konuşmak zorundadır.

Bana öncelik verdiğiniz için teşekkür ederim Sayın Başkanım. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Emir.

Şimdi diğer söz talebi, Saadet Partisi Grup Başkan Vekili ve İstanbul Milletvekili İsa Mesih Şahin'e ait.

Sayın Şahin, buyurun.

22.- İstanbul Milletvekili İsa Mesih Şahin'in, yeni yasama yılına; işgalci ve soykırımcı İsrail'in Gazze ve Lübnan'a olan saldırılarının bölgeyi istikrarsız hâle getirdiğine ve bölgede büyük bir tehdit oluşturduğuna, bölgesel krizlerde, dış siyasette Türkiye Büyük Millet Meclisinin tek ses olmasının önemli olduğuna ve bu sese destek vermeye çalışacaklarına; işçinin, esnafın, öğrencinin, memurun geçim sıkıntısının devam ettiğine; Türkiye'nin en önemli sorununun adalet sorunu olduğunu buradan güçlü bir şekilde haykırmaya devam edeceklerine, Gazeteci Elif Çakır'ın Bursa'da kaldığı bir otelde yanlışlıkla gözaltına alındığına ilişkin açıklaması

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) – Sayın Başkanım, teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Tabii, yeni yasama yılının hayırlara vesile olmasını diliyor, Gazi Meclisimizde ülkemizin, milletimizin hayrına olan

kararların bu dönemde de alınmasını temenni ediyorum. Biz, bu dönemde de yapıcı siyaset anlayışımıza, sorumlu muhalefet anlayışımıza devam edeceğiz; doğru olanlara destek vereceğiz, yanlış olanlara itiraz edeceğiz. İtiraz ederken sesimizi değil sözümüzü tescilli kılmaya çalışacağız. Bu anlamda bu yapıcı siyasetimizi ortaya koymaya devam edeceğiz diyorum.

Ben bu dönemin saygı, nezaket çerçevesi içerisinde geçmesini; kürsüde konuşanın saygıyı, nezaketi aşmamasını; dinleyenin tahammül etmesini, böyle olumlu bir iklim olmasını temenni ediyorum. Tekrar yeni yasama yılını tebrik ediyorum, hayırlara vesile olsun.

Tabii ki hem dış siyasette hem iç siyasette önemli konularımız var. Öncelikle bölgesel bir kriz var; hepimizi, ülkemizi, aslında bütün dünyayı yakından ilgilendiren bir kriz var. İşgalci ve soykırımcı İsrail'in Gazze ve Lübnan'a olan saldırıları bölgeyi istikrarsız hâle getirmektedir, bölgede büyük bir tehdit oluşturmaktadır. Tam da burada şunu ifade etmek istiyorum: İsrail'in bu savaşı bölgedeki ülkelerle, Araplarla, bir milletle olan savaşı değildir, bölgeyle olan bir savaşı değildir; İsrail'in bu savaşı bütün insanlıkla olan bir savaştır, bunu bütün dünyanın bilmesi gerekir. Tam da burada uluslararası toplumun, uluslararası kuruluşların bu konuya daha fazla tepki vermesi gerekir ve tepkisiz kalan Birleşmiş Milletler gibi uluslararası kuruluşların da vicdan temelinde yeniden şekillenmesi gerektiğini, Sayın Cumhurbaşkanımızın ifade ettiği bu konuyu desteklediğimizi ifade etmek istiyorum.

Türkiye olarak bu konuya ses vermeye, itiraz etmeye devam edeceğiz; en başta insani duruşumuzun gereği olarak, inancımızın gereği olarak, tarihî rolümüzün gereği olarak ve kendi güvenliğimizin de gereği olarak biz bu konuya ses vermeye devam edeceğiz, sahip çıkmaya devam edeceğiz ve çıkacağız da diyorum. Burada şunu özellikle ifade etmek istiyorum: İsrailoğulları ve Netanyahu çok iyi bilir ki her Firavun'un bir Musa'sı vardır. İsrail tehdidi yanı başımıza gelmiştir. Bizde "elimizin tersi" diye bir deyim vardır, İsrail elimizin tersine kadar yaklaşmaktadır. Bütün dünya bilir ki bizim elimizin içi, avucumuzun içi Osmanlı tokadıdır, okkalıdır; elimizin tersi de serttir. Nasilplenmemek iyidir, nasiplenmek yenilgidir; tercih kendilerindir diyorum, bunu da buraya not olarak düşmek istiyorum.

Ülkemizi ilgilendiren millî konularda, bölgesel krizlerde, dış siyasette tabii Türkiye Büyük Millet Meclisinin tek ses olması, buradan güçlü mesajlar verilmesi önemlidir; biz bu sese destek vermeye çalışacağız, burada bu konuya sahip çıkmaya gayret göstereceğiz, bunu ifade ediyorum. Tabii ki iç siyasetteki itirazlarımız devam edecek, yanlış olan konulara itiraz etmeye, bu konuların düzelmesi için itirazlarımızı ortaya koymaya devam edeceğiz. Türkiye'nin önemli sorunları devam ediyor; işçimizin, esnafımızın, öğrencimizin, memurumuzun geçim sıkıntısı devam ediyor, mutfaktaki yangın devam ediyor. Sayın Cumhurbaşkanımız, dün, burada, makroekonomik verilerden bahsetti. Evet, olumlu bir seyrinde gittiği doğrudur ancak bu göstergeler vatandaşımızın cüzdanına, mutfağına yansımamıştır, vatandaşın evindeki yangın devam etmektedir, kira fiyatlarından esnafımızın maliyetlerine kadar her alandaki ekonomik kriz vatandaşımızın canını yakmaya devam etmektedir; bu konuyu da buradan ifade etmek isterim.

Evet, yine, tabii ki önemli konularda birlik, beraberlik içerisinde olacağız ama bazı konularda da itirazlarımıza çok net devam edeceğiz. Türkiye'nin en önemli sorununun adalet sorunu olduğunu buradan güçlü bir şekilde haykırmaya devam edeceğiz. Türkiye'de adalet kurumunu gerçekten sağlıklı bir zemine getirebilirsek, devletin temeli hâline getirebilirsek biz Türkiye'de birçok sorunu çözmüş oluruz diye düşünüyorum. Tabii ki adalet konusunda çok sayıda yaramız var. Bunların bir tanesini az sonra Meclis araştırması önergesi olarak biz... Bakın, öğretmen mülakatlarında yaşanan kriz konusunu yüzünüze gözünüze bulaştırdınız arkadaşlar, onu az sonra oradan detaylı konuşacağız, ona girmiyorum ama bunun yanında Türkiye'nin bütün adalet konularını buradan da kürsüden de konuşmaya devam edeceğiz.

Geçtiğimiz günlerde basın özgürlüğü adına Türkiye'de gerçekten çok vahim bir şey yaşandı. Gazeteci Elif Çakır Bursa'da kaldığı bir otele yanlışlıkla gözaltına alındı. Sayın Başkanım, siz Adalet Bakanlığı yaptınız. Bir insanın -yani sistem var- T.C. kimlik numarası sistemden sorgulanabiliyor. Yanlışlıkla...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Şahin, lütfen tamamlayın.

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) – Sistem var. Yani siz Adalet Bakanlığı yaptınız, Sayın Grup Başkan Vekili Adalet Bakanlığı yaptı. Bir gazetecinin yanlışlıkla gözaltına alınması nedir? Yani bunun bir izahı var mıdır, gerçekten bu soruya da bir cevap arıyoruz. Yoksa bu, Türkiye'nin ikliminin bir sonucu mudur? Gazetecinin bütün itirazlarına rağmen yani "T.C. kimlik numarasından bir sorgulayın." demesine rağmen gözaltına alınıyor, kolluk kuvvetine götürülüyor ve orada saatler sonra gerçek ortaya çıkıyor. Bu konuya buradan tepkimizi dile getirmek istedim. Bu, gerçekten Türkiye'nin içinde olduğu iklimle ilgili önemli bir sorundur; bu konuya özellikle dikkat çekmek istiyorum. Bu konuda, yetkililerle, görevini kötüye kullananlarla ya da ihmal edenlerle ilgili yasal işlemler de eksiksiz olarak yapılmalıdır.

Başkanım, ben tekrar teşekkür ediyorum. Yeni yasama yılının hayırlara vesile olmasını diliyor, hepinizi saygıyla selamlıyorum.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Şahin.

Diğer söz talebi, İYİ Parti Grup Başkan Vekili ve İstanbul Milletvekili Buğra Kavuncu'ya ait.

Sayın Kavuncu, buyurun.

23.- İstanbul Milletvekili Mehmet Satuk Buğra Kavuncu'nun, 28'inci Dönem Üçüncü Yasama Yılına, yeni yasama yılıyla ilgili temennilerine, geçen iki ay boyunca toplumun farklı kesimlerinden birçok insanla bir araya geldiğine, FERNAS Madencilik işçilerinin hak arayışlarıyla ilgili destek verdiklerine, İsrail'in âdeta bir terör devleti hâline geldiğine, dün Genel Başkan Dursun Müsavat Dervişoğlu'yla beraber Danıştaya verdikleri dilekçeye, bu yasama yılında eğitimde eşitliğin sağlanmasını umduklarına, okullardaki hijyen problemine, İstanbul Ticaret Odasının açıkladığı enflasyon rakamına ve ülkedeki kayıt dışı para problemine ilişkin açıklaması

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) – Teşekkür ediyorum Sayın Başkan.

Değerli milletvekilleri, hepinizi saygıyla sevgiyle selamlıyorum.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin 28'inci Dönem Üçüncü Yasama Yılı hepimize, ülkemize, milletimize hayırlı uğurlu olur inşallah. Bu dönem, insanımızı merkeze aldığımız, insan hak ve özgürlüklerini merkeze aldığımız, bütün kararlarımızı alırken bunu kendimize şiar edindiğimiz; devletimizin gücünü, milletimizin huzurunu zaafa uğratmayacak kararların altına imza atmak inşallah nasip olur. "Öyle bir dönem olsun ki..." diye ben temennilerde bulunmak istiyorum. Malum, önümüzde uzun bir süreç var.

Türkiye'ye dair görüşlerimizi, partimizin fikirlerini burada paylaşacağız ama bugün, ilk gün olması hasebiyle "Öyle bir yasama yılı olsun ki..." diye başlayan cümlelerle herhâlde kendimizi ifade etmek daha doğru olacak. Öyle bir dönem olsun ki dönüp geriye baktığımızda vicdanlarımız pırıl pırıl, tertemiz, başımız da dimdik olsun. Doğru kararlar verebilecek hem akıl hem yürek gücü inşallah bu Mecliste hepimizde olur.

Elbette ki tartışmaların yoğun olduğu bir süreci yaşayacağız, tartışılmalıdır da. Eleştiri çok önemlidir, eleştiri anlayan için büyük bir nimettir; öz eleştiri de yapabilene çok büyük bir fazilettir. Dolayısıyla, bu mekanizmanın çalışması hepimiz için çok çok önemli. Bu kürsü çok önemli. Bu kürsüde konuşanın yükümlülükleri olduğu kadar, dinleyenin de yükümlülükleri var. Bu kürsüde rahatça konuşabilmeyi, birbirimizi eleştirebilmeyi ama sadece eleştirmek değil -zaman zaman ona da ihtiyaç var- belki iktidarın, belki muhalefetin takdir edilmeye de ihtiyaç duyduğu, atmış olduğu olumlu adımlar olur. Yapıcı muhalefet bizim açımızdan da onu gerektirir. Dolayısıyla kürsünün gücünü muhafaza etmek, hepimize düşen bir görev. Konuşan kadar dinleyenin de sorumluluğu var.

Ben, bu geçirdiğimiz iki ay boyunca toplumun farklı kesimlerinden birçok insanla bir araya geldim. İnanın, birçok konuyu konuştuk, görüştük, bu Mecliste çok mühim meseleleri ele aldık ama bütün bu bir yıldan milletimizin aklında kalan bir ya da iki sahne var. O da şu kürsüde kullanılan hakaretimiz sözler ve maalesef, bu sözlerle karşı gösterilen reaksiyonlar. Umarım öyle bir yıl olur ki bunları görmeyiz. Dil ve üslup insanın karakteridir, aynasıdır; inşallah bu şuurla hareket edeceğimiz bir yıl olur.

Cumhuriyet Halk Partisi Grup Başkan Vekilinin değindiği konu bizler için de çok önemli. Milletvekillerimiz Ankara'nın girişine gittiler, biz de oradaydık ve haklı mücadelelerinde FERNAS şirketinin, maden şirketinin işçileriyle ilgili, hak arayışlarıyla ilgili desteklerimizi verdik ve kendilerini ifade etmelerinin önünü açacak desteği de ilettik. Buradan, bir kez daha, İYİ Parti olarak bu işçilerimizin haklı mücadelesinde kendilerini selamlıyoruz.

İsrail bir yıldır Gazze'de büyük bir zulüm yapıyor, on binlerce insan katledildi ve dün de Lübnan'a saldırdı ve bir işgal girişimi başlattı. Âdeta bir terör devleti hâline gelmiştir İsrail. Buradan bir kez daha ölenlere Allah'tan rahmet diliyor ve İsrail'in yapmış olduğu bu şiddeti kınıyoruz. Tabii, Lübnan'a yapılan bu çıkarma, yeni bir göç dalgasını da maalesef gündemimize getirdi. Dün biz Genel Başkanımız Sayın Müsavat Dervişoğlu'yla beraber Danıştay önündeydik ve bir dilekçe verdik, bir suç duyurusunda bulunduk; o da neydi biliyor musunuz? Hatay'la olan tarihî geçmişimizden dolayı şöyle bir kanun maddesi var; Suriyeli, Suriye'den gelen, Suriye vatandaşı olanların Türkiye'de mal ve mülk edinebilme hakkı kanunen yasaklanmış. 278 bine yakın Suriye vatandaşı mülk edinmiş ve bu mülkten dolayı da vatandaşlık almışlar. Bırakın, vatandaşlık almayı, Hatay meselesinden dolayı kanunen mülk edinmeleri bile doğru değil, yasal değil. Bununla ilgili itiraz dilekçemizi verdik, şikâyetimizde bulunduk. Umarım bu yeni yasama yılı, devlet şuuruyla hareket ettiğimiz, bu göçmen meselesinde geleceğimizi tehlike altına atacak yanlış adımları atmadığımız, gözümüzü açtığımız "Hudut namustur." sözünü de yaşatabildiğimiz bir dönem olur, bir yasama yılı olur, bununla ilgili de olumlu adımlar atılır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Kavuncu, lütfen tamamlayın.

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Gene bu yasama yılıyla ilgili bir başka umudumuz, ümidimiz de eğitimde eşitliğin sağlanması. Bakın, bir rakam açıklandı: İstanbul'da özel okulların oranı yüzde 68'e varmış yani İstanbul'da devlet okullarının toplam okullar içerisindeki oranı sadece yüzde 32. Parası olanın iyi eğitim aldığı, parası olanın iyi hizmet aldığı, iyi sağlık hizmeti aldığı bu devir doğru bir devir değil. Bu eşitsizliğin ortadan kaldırılması lazım. Biz bununla uğraşmak yerine şu kafa yapısını değiştirmemekte inat ediyoruz: Millete hizmetin asılması gerektiği bir yerde o hizmeti kim yapacak kavgasını veriyoruz. Falanca yaparsa kıskançlık ve haset içerisine giriyoruz. Okullarda hijyen problemi var arkadaşlar. Yani bunu görmemeye...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Kavuncu, lütfen tamamlayın.

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Bitiriyorum Başkanım.

Bunu hangi göz, hangi yürek görmek istemez? Büyükşehir belediye başkanları da çıkıyor, bu sınıfları temizliyor. Bundan rahatsızlık duymak nedir ya? Yani çocukların hijyenik koşullarda eğitim görebilmesiyle ilgili iktidarın yetişemediği yerde devletin devreye girmesine söylenecek tek cümle var: "Allah razı olsun, müteşekkirimiz." Millet de bundan memnun olur. Bu, doğru bir yaklaşım, doğru bir tavır değildir.

Enflasyonla ilgili İstanbul Ticaret Odası rakam açıkladı, yüzde 60'a yakın yıllık bir enflasyon var. Umarım öyle bir yasama yılı olur ki... Daha böyle, benim temennilerim uzayıp gidiyor. Öyle bir yasama yılı olur ki bu ekonomik sıkıntıların, kayıt dışı ekonominin engellendiği... Bakın, geçtiğimiz dönem siyasetteki kayıt dışı ekonomiyi konuştuk biz; partisi hiç fark etmiyor, A partisinden de B partisinden de kayıt dışı paranın nasıl ortalıklara saçıldığını hep beraber gördük.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Kavuncu, son kez uzatıyorum.

Buyurun.

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) - Ülkedeki kayıt dışı para problemi her alanda maalesef bizi irin gibi, bir hastalık gibi kemiriyor. Bununla ilgili umarım gerekli adımların atılacağı bir yıl olur. Umarım bu yasama yılı çetelerin, mafyaların yok edildiği yıl olur. İstanbul'da esnaf haraca bağlanmış durumda, 14-18 yaş grubundaki çocuklar yurt dışındaki baronların taşeronluğunu yapıyor. Ben bütün bunları söylediğimde bazen diyorum ki herhâlde biz farklı iki dünyada yaşıyoruz. Ekonomik problemlerden bahsederken iktidara mensup milletvekilleri diyor ki: "Hadi oradan! Gençler iş beğenmiyor; ülkede bolluk, bereket var, sıkıntı yok." Ya biz başka ülkede yaşıyoruz ya siz başka bir ülkede yaşıyorsunuz. Bunları görmüyorsunuz ama biz bunları bıkmadan, usanmadan anlatmaya devam edeceğiz.

Ben sözlerime... 28'inci Dönem Üçüncü Yasama Yılı'nın milletimize hayırlı olması; insanlığa, ülkemize faydalı olması dileğiyle hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Kavuncu.

Şimdi diğer söz talebi, Milliyetçi Hareket Partisi Grup Başkan Vekili ve Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç'a ait.

Sayın Kılıç, buyurun.

24.- Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç'ın, 28'inci Dönem Üçüncü Yasama Yılına, İsrail ile Filistin arasında kalıcı bir barışın tesis edilmesinin uluslararası alanda da desteklenmesi ve iki devletli bir sistemin hayata geçirilmesi gerektiğine, bu yasama döneminin gündemindeki yasal düzenlemelere ve yeni bir anayasa ihtiyacının geniş bir mutabakat ortamında ele alınması gerekliliğinin ortada olduğuna, Milliyetçi Hareket Partisinin Ankara 32. Ağır Ceza Mahkemesinde devam eden davanın duruşmalarını titizlikle takip ettiğine ve 1 Ekim Dünya Yaşlılar Günü'ne ilişkin açıklaması

FİLİZ KILIÇ (Nevşehir) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri ve ekranları başında bizleri takip eden yüce Türk milleti; Gazi Meclisimizin 28'inci Dönem Üçüncü Yasama Yılına hayırlara vesile olmasını, karşılıklı saygı ve hoşgörü içerisinde çalışmaların devam etmesini canıgönülden temenni ediyorum. Yeni yasama yılına girerken ülkemizin geleceği adına birlik, beraberlik ve ortak akılla hareket etmemizin ne kadar önemli olduğunu bir kez daha vurgulamak istiyorum. Türkiye'nin her alanda daha da ileriye gitmesi, ekonomik refahın artması ve toplumsal barışın sağlanması için bizlere büyük görevler düşüyor. Yasama faaliyetlerimizde milletimizin ihtiyaçlarını ve beklentilerini her zaman önceliklendireceğimize inanıyorum. Farklı görüşlerden olursa da ortak amacın Türkiye'yi daha müreffeh, daha güçlü bir ülke hâline getirmek olduğunu unutmamalıyız. Cumhuriyetimiz ülkemizin karşı karşıya olduğu sorunları çözmek için var gücüyle çalışmalarına devam edecektir. Bu vesileyle, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 28'inci Dönem Üçüncü Yasama Yılına hayırlı olmasını diliyorum; ülkemize, milletimize ve tüm vekillerimize başarılı bir yıl olmasını temenni ediyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İslam coğrafyasında yaşanan felaketler karşısında sessiz kalmak, sivil ve masum insanların acılarına göz yummak vicdanı olan her insanın sorgulaması gereken bir durumdur. Huzur içinde uyuyabilmek bir taraftan bu dramları izlerken mümkün değilken adalet arayışının gerisinde durmak insanlık adına utanç vericidir. Toplumsal dayanışmanın gerekliliği ve uluslararası adaletin sağlanması hem bölge hem de dünya barışı için hayati bir önem teşkil etmektedir. Filistin'in bağımsız, egemen ve coğrafi bütünlüğüne sahip bir devlet olarak varlığını sürdürmesi 1967 sınırları temelinde bir çözümle mümkün olacaktır. Bu, yalnızca Filistinlilerin değil tüm bölge halklarının huzur ve güven içinde yaşaması için kritik bir adımdır. İsrail ile Filistin arasında kalıcı bir barışın tesis edilmesi uluslararası alanda da desteklenmeli ve iki devletli bir sistemin hayata geçirilmesi sağlanmalıdır. Kalıcı ateşkes sağlanmadan barışın inşası mümkün değildir. Bu nedenle, barış ortamının sürdürülebilirliği için uluslararası iş birlikleri ve diplomatik çözümler acil bir ihtiyaçtır. Türkiye ve Suriye'nin bölgedeki istikrarsızlık karşısında dayanışma içinde hareket etmesi millî güvenliğimiz açısından son derece önemlidir. Aynı zamanda ülkemizdeki dış istihbarat unsurlarına karşı da dikkatli olunmalı, bu tehditlerin üstesinden gelinmelidir. Unutulmamalıdır ki tehditlere karşı hazırlıklı olmak, ulusal birliğimizin ve güvenliğimizin en temel önceliklerindendir. Hegemonya planları yapanların ve fırsatçıların cirrit attığı bir ortamda ciddiyetle hareket etmek geleceğimiz adına elzemdir. Sayın Genel Başkanımızın ifadeleriyle "Türkiye'nin zımnen tehdidinde cüret edenlerin, tarihi ve dinî motivasyonlarla hegemonya planı yapanların, rehabet anımızı kollayıp aleyhimizde vızır vızır faaliyet gösterenlerin alayını birden tepelemesek diyorum ki: 'Gök girsin, kızıl çıksın. Yaşamak bize zehir olsun.'"

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bu yasama döneminde gündemdeki yasal düzenlemelerin hayata geçirilmesiyle birlikte yeni bir anayasa ihtiyacının geniş bir mutabakat ortamında ele alınması gerekliliği ortadadır. Sivil ve demokratik bir anayasayı ülkemize kazandırmak yeni yüzyılın en büyük demokratik başarılarından biri olacaktır. 12 Eylül darbe döneminin kalıntılarını barındıran mevcut Anayasa ile Cumhurbaşkanlığı hükümet sistemi arasındaki çelişkiler bu sürecin aciliyetini artırmaktadır. Bu bağlamda sorumluluk bilinciyle hareket ederek toplumun her kesimini kapsayan ve demokratik değerlere dayanan bir anayasa oluşturmak ülkemizin geleceği için hayati bir gerekliliktir. Aynı zamanda Öğretmenlik Mesleği Kanunu Teklifi ve dokuzuncu yargı paketinin kısa süre içerisinde yasalaşacağına olan inancım tamdır. Milliyetçi Hareket Partisi ve Cumhuriyetimiz milletimize verdiği sözleri titizlikle yerine getirecektir. İttifakımız Türkiye'nin parlak geleceğinin teminatıdır. Türk ve Türkiye Yüzyılı'nın bayrakları olarak ekonomik ve siyasi istikrarın sağlam temeller üzerinde yükselmesine katkıda bulunmakta kararlıyız.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Kılıç, lütfen tamamlayın.

FİLİZ KILIÇ (Nevşehir) – Bu doğrultuda atılacak her adım ülkemizin yarınları için büyük bir umut olacaktır. Hep birlikte daha aydınlık bir gelecek için çalışmaya devam edeceğiz.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Milliyetçi Hareket Partisi, Ankara 32. Ağır Ceza Mahkemesinde devam eden davanın duruşmalarını titizlikle takip etmektedir. Bu konuyla ilgili fazla söze gerek yoktur, zira buna değecek bir muhatap bulmak dahi zordur. Milliyetçi ülkücü hareketi karanlık niyetleriyle hedef alanlarla hem bu dünyada hem de ahirette hesaplaşmak bizlerin en büyük dileğidir. Mahkeme kararı açıklanmadan, adalet yerini bulmadan ahlaki olmayan hükümlerde bulunanlar iftiralarının bedelini iki cihanda da ödeyeceklerdir. Hakkımızı sonuna kadar savunacağımızın bilinmesini isteriz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Kılıç, lütfen tamamlayın.

FİLİZ KILIÇ (Nevşehir) – Camiamız bu rezilliklere asla geçit vermeyecek, haklarımızı helal etmeyeceğiz.

Sözlerime son vermeden önce, 1 Ekim Dünya Yaşlılar Günü vesilesiyle, yaşam tecrübeleriyle bizlere rehberlik eden siz kıymetli yaşlılarımızı saygı ve sevgiyle anıyoruz. Her biriniz hayatın derin bilgeliğini taşıyarak ailelerimizin ve toplumumuzun temel direkleri oldunuz. Sizin verdikleriniz bizlere yalnızca geçmişin değil geleceğin de ışığını sunuyor. Bu özel günde sağlığınıza ve mutluluğunuza bizim en büyük önceliğimizdir. Sizlere olan saygımızı ve sevgimizi her daim göstermeyi, yaşamınızı daha güzel kılmak için elimizden geleni yapmayı taahhüt ediyoruz. Dünya Yaşlılar Günü'nüz kutlu olsun.

Genel Kurulu saygılarımla selamlıyorum.

BAŞKAN – Sayın Kılıç, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekili ve Muş Milletvekili Sezai Temelli'ye ait.

Sayın Temelli, buyurun.

25.- Muş Milletvekili Sezai Temelli'nin, yeni yasama yılına; Kobani kumpas davasından dolayı siyasi tutsak olanları, Gezi tutsaklarını ve tüm siyasi mahpusları selamladığına; hasta mahpuslara ve bu sabah vefat eden Abdulkadir Kuday'a, bir Meclisin aynadaki yansımalarının o ülkenin cezaevleri olduğuna; Meclisin başarılı olmak istiyorsa kendini topluma, halka açmak zorunda olduğuna; yeni çalışma döneminin her şeyden önce kuvvetler ayrılığını ve denge denetleme mekanizmasının işlerliğini mutlaka sağlaması gerektiğine, İç Tüzük'ün yenilenmesine ihtiyaç olduğuna ve yeni anayasa çalışmalarına, İsrail'in saldırılarına ve barış siyasetine ilişkin açıklaması

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Teşekkür ederim.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri; ben de bu yasama yılının herkes için hayırlı olmasını diliyorum, başarılı bir yasama yılı diliyorum. Başarılı olmak için neler yapmamız gerektiğini geçmiş yıllarda yaptıklarımızdan önemli dersler çıkartarak inanıyorum ki hep birlikte değerlendireceğiz. Tabii ki toplumun beklentilerini karşılamamız adına böyle bir sorumluluğumuz var. Bu sorumluluğu mutlaka yerine getirmek hepimizin aslında öncelikli görevi, ödevi olmalı. Ama ben başlarken vicdansızca, hukuksuzca, yasa dışı bir dava olarak hayata geçirilen Kobani kumpas davasından dolayı siyasi mahpus, siyasi tutsak olan arkadaşlarımı selamlayarak başlamak istiyorum. Sevgili Figen Yüksekdağ'ı, Selahattin Demirtaş'ı, MYK üyelerimizi ve tüm partili yoldaşlarımı buradan selamlıyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Buyurun.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Evet, Kobani kumpas davası gibi Gezi davasından dolayı şu anda cezaevinde tutsak olan başta Can Atalay olmak üzere tüm Gezi tutsaklarını selamlıyorum. Tüm siyasi mahpusları selamlıyorum. Şu anda ifade özgürlüğünden dolayı, ifadesinden dolayı cezaevinde olanları, basın emekçisi olduğu için, hakikati yazdığı için cezaevinde olanları selamlıyorum. 1.600'e yakın hasta mahpusu selamlıyorum. Bu hasta mahpusların 600'ü şu anda ölümle boğuşuyor ve maalesef bu sabah Abdulkadir Kuday'ı kaybettik. Evet, bir hasta mahpustu, kanserle boğuşuyordu. Kanser olmasının nedeni aslında ihmaldi, cezaevindeki ihmaller nedeniyle kanser oldu. Yaşamının son günlerini ailesinin yanında geçirmek istedi; buna bile izin verilmedi.

Evet, başarılı bir çalışma dönemi diliyoruz ama işte, bu fotoğraflar bizim aslında yapamadıklarımızın fotoğraflarıdır. Bir meclisin aynadaki yansıması o ülkenin cezaevleridir. Dolayısıyla bugün dönüp cezaevlerine bakmak lazım. Cezaevleri işkencehanelere dönüşmüştür, cezaevleri ölümevlerine dönüşmüştür. Bugün inşa edilen, yapılan cezaevleri hiçbir insani tutarlılıkla, insani yaklaşımla açıklanamayacak âdeta kuyu tipi cezaevleriyle birer ölüm hücresi olarak inşa edilmektedir. İşte, bu ülkenin gerçek fotoğrafı cezaevlerinde saklıdır. Buraları görmeksizin bu ülkede önümüze koyduğumuz sorunları çözmemiz ne kadar mümkün bilemiyoruz. Evet, şu anda hasta tutsaklar ölüme yatmış durumda.

Sadece bu mu? Evet, Meclis başarılı olmak istiyorsa kendini bu izolasyondan kurtarmak zorunda; duvarlarını yıkmak, kendini topluma, halka açmak zorunda. Hak mücadelesi veren, sesini Mecliste duyurmak isteyen işçilerin önüne polis barikatları çıkaran değil onları ağırlayan, onları dinleyen, tıpkı FERNAS işçilerinde olduğu gibi onların sözünü dinleyen ve sorunlarını çözen bir yerde olmak zorunda. Öğretmenleri dinlemek zorunda, sanatçıları dinlemek zorunda. Bugün bu toplumda mağdur olan herkesin eğer bir derdi varsa, o derdinin çözüm yeri Meclisse Meclis onları engelleyen değil onlarla buluşan bir yerde durmak zorunda. Evet, yapamadıklarımız bunlar. Başarılı olmak istiyorsak toplumun gündemini gündemimiz yapmak zorundayız, toplumun sorunlarına çözüm bulmak zorundayız. Hele hele bugün olabildiğince kronikleşmiş yapısal sorunlara bir an önce çözüm üretmekle sorumluyuz. Bunları yapamadığımız sürece temennilerden öteye geçemeyen açılışlarla ve bir sene boyunca kendini izole etmiş bu Meclis, tek bağlantısını sarayla kurarak, sarayın gündemini gündemi yaparak yol alamaz, hiçbir soruna da çözüm üretemez; üretmediği için zaten böyle bir kaosun içindeyiz, böyle bir krizler yumağının içinde boğulmaya devam ediyoruz. İşte, bu nedenden dolayı artık bu Meclis vesayetten kurtulmalıdır.

Dün Meclisin açılışında dile geldi; kuvvetler ayrılığının, güçler ayrılığının ne kadar önemli olduğu, Meclis çalışmalarında da ne kadar önemli olduğu dile geldi. Evet, o kuvvetine sahip çıkan, o kuvvetini başkalarına aktarmayan; başkalarının vesayetiyle, yürütmenin vesayetiyle, yargının vesayetiyle hareket etmeyen, kendi öz gücünü koruyan bir Meclise ihtiyacımız var. O yüzden, kuvvetler ayrılığına olabildiğince, kıskançlıkla sahip çıkması gereken bir Meclise ihtiyaç var. Bunu hayata geçirmeliyiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Temelli, lütfen tamamlayın.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – Bu anlamıyla, yeni çalışma dönemi, her şeyden önce kuvvetler ayrılığını ve denge denetleme mekanizmasının işlerliğini mutlaka sağlamak zorundadır. Evet, bir iç tüzüğe ihtiyaç var, İç Tüzük'ün yenilenmesine ihtiyaç var ama bu, Meclisin kendi kuvvetler ayrılığı ilkesine ve denge denetlemesine sahip çıktığı bir yerden, Meclis çalışmalarını demokratikleştiren bir yerden, toplumla buluşan, toplumun sorunlarını taşıyan bir yerden mi olacak yoksa sarayın vesayetinde, muhalefeti susturan, Meclis çalışmalarını daha da güdükleştiren bir yerden mi olacak? İşte önümüzdeki mesele bu. Dolayısıyla iç tüzük çalışmaları aslında anayasa çalışmalarına da yol gösterecektir. Nasıl bir anayasa istiyoruz? Evet, dile geliyor, sivil bir anayasa istiyoruz. Şekli olarak sivil olması yetmez, 12 Eylül anayasasından tabii ki kurtulmamız lazım ama sadece 12 Eylül anayasasından şekli olarak kurtularak yol alamayız, ruhundan da kurtulmamız lazım.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Temelli, lütfen tamamlayın.

SEZAI TEMELLİ (Muş) – 12 Eylül'ün ruhundan kurtulmadan demokratik bir cumhuriyet için anayasa yapamayız. 12 Eylül'ün ruhundan kurtulmadan eşit yurttaşlığı, çoğulculuğu, bu ülkedeki halkların taleplerini dikkate almayan bir yerden anayasa yapamayız. Dolayısıyla çoğulcu, özgür, laik, demokratik bir cumhuriyet için anayasanın nasıl olması gerektiğini aslında bu Meclis de mutlaka tartışacaktır ama vesayetlerden ve o ruhtan, 12 Eylül ruhundan muhakkak kurtulmak zorundadır.

Son olarak, Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; evet, bugün Orta Doğu yanıyor. Tam bir yıl önce, 7 Haziranda İsrail'in Gazze saldırılarıyla başlayan, soykırıma dönüşen, 41 binden fazla insanın katledildiği bir faciayı bir yıldır birlikte yaşıyoruz. Şimdi, Hizbullah bahanesiyle Lübnan'ı işgal etmeye devam ediyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Temelli, lütfen tamamlayın

SEZAİ TEMELLİ (Muş) – Evet, İsrail saldırılarına karşı onlarca kez kınamada bulunduk, yine kınamalara devam ediyoruz ama bu saldırıyı durduramadığımız gibi savaş bütün Orta Doğu'da olanca hızıyla yayılmaya devam ediyor. 22 Arap ülkesi var. Diyoruz ki: Bu Arap ülkeleri neden engel olmuyor, bu Arap kardeşliği nerede? Aslında bizi yanıltan şey şu: Bütün o devletler hatta bizim durduğumuz yer hatta İsrail'in içinde olduğu şey kapitalist sistemin bizatihi kendisidir. Kapitalist sistemin savaşları Orta Doğu'yu yakmaya, yıkmaya devam ediyor. İşte, o gördüğünüz ticaret hatları, enerji hatları yani Orta Doğu'nun paylaşım savaşına aslında biz de bir yerde ortak oluyoruz. Bunu durdurmanın yolu, Orta Doğu halkları için, Orta Doğu'da yaşayan insanlar için bir barış siyasetiyle adım atmaktan geçiyor. Bunun yolu var mıdır? Vardır. Bunun yolu üçüncü yoldur. Bunun yolu barış siyasetidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Temelli, teşekkür için açıyorum, buyurun.

SEZAİ TEMELLİ (Muş) – Bunun yolu bize düşen kısmıyla barış ihraç etmektir; tezkere çıkarmak değil, sınır ötesi harekât kararları almak değil.

Biz, ısrarla ve hep birlikte Kürt meselesinde demokratik çözümü mutlaka hayata geçirmeliyiz. Bunun ilk adımı da İmralı tecridinin sonlanmasıdır İmralı'nın kapılarını açın, Türkiye'ye de Orta Doğu'ya da barış gelsin.

Teşekkür ederim. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Temelli.

Diğer söz talebi, Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkan Vekili ve Gaziantep Milletvekili Abdulhamit Gül'e ait.

Sayın Gül, buyurun.

26.- Gaziantep Milletvekili Abdulhamit Gül'ün, 28'inci Dönem Üçüncü Yasama Yılına, yeni anayasa çalışmalarına, Meclis İçtüzüğü'nün değiştirilmesinin elzem olduğuna, Ankara Milletvekili Murat Emir'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine, İsrail'in soykırımının devam ettiğine, Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan'ın geçen hafta Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda yaptığı konuşmaya ve dünyada bir küresel savaşa, gerilime sebep olmaksızın bölgesel krizin sona ermesini Türkiye olarak dilediklerine, Türkiye ortak paydasında iç cephe ne kadar güçlü tutulursa dış cephede küresel olarak o kadar daha güçlü bir Türkiye olunacağına ilişkin açıklaması

ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; 28'inci Dönem Üçüncü Yasama Yılı'nın ülkemiz için, milletimiz için, demokrasimiz için hayırlı olmasını Cenab-ı Allah'tan niyaz ediyorum. Özellikle bu yasama yılının, darbelerin yaptığı anayasadan kurtularak milletimizin beklediği sivil bir anayasaya kavuşmaya vesile olmasını diliyorum. Ben inanıyorum ki milletimizin temsilcileriyle, milletimizin seçtikleriyle mücehhez olmuş, demokratik meşruiyetiyle, kurucu iktidar gücüyle Meclisimiz, yeni bir anayasa yapmaya muktedirdir, buna gücü vardır. Ben inanıyorum, bu dönem yeni ve sivil bir anayasayı, özgürlükçü bir anayasayı, çoğulcu bir anayasayı, hep beraber, milletimizin beklediği anayasayı inşallah gerçekleştiririz; temennim budur. Meclisimizin bu anlamda da bir yaklaşıma sahip olduğuna inanıyorum. Özellikle AK PARTİ olarak bizim, tüm partilerin, tüm görüşlerin, milletimizin her kesiminin kendisini bulduğu, "İşte bu benim anayasam." diyebileceği bir anayasaya kavuşması temel hedefimizdir. Demokratik bir süreci yine demokratik, katılımcı, müzakereci bir süreçle sürdürmeyi hedefliyoruz. Bu yüzden kimin hangi fikri varsa, hangi partinin bir anayasa önerisi varsa bu konuda müzakere etmeye, diyalog kurmaya ve milletimizin bu anayasa özlemini sona erdirmeye, gerçekleştirmeye kararlıyız. İnanıyorum ki bu yasama yılı bunu gerçekleştirdiğimiz bir yıl olsun.

Yeni yasama yılında Meclisimizde her türlü fikirleri... Elbette partilerimiz farklı, siyasi olarak farklı görüşlerimiz var ama ortak paydamız Türkiye ve Türkiye ortak paydasında, siyasi rekabetleri siyasi husumete çevirmeden, Meclisimizin mehabetine yakışır şekilde, yapıcı bir üslup ve bir çalışma tarzı içerisinde bir yasama yılı geçeceğine inanıyorum çünkü milletimiz, bizleri seçenler bizleri yakından takip ediyorlar; onlara layık olacak şekilde temsil edeceğimiz bir yıl olmasını diliyorum. Özellikle Sayın Başkanımız, burada Grup Başkan Vekillerimizin de ortak dilekleri oldu; biz bu yapıcı dil konusundaki öncülüğümüzü yine sürdüreceğiz.

Yine, bu dönem İç Tüzük çalışmamızın, Meclis İçtüzüğü'müzün de daha katılımcı, çalışmalarımızın verimliliğini artırıcı bir şekilde olmasını diliyoruz. Yani artık Meclis İçtüzüğü'nün değiştirilmesi elzemdir. Meclis çalışmalarının verimliliği konusunda - milletimizin beklediği yasaların- hem komisyonlarda, ihtisas komisyonlarında hem de Genel Kurulda daha verimli bir çalışma ortamı oluşturacak şekilde; daha fazla milletvekilimizin konuştuğu, müzakere ettiği, katılımcı bir hâle kavuştuğu -ama Meclis çalışmasının verimliliğini ortadan kaldıran- yine, Meclisin itibarını, Mecliste kullanılan kaba, yaralayıcı sözleri ve davranışları da ortadan kaldıracak etkin, caydırıcı müeyyidelerle beraber Meclis çalışma takviminin de çok verimli olacağı bir İç Tüzük çalışmasının bu yasama yılında gerçekleşmesi dileğimizdir. Bu konuda AK PARTİ Grubu olarak bizler de her türlü öncülüğü, her türlü istişareyi ve müzakereyi yapacağımızı ifade ediyoruz.

Sayın Cumhurbaşkanımız dün yine bu kürsüde, milletimizin kürsüsünde konuştu. Bir parti genel başkanı olarak değil, milletin seçtiği, milletin adamı olarak konuştu; milletin her kesiminden, toplumun her kesiminden oy alan bir devlet başkanı olarak konuşmuştur. Bugün Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan dünyanın en tecrübeli devlet adamıdır ve dünyadaki birikimiyle, siyasal birikimiyle, Birleşmiş Milletlerde ortaya koyduğu vizyon, onlarca devlet başkanıyla yaptığı, yirmi iki yıldır yaptığı tüm görüşmelerle hep ülkemizin, milletimizin çıkarları için kendisini ortaya koymuş bir liderdir, bir devlet adamıdır ve bugün dünya üzerindeki tüm bu çatışmalara, tüm bu karmaşaya, kargaşaya, bölgesel ve küresel savaşlara karşı da dünyada tüm taraflarla konuşabilen, müzakere edebilen bir devlet adamıdır. Dolayısıyla her zaman, dün de vermiş olduğu mesajlarla, bundan sonraki liderliğiyle de...

Savunma sanayisindeki Baykar, ülkemizin gelişmesi için çok önemli işler ortaya koymuş yapılarımızdan, kurumlarımızdan biridir. Türkiye için kim emek ortaya koymuşsa bu, ülkemizin ortak paydasıdır, ortak çıkarıdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Gül, lütfen tamamlayın.

ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Bununla sevinmek yerine kurumları, çalışanları lekelemenin ülkeye hiçbir faydası yok. Elbette ekonomik anlamda hayat pahalılığı var, enflasyon yüksek; biz bunları kabul ediyoruz. Bunların çözülmesi hususu bizim, Hükûmetimizin çok önemli bir ev ödevidir. Bu konuda da çok önemli gelişmeler oldu ama daha iyi, vatandaşımıza daha fazla yansıtacak, hayat pahalılığını ortadan kaldıracak çalışmalarını yine Hükûmetimizin öncülüğünde, inşallah hep beraber görmek

bizlerin de elbette temel isteğidir. Yoksa sorunları biz de yok saymıyoruz. Vatandaşımızın yaşadığı hayat pahalılığı, ekonomik anlamdaki enflasyon sorununu görmezden gelmiyoruz ama bu konuda atılan çok değerli adımlar ve verilen meyveler var, bunların da yine bu dönemde vatandaşımıza daha fazla yansımaları, sonuçlarını inşallah hep beraber göreceğiz.

Yine, bu yasama yılında hukuki ve ekonomik anlamda reformlarla...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Gül, lütfen tamamlayın.

ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) - ...milletimizin beklediği yasaları inşallah çıkararak hem hukuki anlamda, adalet anlamında hem de ekonomik anlamda milletimizin beklentilerine inşallah çare bulacak adımları hep beraber yaratacağız.

7 Ekimde başlayan ve bir yılı bulan İsrail'in işgali bölgede büyük bir acımasızlıkla devam etmektedir, İsrail'in soykırımı devam etmektedir. İsrail'in, bebekleri, kadınları, ibadethaneleri bombaladığı bu lanetli soykırımı telin ediyoruz, Gazi Meclisimizden bir kez daha kınıyoruz ve uluslararası toplum sessiz kalırken buna karşı duran halkların, gençlerin, üniversitelerin ses çıkarmasını çok takdire şayan buluyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Gül, lütfen tamamlayın.

ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) - Maalesef, İslam dünyası da başta olmak üzere sessiz kalan herkesi de yine tarihin vicdanına havale ediyoruz ama Türkiye, Cumhurbaşkanımız, geçtiğimiz hafta Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda "Dünya 5'ten büyüktür." diyerek uluslararası toplumun bu sorunları çözemediğini, çözmesi gerektiğini bir kez daha haykırmıştır. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Yalta Konferansı'yla dizayn edilen uluslararası toplum küresel barış getirememektedir. Dünya 5'ten büyüktür. Bu düzenin de sona ermesi, halkların özgür, bağımsız olması için, Filistin'in bağımsız olması için bu mekanizmanın da düzelmesi insanlık adına elzemdir. Keza, Lübnan'a İsrail'in yapmış olduğu operasyonu, haksız işgali de kınıyoruz, Lübnan halkının yanındayız. Küresel olarak bir savaşa doğru tetikleyen bölgesel bu krizin sona ermesi için ülkemiz tüm kurumlarıyla diyalogla tüm mekanizmalarını harekete geçirmiştir. Dünyada bir küresel savaşa, gerilime sebep olmaksızın bu bölgesel krizin sona ermesini Türkiye olarak diliyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Gül, teşekkür için mikrofonu açıyorum.

ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) - İnaniyoruz ki Filistin bağımsız olacaktır, Kudüs özgür olacaktır, Gazze özgür olacaktır, Batı Şeria özgür olacaktır. Tüm dünyadaki mazlumlar zalimlerin karşısında hak ettiği sonucu alacaktır diyorum, Türkiye olarak yine mazlumların sesi olmaya devam edeceğiz diyorum; Gazi Meclisten Filistin'e, dünyada ezilen tüm halklara, tüm mazlum coğrafyalara selamlarımızı gönderiyorum.

Güçlü Türkiye mazlumlar için de güçlü bir destek demektir. Bu yüzden iç cephemizi güçlü tutmak zorundayız. Farklılıklarımızı bir tarafa bırakarak Türkiye ortak paydasında iç cephemizi ne kadar güçlü tutarsak dış cephede küresel olarak o kadar daha güçlü bir Türkiye olacağız, daha güçlü Türkiye oluruz. O yüzden, gelin, Türkiye'nin menfaati, çıkarı için ne gerekiyorsa bayrağımız altında hep beraber kenetlenelim, farklılıklarımızı bir tarafa bırakalım; bölgenin gerilim hattına girdiği bu yerde, bu dönemde hep beraber olalım, hep birlikte kenetlenelim, iç cephemizi güçlendirelim diyorum.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ABDULHAMİT GÜL (Gaziantep) – Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Gül, teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, gündeme geçiyoruz.

Başkanlığın Genel Kurula sunuşları vardır.

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının 2 tezkeresi vardır, ayrı ayrı okutup oylarınıza sunacağım.

Şimdi, ilk tezkereyi okutuyorum:

VII.- BAŞKANLIĞIN GENEL KURULA SUNUŞLARI

A) Tezkereler

1.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Avrupa Birliği (AB) Konseyi Macaristan Dönem Başkanlığı tarafından 3-4 Ekim 2024 tarihlerinde Macaristan'ın başkenti Budapeşte'de düzenlenecek "Avrupa Birliğinde İstikrar, Ekonomik Koordinasyon ve Yönetişim" konulu parlamentolar arası konferansa katılım sağlanması hususunda ilişkin tezkeresi (3/924)

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna

Avrupa Birliği (AB) Konseyi Macaristan Dönem Başkanlığı tarafından 3-4 Ekim 2024 tarihlerinde Macaristan'ın başkenti Budapeşte'de "Avrupa Birliğinde İstikrar, Ekonomik Koordinasyon ve Yönetişim" konulu parlamentolar arası konferans düzenlenecektir.

Söz konusu konferansa katılım sağlanması hususu 28/3/1990 tarihli ve 3620 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisinin Dış İlişkilerinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 9'uncu maddesi uyarınca Genel Kurulun tasviplerine sunulur.

Numan Kurtulmuş

Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanı

BAŞKAN – Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Diğer tezkereyi okutuyorum:

2.- Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının, Arnavutluk'un başkenti Tiran'da düzenlenecek Dünya Gıda Örgütü (FAO) Avrupa ve Orta Asya (ECA) Bölgesi Ulusal Parlamentoları Gıda ve Tarım Komisyonu Başkanları ve Üyeleri Birinci Bölgesel Toplantısı'na katılım sağlanması hususuna ilişkin tezkeresi (3/925)

20/9/2024

Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kuruluna

Dünya Gıda Örgütü (FAO) Avrupa ve Orta Asya (ECA) Bölgesi Ulusal Parlamentoları Gıda ve Tarım Komisyonu Başkanları ve Üyeleri Birinci Bölgesel Toplantısı Arnavutluk'un başkenti Tiran'da düzenlenecektir.

Söz konusu konferansa katılım sağlanması hususu 28/3/1990 tarihli ve 3620 sayılı Türkiye Büyük Millet Meclisinin Dış İlişkilerinin Düzenlenmesi Hakkında Kanun'un 9'uncu maddesi uyarınca Genel Kurulun tasviplerine sunulur.

Numan Kurtulmuş
Türkiye Büyük Millet Meclisi
Başkanı

BAŞKAN – Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Değerli milletvekilleri, şimdi Saadet Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

Öneriyi okutuyorum:

VIII.- ÖNERİLER

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri

1.- Saadet Partisi Grubunun, Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili İsa Mesih Şahin tarafından, Millî Eğitimin genel sorunlarını belirlemek ve gerekli tedbirleri almak amacıyla 2/10/2024 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 2 Ekim 2024 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

2/10/2024

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 2/10/2024 Çarşamba günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

İsa Mesih Şahin
İstanbul
Grup Başkan Vekili

Öneri:

İstanbul Milletvekili ve Grup Başkan Vekili İsa Mesih Şahin tarafından, millî eğitimin genel sorunlarını belirlemek ve gerekli tedbirleri almak amacıyla 2/10/2024 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergemizin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerin 2/10/2024 Çarşamba günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN - Saadet Partisi grup önerisinin gerekçesini açıklamak üzere İstanbul Milletvekili İsa Mesih Şahin'e söz veriyorum.

Sayın Şahin, buyurun. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

SAADET PARTİSİ GRUBU ADINA İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Millî eğitimin genel sorunları üzerine bir Meclis araştırması önergemiz var. Son dönemlerde okullarda yaşanan hijyen sorunu, bunun yanında öğretmenlik mesleğinin genel beklentileri ve bir de mülakat sürecinin bir krize dönüşmesi; bunlarla ilgili bir araştırma komisyonu kurulması talebimiz var. "Bir kum tanesiyim ama çölün derdini taşıyorum." der Mevlâna İdris sözlerinde. Evet, ben de derdini taşıdığımız gençlerimiz adına, adalet kaygısı taşıyan öğretmen adaylarımız adına bu önergeyi verdiğimizizi ifade etmek istiyorum.

Şimdi, dilimizde tüy bitti "Bu mülakatları yapmayın, zaten söz de vermiştiniz, hem sözünüzü tutun hem de Türkiye'nin geleceği adına, gençlerimiz adına bu olumlu adımı atın." diye size markaj yaptık, itiraz ettik, muhalefet ettik ama dinlemediniz. Sonuç ne oldu değerli milletvekilleri? Sonucu söyleyeyim ben size, Bakanlığın yüzüne bulaştırdığı bir sonuç. Neden böyle diyorum? Bakın, 20 Eylülde yanlışlıkla sonuçlar açıklandı, belki haberi olmayan vekillerimiz vardır. Bakın, Bakanlığın sitesinde 20 Eylülde mülakat sonuçları yanlışlıkla açıklandı, bir saat on dakika sistem açık kaldı, sonra sistem kapatıldı. Şimdi soruyorum: Bu sistem neden açıldı, neden kapatıldı ve görevden alınan Bakan Yardımcısının da bu konuyla bir ilgisi var mıdır? Bu soruları sizlere sormak istiyorum. Şimdi, bu bir saat on dakikalık süre içerisinde adaylar yani sonuçlarına bakan adaylar şöyle bir şey yapıyorlar arkadaşlar; sonuçları topluyorlar, bir liste altında topluyorlar ve ortaya şöyle vahim bir durum çıkıyor; asıl anlatmak istediğimiz meram bu: Puanlamalarda bölgesel farklılıklar yani İstanbul'daki adaylara ortalama 1 puan fazla verilmiş, İzmir'deki, Van'daki adaylara 5-6 puan fazla verilmiş yani böyle bir farklılık ortaya çıkıyor. Bunun kriteri nedir? Millî Eğitim Bakanlığının belirlemiş olduğu bir kriter var mı? Yok. O zaman bu bölgesel puan farklılıkları neye göre oluşmuştur? Bakın, bütün adaylarımız şu anda diken üstünde, tamamen ortaya çıkan bu durumdan dolayı.

Şimdi, bunun tek bir çözümü vardır, adaletli tek bir çözümü vardır ve bizim de AK PARTİ Grubundan beklentimiz budur. Çözüm nedir? Hakkaniyetli bir çözüm şudur: KPSS puanı ile mülakat puanının aynı verilmesi; öbür türlü açıklanacak her sonuç, arkadaşlar, tartışmalı olacaktır ve hepinizi zan altında bırakacaktır. Bizim bu konuda adaletli bir adım beklediğimizi tekrar ifade etmek istiyorum, gerekirse bu konuda hızlı bir araştırma komisyonu da kurabiliriz.

İkinci konumuz öğretmenlik mesleğinin sorunları. Evet, bir Öğretmenlik Meslek Kanunu var ama bu kanun öğretmenlik mesleğinin sorunlarını, beklentilerini çözmek için yeterli değil; zaten tartışılmadı, muhalefetin, sendikaların fikri de çok alınmadı. Beklentimiz şu: Öğretmenlik mesleğinin sorunlarını daha detaylı bir şekilde masaya yatıralım. Mesela, kaç tip öğretmenlik olabilir arkadaşlar? Türkiye'de kaç tip öğretmen vardır? Ücretli öğretmen var, uzman öğretmen var, sözleşmeli öğretmen var, kadrolu öğretmen var. Yani 4-5 tip öğretmen olmaz, öğretmen öğretmendir; tek bir öğretmen olur, o da kadrolu öğretmen olur; aslında "kadrolu" da demeyelim, "öğretmen" diyelim sadece. Bu anlamda, bu bir sorun.

Zorunlu ders saatlerindeki adaletsizliklerle ilgili eleştiriler var, öğretmen maaşlarıyla ilgili eleştiriler var. Akademi değil, mülakat değil, eğitim fakültelerinin niteliğinin iyileştirilmesi yönünde beklentiler var. Gelin, bunları konuşalım, bir araştırma komisyonu kuralım, "Öğretmenlik mesleğini nasıl daha iyi hâle getiririz?" bununla ilgili birlikte bir çalışma yapalım.

Yine, son olarak, okullarda yaşanan hijyen sorunu... Bakın, okullar açılmadan bu sorun bize geldi. Biz bu sorunu farklı mecralarda basın aracılığıyla, sosyal medya aracılığıyla paylaştık. Yani buradaki sorun şu: Sanırım tasarruf tedbirleri kapsamında böyle bir şey yapıldı. Yani burada çalışacak hizmetlilerin genel sağlık sigortası kapsamında olması ve maaşlarının da çok düşük bir düzeyde yani asgari ücretin neredeyse yarısının da altında bir düzeyde olması nedeniyle kimse burada çalışmak istemedi.

Uyardık, itiraz ettik, soru önergesi verdik, "Ya, bunu düzeltin." diye çağrılarda bulunduk. Evet, Bakanlık bir adım atıyor ama okullar açıldıktan sonra. Bakın, biz önleyici tedbir olarak önceden uyardık ama sonradan bir adım atıldı ve o adımın da ne kadar çözüm olduğu da belli değil. Bu anlamda, bakın, ben belediyeleri tebrik ediyorum. Sayın Mansur Yavaş bir açıklama yaptı, "Bütün okullara destek vereceğim." dedi, engellendi. Niye engellenir, onu da anlayabilmiş değilim. Ya, bırakın, kim ne fayda sağlıyorsa hepsini katalım sürecin içerisine.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Şahin, lütfen tamamlayın.

İSA MESİH ŞAHİN (Devamla) – Evet, burada söylemek istediğimiz husus şu: Yani muhalefet partileri bir şey söylüyorsa arkadaşlar, buradaki konuştuğumuz her şey ülkenin hayrına olan, milletimizin hayrına olan, çocuklarımızın, gençlerimizin, vatandaşımızın menfaatine olan hususlardır. Bunların dikkate alınması sizin de menfaatinizedir, bu ülkenin de menfaatinedir. Eğitim konusunda tasarruf tedbirleri kapsamında mı böyle bir şey yapılıyor dedim... Değerli milletvekilleri, şunu da not olarak düşmek istiyorum: Her şeyden tasarruf olur, olsun ama eğitimden tasarruf olmaz.

Bütün bu paylaştığımız konular çerçevesinde biz millî eğitimin genel sorunlarıyla ilgili Türkiye'de eğitim sisteminde gerçek bir reform yapabilme adına bir Meclis araştırması komisyonu kurulmasını öneriyoruz ve sizlerden de bu konuda bir destek bekliyoruz diyorum, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Şahin.

Öneri üzerinde ilk söz, İYİ Parti Grubu adına İzmir Milletvekili Hüsmen Kırkpınar'a ait.

Sayın Kırkpınar, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA HÜSMEN KIRKPINAR (İzmir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Saadet Partisi grup önerisi üzerine İYİ Parti adına söz almış bulunmaktayım. 28'inci Dönem Üçüncü Yasama Yılı'nın milletimize, Meclisimize ve devletimize hayırlı olmasını diliyorum.

2024-2025 eğitim öğretim yılı 9 Eylülde başladı ama okullarda ders zili değil, dert zili çalıyor. Okullarda ne öğretmen var ne temizlik ne de güvenlik görevlisi. Çocuklar açlık, okullar pislik içinde bırakıldı. Beş yüz on iki gündür öğretmen atanmadı. Peki, Bakanlık ne iş yapıyor?

OECD'nin son raporuna göre Türkiye'de 6,5 milyon çocuk aşırı yoksulluk içinde yaşıyor, her 5 çocuktan 1'i yeterli beslenemiyor ve her 4 çocuktan 1'i okula aç gidiyor. Bakanlık yayınladığı "sağlıklı beslenme" kamu spotuyla âdeta ailelerle dalga geçiyor. Siz önce okullarda çocuklara 1 öğün ücretsiz yemeği verin.

Çocukların okula aç gittiği, yatağa aç girdiği bir ülkede bundan daha can yakıcı, daha acil bir sorun olabilir mi? İktidar bütçede en büyük payın eğitime ayrılmasıyla övünmüyör müydü? Ama temizlik ve güvenlik başta olmak üzere yardımcı hizmetler için gerekli kaynakları okullara aktarmıyor. Veliler okullarda temizlik yapmasaydı, belediyeler temizlik işine el atmasaydı acaba bu görevlendirmeler yapılacak mıydı? Kadrolu temizlik ve güvenlik görevlisi alımları şarttır. Çocuklarımızın canını siyasi hesaplarınıza alet etmeyin. 1 Ağustosta tasarruf tedbiri gerekçesiyle Taşımali Eğitim Yönetmeliği'nde değişiklik yapıldı. Bu değişiklikle, kırsal mahallelerde ve köylerde yaşayan, maddi imkânları olmayan çocuklar okula gidemez oldu. Köy okullarını kapatan iktidar, şimdi de taşımali eğitimi kısıtlayarak eğitimde fırsat eşitliğini yok ediyor. Özellikle kız öğrencilerimiz Bakanlık eliyle okulun dışına itiliyor. Türkiye'de her alanda israf varken eğitimden tasarruf etmek hangi aklın ürünü, anlamak mümkün değil. Bakan Bey "Eski dönemde öğretmenlerimiz 76 kişilik sınıflarda ders vermek zorundayken şimdi derslik başına öğrenci sayısı 22'ye düştü, okullarımız artık birinci sınıf seviyededir." dedi. Fıkra bu kadar. Sormak istiyorum: Sayın Bakan acaba kendini hangi ülkenin Millî Eğitim Bakanı zannediyor? Bir buçuk yıl oldu, 20 bin öğretmenimizi atayamadınız, Danıştayın kararı ve ne zaman açıklayacağı belli değil. Mülakat dayatması geldi, farklı şehir ve komisyonlarda farklı jürilerin değerlendirmeleriyle mülakatlar adaleti büsbütün yok etti.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Kırkpınar, lütfen tamamlayın.

HÜSMEN KIRKPINAR (Devamla) - Teşekkür ederim.

Mülakat puanları arasında uçurumlar var. Sızdırılan mülakat sonuçlarını duyduğumuzda endişe ettiğimizde ne kadar haklı olduğumuzu görmüş olduk. Mülakatın Bakan dışında gerekliliğine, adil olduğuna inanan kimse de yok. Eğitim hiç bu kadar kötü yönetilmemişti.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti ve Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Kırkpınar, teşekkür ediyorum.

Öneri üzerinde diğer söz talebi, Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Iğdır Milletvekili Yılmaz Hun'a aittir.

Sayın Hun, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA YILMAZ HUN (Iğdır) – Teşekkürler Sayın Başkan.

Sayın Genel Kurul, eylül ayının başında okulların açılmasıyla birlikte, devlet okullarında temizlik personeli, malzeme eksikliği sebebiyle oluşan hijyen sorunları tüm kamuoyuna yansımıştır. Bazı okullarda veliler, bazı okullarda ise öğretmenler dönüşümlü olarak okulları temizlemek zorunda kalmıştır. Çocuklarımızın eğitim gördüğü alanlarda toz, pislik ve yarı tadilat içerisinde bulunan görüntüler medyaya yansımıştır. Birçok okulda okul yönetimleri, var olan eksikleri gidermek için velilerden malzeme ve temizlik personeli konusunda maddi yardım talep etmiştir. Bağlı oldukları illerin belediyelerinden temizlik konusunda yardım isteyen okul yönetimleri uyarılmış ve temizlik için belediyelere yapılan başvurular geri çekilmektedir. İktidar ve ona bağlı bürokratlar çocuklarımızın sağlığı söz konusu iken muhalif belediyelerin çalışmalarına engel olmuştur. Tüm bu eksikler ortadayken Millî Eğitim Bakanlığı ne işle meşguldü, doğrusu merak konusu. Mevcut koşullar çocuklarımızın sağlığını olumsuz etkilemektedir. Bakanlığın her okula yeterli sayıda kadrolu personel alması gerekmektedir.

Tabii, Millî Eğitim Bakanlığının yönetememe eksikleri bununla bitmemektedir, birçok okulda öğretmen eksikliğine rağmen yeteri kadar öğretmen ataması da gerçekleşmemektedir. Millî Eğitim Bakanlığı tam beş yüz on iki gündür tek bir öğretmen ataması yapmamıştır. Yirmi yıldan bu yana ilk defa ders zili öğretmen ataması yapılmadan çaldı. EĞİTİM SEN verilerine göre, İstanbul'da 23.747, Urfa'da 11.400, Antep'te 5.422, İzmir'de 5.100 öğretmen açığı bulunmaktadır. 81 ilde neredeyse öğretmen açığı olmayan il yoktur. Öğretmen açığı bu durumda iken Millî Eğitim Bakanlığı asgari ücretin altında, güvencesiz çalıştırdığı ücretli

öğretmenlerle ve branş dışı ders vererek sorunu çözmeye çalışmaktadır; birçok ilde bu nedenle eğitim sekteye uğramaktadır. Millî Eğitim Bakanının vadettiği atama sayısı İstanbul'un öğretmen açığını bile kapatmaya yetecek durumda değildir; var olan öğretmen atamalarında ise torpili olanların, muhalif olmayanların atandığı durumlarla karşı karşıya kalınmaktadır. Daha önce mülakatların mülakat gibi yapılacağını söyleyen Bakan Yusuf Tekin âdeta itirafta bulunmuş, mülakatların torpille gerçekleştiğini beyan etmiştir; her seçim döneminde kaldırılacağı vaadinde bulunduğu ama uygulamaktan asla vazgeçmediği mülakat uygulamasına bu dönem de devam etmektedir. Millî Eğitim Bakanı Yusuf Tekin mülakatların kendi döneminde liyakat esas alınarak yapılacağını söylemiş ancak mülakat sonuçlarını gösteren sistem açılmış ve burada mülakata giren öğretmene mülakat sonuçlarına göre farklı aralıklarda puanlama yapıldığı görülmüştür.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Hun, lütfen tamamlayın.

YILMAZ HUN (Devamla) – Ayrıca, mayıs ayında sözleşmeli olarak ataması yapılacağı söylenen öğretmenlerin illere göre komisyonların yaptığı değerlendirme puanları göz önüne alındığında komisyonlar arasında yaşanan puanlama farklılıkları mülakat atamalarının adaletli işlemediğini de göstermektedir.

“Mülakat” ya da “sözlü sınav” kayırmacılığın, torpilin ve liyakatsiz işe alımın adıdır diyoruz, Saadet Partisinin araştırma önergesini destekliyoruz. “Ücretli” “sözleşmeli” gibi öğretmen emeğinin sömürüldüğü uygulamalara son verilmelidir. Mülakat kaldırılmalı, liyakatin esas alındığı bir uygulamayla öğretmen ataması yapılması gerekmektedir.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Hun, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Isparta Milletvekili Hikmet Yalım Halıcı'ya ait.

Sayın Halıcı, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA HİKMET YALIM HALICI (Isparta) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle Genel Kurulu saygılarımla selamlıyorum.

Saadet Partisinin öğretmenlerimizin sorunları ve okullarda yaşanan temizlik sorunlarının araştırılması üzerine verdiği önergede söz almış bulunuyorum.

2024 yılındayız. Haftalardır, okullar açıldığından beri millî eğitim konusunu görüşüyoruz. Millî eğitim tabii ki her zaman için Türkiye'nin en önemli problemlerinden biri fakat bu sefer yaklaşan bir dalga var ve bu dalga daha öncekilere hiç benzemiyor. Nasıl bir yaklaşan dalga var? Bilgi toplumundayız, uzay çağından bahsediyoruz, yapay zekâ konuşuyoruz, eğitimin dijitalleşmesinden bahsediyoruz, daha doğrusu bahsetmemiz gerekiyor, dünya bunlardan bahsediyor fakat Türkiye'de gündemde maalesef okullardaki tuvaletler, tuvaletlerin temizlenmemesi, hijyen sorunu, yeteri kadar görevli atanmaması ve buna benzer birçok sorunumuz var. Türkiye geri saymaya millî eğitimde devam ediyor. İyi bir eğitim veremiyorsunuz, okulları bari temizleyin diyoruz, maalesef o bile becerilemedi. Geçtiğimiz iki üç haftada bu konunun ne kadar büyük bir problem olduğunu hep beraber izledik; veliler temizlemeye çalıştı, öğretmenler temizlemeye çalıştı, okul aile birlikleri kendi arasında para toplayıp temizletmeye çalıştı, en sonunda belediyelere kaldı mevzu. Onlar da “Memnuniyetle biz bunu yaparız.” dediler ama bir baktık, belediyeler, başta Cumhuriyet Halk Partili belediyeler olmak üzere bütün belediyeler bu konuda engellenmeye başlanmış ve Sayın Bakan çıkıp televizyonlardan diyor ki: “Para toplamayın, bağış da almayın.” Peki, belediyeler de yapmasın bu işi. Sayın Bakan oturduğu yerden bunları söylüyor ama önerisi ne acaba, bize önerisi ne Sayın Bakanın? Öğrenci başına bin TL göndermiş olsaydı bütün okullara, bugün bütçenin sadece yüzde 1,48'iyle bu problemlerin hepsini çözmüş oluyorduk. (CHP sıralarından alkışlar)

Yusuf Tekin, Sayın Bakan diyor ki: “Öğretmenleri fonluyoruz.” Bu lafıyla aslında öğretmenleri aşağılıyor bir taraftan da. Bakın, Öğretmenlik Mesleği Kanunu'nu daha önce burada hep beraber görüştük, komisyonlarda saatlerce görüştük, arkasından geri çektiniz muhalefetin etkin çalışmaları sonucunda.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Halıcı, lütfen tamamlayın.

HİKMET YALIM HALICI (Devamla) - Fakat ihtiyaç olan hiçbir düzenlemeyi yapmadan şimdi bu kanun teklifini tekrar getiriyorsunuz. Bu, öğretmenlerimizin hiçbir problemine çözüm üretmeyecektir.

Bakın, seçim bölgem olan Isparta'dan çok kısa bir örnek vermek istiyorum. 2 tane okul, Zehra Ulusoy İlkokulu ile Yedişehitler İlkokulu depreme dayanıklı olduğu gerekçesiyle üç yıl önce boşaltılmış. Sonra -depreme dayanıklı yapıldığı iddia ediliyor, çalışma yapıldığı iddia ediliyor- çocuklar tekrar içeri alınıyor, üç sene bu çocuklar burada okutuluyor. Fakat geçtiğimiz günlerde bu çocuklar maalesef depreme dayanıklı olmadığı için bu okullar tekrar boşaltıldı. Ya, bu ülkenin geleceği olan çocuklarımıza yaklaşımımız bu mu acaba? Peki, Cumhuriyet Halk Partisi ne yaptı? Bugün gitti, mili eğitimden sorumlu gölge bakanımız ve Grup Başkan Vekilimizin önderliğinde milletvekilllerimizle çözüm önerilerini anlattı Millî Eğitim Bakanına. Umarım duyarlar yoksa okul zili artık sizin için çalıyor.

Teşekkür ediyorum.

Saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Halıcı, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Konya Milletvekili Orhan Erdem'e ait.

Sayın Erdem, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA ORHAN ERDEM (Konya) – Değerli Başkanım, çok Değerli Gazi Meclisin üyeleri; yeni yasama dönemimiz hayırlı olsun. Ben de hepinizi saygıyla, hürmetle selamlıyorum.

Konuşmama terör devleti İsrail'i kınayarak başlamak istiyorum. Bir yıla yakın bir süre, her çıktığımızda her birimiz bu zulme “Durl!” demeye çalıştık ama artarak devam ediyor. İsrail'i ve onun yandaşı ülkeleri adalete, insan haklarına, hukuka davet ediyorum.

Değerli milletvekilleri, Saadet Partisinin verdiği bir önerge var, okullardaki temizlik mevzusu. Bu konuda bazı bilgileri sizlerle paylaşmak istiyorum. Şu anda Millî Eğitim Bakanlığında 60.500 resmî örgün eğitim kurumu bulunmakta, 16 milyon da öğrencisi var; bu 60 bin bina, 605 bin derslik demek. 49.578 kadrolu temizlik elemanı var, istihdama katılımı artırmak için bir proje

uygulandı bu yıl, bazı gecikmeler bu yüzden; İşgücü Uyum Programı. İlk anlaşma da Millî Eğitim Bakanlığıyla yapıldı, 120 bin personel verildi ancak bu 120 binlik açılan kadroya, çalışma sistemine başvuru yeterince olmadı; 66.631 kişi başladı. Bunun üzerine Millî Eğitim Bakanlığı hemen yeni bir teklif ve talepte bulundu, TYP'den de 30 bin personel başlattı. Kısacası, şu anda 146.209 kişi bu konuda çalışmaya başlamış durumda ve aksaklıklar giderilmiş durumda.

Ben, belediyelerin katkılarının her zaman olabileceğine inanırım ama bunu siyasi bir ranta çevirmek yanlış. Acaba bu büyükşehir belediyeleri, resmî eğitime katkı payı var bütçelerinde, kaçını bugüne kadar kullandılar? Bugün gidip 13 okulu temizleyip bütün okulları temizlemiş gibi siyasi rant elde etmeye çalışmak yanlıştır.

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) – Kreş açıyorlar.

SİBEL SUİÇMEZ (Trabzon) – Yirmi gündür yaşanan rezaletin cevabını verin ya!

ORHAN ERDEM (Devamla) – Gerekenler yapılıyor, bir aksaklık varsa gideriliyor, ülkemiz güçlü ve bugün gelinen noktada her türlü harcama tasarruf dışında yapılmakta, bu yıl da ayrılan 2,5 milyar bir bütçe var.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Lütfen tamamlayın.

ORHAN ERDEM (Devamla) – Bunun dışında, mülakatlarla ilgili de sendikaların açmış olduğu dava ve malum adli tatilden geciken bir konu var, bugünlerde biteceği düşünülüyor. İnşallah, en kısa zamanda mülakatların da sonuçlarının açıklanacağı Millî Eğitim Bakanlığı tarafından açıklanmaktadır.

Bu bilgiler ışığında hayırlı çalışmalar diliyor, hepinize saygılar sunuyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Erdem.

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) – Sayın Başkanım, belediyelerimizle ilgili sayın hatibin bir yorumu oldu; bir sataşma var.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) – Öyle bir sataşma yok.

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) – Türkiye'nin yüzde 60 nüfusunu, yüzde 80 ekonomik büyüklüğünü Cumhuriyet Halk Partisi belediyeleri yönetiyor. Dolayısıyla kendisinin sataşmasına cevap vermek isteriz Cumhuriyet Halk Partisi olarak.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) – Sayın Başkanım, önceki hatip de bir şeyler söyledi, cevap verdik.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Bir dinler misiniz önce, sizden rica ediyorum; meramını anlatsın.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) – Dinlemiyorum ben, sizin yaptığınız gibi cevap veriyorum.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) – Saygılı olalım birbirimize.

BAŞKAN – Yani burada bir sataşma var mı sizce?

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) – Olmaz mı efendim? “O paraları ne yapıyorlar?” diye soruyor hatip.

BAŞKAN – Bir değerlendirme yaptı, sizin hatibiniz de...

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) – Sayın Başkanım, açıkça diyor ki: “Resmî eğitime katkılarınız nedir, onları göremiyoruz.” Biz de onları söylemekle meşgulüz.

BAŞKAN – Yerinizden açıklama yapın.

Buyurun.

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) – Olur efendim.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Bir söz verdim, buyursun açıklasın.

Buyurun.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

27.- İstanbul Milletvekili Suat Özçağdaş'ın, Konya Milletvekili Orhan Erdem'in Saadet Partisi grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) – Sayın Başkanım, çok teşekkür ederim.

Şimdi, 2 Eylülde okullar açılmış, 19 Eylülde -on yedi gün sonra- Sayın Bakan “120 bin kişi alacağız, başvuruları açtık.” demiş, bizim belediyelerimiz devreye girip temizlemeye kalkınca “Yapmayın kardeşim, siz kim oluyorsunuz?” demiş.

Bizim ne yaptığımızı soruyorlar, çok açık söyleyeyim: Cumhuriyet Halk Partisi belediyeleri, AK PARTİ'nin yirmi beş yıldır yönettiği kentlerde kreşler açıyor, yirmi beş yıl yönetmiş olduğu kentlerde hiç yapılmadığı hâlde burs veriyor -hiç demeyeyim çünkü bugün milletvekili olan bazılarına, üç beş kişiye 150 bin dolar burs vermişler- ama bu ülkenin çocuklarına veriyor, 100 bin kişiye 15 bin lira burs veriyor, 900 bin kişiye eğitim yardımı yapıyor, 900 bin kişiye sadece İstanbul'da yapıyor. Dolayısıyla Ankara'da, İstanbul'da, İzmir'de, Türkiye'nin dört bir yanında belediyelerimiz kreşler açıyorlar, yurtlar açıyorlar, burslar veriyorlar, eğitime katkı payları veriyorlar, katkılar veriyorlar. Dolayısıyla bunlara bakarsa Sayın Vekilimiz görür. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Peki teşekkür ediyorum.

Sayın Şahin Usta Buyurun.

28.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, İstanbul Milletvekili Suat Özçağdaş'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) – Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Daha önceki hatibin de sözleri üzerine bizim Sayın Hatibimiz Orhan Erdem Bey bir cevap verdi. Bunun üzerinden bir “sataşma” diye söz alınmasını da doğru bulmuyorum açıkçası. Herkes kürsüde konuşuyor, biz de vekilimiz de bu söylenenlere cevap verme hakkını kullandık.

Az önce sayın vekilin söylediği rakamların doğru olmadığını çok iyi biliyoruz. Bizim belediyelerimizin burs vermesini Anayasa Mahkemesine götürüp iptal ettiren kendileridir. Şimdi “Burs veriyoruz.” diye övünmeleri de çok abesle iştir. (AK PARTİ sıralarından alkışlar) Elbette ki belediyeler siyasi parti ayrımı yapmaksızın sosyal yardımlarını yapıyorlar. Yirmi iki yıldır, yirmi beş yıldır yönettiğimiz tüm belediyelerimize de sosyal yardımların en âlâsını yapmaktayız. Keşke Anayasa Mahkemesine gidip iptal ettirmeselerdi, bu sorunları öğrenciler hiç yaşamasa idi.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Şahin Usta.

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) – Efendim, Sayın Başkanım, eğer Anayasa Mahkemesi kararı doğruysa biz nasıl burs veriyoruz?

BAŞKAN – Müsaade buyurun.

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) – Biz nasıl burs veriyoruz o zaman?

BAŞKAN – Sayın Şahin Usta, ben sataşmadan söz vermedim, yerinden bir açıklama imkânı verdim Grup Başkan Vekilleri olmadığı için.

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) – Anayasa Mahkemesinin yeni bir kararı mı var efendim? Hayır, Anayasa Mahkemesi yeni bir karar mı vermiş?

VIII.- ÖNERİLER (Devam)

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri (Devam)

1.- Saadet Partisi Grubunun, Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili İsa Mesih Şahin tarafından, Millî Eğitimin genel sorunlarını belirlemek ve gerekli tedbirleri almak amacıyla 2/10/2024 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 2 Ekim 2024 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN – Şimdi, öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmemiştir.

SUAT ÖZÇAĞDAŞ (İstanbul) – Cumhuriyet Halk Partisine her şeyi bahane etmeyin.

BAŞKAN – İYİ Parti Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

Öneriyi okutuyorum:

2.- İYİ Parti Grubunun, Grup Başkan Vekilleri İstanbul Milletvekili Mehmet Satuk Buğra Kavuncu ve Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez tarafından, çocuk koruma sistemindeki eksiklikleri ortaya koymak, bu eksikliklerin giderilmesi için öneriler geliştirmek ve çocukların fiziksel ve psikolojik sağlıklarını koruyacak önleyici tedbirlerin hayata geçirilmesini sağlamak amacıyla 2/10/2024 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 2 Ekim 2024 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

2/10/2024

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 2/10/2024 Çarşamba günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Mehmet Satuk Buğra Kavuncu
İstanbul
Grup Başkan Vekili

Öneri:

İstanbul Milletvekili ve Grup Başkan Vekili Mehmet Satuk Buğra Kavuncu ve Balıkesir Milletvekili ve Grup Başkan Vekili Turhan Çömez tarafından, çocuk koruma sistemindeki eksiklikleri ortaya koymak, bu eksikliklerin giderilmesi için öneriler geliştirmek ve çocukların fiziksel ve psikolojik sağlıklarını koruyacak önleyici tedbirlerin hayata geçirilmesini sağlamak amacıyla 2/10/2024 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırma önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerin 2/10/2024 Çarşamba günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN – İYİ Parti grup önerisinin gerekçesini açıklamak üzere Tekirdağ Milletvekili Selcan Taşcı'ya söz veriyorum.

Sayın Taşcı, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; yeni yasama yılının Genel Kurulun makulde ortaklaştığı zeminlerin çoğalmasına vesile olmasını diliyorum.

Üst üste çok travmatik olaylara tanık olduk ve her birinin merkezi, mağduru, maktulü hatta bazılarının katili birdi: Çocuklar, çocuklarımız. Kayıp çocuklar, katledilen, istismara uğrayan, aç, işçi, bağımlı ve dediğim gibi, katil çocuklar. Biz bugün, bütün bu çocukları koruyabileceğimiz, çevrelerinden korumak gerekorsa çevrelerinden, okullarından, yurtlarından, cemaatlerinden, cemiyetlerinden hatta ailelerinden korumak gerekorsa ailelerinden koruyabileceğimiz; üstün yararı kullanan yegâne öznenin çocuk olduğu bir yeni sosyal politika inşasının temelini atalım ve geleceğe hayırla anılacak bir miras da bırakalım diye verdik aslında bu önergeyi. Haftalarca, biliyorsunuz, Narin'i konuştu Türkiye, biz bir kere daha Narin'i, Narinleri konuşmak durumunda kalmayalım diye verdik önergemizi. Narin'den sonra çok şey konuşuldu ama hiç konuşulmayan, o köyde Narin'den önce de şüpheli şekilde ve neredeyse periyodik bir takvim dâhilinde can veren onlarca çocuktan sonra da hiç konuşulmayan, cumhuriyetin 101'inci yılında yüz yıl boyunca hiç konuşulmayan feodaliteyi de konuşalım mesela. Milletvekillerine bile bildiklerini susturan, bir hukuk devletinde görünmez paralel yasaları, kuralları olan ve vicdanları susturan o derin, köklü suç ortaklığı yapılanmasını, bir kör karanlığı da aydınlatalım istiyoruz.

Narin'le aynı günlerde Tekirdağ'da da bir trajedi yaşandı. 2 yaşında bir bebek 13-14 yaşında 2 çocuğun tecavüzüne uğradı. Gördük ki koruyamadığımız sadece Sıralar, Narinler değildi. Şimdi, doğal olarak öfkeyle andığımız o 2 çocuğu da koruyamamıştık ki böyle birer canıye dönüşmüşlerdi; işte, bunu da konuşalım istiyoruz. Çocuk doğduğu andan itibaren onu kötülükle enfekte olma ihtimali bulunan her ortam ve durumdan korumayı; annesi dâhil, babası dâhil... Çünkü bir çocuk gözünü suç beşiğine açıyorsa ve biz buna göz yumuyorsak aslında ihmallerimizle biz uzun vadede kendi katillerimizi, tecavüzcülerimizi büyütüyoruz, bir yandan da bu kirli düzene kurbanlar büyütüyoruz. Sıla'nın bağımlı bir anneye emanet edilmesi, müzikhol âleminde, bağımlı eş dost arasında büyümesi ve böyle büyüyüp de mağdur olmama ihtimali var mıydı? Ona güvenle yaşama imkânını sunamamakta hiçbirimizin vebali yok mudur gerçekten, bunu da konuşalım istiyoruz.

Sayırsız veri var -süre az- TÜİK'e göre 2023'te mağdur 242.875 çocuk var; yüzde 12'ye yakını, 29 bin kadarı cinsel istismar mağduru. Sadece altı ayda 14 kız çocuğumuz katledilmiş. Çocuk istismarcılarının yüzde 80'i -fecaat bu- çocuğun tanıdığı hatta ailesinden birisi. Kendi kardeşini, öz kardeşini doğuran çocuklar var bizim ülkemizde; açmama gerek yok herhâlde daha fazla.

Değerli milletvekilleri, aslında bizim bir Çocuk Koruma Kanunu'muz var ama o Çocuk Koruma Kanunu'na aykırı şekilde mahkeme salonunda tecavüzcüsüyle karşı karşıya getirilen ve bu strese dayanamayıp kalp krizinden ölen çocuklarımız da var. Mesela, on altı yılda 18 yaşın altında 440 bin çocuğun doğum yaptığından söz ediliyor araştırmalarda. Her yıl 1 milyardan fazla çocuğu etkileyen, dünyanın artık "küresel salgın" olarak nitelendirdiği dijital suçlar var ve cebinde geziyor çocuklarımızın. İnsan kaçakçılığı mağdurlarının yüzde 28'i çocuk ve biz Türkiye'de depremde kaybolan çocuklarımızın kayıp olduklarını hâlâ kabullendiremiyoruz Bakanlığa. Çocukları hedef alan suçlarla ilgili vaka sayıları artıyor ama kovuşturma ve mahkûmiyet oranları azalıyor ironik şekilde. Çocuğa şiddette riski artıran en önemli faktör yetersiz eğitim ama Bakanlık ne yapıyor, akşam ÖMK'yle konuşacağız aslında bunu. İstismar endekslerindeki en düşük notu Türkiye veri akışından alıyor ama TÜİK ne yapıyor? Veri paylaşımını durduruyor ya da manipüle ediyor. Çocuğun sağlığını, fiziksel ve psikososyal gelişimini olumsuz etkileyen -yetişkin, toplum ya da devlet fark etmez- bilerek bilmeyerek uygulanan bütün davranışlar istismar. Dolayısıyla biz aslında bu önergeyle sadece çocuğa şiddeti, o saldırıları değil okullardaki hijyen sorununu da kapsayan, farklı kademelerdeki okulların birleştirilmesinden kaynaklanan güvenlik sorununu da kapsayan...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Taşcı, lütfen tamamlayın.

SELCAN TAŞCI (Devamla) – Bitiriyorum Başkanım.

...simi gibi satılan uyuşturucu tehlikesini de okul tuvaletlerinde uyuşturucu komasında bulunan ve üstü örtülen çocukların dramını da boş beslenme çantasını da taşımalı eğitimi de çocukların onları korumakla görevli kurumlardan nasıl suça sürüklendiğini de kapsayan; araz Medeni Kanun'daysa Medeni Kanun, Sosyal Hizmetler Kanunu'ndaysa o, Koruma Kanunu'ndaysa o, TCK'ye o, müfredatsa o; ayırmadan, kayırmadan, çocuklara huzur, güven, sağlıkla büyüyecekleri bir ortam için tavizsiz şekilde araştırılma ve âdeta bir master plan hazırlanmasına önyak olalım istiyorum, hepimizin geleceği için.

Genel Kurulu saygıyla selamlarım. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Taşcı.

Öneri üzerinde ilk söz talebi, Saadet Partisi Grubu adına Hatay Milletvekili Necmettin Çalışkan'a ait.

Sayın Çalışkan, buyurun. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

SAADET PARTİSİ GRUBU ADINA NECMETTİN ÇALIŞKAN (Hatay) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Ben de bir temenniyle başlamak istiyorum; iktidar mensubu, bloku arkadaşlardan temennim şu: Hiç olmazsa bu yasama döneminde muhalefetin getirdiği her şeyi reddetme inadından vazgeçin. Eğer buraya getirilen öneriler bu milletin, memleketin yararına lütfen "evet" deyin veya "evet" deme cesareti gösterilemiyorsa hiç olmazsa Genel Kurulu terk edin, böylece bir hayrın işlenmesine engel olmayın.

İktidar, muhalefetle iş birliği için hemen her dönemde Anayasa değişikliğini gündeme getiriyor; biliyoruz Anayasa değişikliğinin ne anlama geldiğini. Ve tabii, bu iş birliği için Anayasa değişikliğinden çok daha öte milleti ilgilendiren bu tür konuların önde olduğu gayet aşikâr.

Değerli milletvekilleri, bugün İYİ Parti tarafından verilen önerge çocuk haklarının sorunlarının araştırılmasına dair. Bir toplumun gücü çocuklarına, yaşlılarına ve engellilerine bakışıyla anlaşılır çünkü bu üç grup toplumların aslında manevi sigortalarıdır. Bugün ülkemizde engellilerin, yaşlıların, çocukların refah seviyesinin ne hâlde olduğunu duyuyoruz. Her gün, her dakika televizyonlarda, haberlerde çocuk istismarı, işkencesi, çocuk ölümü gibi pek çok hadiseyi duyduğumuz gayet aşikâr; ne yazık ki bu kadar büyük krize rağmen bu konuda gözetilene alınan, tutuklanan hemen hiç kimse yok. Kaldı ki kırk yılla yargılanan bir kimsenin kırk günde çıktığına da şahit oluyoruz. Ve biliyoruz ki iktidar mensuplarının kendilerini ilgilendiren bir alanda saldırı söz konusu ise anında yargılanıp cezalandırılırken memleketi ilgilendiren, hele çocuklarla ilgili konularda ne kadar duyarsız kaldığı gayet açık. Burada çocuklara yönelik hususları görüşeceğiz ama memur maaşlarını, emekli maaşlarını düzenlemekle görevli kurum olan TÜİK'e bakıyorsunuz, enflasyon rakamı açıklarken 2016 yılından beri kayıp çocuklarla ilgili konuyu açıklamıyor. İnsan merak ediyor, çok mu önemsiz yoksa sizin ilgi alanınıza giren her şeyin sadece maddi karşılığı mı olması gerekiyor?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Çalışkan, lütfen tamamlayın.

NECMETTİN ÇALIŞKAN (Devamla) - Dolayısıyla da son 2016 verilerine göre 105 bin çocuk kayıp, o tarihten bu tarihe ne kadar çocuk kayıp bilmiyoruz çünkü hiçbir şekilde gündemde değil. Ve maalesef ki ülkemizde milletimizin bu kadar çözüm bekleyen problemi varken daha ilk günden âdeta kışkırtmaya ant içmişçesine Anayasa'yı milletin önüne sokmak ve sadece muhalefetten tek taraflı fedakârlık beklemek kötümser olmamız için yeterli. Anlaşıyor ki geçen dönemde o çoğunluğun verdiği güç zehirlenmesi bu dönemde temenni ederim ki yaşanmaz.

Bu vesileyle bu çocuk konusunun gündeme alınmasını, hiç olmazsa iktidar mensuplarının bizi bir defa şaşırtmasını, hiç olmazsa bu haklı talebe kimin imza attığına bakmaksızın "evet" demesini diliyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (Saadet Partisi ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Çalışkan, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Antalya Milletvekili Aliye Coşar'a ait.

Sayın Coşar, buyurun.

CHP GRUBU ADINA ALİYE COŞAR (Antalya) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Ülkemizde, maalesef, Narin cinayeti sonrası çocukların korunmasında sistemin yetersizliğini bir kez daha gördük. Çocukların korunmasıyla ilgili çalışmaların eksikliği ve yetersiz oluşu nedeniyle her gün çocuk mağduriyeti artmaktadır. 2023 TÜİK verilerine göre Türkiye'de 22,2 milyon çocuk yaşamaktadır. Çocuk işçiliği, çocuk istismarı, çocuk yaşta evlilik, çocuk yoksulluğu gibi, başlığında "çocuk" olan birçok sorun yirmi iki yılda artarak devam etmektedir.

Değerli milletvekilleri, Türkiye, Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme'yi 14 Eylül 1990 tarihinde imzalamış,

Türkiye Büyük Millet Meclisi 9 Aralık 1994 tarihinde kabul etmiş, 4 Mayıs 1995 tarihi itibarıyla yürürlüğe koymuştur. Çocukların korunması için evrensel standartları, çocukların durumlarını iyileştirmeyi belirleyen bu hukuki anlaşmaya tarafız ancak verilere göre uygulanmadığı açıkça ortadadır. Adalet Bakanlığının Adalet İstatistikleri 2023 raporuna göre çocukların cinsel istismarı iddiasıyla 2023 yılında 40.713 yeni dosya açılmış, 2015-2023 yılları arasında çocukların cinsel istismarı suçuna ilişkin açılan dosya sayısı yüzde 94 artmış, 2023 yılında çocukların cinsel istismara uğradığı iddiasıyla 14.299 dosya için kamu davası açılmış. FİSA Çocuk Hakları Merkezi verilerine göre 2023 yılında en az 2.107 çocuk önlenebilir nedenlerle hayatını kaybetmiş; 20 çocuğumuz intihar, 36 çocuk gördüğü şiddet, 245 çocuk ihmal nedeniyle vefat etmiş. Yargı bağımsızlığının ve tarafsızlığının olmadığı, yargının siyasallaştığı bir sistemde çocuğa karşı işlenen suçlarda da adalet olmuyor. Bunun sorumlusu mevcut iktidarın ta kendisidir.

Değerli arkadaşlar, iktidarın yanlış ekonomi politikalarının yarattığı krizin faturasını çocuklar ödemektedir. Birçok çocuk aile ekonomisine katkıda bulunmak için çalışma hayatının içindedir. Bu çocuk işçiler ayrıca ucuz iş gücü olarak da görülmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Coşar, lütfen tamamlayın.

ALİYE COŞAR (Devamla) - Türkiye'de çocuk işçi sayısı 2023 yılında 759 bine yükselmiştir. Ayrıca, görevini düzgün yapmayan TÜİK, her konuda olduğu gibi kayıp çocuklarla ilgili de 2016 yılından beri veri paylaşmamaktadır. Maalesef iktidarın yetkili makamları da bu konuyla ilgili henüz bir açıklama yapmamıştır. İktidarın, çocuklarımız gibi hassas bir konuda bile eksikliğini ve beceriksizliğini görüyoruz. Ülkedeki ekonomik krizden en fazla etkilenen grupların başında çocuklar gelmektedir. OECD ülkeleri arasında çocuk yoksulluğunda yüzde 21,8 oranla Türkiye 2'nci sıradadır.

Değerli milletvekilleri, Cumhuriyet Halk Partisi olarak çocuk hakkı izleme komisyonu kurulması için kanun teklifi verdik. Çocuklarımız için bir an önce bu komisyonun kurulması artık bir zorunluluktur.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Coşar, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Muş Milletvekili Sümeyye Boza ait.

Sayın Boz, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA SÜMEYYE BOZ (Muş) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle ekranları başında bizi izleyen değerli yurttaşlarımızı, halklarımızı ve cezaevlerinde direnen, mücadele eden siyasi tutsak arkadaşlarımızı saygıyla selamlıyorum.

Türkiye, AKP-MHP iktidarı altında çocuk sömürsünün ve çocuk emeği sömürsünün sistematik hâle getirildiği bir ülkeye dönüştü. Yoksulluğu derinleştiren, işsizliği artıran, mültecileri ucuz iş gücü olarak gören ve böyle kullanan bu yönetim çocukları sermayenin kölesi hâline getirmiş durumda. Son on bir yılda 811 çocuk güvencesiz işlerde çalıştırılırken hayatlarını kaybetti. Her gün bir çocuk bu rezil sistemin dışlılarının arasında ezilmekte. İktidar, bu duruma görmezden gelip çocuk işçilerini meşrulaştırıyor çünkü çocukların eğitim haklarını ellerinden alarak onları fabrika ve tarlalarda köle gibi çalıştırmaya zorlayan bir iktidar durumunda. İktidar "Ne de olsa oy kullanmak için yeterince olgun değiller ama çalışmak için gayet uygunlar" bakış açısıyla hareket etmekte. Buradan da anlaşılacağı üzere, çocuklar sandığa değil üretim bandına yetişkinlerden daha önce hazırlanıyor ve bu yaklaşımla büyütülüyor. Utanç verici bu çıkarıcı politikalar elbette ki onların, iktidarın yönetimini gözler önüne sermekte. Sömürü politikaları MESEM'ler ve ÇEDES'lerle de devam ediyor. "Eğitim" adı altında iş gücüne dâhil edilerek sürdürülüyor bu sömürü politikaları ancak şunu belirtmek gerekiyor: Türkiye'de her 5 çocuktan 1'i tarımda, sanayide, hizmet sektöründe ucuz iş gücü olarak çalıştırılıyor. Mevsimlik tarım işçisi çocuklar sırtlarına yüklenen ağır işlerle zehirli tarım ilaçlarına maruz kalarak âdeta ölüme terk ediliyor ve bu ihmaller yüzünden, devletin bu ihmalleri yüzünden hayatlarını kaybediyor. Yoksulluğun kök nedenlerini ele almak yerine yüzeysel politikalarla çözmeye çalışması ne yazık ki çocukların hayatına mal olmaya devam etmekte, iktidar bu konuda çözüm üretmiyor çünkü. Yoksullukla boğuşan aileler çocuklarını iş gücü olarak göndermek zorunda kalıyor. Çocukları korumak yerine onları sömüren, bu diğlice alet eden iktidar ise ne yazık ki önlem almıyor. Bizler ise her gün MESEM'de hayatını kaybeden çocukları duymak zorunda kalıyoruz. Tıpkı Ömer Çakar, Ömer Girgin, Arda Tonbul, Ulaş Dumlu, Murat Can Eryılmaz, Erol Can Yavuz, Zekai Dikici gibi son günlerde adını duyduğumuz çocuklar da bu cinayet olaylarında hayatını yitirenlerden bazıları. Kapitalist, erkek egemen ve ırkçı devlet düzeninin kölesi hâline getirilen çocuklar geleceksiz bırakılıyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Boz, lütfen tamamlayın.

SÜMEYYE BOZ (Devamla) - Tamam.

Mülteci çocuklar, Kürt çocukları en savunmasız olanlar. Bu sömürü düzeninin en alt tabakasında eziliyorlar ve devlet ise bu utanç verici tabloyu sadece izliyor. Bu ülkede çocukların kanı üzerinden kurulan bu düzen elbetteki devam edemez. 7 Ekim Dünya Çocuk Günü yaklaşırken zırhlı araçlarla katledilen Kürt çocukları, dondurucuda bekletilen Cemile Çağırğa, Ceylan Önkol, Uğur Kaymaz ve Narin gibi çocuklar için, tüm dünya çocukları için hak, özgürlük, adalet talepleri umarım yerine getirilen, duyulan bir dönem olur diyorum.

Herkesi saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Boz.

Diğer söz talebi, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Tekirdağ Milletvekili Çiğdem Koncagül'a ait.

Sayın Koncagül, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA ÇİĞDEM KONCAGÜL (Tekirdağ) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; İYİ Parti Grubunun vermiş olduğu Meclis araştırması önergesinin üzerinde AK PARTİ Grubumuz adına söz almış bulunmaktayım. Genel Kurulu ve ekranları başında bizi izleyen kıymetli vatandaşlarımızı saygıyla selamlıyorum.

Türkiye Cumhuriyeti'nin evlatları yani evlatlarımız ve onların geleceği siyasi tartışmaların yapılacağı bir konu değildir. Tek bir olay üzerinden medyanın ve sosyal medya trollerinin etkileşim yarışına girdikleri bir ortamda çocukları koruduğunu iddia edenler maalesef çocuklarımıza en büyük zararı vermektedir.

Türkiye, çocuk hakları konusunda uluslararası standartlara uygun hareket etmektedir. Çocuk haklarının korunması için

attığımız adımlar sadece yasal düzenlemelerden ibaret değildir. Devletimiz sosyal hizmetler ve koruma tedbirleriyle çocuklarımızın her türlü ihmal ve istismardan uzak büyümeleri için yoğun çaba sarf etmektedir. Medeniyet anlayışımızda çocuklar toplumun en değerli varlıklarıdır. Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan çocuk hakları konusunda sık sık vurgulamalarda bulunmakta ve devletin bu alandaki kararlılığını dile getirmektedir. Hanımefendi Sayın Emine Erdoğan'ın da bu alanda yürüttüğü çalışmalar tüm dünyada yankı bulmuş ve takdir toplamıştır. Bizim geleneğimizde ve kültürümüzde çocuk sevgi ve merhametle büyür, adaletin ve merhametin gölgesinde büyüyen çocuklar yarınları inşa eder. Bizim kültürümüzde çocuk bakılmaz, yetiştirilir; çocuğun yetişmesinden yalnızca aile değil toplum da sorumludur. Devlet himayesinde olan çocuklarımızla ilgili hiç kimse şov yapma hakkına da sahip değildir. Türkiye'nin çocukları Türkiye'nin yarınlarıdır. Sizleri "devlet himayesinde" diyerek başlayan cümleler kurarken daha dikkatli davranmaya davet ediyorum. Söylenilen her bir cümle tüm çocuklarımızı etkiliyor ama madem sordunuz, devlet himayesindeki çocuklarımızla ilgili uygulamalardan da biraz bahsetmek istiyorum. Devlet himayesindeki çocuklarımızın sağlıklı gelişimi, eğitimi, gelecekte kendi ayaklarının üzerinde durması için Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımız gereken hassasiyeti göstermektedir. 1.185 çocuk evi, 115 çocuk evleri sitesi ve 62 ihtisaslaştırılmış çocuk evleri sitesi aracılığıyla 15 bin çocuğun sağlıklı ve aile ortamında büyümeleri sağlanıyor. Devlet himayesi altında yetişen çocuklarımız her alanda eksiksiz hizmetten faydalananıyor. Karşılaştıkları zorlukları devletimizin kendilerine sunduğu imkânlarla aşıyorlar. Çok sayıda çocuğun barındırıldığı büyük fiziksel binalar ve koğuş tipi yapılar yerine aile ortamına en yakın ev tipi yatılı sosyal hizmet birimleri olan çocuk evleri ve çocuk evleri sitelerinin hayata geçirilmesi, Türkiye'de devrim niteliğinde bir adımdır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Koncagül, lütfen tamamlayın.

ÇİĞDEM KONCAGÜL (Devamla) – 2002'de 20-25 çocuğa 1 bakım personeliyle hizmet verilirken bugün 2 çocuğa 1 bakım personeliyle hizmet verilmektedir.

Tabii, çocuklarla ilgili konuşurken PKK ve uzantılarının kaçırdığı çocuklarla, öldürdüğü bebeklerle, hayatını kararttığı gençlerle ilgili de soru önergesi vermenizi rica ediyorum. Belki bu vesileyle Gazi Meclisin çatısı altında terörü hep birlikte lanetlemiş oluruz. Çocuklarla ilgili konuşurken tüm dünyanın gözleri önünde devam eden, Filistin'de yaşanan kıyım nedeniyle ölen, tam korumaya muhtaç olduğu dönemde ailesini, yuvasını kaybeden, sayılarının 17 bine ulaştığı düşünülen, Gazze'de kimsesiz kalan çocukları da hatırlatmak isterim.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ÇİĞDEM KONCAGÜL (Devamla) – Çocuklarımız geleceğimizdir, Türkiye'nin evlatları gözümüzün nurudur; ülkemizin ve evlatlarımızın yolu ve bahtı açık olsun diyorum.

Gazi Meclisimizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Koncagül, teşekkür ediyorum.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Sayın Başkan...

BAŞKAN – Sayın Beştaş, buyurun.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Sayın Başkan, hatip bizim vekilimize atıf yapmadı ama bizim vekilimizin konuşması üzerinden "Şov yapıyorlar." dedi ve başkaca da şeylerde bulundu. Açık bir sataşma var, cevap vermek istiyorum.

BAŞKAN – Yerinizden, buyurun.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

29.- Erzurum Milletvekili Meral Daniş Beştaş'ın, Tekirdağ Milletvekili Çiğdem Koncagül'ün İYİ Parti grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Sayın Başkan, biz şov yapmıyoruz ama kendisinin hakikaten "Çocuklar geleceğimizdir." derken bile ne kadar içtenlikle söylediğini anladık.

ÜMMÜĞÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) – PKK'nın kaçırdığı çocuklara da cevap verir misiniz lütfen?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Çocuklar tabii ki bütün toplumların geleceğidir. Böyle genel, soyut kavramlarla bize kimse hikâye anlatmasın.

Evet, bu ülkede devlet çocukları korumuyor, koruyamıyor; MESEM'lerde çocuklar iş cinayetlerinde her gün can veriyor, "MESEM" adı altında bir çocuk katliamı yaşanıyor.

ÜMMÜĞÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) – Partinin arka tarafından kaçırdığınız için olabilir mi?

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Daha geçenlerde bu kürsüden defalarca söylediğimiz, evin içine panzer girmiş; Muhammet ve Furkan'ı katledenlere beraat veren bir devlet aklından söz ediyoruz ve hatibimiz buradan hareketle Kürt çocuklarını da örnek verdi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Evet, lütfen tamamlayın.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Evet, buzdolabında, dondurucuda bekletilen çocukların yaşadığı bir ülkede; evet, çocukları katledenlerin, bebek çocukların bile katledildiği bir ülkede, cezasızlık politikasının devam ettirildiği bir ülkede; AKP iktidarı bu söylemlerle kendini aklayamaz. Biz çocuk hakları konusunda en iddialı partilerin başında geliyoruz.

ÜMMÜĞÜLŞEN ÖZTÜRK (İstanbul) – Hadi oradan ya! PKK'nın kaçırdığı çocuklarla ilgili de bir konuşma yapsanız!

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Çocuk Hakları Komisyonumuzun çalışmalarına bir zahmet dönüp bakınlar; kimlerin çocuk haklarını koruduğunu, kimlerin çocukları katledenlerin sırtını sıvazladığını gayet iyi görecekler.

Teşekkür ediyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

VIII.- ÖNERİLER (Devam)

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri (Devam)

2.- İYİ Parti Grubunun, Grup Başkan Vekilleri İstanbul Milletvekili Mehmet Satuk Buğra Kavuncu ve Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez tarafından, çocuk koruma sistemindeki eksiklikleri ortaya koymak, bu eksikliklerin giderilmesi için öneriler geliştirmek ve çocukların fiziksel ve psikolojik sağlıklarını koruyacak önleyici tedbirlerin hayata geçirilmesini sağlamak amacıyla 2/10/2024 tarihinde Türkiye Büyük

Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 2 Ekim 2024 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN – Şimdi İYİ Parti grup önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmemiştir.

Değerli milletvekilleri, Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

3.- DEM PARTİ Grubunun, Grup Başkan Vekilleri Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit ve Muş Milletvekili Sezai Temelli tarafından, Narin Güran cinayetinin tüm yönleriyle araştırılması amacıyla 2/10/2024 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 2 Ekim 2024 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

2/10/2024

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 2/10/2024 Çarşamba günü (bugün) toplanamadığından grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Gülüstan Kılıç Koçyiğit
Kars
Grup Başkan Vekili

Öneri:

2 Ekim 2024 tarihinde Kars Milletvekili, Grup Başkan Vekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit ve Muş Milletvekili, Grup Başkan Vekili Sezai Temelli tarafından (7716 grup numaralı) Narin Güran cinayetinin tüm yönleriyle araştırılması amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisine verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 2/10/2004 Çarşamba günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN – Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi grup önerisinin gerekçesini açıklamak üzere Diyarbakır Milletvekili Ceylan Akça Cupolo'ya söz veriyorum.

Sayın Akça Cupolo, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA CEYLAN AKÇA CUPOLO (Diyarbakır) –

Sayın Başkan, değerli Genel Kurul, ekranları başında Genel Kurulu takip eden sevgili halklarımız; hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum.

Konuşmama başlamadan önce, benden sonra yine bu önerge üzerinde konuşacak olan her bir hatibe öncelikle aittik eki kullanmadan, “geleceğimiz”miş “yuvamız”mış “bizim de çocuğumuz var”mış gibi klişe cümleler kurmadan bu önerge üzerine konuşmaları ricamı buraya bırakıyorum. İkincisi, yine konuşmama başlamadan önce, bu önergenin oylaması gerçekleştiğinde “hayır” oyu için eli kalkan her bir kişi bu cinayetin faillerini gizlemek için elini kaldırıyordur diyorum, bunu da yine buraya bırakıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) – Böyle bir şey diyemezsin.

CEYLAN AKÇA CUPOLO (Devamla) – Yine, konuşmama başlamadan önce -yakın zamanda Dünya Çocuk Günü olacak- bütün çocukların kendi güvenliklerini sağlayabilecekleri, kendi kendilerine öz güçlerine güvenebilecekleri koşulların sağlanabileceği bir dünya için, onlar için mücadele edeceğimizi söylüyorum, Dünya Çocuk Günü'nü kutluyorum.

Narin'i, Ceylan'ı, Uğur'u, Leyla'yı saygıyla anıyorum ama ölenleri, artık aramızda olmayanları anarken Abdulkadir Kудay'ı da bu siyasetin öldürdüğü bir kişi olarak yine burada hatırlatmak ve onu saygıyla anmak istiyorum.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) – Yasin Börü'yü de hatırlat! Yasin Börü'yü de sayın! Yasin Börü'yü de söyle!

CEYLAN AKÇA CUPOLO (Devamla) – Sakin olun. Size öfke yönetimi öneriyorum.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Ölümleri karşılaştırmayalım ya! Yarış yapmayalım.

CEYLAN AKÇA CUPOLO (Devamla) – Aynı zamanda, hâlâ akıbeti bilinmeyen, 27 Eylül'den bu yana kayıp olan Rojin Kabaiş'in bulunması için de yetkililerden aktif bir şekilde hamle yapmalarını, adım atmalarını bekliyoruz. Bugün Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Meclisteymiş, keşke gelip de ne anlattığımızı dinlese.

Yine, dinî nikâhla evli olduğu eşi tarafından katledilen Hilal Kar'ın dört buçuk aydır kayıp olan 5 yaşındaki oğlunu da hatırlatmak istiyorum. Dicle'de dört yıl önce kaybolan Miraç Çiçek'i de hatırlatmak istiyorum. Aramak için artık herhangi bir girişimin olmadığı bütün çocukları hatırlatmak istiyorum. Depremde kaybolan, ailelerinin hâlâ aradığı çocukları hatırlatmak istiyorum.

Narin cinayetine gelirken, Narin'in kaybolmasından önce, onun cinayeti daha cinayete kurban gitmeden önce tasarlandı. Ablasının cinayeti araştırılmadığı için Narin katledildi ve Narin katledildikten, kaybolduktan sonra o köyün elektrikleri kesildi ve o karanlık içinde kim kimi, hangi faili nasıl kolladı belli olmadı. Narin'in cenazesi kalktığında herkes gelip o mezar başında fotoğraf çekti ama “O köyde hâlâ o erkek aklın ettiği sessizlik yemini altında boğulmaya çalışan kadın ve çocuklar ne yapıyor? Korkuyor mu? Ürküyor mu? Desteğe ihtiyaçları var mı?” diye hiçbir görüşme yapmadı. Bugün burada, bu Mecliste olan Bakan o köye gitti, o köyün ne kadınları ne de çocuklarıyla görüştü. Narin için kentte yürüyüş yapan insanlara biber gazı sıkıldı, TOMA'yla su sıkıldı, uyarılar yapıldı. Bir çocuğun cinayetinin aydınlatılması için yürüyen kitleye biber gazı sıkmanın nasıl bir mantığı olabilir? Bunun mantığını biz yalnızca özel savaşla açıklarız. Hoşunuza gitmiyor özel savaş ama Narin cinayeti Türkiye'nin yeni Susurluk dosyasıdır. Nedir bu Susurluk dosyası? Devletin Kürtlerin muhalif sesini kısmak için kontrollü bir şekilde illegal yapılara kucak açması, onlara yatak olması, onların büyüyebileceği zemini sağlaması sebebiyle böyle olmuştur.

Narin cinayetinin bizde uyandırdığı bazı sorular vardır, bu sorulara hâlâ cevap verilmemiştir. Adalet Bakanı çıkıyor “En ağır şekilde cezayı alacaklar.” diyor. Leyla Aydemir'i öldüren, ona cinsel tacizde bulunan, ağırlaştırılmış müebbet alıp tahliye edilen amcası gibi ağır ceza mı alacak? Yine aramıza mı salacaksınız bu adamları? Bunu kabul etmiyoruz; böyle uyduruk, üstten, her zamanki ezber cümlelerle hazırlanmış basın açıklamalarınızı kabul etmiyoruz. Öfkeliyiz çünkü çocuklar artık annelerine babalarına “Amcamın yanında durmak istemiyorum.” “Dayımı görmek istemiyorum.” diyor. Eğitim öğretim başladı, bu çocuklar için nasıl

psikososyal bir destek verildi, kendilerini güvende hissetmeleri için ihtiyaç duydukları destek nasıl verildi? Verilmedi, bu yüzden öfkeliyiz.

Ve sorularımız var. Soruşturmayı saniye saniye faillerin, şüphelilerin kulağına neredeyse ne söyleyeceklerini üfler şekilde kim sızdırdı? Neredeler? Hesap verecekler mi? Kur'an kursu hocasının taciz geçmişi olduğu söyleniyor; o adam çocukların arasına tekrar nasıl dönebilmiş, nasıl Kur'an kursunda ders verebilmiştir; bunu açıklamanızı istiyoruz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Akça Cupolo, lütfen tamamlayın.

CEYLAN AKÇA CUPOLO (Devamla) – O köyde son kırk yıl, elli yıl boyunca yaşanmış bütün şüpheli ölümlere dair bir araştırmanız var mı? Bakıyor musunuz, Narin'in engelli kız kardeşi nasıl oldu da şüpheli bir şekilde öldü?

Cephaneliklerden bahsediliyor, Hizbullah'ın toplu mezarlarından bahsediliyor; bir kişi de çıkıp "Ya, yoktur böyle bir şey." demedi. Demek ki var. Niye incelemiyorsunuz, niye araştırmıyorsunuz; cevabını merak ediyoruz.

Yine, canlı yayında çocuklar -dedim ya- takip ettiler, endişeliler; bu noktadan sonra bu çocuklara bir destek verecek misiniz? Çocuklar için, çocukları koruyucu genel, bütüncül bir hamleniz, bir politikanız olacak mı? Bu soruları soruyoruz ve tekrar söylüyorum bitirirken: Bu öneriye "hayır" oyu veren her el bu cinayetin ortağıdır.

Bütün çocukları saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Akça Cupolo, teşekkür ediyorum.

Öneri üzerinde ilk söz talebi, Saadet Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Mustafa Kaya'ya ait.

Sayın Kaya, buyurun.

SAADET PARTİSİ GRUBU ADINA MUSTAFA KAYA (İstanbul) – Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; ben de yeni yasama döneminin ülkemizin meselelerinin çözümüne katkı sunacağı bir dönem olması temennisiyle sizleri saygıyla selamlıyorum. DEM PARTİ'nin vermiş olduğu grup önerisi üzerinde grubumuz adına söz almış bulunuyorum.

Çocukların öldürüldüğü, çocukların büyükler tarafından katledildiği bir ortamda kimliklerimizin, ideolojilerimizin, inançlarımızın anlamını bir bir yitirdiği birçok başlık var ve maalesef, bugün o başlıklardan birini konuşuyoruz. Narin Güran meselesi öyle bir mesele ki günlerce televizyonlarda Narin Güran'la ilgili ifadeler üzerinden toplumun yargıladığı, yargılamasına sürekli zemin hazırlandığı ve bakanlıkların kendi aralarında uzlaşmadığı açıklamalara şahit olduk. Bakanlıkların biri bir şey söylerken diğeri bir şey söyledi; bu noktada, vatandaşlar arasındaki kafa karışıklığını devlet kurumları, bakanlıklar maalesef, desteklemiş oldu.

Şimdi, bazı rakamlar vereceğim -burada verildi ama- olayın, vahametinin boyutunun ne ölçüde olduğunu daha iyi anlatabilirim diye umuyorum. 2008-2016 yılları arasında 104.531 çocuk kaybolmuş, 2016'dan sonraki verileri bilmiyoruz yani her yıl ortalama 10 bin çocuk kaybolmuş, bu da günde 32 çocuğun kaybolduğu anlamına geliyor. Biz sadece Leyla Aydemir'i, Narin Güran'ı -onları medya fark etti ve medya üzerine gitti diye- biliyoruz ama Leyla gibi, Narin gibi günde 32 çocuk kayboluyor; bu, 2016 rakamlarına göre, 2016'dan sonrasını hiç bilmiyoruz. Bu, Avrupa'da, Batı ülkelerinde, Amerika'da da bundan farklı değil. Skandalları, devlet görevlilerinin dâhil olduğu skandalları hep beraber gördük, yaşadık; bunlarla ilgili değerlendirmeleri biliyoruz.

Değerli milletvekilleri, inancımızın "Diri diri gömülen kız çocuğunun hangi günahtan ötürü öldürüldüğü sorulduğu zaman." diye ayetikerimde bize yüklediği sorumluluk var. Narin Güran meselesinin -hangi gerekçeyle olursa olsun, ister siyasi ister ideolojik, hiç fark etmez- bütün detaylarının açığa çıkarılması bizim boynumuzun borcudur. Şayet bu çıkarılmazsa ve toplumda "Böyle şeyler oluyor ve bunların çeşitli gerekçelerle üstü örtülüyor." algısı yerleştirilirse emin olun, biraz önce verdiğim istatistiklerin çok daha fazlasını, çok daha tartışmaları buralarda yapmaya devam ederiz.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Kaya, lütfen tamamlayın.

MUSTAFA KAYA (Devamla) - Maalesef şunu ifade etmek istiyorum: Toplumda devam eden, toplumda süren -üzülerek bu cümleleri kuracağım- bir ahlak ve adalet sorunumuzun olduğunu hep beraber tespit etmemiz gerekiyor. Ahlak sadece kadın-erkek arasındaki ilişkiyi tarif eden bir şey değil, kamusal ahlak problemimiz var, siyasi ahlak problemimiz var, ticari ahlak problemimiz var. Bütün bu problemlerin yansıması sonuç itibarıyla bu tür vakalarla karşı karşıya kalmamıza sebep oluyor. Ya hep beraber sorunun nerede başladığına ve nasıl mücadele etmemiz gerektiğine karar vereceğiz ya da maalesef Narinlerin arkasından, Leylaların arkasından bu tür konuşmaları yapmayı sürdüreceğiz diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (Saadet Partisi ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Kaya, teşekkür ediyorum.

Öneri üzerinde diğer söz talebi, Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Muğla Milletvekili Gizem Özcan'a ait.

Sayın Özcan, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA GİZEM ÖZCAN (Muğla) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Acılıyız ama acılı olduğumuz kadar da öfkeliyiz çünkü Narin Güran'ı defnettığımızda sadece okula gitmesi gereken 8 yaşında bir yavrumuzu mezara koymadık, çocuklarımıza şiddet, tecavüz ve ölüm olarak dönen ve üstümüze bir sis gibi çöken karanlığın geleceğimizi, çocuklarımızın yarınlarını nasıl mezara koymaya çalıştığına şahit olduk. Bir çocuk cinayeti etrafında bazı siyasi figürlerin, bazı kamu görevlilerinin, olayın üstünü örtbas etmek için yayın yasağı getirenlerin, gazetecilerin köye giriş ve çıkışlarına kısıtlama getirenlerin, aileden olup da kendi evladına kıyan kimselerin girift ilişkilerine ne yazık ki şahit olduk. Evet, pis bir cinayetin içimizde yarattığı bu kuma duyusunu hep beraber yatıştırmaya çalışıyoruz. Hâlen nasıl oluyor da bir milletvekili "Bazen bilip söylemememiz gereken şeyler var. Aile bizim dostlarımız." cümlesini kurabiliyor, bunu anlamaya çalışıyoruz. Bu açıklamanın en başta aile üzerine muteber bir aile zırhı geçirmeye sebep olacağı nasıl hesaba katılmaz? Soruşturmanın ilk haftasında katil şüphesiyle tutuklanan amcanın, arama çalışmalarında aktif rol alıp yanlış yönlendirmelere girişmesi engellenmedi. Kolluk kuvvetleri neden oradaki herkesi şüpheli olarak görüp o şekilde muamele etmediler? Buraya siyasi bir etki oldu mu? Aileyi, muteber aile zırhı korudu mu? Ailenin kendilerine önerilen bir adli tıpcıdan görüş alıp almadığı tespit edildi mi? İlk akla gelen cesedi gömme iken, delillerin yok olması için çocuğun o şekilde suya gömülmesi, üzerine taş koyulması önemli bir ayrıntı; bunların

üzerine gidildi mi? Cinayet soruşturmasında kırk bir gün geride kalmasına rağmen hâlen ifade işlemleri, delil toplama işlemleri sürüyor. En son, Narin'in evindeki haliya kriminal inceleme yapıldı, el konuldu. Neden bu kadar geç kalındı? Bizler için bu soruları sormak evlatlarımızla, Narin'imize borcumuzdur. Acımızı ve öfkemizi Narin için, çocuklarımız için adalet mücadelemizin ateşi kılmaya devam edeceğiz

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Özcan, lütfen tamamlayın.

GİZEM ÖZCAN (Devamla) - Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Özcan.

Öneri üzerinde diğer söz talebi, İYİ Parti Grubu adına Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'e ait.

Sayın Çömez, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; DEM PARTİ'nin grup önerisi üzerine İYİ Parti adına söz aldım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Çocuk bir ülkenin istikbalidir, bir toplumun geleceğidir, yarınlarıdır ve çocuk bize emanettir; sadece anne babaya değil, aileye değil devlete emanettir ve millete emanettir. Peki, Türkiye'nin çocuk karnesi nasıl, hep birlikte değerlendirelim. Vereceğim rakamlar TÜİK'ten yani resmî rakamlar; sağdan soldan toplanmış rakamlar değil, devletin resmî rakamları: Bakın, geçen yıl 537.583 çocuğumuzun çeşitli olaylara karıştıkları gerekçesiyle hakkında işlem yapılmış; korkunç bir rakam, yarım milyondan fazla. 178.834 çocuğumuz suça sürüklenmiş yani gasp, hırsızlık, yaralama, uyuşturucu gibi suçlara karışmışlar, korkunç bir rakam. 242.875 çocuğumuz da mağdur edilmiş, mesela bunlardan 133.600'ü yaralanmış ve çok vahim bir rakam 25.700 çocuğa cinsel istismar yapılmış geçen yıl. Ben söylemiyorum, TÜİK söylüyor, TÜİK'in resmî sitesine girin, 2023'te Türkiye'nin çocuk karnesini görün. Tabii, bütün bunların üzerine gitmek hepimizin sorumluluğu; çocukların korunamadığı, kadınların korunamadığı, sınırların korunamadığı ve kişisel verilerin dahi korunamadığı bir Türkiye'den bahsediyoruz. Bir de OECD rakamlarına bakalım, bakın o da resmî bir rakam, diyor ki OECD: "Türkiye'de açlık sınırında yaşayan çocuk oranı yüzde 22,4." Yani ülkemizde her 4 çocuktan 1 tanesi akşam gece yatağa aç giriyor ve sabah yataktan aç uyanıyor. Türkiye'de artık çok ciddi beslenme bozuklukları var ve bundan dolayı buna bağlı gelişme gerilikleri başladı.

Gelelim Narin yavrumuzun dramına. Küçük bir köy, çoğu akraba, birbirini yakından tanıyor. Bir öğleden sonra Narin yavrumuz ortadan kayboluyor ve bütün Türkiye ayakta. Küçük bir köyde Narin bulunamıyor. Sonra jandarma komutanı açıklama yapıyor, diyor ki: "Arama çalışmalarında sona geldik, önemli delillere ulaştık, çok kısa bir süre içerisinde inşallah Narin'i sağ salım bulacağız." Hangi bilgiye, hangi belgeye, hangi delile göre koskoca bir jandarma komutanı bu ifadeyi kullandı ve sonra ortadan kayboldu? İçişleri Bakanına sesleniyorum: Bu ifadenin ardına düş ve bunun hesabını sor. Tam on beş gün jandarma komutanından cevap alamadık ve ondan sonra Narin 19'uncu gün bir dere yatağında suya gömülü vaziyette ve bir çuvalın içerisinde bulundu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Çömez, lütfen tamamlayın.

TURHAN ÇÖMEZ (Devamla) – Çok sayıda soru var, bu soruların her birinin kayda geçmesini istiyorum. 1,5 kilometre mesafede bulundu ve suya gömülü vaziyette bulundu. Kamera görüntüleri vardı cesedi taşıyanların yani çuvalı taşıyan kırmızı aracın kamera görüntüleri vardı; tam on dokuz gün bu kamera görüntüleri paylaşılmadı, üzerine gidilmedi. Neden? Bunun hesabının sorulması lazım.

Yine, Narin'in cansız bedeninin taşındığı araç önce alındı birtakım bilgiler, belgeler içindedir diye, küçük örnekler alındı ve aileye verildi. İçimizde doktor arkadaşlarımız var, bunun ne anlama geldiğini bilecekler; korkunç bir hatadır, Adli Tıp açısından inanılmaz bir hatadır. Bu bana göre hata değil bir ihmal ve hatta ihanettir, bunun asla olmaması gerekiyordu.

Öte yandan, Narin'in bulunduğu dere yatağı... Çok ilginç, DSİ orada bir çalışma yapıyor; dere yatağının suyunu boşaltmak yerine, suyunun yönünü değiştirmek yerine oradaki kanalların suyunu dere yatağına boşaltıyor yani Narin'in bulunduğu...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

TURHAN ÇÖMEZ (Devamla) – Başkanım, çok önemli, söz vermenizi rica ediyorum, eğer vermeyecekseniz birkaç soru kayda geçmek istiyorum; son derece önemli, müsaade edin.

BAŞKAN – Sayın Çömez, bir dakika uzattım efendim, hiç istisna yapmadım.

TURHAN ÇÖMEZ (Devamla) – Müsaade edin, bunların kayda geçmesi lazım, istirahat ediyorum.

BAŞKAN – Size yerinizden söz vereyim, oradan sorun onları tamam mı?

TURHAN ÇÖMEZ (Devamla) – Birkaç sorum var, bunların mutlaka kayda geçmesi lazım.

BAŞKAN – Yani buradaki kuralımızı bozmayalım.

TURHAN ÇÖMEZ (Devamla) – Peki, teşekkür ediyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Evet, buyurun.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

30.- Balıkesir Milletvekili Turhan Çömez'in, DEM PARTİ grup önerisine ilişkin açıklaması

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) - Çok teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Narin'in cansız bedeninin taşındığı araç maalesef çok basit bir iki örnek alındıktan sonra aileye iade edildi ve daha sonra bu araç pek çok kişi tarafından görüldü, ellendi, dokunuldu, pek çok lüzumsuz bilgi ve belge bırakıldı ve deliller karartıldı. Bu asla kabul edilemez bir durumdur.

Öte yandan, Narin'in ağabeyinin kolundaki diş izleri... Ağabey günler sonra alındı; önce Diyarbakır'a, ardından İstanbul'a götürüldü. Bir daha, hekim olarak söylüyorum, kolundaki yara izi kapandıktan sonra yani epitel dokusu kendini tamir ettikten sonra; bütün bilgiler, belgeler ve deliller yok edildikten sonra ağabey İstanbul'a gönderildi. Kimdir bu hatayı yapan? Bu eğer hataysa inanılmaz bir hata ama başka bir şey varsa mutlaka ardında durulması lazım ve üzerine gidilmesi lazım.

Otopsiye dair ilk incelemeyi yaptım ve o raporları detaylı bir şekilde inceledim. Maalesef Narin çok net bir şekilde

boğularak katledilmiş.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) – Bitiriyorum, bir cümleyle bitiriyorum.

BAŞKAN – Tamam, siz söyleyin, buyurun, Genel Kurula söyleyin.

TURHAN ÇÖMEZ (Balıkesir) – Boğularak katledilen kişi bulunduğu mekâna çok sayıda bilgi, belge, delil bırakır ve maalesef hâlâ biz Narin'in nerede katledildiğine dair ciddi bir bilgiye sahip değiliz ve bununla ilgili çok ciddi Adli Tıp incelemesi yapılmadı ve yetersiz. O bakımdan -az önce rakamları verdim- çocuk karnemiz son derece kötü ama Narin'in ruhaniyetinin dinlenebilmesi için bu vakanın bütün detaylarının açıklığıyla ortaya konulması lazım.

Teşekkür ediyorum söz verdiğiniz için.

BAŞKAN – Peki Sayın Çömez.

VIII.- ÖNERİLER (Devam)

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri (Devam)

3.- DEM PARTİ Grubunun, Grup Başkan Vekilleri Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit ve Muş Milletvekili Sezai Temelli tarafından, Narin Güran cinayetinin tüm yönleriyle araştırılması amacıyla 2/10/2024 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 2 Ekim 2024 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN – Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Cüneyt Yüksel'e söz veriyorum.

Sayın Yüksel, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA CÜNEYT YÜKSEL (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; DEM PARTİ Grubunun Meclis araştırması açılmasına yönelik önergesine ilişkin AK PARTİ Grubu adına söz almış bulunmaktayım.

Öncelikle, yeni yasama yılının hayırlı olmasını temenni ediyorum. Yeni Anayasa başta olmak üzere, toplumsal beklentilere çözüm üretecek çalışmaların yapılacağına inanıyorum. Bu düşüncelerle yüce Meclisi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, Narin kızımızın vefatı hepimizin, 85 milyonun yüreğine kor bir ateş düşürdü, hepimizin yüreği yandı. Adalet ve Kalkınma Partisi olarak yavrumuzu katleden kişi veya kişilerin hak ettikleri cezayı almaları için her şeyi yapacağımızdan kimsenin şüphesi olmasın. Hukuk çerçevesinde, adalet önünde gereken neyse o yapılacaktır.

Bununla birlikte, olayın ilk anından itibaren gerçeği yansıtmayan söylemlerle bu hadiseyi bir kutuplaşma aracına dönüştürmek isteyenlere de asla müsaade etmeyeceğiz. Vatandaşlarımızdan da resmî makamlarımızın açıklamaları dışındaki bilgilere itibar etmemelerini istirham ediyoruz. Bu mesele, üzerinde siyaset yapılacak bir mesele değildir. Biz sadece Narin kızımızın değil tüm çocuklarımızın gözlerindeki ışıltıyı söndüren, ister bölücü teröristler olsun ister zehir tacirleri ve çeteler olsun ister yanındaki, yöresindeki vicdan fukaraları olsun, bütün canilerle mücadelemizi kararlı bir şekilde sürdüreceğiz. Kadınlara ve çocuklara yönelik gerçekleştirilen her türlü saldırı eylemi bizim nazarımızda birer insanlık suçudur.

Kıymetli milletvekilleri, hepimizin bildiği gibi, Anayasa'nın 9'uncu maddesinde yargı yetkisinin Türk milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılacağı, 138'inci maddesinde ise hâkimlerin görevlerinde bağımsız oldukları ve Anayasa'ya, kanuna, hukuka uygun olarak vicdani kanaatlerine göre hüküm verecekleri belirtilmiştir. Tabii, Anayasa'nın ve kanunlarımızın ilgili hükümleri çerçevesinde yürütülen soruşturmaya ilişkin Gazi Meclisimizce görüşme yapılması aslında doğru olmayacaktır. Narin kızımızın vahşice katledilmesine ilişkin soruşturma da zaten titizlikle devam etmektedir. Soruşturma makamları olayın her ayrıntısını incelemek suretiyle işlemleri yerine getirmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Yüksel, lütfen tamamlayın.

CÜNEYT YÜKSEL (Devamla) – Gerek kolluk kuvvetlerimiz gerekse yargı teşkilatımız bu konuda büyük gayretler sarf etmektedir. Tabii, yaşanan vahim hadisenin tüm ayrıntılarıyla ortaya çıkarılması konusunda hepimize sorumluluk düşmektedir. Soruşturmanın salahiyetini etkileyecek her türlü olumsuzluklardan kaçınılması gerekmektedir. Soruşturma ve kovuşturma süreçleri hukuk kuralları çerçevesinde gerçekleştirilecek ve canı veya caniler hak ettikleri cezaları alacaktır.

Şunu da ifade etmem gerekiyor ki Sayın Cumhurbaşkanımızın önderliğinde, Adalet ve Kalkınma Partisi hükümetleri olarak aile içi şiddet, çocuk hakları, çocuk ve kadınlara yönelik şiddete ve cinayetlere karşı alınacak tedbirler ve benzeri konularda geliştirilen çok yönlü politikalar sayesinde bu tür olayların tekrar etmemesi için hem önleyici hem de iyileştirici çalışmalar hayata geçirilmeye devam etmektedir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Yüksel.

CÜNEYT YÜKSEL (Devamla) – Bu konuda biraz önce açıkladığım sebeplerle bu önerinin reddedilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmemiştir.

Sayın Şahin, buyurun.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

31.- İstanbul Milletvekili İsa Mesih Şahin'in, Sinan Ateş'in ailesine, kız kardeşine bir saldırı olduğu yönündeki son dakika haberine ilişkin açıklaması

İSA MESİH ŞAHİN (İstanbul) – Başkanım, teşekkür ediyorum.

Bir son dakika haberi düştü, onunla ilgili kısa bir görüş beyan etmek için söz aldım.

Kamuoyu vicdanını rahatsız eden bir dava şu anda Ankara'da görülüyor, Sinan Ateş davası. Sinan Ateş'in ailesine, kız kardeşine bir saldırı olduğu yönünde bir bilgi düştü. Bizim bu saldırıyı kınadığımızı ifade etmek istiyorum ve bu saldırı da aydınlatılmalıdır. Kimseyi, hiçbir şahsı hedef alma derdinde değiliz, hedefimiz adaletsiz anlayıştır, adaletsiz iklimdir; derdimiz

adalettir, mesele budur. Bu anlamda, kamuoyu vicdanını rahatlatma adına, adaletin yerini bulması adına Sinan Ateş davası adil bir şekilde sonuçlanmalıdır. Bu konunun da takipçisi olduğumuzu ifade etmek istiyorum tekrar. Bu saldırıyı kınadığımızı ifade ediyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN – Sayın Danış Beştaş, buyurun.

32.- Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın, İstanbul Milletvekili Cüneyt Yüksel'in DEM PARTİ grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Narin Güran cinayeti maalesef, Türkiye gündeminde olmaya devam ediyor. Ancak şu, en son, iktidar partisi adına konuşan hatip öneriye ret oyunu verme gerekçesi olarak -en azından öyle okuduk- soruşturmanın gizliliğini ve yargının gereğini yapacağını ifade etti ve -Türkiye'ye de- bunu kamuoyuyla paylaştı. Şunu ifade etmek isterim ki benim de üyesi olduğum Diyarbakır Barosu soruşturmanın gizliliğinin baştan sona bizzat soruşturmayı yürütenler tarafından ihlal edildiğini sayısız defa ilan etti. Bu soruşturma gizli falan değil, A Haber'de, CNN Türk'te, NTV'de, yandaş medyanın tamamında baştan sona soruşturma ilan edildi, bütün tutanaklar paylaşıldı ve öyle bir aşamaya geldi ki -barıyla ben de gördüm- avukat arkadaşlar...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Beştaş, lütfen...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Çok önemli bir bilgi paylaşıyorum.

BAŞKAN – Ama lütfen tamamlayın.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) - ...kendileri paylaşmamışlar zaten, savcılıktan tutanak almamışlar, tutanak; demişler ki: "Biz tutanak teslim almıyoruz çünkü yayınlanırsa bizden çıktığı iddia edilecek." Alan bir iki CMK avukatı da üstüne büyük çarpı işareti atarak tutanakları almışlar.

Yani bugün bu önergeye "hayır" oyu verenler, Narin Güran cinayetinin açığa çıkmasını istemeyenlerdir, karanlıkta kalmasını isteyenlerdir. Soruşturmayı bir rating uğruna bütün yandaş medya saatlerce dedektif gibi, hâkim gibi, savcı gibi tartıştılar, tartıştılar. Ama diğer yandan gerçeğin çıkması için köydeki soruşturma makamları da gereğini yapmadı, jandarma yapmadı, polis yapmadı, savcılık yapmadı.

Şunu da söyleyeyim, bir avukat olarak söylüyorum; ya, şöyle bir şey olabilir mi: Cep telefonuna bile el konulur ya suç aleti diye.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Bitiriyorum Başkan, son...

BAŞKAN - Efendim, bir dakika...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Sayın Başkan...

OSMAN SAĞLAM (Karaman) – Suistimal...

BAŞKAN - Bak, iki dakika verdim, iki dakika oldu.

Teşekkür ediyorum.

HALUK İPEK (Amasya) – Dışarıda basına konuşacağın şeyi burada konuşuyorsun.

BAŞKAN – Sayın Şahin Usta, buyurun.

33.- Ankara Milletvekili Leyla Şahin Usta'nın, Erzurum Milletvekili Meral Danış Beştaş'ın yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Bu önergeye "hayır" oyu verilerek suçluların üstünün örtülmeye çalışılması iddiasını külliyen reddediyoruz çünkü ölen, bir çocuk, hepimizin çocuğu ve suçluların -kimse- sonuna kadar en ağır cezayı alması için hepimiz ciddi bir çabanın ve gayretin içerisindeyiz. O tutanaklar nasıl çıktı ortaya, nasıl yayınlandı; bu iddialarla ilgili açıklamaları da Bakanlığımız mutlaka yapacaktır ama bir grubu böyle iddialarla itham altında bırakmak; kendi yargılarını verip burada, Mecliste gündeme getirmek de aynı haksızlıktır, aynı adaletsizliktir.

Söylediğimiz şey şu: Mahkeme süreci devam ediyor, yargı işliyor; bu süreçte bizim Mecliste bir araştırma komisyonu kurmamızla bu iş çözülmez. Yargının bağımsızlığına gölge getirecek hiçbir işlemin Meclisten geçmesine kimse müsaade etmez.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Şahin Usta, bitti mi?

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) – Tamamlıyorum.

BAŞKAN – Peki, lütfen tamamlayın.

LEYLA ŞAHİN USTA (Ankara) – Grubumuzun böyle bir itham altında bırakılmasını doğru bulmuyorum. Bugün, Narin'in cinayetinin çözülmesini hepimiz, aynı kararlılıkla istiyoruz. Bu iddiaları da reddediyoruz.

Teşekkür ederim Başkanım.

CÜNEYT YÜKSEL (İstanbul) – Başkanım, ben de...

BAŞKAN – Birleşime on beş dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 16.59

İKİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 17.23

BAŞKAN: Başkan Vekili Bekir BOZDAĞ

KÂTİP ÜYELER: Mustafa BİLİCİ (İzmir), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)

----- 0 -----

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 2'nci Birleşiminin İkinci Oturumunu açıyorum. Gündeme kaldığımız yerden devam ediyoruz.

Şimdi Cumhuriyet Halk Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

Öneriyi okutuyorum:

VIII.- ÖNERİLER (Devam)

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri (Devam)

4.- CHP Grubunun, Diyarbakır Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrikulu ve arkadaşları tarafından, Narin Güran cinayetinin bütün yönleriyle araştırılması amacıyla 2/10/2024 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 2 Ekim 2024 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi

2/10/2024

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 2/10/2024 Çarşamba günü (bugün) toplanamadığından Grubumuzun aşağıdaki önerisinin İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince Genel Kurulun onayına sunulmasını saygılarımla arz ederim.

Murat Emir

Ankara

Grup Başkan Vekili

Öneri:

Diyarbakır Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrikulu ve arkadaşları tarafından, Narin Güran cinayetinin bütün yönleriyle araştırılması amacıyla 2/10/2024 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan (800 sıra no.lu) Meclis araştırması önergesinin diğer önergelerin önüne alınarak görüşmelerinin 2/10/2024 Çarşamba günü birleşimde yapılması önerilmiştir.

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi grup önerisinin gerekçesini açıklamak üzere Diyarbakır Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrikulu'ya söz veriyorum.

Sayın Tanrikulu, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Diyarbakır) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum, yeni yasama yılının da hayırlı olmasını diliyorum.

Değerli arkadaşlar, Diyarbakır Milletvekili olarak, bir Diyarbakırlı olarak, bu Parlamentonun üyesi olarak son derece üzgünüm hatta üzülmekten daha öte, hem kızgınım hem de öfkeliyim. Yani ilimizde canice bir cinayetin gerçekleşmiş olmasından ve bu cinayet soruşturmasından, sessizlikten yani vicdanın önüne başka değerlerin geçmiş olmasından, adaletin önüne başka değerlerin geçmiş olmasından ve bu toplumun bu kadar çok çürümesinden rahatsızım gerçekten. Kendimi nasıl ifade edeceğimi de bilmiyorum, bu cinayetin işleniş biçimi olarak da nasıl ifade edeceğimi bilmiyorum. Burada biraz önce de konuşuldu, birçok aksaklığa değinildi; şimdi, asıl mesele yani bizim burada konuşmamız gereken mesele ve konuşulmayan mesele bana göre şudur: Bu cinayetle birlikte hem bir toplumun nasıl çürüdüğünü gördük genel olarak hem de sonuçta çocuklarımızın nasıl güvensiz bir ortamda olduğunu, adalet mekanizmasının işlemediğini, güvenlik mekanizmasının işlemediğini gördük ve topluma Narin'in şahsında büyük bir güvensizlik yaydık. O güvensizlik ne? 8 yaşındaki bir kız çocuğu Diyarbakır'ın hemen dibinde, Diyarbakır'ın banliyösü sayılacak bir köyde, daha çok aile mensuplarının yaşadığı bir yerleşim yerinde kayboluyor; akıbeti hakkında on sekiz gün, on dokuz gün bir bilgi alamıyoruz, ulaşamıyoruz, hiç kimseden bir beyan alamıyoruz ve on sekiz gün sonra bunun cenazesi sonuçta 1,5 kilometre ötede, hepimizin aşağı yukarı tahmin ettiği bir dere yatağında, su birikintisi içerisinde özel olarak gömülmüş olarak bulunuyor. Bakın, bir çocuğun cesedine on sekiz gün boyunca ulaşamayan devlet nasıl olur değerli arkadaşlar ya, nasıl olur; güvenlik mekanizması nasıl olur!

Bu köy Diyarbakır'ın dibinde. Bu kadar çok organize kötülüğün birlikte olduğu bir cinayet olamaz. Ve güvenlik güçleriyle iç içe olan, güvenlik nedeniyle iç içe olan bir köyden istihbari olarak da güvenlik olarak da bir bilgi alamıyorsunuz, bunun üzerine gidemiyorsunuz, tümüne izin veriyorsunuz. Ben Diyarbakır Milletvekiliyim, ikinci gün gittim, muhtarı aradım, şu anda tutuklu olan muhtarı aradım, "Geçmiş olsun." dedim ve köye gittim. Çocuğun kaybolduğu güzergâhı izledim, ortalama bir gözlemci olarak, bir ceza avukatı olarak aynı zamanda bu, 8 yaşındaki çocuğun dışarıdan müdahaleyle kaçırılmayacağı kanaatine vardım; ortalama bir gözlemci olarak bu kanaate vardım. Benden çok daha tecrübeli olan güvenlik makamları, adalet mekanizmaları nasıl bunu bilmez, nasıl bunu öngörmez, nasıl dijital delillere hemen el koymaz, nasıl muhtemel şüphelileri birbirinden ayırmaz; tecrit etmez, izlemez, takip etmez, neden bu dijital deliller bakımından delillere ulaşılmasını engellemez; neden bunlar yapılmaz? Ben bu hâlimle biliyorum ki orası, NATO havalimanı, askerî havalimanı sivil uçuşlara açık; her tarafta kamera var, geniş kameralar var. E, bu kameraları ben biliyorsam güvenlik güçleri nasıl bilmez, o kameralara nasıl ulaşmaz, nasıl onların çözümü yirmi gün sonra, otuz gün sonra ve hâlen yapılmamış olur? Bir cinayete ve Türkiye'nin ortak olarak vicdanının kanadığı bir cinayette nasıl bütün bunlar yapılmaz? Yani güvenlik güçlerinin, savcılık makamlarının tutumlarını ayrı söylüyorum. Ya, arkadaşlar, soruşturma gizli, bir cinayet var, toplum kan ağlıyor, herkes bunun peşinde, konuşuluyor, gizlilik kararı verilmiş; ya, nasıl olur da Diyarbakır Barosu avukatlarının olağan şüpheli olmamak için almadığı bu beyanlar jandarma ve savcılık tarafından sanıklara mesaj olarak dağıtılır; o sanıkların, o şüphelilerin bu beyanları okuyup tutum alması sağlanır? Şüpheliler belli, ya jandarma ya savcılık. Bakan diyor ki: "Efendim, soruşturma gizli olsa da sanık beyanları gizli değil." Öyle mi? Gerçekten öyle mi? O beyan sadece jandarmada var, savcıda var, başka kimsede yok veya göndermişlerse kendi Bakanlığında var, bilgi amaçlı gönderilmişse. Hepsini açıkladı; ön izleme otopsi raporu, 3 savcının imzası var, açıklandı; deliller... Bakın, o, başta, şüphelilere mesaj vermek için bütün bunlar yapıldı. Bakın, Diyarbakır'da söyledik biz bütün bunları. Yani 3 Bakanın oraya gelmesi, ondan sonra orada, işte "Mutlaka bulunacak, ağır şekilde cezalandırılacak." demesi yetmiyor, bu topluma güven lazım.

Gelin, bu çocuk cinayetleri konusunda burada ortaklaşalım, Narin olayını bir tarafa bırakalım, onu savcılık yürütüyorsa...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Tanrikulu, lütfen tamamlayın.

MUSTAFA SEZGİN TANRIKULU (Devamla) – Bu cinayetler konusunda, çocuk cinayetleri konusunda, topluma güven vermek amacıyla -burada 6 grup var- ortaklaşalım; adına "Narin komisyonu" demeyelim ama çocukların kaybı, cinsel istismarı,

ölümü konusunda daha ilk gün, Parlamentonun açıldığı gün bu olayın vahametini de dikkate alarak ortaklaşa bir komisyon kuralım. Hani "Komisyon kuruldu tamam da ne olacak?" diyebilirsiniz ama topluma güven vermiş oluruz, güven veririz. Yani önemseyin bu Parlamentonun rolünü; bu Parlamenta hâlen biraz inanç varsa bundan dolayıdır, ortaklaşabilme ihtimalimiz var dıyedir. Eğer bu ihtimalleri en vahim olaylarda bile ortadan kaldırırsanız ortaklaşamayız, güven veremeyiz. Bakın, ne diyecekler: "Narin olayında bile bir araya gelip bir komisyon kuramadılar." Çocuklar için kuralım komisyonu. 110 bin çocuk sadece sekiz yılda kaybedilmiş. 2016'dan sonraki sayıları da bilemıyoruz, TÜİK veri dağıtmıyor çünkü. Böyle vahim bir olay var; sizden ricam, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu olarak bir kez daha bunu düşünmeniz.

Teşekkür ediyorum, saygılar sunarım. (CHP ve DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Tanrıkulu.

Öneri üzerinde ilk söz, Saadet Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Doğan Demir'e ait.

Sayın Demir, buyurun.

SAADET PARTİSİ GRUBU ADINA DOĞAN DEMİR (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 21 Ağustosta kaybolan ve ne yazık ki 8 Eylülde cansız bedenine ulaşılan 8 yaşındaki Narin Güran'ın trajik ölümü hepimizi çok derinden etkiledi. Bir çocuğun hayatının bu şekilde vahşice sona erdirilmesi tüm ülkemiz için büyük bir acı ve utanç kaynağıdır. Bir çocuğun böylesine korkunç bir sona maruz kalması, toplumsal sorumluluğumuzu sorgulatmalı ve herkesi harekete geçirmelidir. Narin'in kayboluşundan itibaren tüm toplum umutla onun sağ salım bulunmasını bekledi ancak ne yazık ki bir çocuğun yaşamına yönelik hunharca bir saldırının izleriyle karşı karşıya kalmamızla birlikte bu umutlar yıkıldı. Bir çocuk cinayetiyle yüzleşmek, adaletin ve güvenlik sistemimizin eksikliklerini bir kez daha gözler önüne serdi. Bu gibi olaylarda toplum olarak yas tutmanın ötesine geçmeli, bu tür trajedilerin bir daha yaşanmaması için gerekli önlemleri almalı ve farkındalık yaratmalıyız. Narin'in cinayeti üç gün konuşulup sonra kamuoyu hafızasından silinmemelidir. Narin cinayeti, arama çalışmaları, köydekilerin sessizliği, ailenin köydeki hâkimiyeti Türkiye'deki çok ciddi bir sorunu ortaya koymaktadır.

Diğer taraftan, ülkemizde çocuklara yönelik şiddet vakalarının ve çocuk cinayetlerinin sayısında kaygı verici bir artış olduğunu görmekteyiz. Koskoca ülke, koskoca devlet çocuklarını koruyamıyor, çocuklarına sahip çıkamıyor; bu bir utançtır. Son beş yıl içerisinde Türkiye genelinde yaklaşık 250'den fazla çocuk cinayeti işlenmiştir. 2023 TÜİK verilerine göre 26 bin çocuk saldırı mağduru, 134 bin çocuk yaralama mağduru, 10 bin çocuk tehdit mağduru, 20 bin çocuk kaçırılma, ihmal ve kötü muamele mağduru, 30 bin çocuk diğer suçlardan kaynaklı mağdur; rakamlara bakar mısınız? Bu ülkede 220 bin çocuk mağdur.

Öte yandan, çocuklarımız cemaat ve tarikat yurtlarında her gün cinsel istismara, tacize ve tecavüze uğruyor. Arkadaşlar, kim bunlar? Holding gibi çalışan, milyon dolarlık arabalara binen bu çetelere devletin gücü yetmiyor mu? 15 Temmuzdan hiç mi ders almadık? Buradan ailelere sesleniyorum: Çocuklarımız bizim geleceğimiz. Pedagojik formasyonu olmayan, ne olduğu belirsiz kişilere, gruplara çocuklarınızı teslim etmeyiniz.

Bunun yanı sıra, aile içi şiddet, okullarda ve kurumsal alanlarda karşılaşılan taciz ve istismar vakaları da dikkat çekici bir biçimde artış göstermektedir. Bu vakaların birçoğu ya bildirilmemekte ya da hukuki süreçler yavaş ilerlemekte ve mağdurlar hak ettikleri adaleti zamanında bulamamaktadırlar; bu konuyla ilgili söylenecek çok söz var.

Değerli arkadaşlar, Narin cinayetinin üzerindeki sır perdesi bir an önce aralanmalı, cinayetten sorumlu olan ve bu cinayetin üstünü örtmeye çalışan kim varsa siyasiler dâhil olmak üzere yargılanmalı ve ağır cezalar verilmelidir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Demir, lütfen tamamlayın.

DOĞAN DEMİR (Devamla) – Bitiriyorum Başkanım.

Bu ülkenin çocukları sahipsiz değil. Toplum her şeyin farkında. Milyonlarca vatandaşımız çocuk katillerine, istismarcılarına, tecavüzcülerine karşı katı cezalar verilmesini bekliyor ve bu süreçte de Sayın Sezgin Tanrıkulu'na ilk günden beri yaptığı çalışmalardan dolayı, kamuoyunu bilgilendiği için de kendisine teşekkür ediyor, saygılar sunuyorum. (Saadet Partisi ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Demir, teşekkür ediyorum.

Öneri üzerinde diğer söz talebi, İYİ Parti Grubu adına Mersin Milletvekili Burhanettin Kocamaz'a ait.

Sayın Kocamaz, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA BURHANETTİN KOCAMAZ (Mersin) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Cumhuriyet Halk Partisi grup önerisi üzerine söz aldım. Yüce Meclisi, aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum.

Değerli milletvekilleri, Diyarbakır'ın Merkez Bağlar ilçesinin Tavşantepe Mahallesi'nde 21 Ağustosta kaybolan ve on dokuz gün sonra, 8 Eylülde Eğertutmaz deresinde cansız bedenine ulaşılan 8 yaşındaki Narin Güran'ın vahşi bir şekilde öldürülmesine ilişkin soruşturma hâlen sürüyor. Ne yazık ki Narin kızımızı pek çok akranları gibi acımasız bir şekilde genç yaşta hayattan koparan katiller şu ana kadar ortaya çıkarılabilmiş değil. Olayın üzerinden tam kırk üç gün geçmiştir. Türkiye kamuoyunun yakından takip ettiği Narin cinayeti her gün yayınlanan yeni yeni haberlerle sarsılmakta ve gündemin birinci sırasındaki yerini korumaktadır. Cinayetle ilgili aileden ve aileye yakın toplam 12 kişi tutuklu bulunuyor ve soruşturma hâlen devam ediyor. Görüntüde devletin tüm kurumları bu cinayeti aydınlatmak ve suçları ortaya çıkarmak için çalışıyor. Bazı bakanlar basın mensuplarının Narin cinayetiyle ilgili sorularına cevap bile veremiyor. Sorulara cevap veren bakanlar ise yalnızca "Az kaldı." demekle yetiniyor. Fakat ortada bir gerçek var ki küçük Narin'i kim ya da kimlerin öldürdüğü -katili kim ya da kimler- bugüne kadar hâlâ ortaya çıkarılabilmiş değil. Türkiye kamuoyu Narin Güran'ın katillerinin bir an önce ortaya çıkarılmasını ve vicdanları rahatlatacak şekilde cezalandırılmalarını istiyor. Cinayetin bugüne kadar aydınlatılamamış olması Adalet Bakanlığı ve İçişleri Bakanlığı için büyük bir utanç kaynağıdır. Niçin bugüne kadar Narin'in katil ya da katilleri bulunamamış, cinayet aydınlatılamamıştır? Narin cinayeti de açık bir şekilde göstermiştir ki ülkemizde çocuklara da kadınlara da sahip çıkamıyoruz. Her yıl binlerce çocuk kayboluyor veya istismara uğruyor. Narin gibi sayısız çocuk, korunma hakları ellerinden alınmış bir şekilde bu ülkede büyümeye çalışıyor. Daha ne kadar çocuk adaletsizliğin kurbanı olacak? Adaletsizliğin bu kadar yaygın olduğu bir ülkede güvensizlik ve geleceğe umutla bakabilme duygusu yerini derin bir umutsuzluğa bırakmış. Yasaların uygulanmasındaki eksiklikler, cezaların caydırıcı olmaması bu korkunç suçların önünü açıyor, her gün ülkemizde çekinmeden insanlar öldürülüyor, silahlı

saldırıya uğruyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Kocamaz, lütfen tamamlayın.

BURHANETTİN KOCAMAZ (Devamla) – Yargı sistemi çocuklarımızın hayatını koruyacak şekilde işlemediği sürece her kaybettiğimiz çocuğun vebali üzerimizdedir. Bir toplum, en savunmasız üyelerini yani çocuklarını bile koruyamıyorsa o toplumda adaletten söz etmek mümkün değildir. Çocukların öldürüldüğü, faillerin ise ya cezasız kaldığı ya da caydırıcı olmayan cezalar aldığı bir hukuk düzeni kabul edilemez. Buradan Hükûmete seslenmek istiyorum: En azından çocuk istismarı ve cinayetlerine yönelik daha caydırıcı ağır cezaların uygulanmasını gelin hep birlikte sağlayalım. Hatta çocukları istismar eden ve katledenler için gerekirse idam cezasını yeniden gündeme getirelim diyor, önergeyi desteklediğimizi belirtiyor, yüce Meclisi ve aziz milletimizi saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Kocamaz, teşekkür ediyorum.

Öneri üzerinde diğer söz talebi, Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Mardin Milletvekili Beritan Güneş Altın'a ait.

Sayın Güneş Altın, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) – Yeni yasama yılının sorunları çözen, adil bir konumda çalışmasını temenni ediyorum. Çünkü Meclis çalışmadığı, çözüm üretmediği ve sorunları görmezden geldiği için 40 kilo kalmış Abdulkadir Kудay'ın bugün cezaevinde yaşamını yitirdiğinin haberini aldık. Abdulkadir Kудay'ın kaybı Türkiye demokrasisinin, Türkiye siyasetinin, Türkiye adaletinin kaybettiğinin simgesidir. Bu acı olay sonucunda başta koğuş arkadaşı Ergin Aktaş olmak üzere cezaevindeki bütün arkadaşlarına, acılı ailesine ve bütün Mardin'e buradan başsağlığı dileklerini iletiyorum.

Şimdi, Türkiye'nin, Türkiye siyasetinin, demokrasisinin, adaletinin aslında bir göstergesi olan çocuk haklarından ve çocuk haklarının nasıl ihlal edildiğinin -gözümüzün önünde gelişen- bir simgesi olan Narin cinayetinden bahsetmek istiyorum. Çocuklara karşı işlenen suçlar, aslında sadece Narin cinayetinde değil onun öncesindeki cinayetlerde de kamuoyunda karşılık bulmadığı sürece etkin bir yargılamanın yapılmadığını bizler aslında çok net biliyoruz ve hatta bazen kamuoyuna yansımış olsa bile kırk yıllık dostlukların ve siyasi hesapların işi içine girmesiyle birlikte, tıpkı Narin cinayetinde de olduğu gibi yine aydınlatılmadığını biliyoruz. Bakın, kırk bir gün geçti Narin'in kayboluşunun üzerinden ve kırk bir gündür hâlâ daha failler bulunamadı, tıpkı kırk bir yıldır bulunamayan faili meçhul cinayetler gibi. İşte, Narin bizi yeni bir döneme götürdü; kırk bir yıldır bulunamayan faili meçhul cinayetlerden dost failere geçişin simgesi oldu Narin cinayeti. Ve ne yazık ki Narin öldürülen ilk çocuk olmadığı gibi, son çocuk olması için de iktidarın herhangi bir çabasının olmadığını bugün bir kez daha bu Meclisin sınırları içerisinde gördük çünkü az önce grubum olan DEM PARTİ'nin Narin cinayetinin araştırılması için verdiği önerge AKP ve MHP oylarıyla bir kez daha reddedildi. Muhtemelen bu üzerine konuştuğumuz CHP'nin önergesi de az sonra reddedilecek. Gerçekten merak ediyoruz, niye reddediyorsunuz bir çocuğun cinayetinin araştırılması için kurulacak olan komisyonu?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Güneş Altın, lütfen tamamlayın.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Devamla) - Peki, siz bu reddediş tavrınızla beraber çocuk politikalarının gelişmesini, iyileşmesini, çocuk haklarının etkin uygulanmasını sağlayacağınızı düşünüyor musunuz? Bir köyde on dokuz gün boyunca bulunamayan ve sonrasında defalarca kez aranan nehirde bulunan Narin'in cinayeti hakkındaki soruları cevaplayabileceğinizi düşünüyor musunuz bu komisyonları reddederek ve çocuklara karşı işlenen suçlarla nasıl etkin mücadele ediyoruz diyebileceksiniz bu komisyonları reddettikten sonra? Hukuk devleti olduğunuzdan bahsediyorsunuz fakat çocuklar evlerinde, sokaklarda, her yerde ne yazık ki şiddete maruz kalıyorlar.

Sözlerimin sonuna yaklaşırken yaklaşan 7 Ekimle ilgili de bir şey söylemek istiyorum: Dünya Çocuk Günü'nde sadece geleceği değil bugünü de istiyoruz biz çocuklarla birlikte ve DEM PARTİ Çocuk Komisyonu olarak Dünya Çocuk Günü'nde çocuklarla birlikte adil ve özgürlükçü bir yaşam için mücadele etmeye devam edeceğiz ve mutlaka kazanacağız çocuklar, sizler de göreceksiniz. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Güneş Altın, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına Eskişehir Milletvekili Ayşen Gürcan'a ait.

Sayın Gürcan, buyurun.

AK PARTİ GRUBU ADINA AYŞEN GÜRCAN (Eskişehir) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; AK PARTİ Grubu adına söz almış bulunuyorum. Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

21 Ağustos gününe Diyarbakır'dan gelen 8 yaşındaki yavrumuz Narin'in kaybolduğu haberiyle başladık. Kayıp haberinin alınmasıyla birlikte, başta ilgili kurumlarımızdan uzman personellerimiz olmak üzere çok sayıda kamu görevlisi büyük bir gayretle arama faaliyetlerine, bunun yanında Cumhuriyet Başsavcılığımız da konunun adli boyutuyla ilgili çalışmalara ivedilikle başladı. Güzel yavrumuzun kaybolduğu ilk günden itibaren sağ salım bulunması için tüm Türkiye duacı oldu. Maalesef, yoğun arama faaliyetinin sonunda, 8 Eylül sabahı Narin kızımızın ölü bulunduğu haberini aldık. Vicdan sahibi herkesin üzüntü duyduğu bu olay 85 milyonun tamamını derinden etkiledi. 8 yaşında tertemiz ve masum bir kız çocuğunun başına gelenlerin acısını hepimiz yüreğimizde hissettik.

Değerli milletvekilleri, başta çeşitli sosyal medya hesapları ve kimi siyasi isimlerin küçücük bir kız çocuğunun vahşice katledilmesi üzerinden siyasi hesap yapması en hafif tabiriyle ahlaksızlıktır. Ortada hunharca işlenmiş vahşi bir cinayet var. Olayın tüm detaylarıyla ortaya çıkması için hukuk devleti ilkesi çerçevesinde soruşturma devam ederken başta Sayın Cumhurbaşkanımız olmak üzere, İçişleri, Adalet ve Aile Bakanlarımız bu meseleyi sonuna kadar takip edeceklerini ifade etmişken, masum bir cana kıyan bu canilerin adaletin önüne çıkarılarak hak ettikleri cezayı alacakları konusunda kimsenin asla şüphesi olmamalıdır.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) – Ciddi şüphelerimiz var, ciddi şüphelerimiz var.

AYŞEN GÜRCAN (Devamla) – Dün Adalet Bakanımız gizlilik kapsamında soruşturmanın devam ettiğini...

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – Siz gizliliği ihlal ettiniz ya; ifadeleri, tutanakları her yere servis ettiniz.

AYŞEN GÜRCAN (Devamla) – ...250'ye yakın kişinin ifadesinin alındığını, DNA örnekleri ve bulgularla

değerlendirildiğini, kimin, kiminle hangi saatte görüşüğünün araştırıldığını, kamera kayıtlarının ve TÜBİTAK tarafından seslerin incelendiğini ifade etti.

Kıymetli milletvekilleri, bu hadise, çocuklarımızı her türlü şiddet, istismar ve kötülükten korumanın en büyük sorumluluğumuz olduğunu bir kere daha göstermektedir. Bu çerçevede, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığıımız herhangi bir bilgi veya ihbarı anında, yakından takip etmekte ve bu gibi konularda direkt davaya müdahil olmaktadır. Bunun yanında, yaşanabilecek herhangi bir olumsuzluğu önlemek adına dijital medyanın etkilerinin en aza indirilmesi için Ebeveyn Rehberi, Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kurulu, Mobil Çocuk Sosyal Hizmetleri uygulaması gibi koruyucu ve önleyici birçok çalışma hayata geçirilmiş, hakkında tedbir kararı verilen yavrularımıza daha iyi şartlarda hizmet vermek üzere çocukevleri siteleri ihtisaslaştırılmıştır. Narin'in kaybolmasından cesedin bulunmasına, sonrasında ise okulların açılması sürecinde çalışmalarını sürdüren ekiplerimizce 7-13 yaş arası 50 yavrumuza psikolojik destek verilmiştir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Gürcan, lütfen tamamlayın.

AYŞEN GÜRCAN (Devamla) – Köydeki çocukların eğitim hayatına güvenli bir şekilde devam edebilmeleri amacıyla çalışmalar sürdürülmüştür. Diğer yandan, korku ve kaygı sebebiyle eğitime ara verdiği tespit edilmiş olan çocuklar ve bunun yanında Narin'in 18 yaş altı 3 kardeşi hakkında 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu kapsamında danışmanlık destekleri verilmiş ve destek verilmeye devam edilecektir.

Değerli milletvekilleri, bu aziz Meclisin bir mensubu olarak değil aynı zamanda 2'si kız 3 evlat sahibi bir anne olarak bu olay en ince ayrıntısıyla ortaya çıkıncaya, caniler hesap verinceye kadar elimizin, gözümüzün ve yüreğimizin burada olacağını ifade etmek istiyorum. Bu düşüncelerle Narin yavrumuza bir kez daha Allah'tan rahmet diliyorum, mekânı cennet olsun. Bu masum cana kıyanların hak ettikleri cezayı aldıkları günü görmeyi sabırsızlıkla beklediğimizi ifade etmek istiyorum. İnşallah bir daha insanlığımızdan utanacağımız böyle bir tabloyla karşı karşıya gelmeyiz.

Yeni yasama yılının ülkemiz ve milletimiz için hayırlı olmasını diliyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

ASU KAYA (Osmaniye) – Az önce siyasetle bizi itham ettiniz.

MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Başkanım, bir söz talebim var.

BAŞKAN – Sayın Gürcan, teşekkür ediyorum.

Sayın Emir, buyurun.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

34.- Ankara Milletvekili Murat Emir'in, Eskişehir Milletvekili Ayşen Gürcan'ın CHP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MURAT EMİR (Ankara) – Sayın Başkan, biraz önce kürsüde konuşan hatip ve kimi hatipler önemli bir hata yaptılar; bunun üzerinde durulması gerektiğini düşünüyoruz. Bunun siyasi malzeme yapılmasının ahlaksızlık olduğunu ifade ettiler ve burada bu konunun konuşulmasını, konuşulmak istenmesini, Meclisin bu konuya el atması gerektiğinin altını çizmeyi bir ahlaksızlık ve siyasete malzeme yapmak gibi gördüklerini ifade ettiler. Bu, doğru değil.

Bu ülkede çocuklarımız şiddete maruz kalıyor, çocuklarımızı kaybediyoruz, kadınlarımız şiddete maruz kalıyor ve bunun en son, en acı, en vahim örneğini Narin cinayetinde yaşadık. Dolayısıyla Meclisimizin bu ve buna benzer olaylara müdahale etmesi, araştırması, konuşması şarttır. Yüce Meclis bunu yapmayacaksa ne yapacaktır? Dolayısıyla bunu konuşmak asla sıcak siyaset...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

MURAT EMİR (Ankara) – Toparlıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN – Sayın Emir, son kez uzatıyorum. Lütfen...

MURAT EMİR (Ankara) – Bir polemik çıkarma kaygısından çok, yararlanılması gereken ve gerçekten bir daha bunlar olmasın diye neler yapacağımızı burada ayrıntılarıyla konuşacağımız, hepimizin katkı vermesi gereken tartışmalardır. Bu tanımları talihsiz bulduğumuzu ifade etmek isterim Sayın Başkan.

BAŞKAN – Peki.

ASU KAYA (Osmaniye) – Ayrıca, asıl ahlaksızlık kırk yıllık dostluklarıyla bu cinayetin üstünü örtmek isteyenlerdir. Bundan utanılması lazım.

BAŞKAN – Sayın Akbaşıoğlu, buyurun...

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Sayın Başkan, ben önce istemiştim, daha mikrofonu yanmıyor Sayın Akbaşıoğlu'nun. Belki toplu cevap verirdi.

BAŞKAN – Peki, Sayın Kılıç Koçyiğit.

Ben sizi fark etmedim, kusura bakmayın.

Buyurun.

35.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, yeni yasama yılına ve Eskişehir Milletvekili Ayşen Gürcan'ın CHP grup önerisi üzerinde yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Önemli değil.

Ben de öncelikle -yasama yılının ilk günü, ilk mesaisini yapıyoruz- yeni yasama döneminin hayırlı uğurlu olmasını diliyorum, herkese iyi bir çalışma dönemi diliyorum.

Tabii, şimdi, az önce bizim önergemiz de yine aynı şekilde reddedildi ve reddedilme gerekçesi olarak da bu mesele üzerinden siyasi bir rant elde ediliyor gibi bir saikle hareket ediliyor. Şimdi, ortada çok korkunç bir cinayet var. Bir çocuğun katledilmesinden bahsediyoruz ve Meclis olarak, siyasi partiler olarak diyoruz ki: Narin özelinde gelin, bütün bu çocuk kayıplarını, çocuk istismarlarını, çocukların yaşadıkları hak kayıplarını birlikte Meclisimiz araştırсын, ortaya koysun ve bunun sonucunda atılacak adımları da birlikte konuşalım. Şimdi, biz anlamıyoruz, bunun neresi kötü? Yani sonuçta biz gidip soruşturma sürecine dâhil olalım demiyoruz ama bu meselede Türkiye'de sistematik bir çocuk istismarı var, sistematik olarak çocukların...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Kılıç Koçyiğit, lütfen tamamlayın.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - ...haklarının tırpanlanması var, görmezden gelinmesi var. Bu anlamıyla Meclis, bugün eğer gerçekten çocukları korumak açısından adım atmayacaksa ne zaman adım atacak? Böyle kamuoyuna mal olmuş bir cinayetin aslında arkasındaki gerçekleri araştırmayacaksa -bunu yargıdan bağımsız olarak söylüyorum- neyi araştıracak; bu Meclisin işlevi nedir, görevi nedir? Bu Meclisin çocuklara karşı, topluma karşı bir sorumluluğu yok mudur? Şimdi, bunun siyasi rant elde etmekle ne alakası var? Kaldı ki her şey siyasete ilişkindir, bir ülkede çocuklar kaybediliyorsa siyaset kurumu görevini yapmadığı içindir. Bir ülkede çocuklar istismar ediliyorsa bu Meclis görevini yapmadığı içindir. Bu ülkede çocuklar aç yatağa girip aç okula gidip geliyorsa Hükümet buna göz yumduğu içindir; politik, ekonomik tercihleri nedeniyledir. Tam da bunu söylüyoruz, bu araştırılсын diyoruz ama bize orada “Şu komisyon kuruldu, bu komisyon...” Hakikat ne?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Tamamlıyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum.

Gülüsthan Hanım, birer dakika veriyorum, bir dakika da uzattım.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Peki, tamam, tutanağa geçiriyorum o zaman.

Hakikat ne? Hakikat, bir taraftan bize masal anlatan bir iktidar gerçeğidir. Gerçekten, 30 haneli bir köyde, bir çocuğun katledilip günler sonra, üzerinden aylar geçmiş olmasına rağmen Hükümetin hâlâ katili bulmamasıdır, yargının hâlâ katili bulmamasıdır. Bu soruya yanıt arıyoruz Sayın Başkan.

BAŞKAN – Peki, teşekkür ediyorum.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Teşekkür ederim.

BAŞKAN – Sayın Akbaşıoğlu, buyurun.

36.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu’nun, yeni yasama yılına ve Ankara Milletvekili Murat Emir ile Kars Milletvekili Gülüsthan Kılıç Koçyiğit’in yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

Bütün Genel Kurulu hürmetle, muhabbetle selamlıyorum ve yeni yasama yılımızın hayırlara vesile olmasını Cenab-ı Hak’tan niyaz ediyorum.

Anayasa’mızın 138’inci maddesinin hükmü çerçevesinde meseleyi ele almak gerekiyor. Burada “Görölmekte olan bir dava hakkında yasama Meclisinde yargı yetkisinin kullanılması ile ilgili soru sorulamaz, görüşme yapılamaz veya herhangi bir beyanda bulunulamaz.” diyor.

MERAL DANIŞ BEŞTAŞ (Erzurum) – İfade tutanaklarını niye servis ettiniz?

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Bu noktada, 8 yaşındaki yavrumuz Narin’in hunharca cinayeti hususunda...

İLHAMİ ÖZCAN AYGUN (Tekirdağ) – Can Atalay’ı niye yargılamadan Anayasa Mahkemesi kararı...

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – ...Meclis araştırmasının çok daha fevkinde bir yargısal süreç devam ediyor.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Akbaşıoğlu, lütfen tamamlayın.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Bu konu bir soruşturma ve kovuşturma konusu olarak bütün tahkikat ihmali, kusuru, kastı bulunan kim varsa, bu hunharca cinayete kim veya kimler karışmışsa, hakikati ortaya çıkartılacak bilirkişi delilleriyle beraber, yargılama süreçleriyle beraber ve en ağır ceza bu katillere mutlaka verilecek.

Sonuç itibarıyla, çocuk istismarlarının önüne geçmek ve bunun cezasının ağırlaştırılması hususunda AK PARTİ hükümetleri döneminde gerçekten en ileri noktada düzenlemeler yapılmıştır ve buna asla ve kata taviz verilmeyecek bir düzenlemeyi ceza kanunlarına dercetmişizdir. Dolayısıyla bu konuda sadece meselenin siyasi istismar konusu olmaması gerektiğiyle ilgili genel bir değerlendirmeye atf yapılmıştır.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

ASU KAYA (Osmaniye) – Siyasi istismar yapan sizin milletvekiliniz, Diyarbakır Milletvekiliniz.

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Akbaşıoğlu.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Teşekkür ediyorum, sağ olun.

VIII.- ÖNERİLER (Devam)

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri (Devam)

4.- CHP Grubunun, Diyarbakır Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu ve arkadaşları tarafından, Narin Güran cinayetinin bütün yönleriyle araştırılması amacıyla 2/10/2024 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 2 Ekim 2024 Çarşamba günkü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN – Şimdi, öneriyi oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler...

III.YOKLAMA

(CHP sıralarından bir grup milletvekili ayağa kalktı)

MURAT EMİR (Ankara) – Yoklama istiyoruz Sayın Başkan.

EJDER AÇIKKAPI (Elâzığ) – Aynı anda kalkmadılar.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Efendim, aynı anda kalkmadılar. Şimdi, şöyle: Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Evet, Sayın Emir...

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkanım, eğer usul açısından nizami olması gerekiyorsa aynı anda 20 kişinin ayakta olarak bu talebi ortaya koyması lazım. (CHP sıralarından “Ayaktayız.” sesleri) Ancak aynı anda değil, sadece Sayın Grup Başkan Vekilinin ayağa kalkarak “Yoklama istiyoruz.” demesinden sonra ayağa kalkma vardır. Çok bedihi, açık ve seçik bir şekilde bu durum söz konusu. Eğer İç Tüzük’ü uygulayacaksa usul bunu emrediyor. Bunu bilgilerinize

sunuyorum.

BAŞKAN – Sayın Emir, Sayın Yontar, Sayın Kaya, Sayın Coşar, Sayın Ersever, Sayın Tanal, Sayın Yanıkömeroğlu, Sayın Genç, Sayın Çakırözer, Sayın Ertuğrul, Sayın Çan, Sayın Gürer, Sayın Suiçmez, Sayın Gökçek, Sayın Kanko, Sayın Aygun, Sayın Elçi, Sayın Pala, Sayın Taşkın, Sayın Ceylan.

Evet, yoklama için üç dakika süre veriyorum.

Yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN – Evet, toplantı yeter sayısı yoktur.

Birleşime otuz dakika ara veriyorum.

Kapanma Saati: 17.59

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma Saati: 18.38

BAŞKAN: Başkan Vekili Bekir BOZDAĞ

KÂTİP ÜYELER: Mustafa BİLİCİ (İzmir), Havva Sibel SÖYLEMEZ (Mersin)

----- 0 -----

BAŞKAN - Saygıdeğer milletvekilleri, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 2'nci Birleşiminin Üçüncü Oturumunu açıyorum.

III.YOKLAMA

BAŞKAN – Cumhuriyet Halk Partisi grup önerisinin oylamasından önce yapılan yoklamada toplantı yeter sayısı bulunamamıştı.

Şimdi yoklama işlemini tekrarlayacağım.

Yoklama için üç dakika süre veriyorum ve yoklama işlemini başlatıyorum.

(Elektronik cihazla yoklama yapıldı)

BAŞKAN – Değerli milletvekilleri, toplantı yeter sayısı vardır.

VIII.- ÖNERİLER (Devam)

A) Siyasi Parti Grubu Önerileri (Devam)

4.- CHP Grubunun, Diyarbakır Milletvekili Mustafa Sezgin Tanrıkulu ve arkadaşları tarafından, Narin Güran cinayetinin bütün yönleriyle araştırılması amacıyla 2/10/2024 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına verilmiş olan Meclis araştırması önergesinin ön görüşmelerinin, Genel Kurulun 2 Ekim 2024 Çarşamba günü birleşiminde yapılmasına ilişkin önerisi (Devam)

BAŞKAN – Şimdi Cumhuriyet Halk Partisi grup önerisini oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmemiştir.

Şimdi, değerli milletvekilleri, Adalet ve Kalkınma Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilmiş bir önerisi vardır, okutup işleme alacağım ve oylarınıza sunacağım.

Öneriyi okutuyorum:

5.- AK PARTİ Grubunun, gündemdeki sıralama ile Genel Kurulun çalışma saatlerinin yeniden düzenlenmesi; 2024 Ekim ayındaki birleşimlerinde denetim konularının görüşülmeyle gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmında yer alan işlerin görüşülmesine; 2 Ekim 2024 Çarşamba günü (bugün) birleşiminde (10/1601), (10/837), (10/1602), (10/235), (10/1801) ve (10/1800) esas numaralı Meclis Araştırması Önergelerinin ön görüşmelerinin birleştirilerek yapılmasına ve 161 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin İç Tüzük'ün 91'inci maddesine göre temel kanun olarak bölümler hâlinde görüşülmesine ilişkin önerisi

2/10/2024

Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

Danışma Kurulu 2/10/2024 Çarşamba günü (bugün) toplanamadığından, İç Tüzük'ün 19'uncu maddesi gereğince, grubumuzun aşağıdaki önerisinin Genel Kurulun onayına sunulmasını arz ederim.

Abdulhamit Gül
Gaziantep
AK PARTİ Grubu
Başkan Vekili

Öneri:

Gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmında bulunan 143 ve 161 sıra sayılı Kanun Tekliflerinin bu kısmın 1'inci ve 2'nci sıralarına alınması ve bu kısımda bulunan diğer işlerin sırasının buna göre teselsül ettirilmesi, Genel Kurulun;

3, 8, 9, 10, 15, 16, 17, 22, 23, 24, 30 ve 31 Ekim 2024 Salı, Çarşamba ve Perşembe günü birleşiminde denetim konularının görüşülmeyle gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmında yer alan işlerin görüşülmesi,

2 Ekim 2024 Çarşamba günü (bugün) birleşiminde (10/1601), (10/837), (10/1602), (10/235), (10/1801) ve (10/1800) esas numaralı Meclis Araştırması Önergelerinin görüşmelerinin birleştirilerek yapılması, bu görüşmede siyasi parti grupları adına yapılacak konuşmaların süresinin en fazla 2 konuşmacı tarafından kullanılması ve bu birleşimde diğer denetim konularının görüşülmeyle 143 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar,

2 Ekim 2024 Çarşamba günü (bugün) birleşiminde 143 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanamaması hâlinde 3 Ekim 2024 Perşembe günü birleşiminde 143 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar,

3 Ekim 2024 Perşembe günü birleşiminde 143 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanamaması hâlinde 8 Ekim 2024 Salı günü birleşiminde 143 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar,

9 Ekim 2024 Çarşamba günü birleşiminde 161 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar,

9 Ekim 2024 Çarşamba günü birleşiminde 161 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanamaması hâlinde

10 Ekim 2024 Perşembe günkü birleşiminde 161 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin görüşmelerinin tamamlanmasına kadar, 15, 16, 17, 22, 23, 24, 30 ve 31 Ekim 2024 Salı,  arşamba ve Perşembe günkü birleşimlerinde saat 24.00'e kadar çalışmalarını sürdürmesi;
161 sıra sayılı Kanun Teklifi'nin   Tüzük' n 91'inci maddesine göre temel kanun olarak görüşülmesi ve bölümlerinin ekteki cetveldeki şekliyle olması önerilmiştir.

161 sıra sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun �le Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi (2/2293)		
Bölümler	Bölüm Maddeleri	Bölümdeki Madde Sayısı
1. Bölüm	1 ila 7'nci maddeler	7
2. Bölüm	8 ila 14'�nc� maddeler	7
	Toplam madde sayısı	14

BAşKAN –  neri üzerinde ilk söz, Saadet Partisi Grubu adına Muğla Milletvekili Selçuk  zdağ'a ait.

Sayın  zdağ, buyurun.

SAADET PARTİSİ GRUBU ADINA SELÇUK  ZDAğ (Muğla) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Adalet ve Kalkınma Partisinin  alışma takvimi üzerine grup  nerisi üzerine söz almış bulunuyorum. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Geçen dönem on üç ay burada çalıştık ve bu on üç ay içerisinde 70 kanun çıkardık. Daha doğrusu, bu 70 kanunun bir kısmına bizler de "evet" oyu verdik. Bu 70 kanundan 50 kanun uluslararası s zleşmelerdi; geriye 20 kanun kalmıştı, bu 20 kanunla ilgili zamanlamayı ve planlamayı doğru yapamadığınız için, maalesef, Meclis son bir ay içerisinde yani temmuz ayı içerisinde 8 kanun getirdi. Yani 12 kanunu on iki ay boyunca yapıyoruz, burada çalışıyoruz, 8 kanunu ise bir ay boyunca çalışıyoruz. Bu, şunu gösteriyor; demek ki zamanlama ve planlama konusunda sınıfta kalmışsınız.

Biz bu grup  nerinize "evet" oyu veriyoruz. Tabii ki çalışacağız, millet bizi buraya çalışmak için gönderdi; size iktidar görevi verdi, bize de muhalefet görevi verdi ve biz bu muhalefet görevini yaparken sizin Cumhuriyet Başkanlığı hükümet sistemiyle beraber yapamayacağınız hiçbir şey yok. Hani büyükşehir belediye başkanları için şunu söylerler ya: "Bir, adam asamazlar, bir de para basamazlar." Cumhuriyet Başkanlığı hükümet sisteminde de siz bir, kadını erkek yapamazsınız, bir de erkeği kadın yapamazsınız. Kanun hükmünde kararnameyle, kararnameyle, kararla ve de Parlamentodaki çoğunlukla her kanunu çıkartabilirsiniz ve muhalefet hiçbir zaman sizin çıkarmak istediğiniz bir kanuna "dur" diyemez çünkü burada çoğulculuk değil  oğunluk uluk hâkim; komisyonlarda böyle, Genel Kurulda böyle. Açık ve net söylüyoruz ki biz burada muhalefet, iktidar olarak beraber çalışacağız. Son zamanlarda Parlamentoda görüntüler çok nahoş şeylerdi ve bu, Türkiye'de siyaset kurumunun itibarını çok ciddi şekilde zedeledi. Zaman zaman oluyor bu ve bu bir Batı ülkesinde olmazken biz genellikle şark toplumlarının hastalığına yakalanmış vaziyeteyiz. Gelin, burada iktidar partisine bir görev düşüyor, muhalefete de görev düşüyor. İktidar partisi, siz hoşg r l  değil toleranslı olun; bakın, saygı duymayın ama toleransı gösterin. Hatırlarsanız eğer Voltaire'nin bir sözünü burada hatırlatmıştım. Voltaire kürsüdeki konuşmacıya "Senin hiçbir c mlene katılmıyorum, hiçbir kelimene katılmıyorum ama senin o kürsüde  zg r bir şekilde konuşabilmen için canımı bile veririm." diyordu. O nedenle, size düşen görev şu: Mademki her kanunu çıkartıyorsunuz, komisyonlara getiriyorsunuz, tali komisyonları gerekirse zaman zaman burada baypas yapıyorsunuz, Plan ve Bütçe Komisyonuna getirerek buraya getiriyorsunuz. Hani ta  giyen baş uslanırmış ya, "us" akıl demektir; Allah aşkına, bir düşünün lütfen -size düşen görev şu olmalıdır- bir düşünün, ne olur?  ıkarmak istediğiniz bir kanunu burada hangi muhalefet partisi engelleyebilir? Sizin karşınızda hangi g   durabilir? Durmaz ki. O zaman bırakın, on gün boyunca konuşalım burada; dokuz günde 1 kanun çıkaralım, on günde çıkaralım, on bir günde çıkaralım, on iki günde çıkaralım ama siz şunu yapmak istiyorsunuz, diyorsunuz ki siz: Siz konuşmayın.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAşKAN – Sayın  zdağ, lütfen tamamlayın.

SELÇUK  ZDAğ (Devamla) – Toparlıyorum Sayın Başkanım.

Eleştiriler olacak, elbette ki burada hakaretimiz sözler sarf edilmeyecek, temiz bir dil kullanacağız. Peki, zaman zaman bu sınırların dışına çıkılır mı? Hiçbirimiz melek değiliz, biz asrısaadette falan da yaşamıyoruz veyahut da biz m şsid k miller değiliz, peygamberler değiliz, zaman zaman bu çizginin sınırına  ıkırız.  ıktığımız zaman yumruklar mı konuşacak burada? Burada ne konuşacak biliyor musunuz? Sesler de y kselmeyecek, sözler konuşacak burada ve bunun yolunu   Tüzük'le Meclis Başkan Vekilleri yapacak; kınamayla, uyarmayla, maaş kesmeyle, Genel Kuruldan  ıkarmayla ve tazminat cezalarıyla yapacaksınız.

Ben iktidar partisine diyorum ki hemen hemen her kanunu  ıkartırsınız; gelin, bu kanunları çıkartırken Türkiye'de Anayasa'dan önce   Tüzük'  çıkaralım. Meclisin bir   Tüzük'e ihtiya ı var. Meclisin anayasası   Tüzük'tür, burada ciddi problemler var.

 kinci olarak da milletvekilleri kanununu çıkaralım. Hemen hemen her meslek grubunun, hemen hemen her kurumun, her kuruluşun bir kanunu var; kanunu olmayan mesleklerden bir tanesi Parlamentoda milletvekillerindir.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

SELÇUK  ZDAğ (Devamla) - Bunu hazırlamıştık geçmişte ama o, o zamanlar bir partinin engellemesiyle buradan geçmemişti, hazır olarak orada bekliyor. Lütfen, hep beraber bir yandan   Tüzük'  çıkaralım, bir diğer yandan da Mecliste milletvekilleri kanununu çıkaralım.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Çalışmaya hazırız, var gücümüzle millet adına, devletimiz adına çalışacağız.

Saygılar sunuyorum. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Özdağ.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına Ankara Milletvekili Murat Emir.

Sayın Emir, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA MURAT EMİR (Ankara) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum.

Gerçekten de ülkemiz ağır sorunların içerisinde; vatandaşlarımız işsizlikle, yoksullukla, fukaralıkla baş etmek zorunda ve bu Meclisten, hepimizden çok önemli vazifeler bekliyorlar, çalışmalar bekliyorlar. Bizim burada gece gündüz demeden, kaliteli bir yasama yapmak üzere, bir daha Anayasa Mahkemesinden dönmeyecek veya bir yıl sonra "Yanlış yapmışız, eksik yapmışız." demeyeceğimiz; nitelikli, halkımızın beklediği ve sorunları çözecek, derde derman olacak kanunları yapmamız beklenir. Biz bunun için varız burada ve bunun için de çalışmaya hazırız. Ama bugüne kadar yaptığınız gibi, yasalar bir yerde hazırlanır, bir şekilde birkaç milletvekilinin eline tutuşturulur, orada imzalar atılır ve buradaki komisyon çalışmaları bir veya iki güne sıkıştırılır, Genel Kurulda da acele ettirilir. Ama bu şekilde, değerli arkadaşlar, bakın, ne komisyonlarda ne Genel Kurulda ortak akılı çalıştırmıyoruz, ortak akılla hareket etmiyoruz, buradaki eleştiriler üzerinden yasalara olması gereken değişiklikleri veremiyoruz. Tam tersine, zaman zaman kelime yanlışlarını, zaman zaman noktayı, virgülü bile değiştiremiyorsunuz; hemen çıkıp aramanız gerekiyor sarayı. Dolayısıyla gerçekten buranın millî iradenin tecelligâhı, gerçekten halkın sorunlarını bilen, çalışan ve onlara çözümler üreten bir çatı olması gerekir. Bunun için görev başta iktidar partisine yani sizlere düşüyor. Acele edelim, çalışalım. Ne yapacağız? Öğretmenlik Mesleği Yasa Teklifi'nin ikinci bölümünü yasalaştıracamız bir an evvel. Peki, değerli arkadaşlar, bu yasayı yaptığımız zaman; bu, son derece yanlış, eksikliklerle dolu, eğitimin bileşenlerinden görüş alınmadan, tarikatlarla birlikte yapılmış yasayı geçirdiğimizde mesela okullardaki güvenlik sorununu çözecek miyiz? Okullarımızda güvenlik görevlisi olmayışını, okullarımızın önünde uyuşturucu tacirlerinin kol gezdiği problemini çözmüş olacak mıyız? Okullarımız pislik içerisinde, tuvaletler temizlenmiyor, her şey gün gibi ortada; peki, bu sorunu çözmüş olacak mıyız? Eğer bunları konuşacaksak değerli arkadaşlar, hızla konuşalım. Millî Eğitim Bakanı gelip şurada oturacak mı mesela, o yasanın sahibi, "Bu yasayı çıkarın." diye sizlere talimat veren kişi ve ona sorabilecek miyiz, daha önce biz defalarca söyledik: "Sen 60 bin kişinin üzerinde temizlik görevlisi alman gerekirken neyi bekledin?"

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Emir, lütfen tamamlayın.

MURAT EMİR (Devamla) – "Niye okullar açıldıktan üç hafta sonra, iş böylesine ayyuka çıktıktan sonra, niye böylesine salgınlar kol gezmeye başlayıp çocuklarımızda hastalıklar baş gösterince zar zor 30 bin ücretli temizlik görevlisi almayı akıl ediyorsun?" diye sorabilecek miyiz? Mesela, öğretmenlerimizin yoksulluk sınırının altında bir maaşa mahkûm edildiğini konuşabilecek miyiz? Mesela, Türkiye'de 6 çeşit değişik öğretmen olduğunu, öğretmenlerin bir kısmının ücretli öğretmen olarak 8 bin lira maaşla yaşamak zorunda kaldığını burada konuşabilecek miyiz? Biz bunları konuşmalıyız arkadaşlar. Halkın gündemi burada konuşulmalı, halkın beklediği sorunlara çözümler burada üretilmeli; biz bunun için varız, kaliteli yaşamaya katkı vermek üzere de görevimizin başındayız.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Teşekkür ediyorum Sayın Emir.

Şimdi Adalet ve Kalkınma Partisi Grubunun İç Tüzük'ün 19'uncu maddesine göre verilen önerisini oylarınıza sunuyorum:

Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Öneri kabul edilmiştir.

Değerli milletvekilleri gündemin "Seçim" kısmına geçiyoruz.

IX.- SEÇİMLER

A) Komisyonlarda Açık Bulunan Üyeliklere Seçim

1.- Çevre Komisyonunda boş bulunan üyeliğe seçim

BAŞKAN - Komisyonlarda boş bulunan ve İYİ Parti Grubuna düşen üyelikler için seçim yapacağız.

Çevre Komisyonunda boş bulunan 1 üyelik için Bursa Milletvekili Yüksel Selçuk Türkoğlu aday gösterilmiştir.

Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

2.- Millî Savunma Komisyonunda boş bulunan üyeliğe seçim

BAŞKAN - Millî Savunma Komisyonunda boş bulunan 1 üyelik için Hatay Milletvekili Adnan Şefik Çirkin aday gösterilmiştir.

Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

3.- Avrupa Birliği Uyum Komisyonunda boş bulunan üyeliğe seçim

BAŞKAN - Avrupa Birliği Uyum Komisyonunda boş bulunan 1 üyelik için Kocaeli Milletvekili Lütfü Türkkan aday gösterilmiştir.

Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

4.- Plan ve Bütçe Komisyonunda boş bulunan üyeliğe seçim

BAŞKAN - Plan ve Bütçe Komisyonunda boş bulunan 1 üyelik için Adana Milletvekili Ayyüce Türkes Taş aday gösterilmiştir.

Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

5.- Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunda boş bulunan üyeliğe seçim

BAŞKAN – Sanayi, Ticaret, Enerji, Tabii Kaynaklar, Bilgi ve Teknoloji Komisyonunda boş bulunan 1 üyelik için Aksaray Milletvekili Turan Yaldır aday gösterilmiştir.

Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

BAŞKAN - Değerli milletvekilleri, alınan karar gereğince gündemin "Genel Görüşme ve Meclis Araştırması Yapılmasına Dair Öngörüşmeler" kısmına geçiyoruz.

Yapay zekânın kazanımlarına yönelik atılacak adımların belirlenmesi, bu alanda hukuki altyapının oluşturulması ve

yapay zekâ kullanımının barındırdığı risklerin önlenmesine ilişkin tedbirlerin belirlenmesi amacıyla Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığına sunulan (10/235), (10/837), (10/1601), (10/1602), (10/1800) ve (10/1801) esas numaralı Meclis Araştırması Önergelerinin birlikte yapılacak görüşmelerine başlıyoruz.

X.- MECLİS ARAŞTIRMASI (*)

A) Ön Görüşmeler

1.- Diyarbakır Milletvekili Ceylan Akça Cupolo ve 20 Milletvekilinin Yapay zekanın ortaya çıkardığı riskleri tespit etmek, dijital kamusal alanda bireylerin dijital haklarını tanımlamak ve gerekli yasal altyapıyı oluşturmak amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/235)

2.- İstanbul Milletvekili Yunus Emre ve 20 Milletvekili Yapay zeka başta olmak üzere teknolojik gelişmelerin izlenerek istihdama olumlu katkı sağlayacak önerilerin geliştirilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/837)

3.- Eskişehir Milletvekili Fatih Dönmez ve 96 Milletvekilinin Yapay zekanın kazanımlarına yönelik atılacak adımların ve yasal altyapının belirlenmesi, yapay zekanın toplumsal alanda ortaya çıkarabileceği risklerin tespit edilerek gerekli tedbirlerin alınabilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/1601)

4.- MHP Grubu adına Grup Başkan Vekilleri Manisa Milletvekili Erkan Akçay ile Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç'ın, Yapay zekanın kazanımlarına yönelik atılacak adımların ve yasal altyapının belirlenmesi, yapay zekanın toplumsal alanda ortaya çıkarabileceği risklerin tespit edilmesi ve gerekli tedbirlerin alınabilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/1602)

5.- Saadet Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili İsa Mesih Şahin'in, Yapay zeka alanındaki hedeflerin belirlenmesi, yasal altyapının oluşturulması ve yapay zeka projelerinin hızlanmasını sağlayacak çalışmaların yapılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/1801)

6.- İYİ Parti Grubu adına Grup Başkan Vekili Mehmet Satuk Buğra Kavuncu'nun, Yapay zeka teknolojileri alanında atılması gereken stratejik adımların belirlenerek etkili ve güvenli kullanımın sağlanabilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/1802)

BAŞKAN - İç Tüzük'e göre Meclis araştırması açılıp açılmaması hususunda sırasıyla siyasi parti gruplarına ve önergelerdeki birinci imza sahiplerine veya onun göstereceği bir diğer imza sahibine söz verilecektir.

Konuşma süreleri gruplar için yirmişer dakika olacak ve alınan karar gereğince bu süre en fazla 2 konuşmacı tarafından kullanılabilir. Önerge sahiplerinin konuşma süreleri ise on dakikadır.

Gruplar adına ilk söz, Saadet Partisi Grubu adına İstanbul Milletvekili Mustafa Kaya'ya aittir.

Sayın Kaya, buyurun. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

SAADET PARTİSİ GRUBU ADINA MUSTAFA KAYA (İstanbul) - Sayın Başkanım, saygıdeğer milletvekilleri; yapay zekâyla ilgili, grubumuz adına söz almış bulunuyorum. Öncelikle sizleri saygıyla selamlıyorum. Bu yeni yasama döneminin tekrar hayırlara vesile olmasını temenni ediyorum.

Yapay zekâ, gerçekten şu anda dünyada kullanımı çok önemli noktaya gelen, sosyal hayattan tutunuz askerî alana kadar bütün alanlarda kullanımı teşvik edilen ama teşvik edilmesiyle birlikte de risklerinin ne olduğu tam olarak kestirilemeyen, hukuki altyapısının nasıl yapılacağına dair tam olarak bir anlaşma, uzlaşmanın olmadığı bir alan. Tabii, böyle bir durumda ülke olarak bizim yapay zekâdan farklı bir yol çizmemiz doğru değil. Avrupa'da öyle bir noktaya geldi ki iş, artık ülkeler yaşanan nüfuslarını nasıl revize edeceklerini veya yaşanan nüfusları arttıkça güvenlik ve savunma alanında hangi adımları atacaklarına dair konuları konuşuyorlar ve bu konuşmalarının merkezinde de "Acaba biz yapay zekâ üzerinden ülkemizin savunmasını tesis edebilir miyiz?" şeklinde bir anlayışla hareket ediyorlar. Bizler, tabii, Sanayi Devrimi'nin trenini kaçıran ve sonrasında birçok alanda yapmamız gereken yenilikleri yapamadığı için de bugün kısmi olarak teknolojiye dışa bağımlı olan bir ülkeyiz. Bunun gerekçelerinin ne olduğunu birazdan ifade edeceğim. Böyle bir durumda bizim tam da son üç asırdan beri yaşadığımız sıkışmışlığı aşabilmek için yüksek teknoloji alanındaki yatırımlara, yapay zekâ gibi alanlara özel ilgi göstermemiz gerekiyor. Mesela, çok basit bir örnek bu: Bor noktasında Türkiye'nin elinde bulundurduğu gücün ne kadar önemli olduğunu biliyoruz ama boru ham madde olarak satıyoruz; boru işleyecek teknolojimiz olmadığı için bizim ihraç ettiğimiz ham maddeden, Amerika başta, dünyanın diğer ülkeleri çok büyük kazanımlar elde edebiliyorlar.

Şimdi, Sayın Başkanım, saygıdeğer milletvekilleri; "yapay zekâ" "yüksek teknoloji" dediğinizde asıl bakmamız gereken yer araştırma geliştirme çalışmalarıdır. Araştırma geliştirme modellerinde 3 tane ana eksen var. Bu eksenlerden biri Anglosakson modeli, bu modeli en etkin ve başarılı kullanan Amerika. İkincisi, Kıta Avrupası modeli; bunu en etkin kullanan, bu modeli en etkin uygulayan Almanya. Üçüncüsü ise Uzak Doğu modeli.

Şimdi, ben Uzak Doğu üzerinden ülkemizle bazı kıyaslamaları sizlerle paylaşmak istiyorum. Mesela, şurada, 1960 yılında kişi başına düşen millî gelir üzerinden değerlendirmeler var. Mesela, ilkinde Türkiye'nin 1960 yılında kişi başına 510 dolar geliri varmış, Japonya'nın 480 dolar, Güney Kore'nin 160 dolar geliri varmış. Şimdi, şu anda, kişi başına AR-GE harcaması yapan ülkeleri sıraladığımızda 2017 verileriyle, biz 105 dolar AR-GE yatırımı yapıyoruz; Japonya 1.260 dolar, Güney Kore 1.260 dolar, İsrail 1.720 dolar AR-GE yatırımı yapıyor kişi başına. Şimdi, eğer siz yüksek teknolojiye mesafe katetmek istiyorsanız, eğer siz gelişmiş bir ülke olmak istiyorsanız işte, tam olarak fotoğraf burada. 1960 yılındaki kişi başına düşen millî gelir ile 2017'de AR-GE'ye harcanan miktar arasındaki fark bugün bizim karşı karşıya kaldığımız en büyük tehdittir değerli arkadaşlar. Ayrıca, Çin, 1990'ların başında gayrisafi millî hasılanın beşte 1'ine sahipti; bugün, AR-GE harcamalarında gayrisafi millî hasılasının yüzde 2,5'üne ulaşmış durumda. Bir başka veriyi daha paylaşmak istiyorum. Mesela, arkadaşlar, 2004 yılında 24 numaralı Genelge'yle bizler şöyle demişiz: "2010 yılında AR-GE'ye yaptığımız harcama gayrisafi yurt içi hasıladan yüzde 2'ye ulaşacak." 2004 yılında 24 numaralı Genelge ama geliniz, bugün itibarıyla nedir bu sonucu, onu görelim. Değerli arkadaşlar, gayrisafi yurt içi hasılamız 26 trilyon 276 milyar 307 milyon lira -bu 2023 verileriyle- ama biz gayrisafi yurt içi hasılamızın 2010 yılında yüzde 2'ye ulaşacağını hedeflemişken 0,38'de kalmışız; 0,38'le bugün -2023 verileriyle- bizim yüksek teknolojiye mesafe katetmemiz, yüksek teknolojiye

(*) Birleştirilerek görüşülmesi kabul edilen (10/235,837,1601,1602,1800,1801) esas numaralı Meclis Araştırması Önergeleri tutanağa eklidir.

belli bir noktaya gelmemiz maalesef mümkün değil değerli arkadaşlar.

Şimdi, bir başka konu da şu: Konuşmamın başında savunma açısından, güvenlik açısından ülkelerin mutlaka belli adımlar attığını; yapay zekâyla ilgili, teknolojiyle ilgili adımlar attığını ifade etmiştim. 12-13 Ekim 2022 tarihlerinde NATO savunma bakanları da bir araya geldi. O savunma bakanları toplantısında, yapay zekâyla ilgili, NATO özel gündemli toplantılar ve bilim, teknoloji komisyonlarındaki çalışmalarla yapay zekâyı ayrı bir alan ayırmaya başladı. Şimdi, o zaman, Türkiye'nin öncelikle yapması gereken şey araştırma geliştirme çalışmalarını muhakkak bu noktada desteklemek ve bazı bedeller varsa bu bedelleri bir yatırım mantığıyla hayata geçirmektir.

Şimdi, size başka bir veriden bahsetmek istiyorum. Bu veri de bizim 2008 ile 2023 yılları arasında araştırma geliştirmeye bütçeden ayırdığımız pay. Bazı alanlar var, sizler bunu biliyorsunuz tabii; yeryüzünün keşfi ve kullanımı, çevre, tarım vesaire ama burada da teknolojiye doğrudan ne kadar yatırım yapıldığına dair bizi tatmin edecek veri yok. Bu veriler içerisinde şu da var: Üniversitelere ayrılan paylar var, doğru ama üniversitelerin bu payları ne kadar ve nasıl olması gerektiği şekliyle yüksek teknolojiye ayırdığına dair önemli veriler maalesef bizlerde yok.

Değerli arkadaşlar, şunu ifade etmek istiyorum: Yapay zekânın kullanımı, evet, riskli bir alan. Yapay zekâ sonuç itibarıyla insanın belirlediği alanda, insanın belirlediği şekliyle o konuya tepki vermesi beklenen bir zekâdan müteşekkil ama bunun hukuki altyapısının da doğru kurgulanması, doğru oluşturulması gerekiyor. Toplum güvenliğini ve mahremiyetini ihlal edebilecek noktalar dışında yapay zekâdan istifade edilecek hangi alanlar varsa yani insanın özgürlük ve güvenlik noktasındaki endişelerini bertaraf edecek hangi alanlar varsa bununla ilgili hukuki anlamda çalışmalar yapılmalı ve insanlarımızın yapay zekâdan istifade etmesi temin edilmelidir.

Yapay zekânın bir diğer önemli ayağı da çiplerdir. Gayet net olarak sizler de bileceksiniz, şu anda Tayvan merkezinde yürüyen Çin ve Amerika karşıtlığı, rekabeti aslında bir anlamda çip kontrolünü ele geçirme rekabeti. Niçin? Çünkü Tayvan şu anda dünyadaki çiplerin yüzde 60'ına yakınının üretimini yapıyor ve böyle bir noktada, hayatımızın her alanında, kullandığımız araçlardan tutunuz telefonlara kadar, evimizdeki beyaz eşyalardan tutunuz herhangi basit bir elektronik malzemeye kadar tamamında çipler var ve bu çip kullanımını da Türkiye'nin teşvik etmesi, çip üretimini teşvik etmesi... Şu anda biz sadece ihtiyacımızın yüzde 5'ini üretebiliyoruz, çipte yüzde 95 dışarıya bağımlıyız. Bu da bizim bir anlamda araştırma ve geliştirme çalışmalarımızın bu noktada desteklenmesi gerektiğini ifade ediyor; bunu da ifade etmek istiyorum.

İzninizle şunu da ifade edeyim: Değerli arkadaşlar, yapay zekâ, teknoloji... Konuşmamın başında son üç asrın açığını buradan kapatabiliriz demiştik; elhak doğrudur. Bizler Sanayi Devrimi trenini kaçırdık, şu anda ne arada olduğumuzu tam olarak kestiremeyen ülke konumundayız. Yüksek teknolojiye sahip bir ülke miyiz, Sanayi Devrimi'ni yakalamaya çalışan veya geçmeye çalışan bir ülke miyiz, bununla ilgili kafa karışıklığı yaşıyoruz. Bu kafa karışıklığını giderecek olan şey, yüksek teknolojiye, araştırma geliştirme yatırımlarına özel ilgi göstermektir. Bu noktada bunu mutlaka dikkate almamız lazım, çiplerle ilgili özel bir planlama yapmamız lazım. Bizim artık yeni bir lüksümüz yok yani bu treni de kaçırdığımızda tekrar kendimizi toparlama imkânımız yok.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Kaya, lütfen tamamlayın.

MUSTAFA KAYA (Devamla) – O yüzden, yine Japonya üzerinden, Güney Kore üzerinden yaptığımız değerlendirme çok acı bir fotoğraf olarak önümüzde duruyor. Bugün onlar teknokentlerle, yaptıkları diğer yatırımlarla teknolojilerini en iyi noktaya taşıdılar, ihracatta çok önemli ülke konumuna geldiler. Şu anda onların kendi ellerinde bulundurdıkları markalarla ne kadar büyük bir altyapıya sahip olduklarını hep beraber biliyoruz.

Yapay zekâ önemli, doğru kullanılırsa ülkemizi belli bir noktaya taşıyor diyor, Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Kaya teşekkür ediyorum.

Saadet Partisi Grubu adına ikinci söz, Denizli Milletvekili Sema Silkin Ün'e ait.

Sayın Ün, buyurun. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

SAADET PARTİSİ GRUBU ADINA Sema SİLKİN ÜN (Denizli) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; öncelikle 28'inci Dönem Üçüncü Yasama Yılı'nın milletimizin huzur ve refahına vesile olacak çalışmalarla geçmesini umut ediyorum.

Yasama yılının ilk oturumunu yapay zekâ konusuna ayırmak hepimize biraz farklı hissettirmiştir eminim. "Dünya yapay zekâyı konuşuyor, biz hâlâ kısır çekişmelerle uğraşıyoruz." diyerek siyaset kurumunu eleştiren dostlara rahat bir nefes alıracak bugün değerli vekillerimiz.

Sanayi çağı, bilgi çağı, internet çağı derken yapay zekâ çağının kapısını açtık. Yapay zekâyı konuşurken sadece bir teknolojiyi değil sosyal, etik, hukuki boyutuyla hayatımızı dönüştürme potansiyeli olan bir güçten bahsediyoruz. Bir zamanlar bilim kurgu filmlerinin konusu olan bir teknolojinin bugün hayatımızın her alanına nüfuz edişini izliyoruz. Öyle bir teknoloji ki kendi çıktılarını üretilen, mantık yürütüp alternatifler arasından kendi tercihini belirliyor, bize de şuurlu sahibi bir varlıkla iletişim hâlindeymiş hissinin veriyor. Teknolojik bir yeniliği değil, bir devrimin ülkemizin geleceğini nasıl şekillendireceğini, toplumsal ve ekonomik yapımızı nasıl etkileyeceğini konuşuyoruz. Bugün yapay zekâ hakkında söylenecek her şey çok yakın bir gelecekte bire bir karşımıza çıkacak, bir realite hâline gelecek. Umarım, biz yeterince gelişmiş teknolojinin büyüden farkı olmadığını söyleyerek sorumluluğu öteleyenlerden değil, bu devrimi anlamaya çalışanlardan oluruz. Büyü değil, büyüleyici bir güçle karşı karşıyayız. Fırsatlarıyla, tehditleriyle önümüzde duran koca bir devrim var. En önemli özelliklerinden birisi verimliliği artırma kapasitesi, devasa bir üretim tesisinde insana ihtiyacın ve insan hatasının neredeyse sıfıra indirildiği bir senaryo. Bu maliyetlerin düşmesi üretimin hızlanması, hataların minimuma inmesi demek. Ülkemizin coğrafi avantajlarını teknolojik bir devrimle birleştirdiğimizde aslında küresel pazarda rekabet gücümüzün hayal edilemeyecek boyutlara ulaştığını görebiliriz.

Madalyonun diğer tarafında ne var peki? Yapay zekânın sunduğu bu verimliliğin neden olacağı iş gücü kaybı. Tekrarlayan ve rutin işlerde çalışan milyonlarca insan için gelecek çok parlak gözüküyor. Bu devrimi fırsata çevirmek, toplumun geniş kesimlerini bu dönüşüme hazırlamakla mümkün olabilecek ancak. Yapay zekâ her ne kadar bazı işlerin sonunu getirirse de yeni iş kollarının doğuşuna da zemin hazırlıyor. Ancak burada asıl mesele lise mezunu bir gencin, kırsalda yaşayan bir çiftçinin ya

da sanayide çalışan bir işçinin bu yeni düzene nasıl adapte olacağı; eğitim sistemimizin bu hızla değişen dünyaya ne kadar entegre olabileceği.

Değerli milletvekilleri, mesele sadece yeni mesleklerin doğuşu da değil, aynı zamanda, mevcut işlerin de yeniden tanımlanması. Yapay zekâ iş süreçlerini dönüştürürken insan faktörünü tamamen ortadan kaldırmak zorunda değil. Bu noktada, biz "insan-robot iş birliği" kavramını önelemek zorundayız. İnsan zekâsı ile yapay zekâyı birbirini tamamlayacak şekilde çalıştırmaktır meselemiz; doktorun, mühendisin, öğretmenin, çiftçinin yapay zekâyla desteklenmiş iş süreçlerinin daha verimli ve başarılı bir şekilde çalışmasını sağlamak.

Ekonomik açıdan bir diğer mesele gelir dağılımı. Yapay zekâ büyük sermayenin elinde muazzam bir güce dönüşüyor âdeta. Teknolojik yatırımlar yapabilen büyük şirketler bu süreçten yine aslan payıyla çıkıyorlar ama bu durum küçük ve orta ölçekli işletmeler için ciddi bir tehdit anlamına geliyor. Burada devletin devreye girip küçük işletmeleri bu dönüşüme adapte edebilecek teşvikler ve eğitim programlarını hazırlaması gerekiyor. Aksi takdirde, gelir dağılımında derinleşen eşitsizliklerin sosyal huzursuzluklara yol açması kaçınılmaz olacak.

Bu dönüşüm aynı zamanda toplumsal yapıyı da derinden sarsacak. İnsanlardaki işlerini kaybetme korkusu kendilerini değersiz hissetmelerine, toplumsal bir yabancılaşmaya yol açacak. Burada bizim sorumluluğumuz, bu dönüşümü insan odaklı bir şekilde yönetebilmektir; insan teknolojiye değil teknoloji insana hizmet etmelidir.

Yapay zekâ algoritmaları eğitildikleri verilerdeki ön yargıları ve ayrımcılıkları da yansıtıyor. Mesela, MIT Media Lab tarafından yapılan bir araştırmada, bazı ticari yüz tanıma sistemlerinde beyaz erkeklerin yüzleri yüzde 99 doğrulukla tanınırken koyu tenli kadın yüzleri yüzde 35'e varan hata payıyla tanınabiliyor. Bu durum, güvenlik ve adalet sistemlerinde ciddi ayrımcılıklara yol açıyor. Bu teknolojilerin kullanımını sınırlamak ve etik standartlar oluşturmak için çalışmalara hızla başlanmalı. Kişisel verilerin izinsiz kullanımı ve sızdırılması bireylerin özel hayatlarının ihlaline ve toplumsal güvensizliğe yol açıyor. Kişisel verilerin toplanması, işlenmesi ve saklanması sırasında bireyin mahremiyet haklarının korunması ihtiyacı karşı karşıya olduğumuz tehlikenin boyutunu önümüze seriyor. Örneğin, Cambridge Analytica skandalında milyonlarca Facebook kullanıcısının verileri izinsiz olarak toplanmış ve siyasi amaçlarla kullanılmıştı.

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun uygulanmasında ne kadar etkiliyiz ve bu yasayı yapay zekâ çağıının gereksinimlerine uygun hâle getirmek için neler yapıyoruz; bunu izlememiz gerekiyor. Yapay zekâ sistemlerinin yanlış kararları veya hataları durumunda sorumluluğun kimde olduğu yasal düzenlemelerle belirlenmeli, algoritmaların karar verme süreçleri şeffaf ve denetlenebilir olmalı. Tarımdan eğitime, güvenlikten otomasyona, savunma sanayisinden hukuka tüm sektörlerin dünya örnekleri önümüzde duruyor. Bize kalansa bu meseleyi ciddiye almak ve kaynakları doğru kullanmak.

Meselenin etik boyutu teklifin de en önem verdiği husus. Bu teknolojinin karar alma süreçlerinde daha etkin hâle gelmesi, insan hakları ve bireysel özgürlükler açısından da önemli sorunları beraberinde getiriyor. "Kimin verisi nasıl kullanılacak? Bu veriler kimlerin elinde bir güç aracına dönüşecek? Yapay zekâ sistemlerinin kararları nasıl denetlenecek? Yapay zekâ şirketlerinin laboratuvarları hâline gelmenin önüne nasıl geçilecek? Yapay zekâ destekli distopik gözetleme araçları devreye mi konulacak?" Tüm bu sorular, bu büyük teknoloji devriminin yüzleşmemiz gereken zorluklarıdır.

Değerli milletvekilleri, hukuk gibi geleneksel bir alanın dahi bu devrimin dışında kalamadığını görüyoruz. Yapay zekâyla adalet dağıtmak da mümkün. Robot yargıçlar veri setlerini analiz ederek hukuki prensipler doğrultusunda hızlı ve tarafsız şekilde karar verebiliyor. Kim bilir, ülkemizde hukukun temel ilkeleriyle çelişen kararların bertaraf edilmesi adalet sistemimiz açısından bir fırsat olabilir. Belki de bağımsız yargının yolu yapay zekâdan geçiyordur. Yapay zekâ en azından birilerinin eteğini öpmez, postallarına selam durmaz. Kanunlara değil kimliklere kör bir şekilde karar verebilir.

Yapay zekânın olumlu olumsuz yönleri hepimizin malumu. Türkiye olarak bu teknolojiyi doğru yönetirsek dünya sahnesinde çok daha güçlü bir konuma gelebiliriz. Ancak eğer bu süreci "Kervan yolda düzülür." anlayışıyla plansız ve kontrolsüz bir şekilde ilerletirsek ekonomik ve toplumsal açıdan büyük bedeller ödeyeceğiz. Her şey geleceğimizi şekillendiren bu teknolojiyi nasıl kullanacağımıza bağlı. Bu büyük sorumluluğu taşıırken geleceğin Türkiyesini sadece teknolojiyle değil adil, eşit ve insan odaklı politikalarla inşa etmek zorundayız. Otobüsü kaçırmış bir milletin çocukları olarak anılmamak için bu devrimde öncü olmak zorundayız. Çok değil, bu sıralarda oturan herkesin, hatta çocuklarının bile hatırladığı 90'larda dünyanın süper gücü ABD Başkanının kapsamlı bir veri isteğinde günlerce süren çalışmalar için nasıl kaynaklar ve bütçeler harcanıyordu. Şimdi, bu talebin yerine gelmesi hatta devlet başkanymış gibi yorum yapması birkaç saniye sürüyor. Bu hızla yetişmek ve yarışmak hayıflanarak, kavgaya ederek olmaz.

"Kavga" demişken yapay zekâyı "Mecliste neden bu kadar çok yumruklu kavga oluyor?" diye sordum "Sanırım sistemde bir hata var. Bu kadar erkeği bir araya toplayınca sinir katsayısı otomatik yükseliyor." diye cevap verdi. Evet, gençlerimize kavga değil, bir gelecek borcumuz var. Biz otobüsü kaçırdık belki ama vaziyet alalım da gençlerimiz bu uçağı kaçırmassın. (Saadet Partisi sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Ün, teşekkür ediyorum.

Şimdi İYİ Parti Grubu adına ilk söz, Adana Milletvekili Ayyüce Türkeş Taş'a ait.

Sayın Taş, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA AYYÜCE TÜRKES TAŞ (Adana) - Sayın Başkan, kıymetli milletvekilleri; hepinizi saygıyla selamlıyorum ve yeni yasama yılının vatanımıza, milletimize hayırlı olmasını temenni ediyorum.

Yeni yasama yılında yeni ve bir o kadar da çabuk gelişen bir konu olan yapay zekâ hakkında Genel Kurulda konuşacak olmak da bana ayrı bir heyecan veriyor. "Yapay zekâ nedir?" diye başlayacak olursam konuşmama, yapay zekâ, kısaca, insan zekâsı gerektiren faaliyetlerin makineler tarafından gerçekleştirilmesi olarak tanımlanabilmektedir. İnsan gibi düşünebilen, karar verebilen, problem çözebilen ve çeşitli görevleri yerine getirebilen bir sistemi ifade etmektedir. Duyma, anlama, hareket etme ve öğrenme gibi yetenekleri mümkün kılan teknolojilerinin bir bütünü olarak da kabul edilmektedir. Bu sistemin en önemli özelliği öğrenme becerisi olmasıdır ve görülmektedir ki önümüzdeki yıllarda ailemizin bir bireyi gibi, iş arkadaşımız gibi, hayatımızın içinde, rutiniinde var olacak bir dijital yeniliktir. Kısaca, yapay zekâ için "İnsanlık tarihindeki toplumsal dönüşümlerin kilometre taşları olarak tanımlanacak sanayi devrimlerinin en sonuncusudur." demek de yanlış olmaz. Dolayısıyla bu hızla gelişen ve

değişen teknolojiyi yakalamak ve buna yatırım yapmak her ülkenin de kaçınılmaz bir gerçeğidir. Yapay zekâ, bireylerin günlük hayatında var olduğu gibi devletlerin de günlük hayatında ve planlarında tabii ki vardır ve var olmalıdır. Özellikle muharebe alanlarında uzun yıllardır kullanılan yapay zekâ devlet güvenliğinde de çok önemlidir. Devlet güvenliğinde yapay zekâyı kullanma alanlarını şöyle sıralayabiliriz:

1) Siber güvenlik: Yapay zekâ siber saldırıları tespit etmek ve önlemek için kullanılabilir. Gelişmiş algoritmalar anormal davranışları tespit ederek potansiyel tehditleri belirleyebilir. Ancak burada dikkat edilmesi gereken şey yapay zekânın kendisi de siber saldırıların hedefi olabilmektedir.

2) Askerî uygulamalar: Devletler yapay zekâyı askerî stratejilerde kullanarak otomatikleştirilmiş sistemler ve insansız hava araçları geliştirmektedir. Bu durum savaşın doğasını değiştirebilir ancak aynı zamanda etik sorunlar ve sorumluluk konuları da ortaya çıkmaktadır.

3) Kitle gözetimi: Devletler yapay zekâ tabanlı yüz tanıma ve veri analizi gibi teknolojileri kullanarak kitle gözetimlerini arttırabilirler. Bu uygulama güvenliği artırma potansiyeli taşıırken aynı zamanda bireysel özgürlükler ve mahremiyet üzerinde olumsuz etkilere de yol açabilir.

4) Olay yönetimi ve acil durum yönetimi: Yapay zekâ doğal afetler ve acil durumlar sırasında veri analizi ve tahminlerde bulunarak hızlı ve etkili bir müdahale sağlamak için kullanılabilir; bu, devletlerin kaynaklarını daha iyi yönetmesine yardımcı olabilir.

Yapay zekâda etik ve hukuki sorunlar karşımıza çıkıyor. Yapay zekânın güvenlik alanındaki kullanımı etik ve hukuki sorunları da beraberinde getiriyor. Örneğin kimlerin hedef alındığı, verilerin nasıl kullanıldığı ve yapay zekâ kararlarının şeffaflığı gibi konular hâlâ tartışılmaktadır. Uluslararası rekabette de devletler yapay zekâ alanındaki yeteneklerini arttırmak için yoğun bir rekabet hâlinindedir. Bu durum uluslararası ilişkilerde yeni dinamikler yaratmakta ve güç dengelerini değiştirmektedir. Bu başlıklar yapay zekânın devlet güvenliği üzerindeki etkilerini anlamak için önemli bir çerçeve sunmaktadır. Devletlerin bu teknolojiyi nasıl kullanacağı gelecekteki güvenlik politikalarını da belirleyecektir.

Yapay zekâ konusunda dikkat çekilmesi gereken en önemli husus, tüm dünya, yapay zekâya verilere kontrolsüz erişim gücü vermektedir. "Verilere yapay zekânın kontrolsüz erişim gücünün yaratacağı problem ne?" diye soracak olursak "kritik verilere erişebilmenin öngörülmez riskleri" kavramı karşımıza çıkmaktadır.

Yapay zekâ tüm dünyada siber güvenlik altyapısı henüz daha oturmamış bir sistemdir. Teknolojik gelişime büyük önem veren ve uluslararası politik, ekonomik konjonktürde sıklıkla birbiriyle güç mücadelelerinde bulunan Amerika Birleşik Devletleri ile Çin Halk Cumhuriyeti de küresel açıdan yapay zekâ konusunda rekabet hâlinde olan öncü ülkelerdir. Türkiye ilk Sanayi Devrimi'ni zamanında yakalayamamanın bedelini ağır öderken bu son devrimde henüz daha yolun başındadır. Türkiye bu konuda global gelişmelere paralel yatırım yapıp yeni dünya düzeninde alacağı yeri belirlemelidir. Yapılması gereken ve tabii ki Meclisi ilgilendiren en önemli kısım da yapay zekâ mevzuatı ve regülasyonunu hazırlamaktır. Dünya bu konuda ne durumda diye bir bakacak olursak örneğin, Avrupa Birliği'nin yapay zekâ regülasyonu 2021'de önerilen Yapay Zekâ Yasası'yla şekillenmiştir. Bu yasada yapay zekâ sistemleri 4 ana risk kategorisine ayrılmıştır.

1) Yüksek riskli sistemler: Bu sistemler sağlık, ulaşım gibi kritik alanlarda kullanıldığında sıkı kurallara tabidir. Kullanıcı güvenliğini sağlamak amacıyla denetim ve şeffaflık gereklilikleri vardır.

2) Sınırlı riskli sistemler: Bu kategorideki sistemler belirli şeffaflık yükümlülüklerine tabi olup kullanıcılara sistemin yapay zekâ tarafından çalıştığını bildirmek zorundadır.

3) Minimum riskli sistemler: Bu tür sistemler için düzenleme minimum düzeydedir, genellikle eğlence gibi düşük riskli alanlarda kullanılırlar.

4) Yasaklı sistemler: Belirli etik ve güvenlik gerekçeleriyle tamamen yasaklanan uygulamalardır. Örneğin, sosyal puanlama sistemi bu başlık altındadır.

Bu yasalar, üye ülkelerde yapay zekâ kullanımını daha güvenli hâle getirmeyi ve inovasyonu teşvik etmeyi amaçlar; ayrıca, kullanıcıların haklarını koruma ve yapay zekâ sistemlerinin şeffaflığını sağlama hedefindedir. Avrupa Birliği bu düzenlemeleri global düzeyde örnek teşkil edecek şekilde geliştirmekte ve diğer ülkelerle iş birliği yaparak uluslararası standartların belirlenmesine katkıda bulunmaktadır. Amerika Birleşik Devletleri'nde ise yapay zekâ için belirli bir federal düzenleme henüz yoktur ancak yapay zekâ kullanımını düzenlemeye yönelik çeşitli girişimler ve yasalar bulunmaktadır. Bu girişimler genellikle etik standartlar, veri koruma ve şeffaflık gibi konulara odaklanmaktadır. Ayrıca, bazı eyaletlerde ve şehirlerde yapay zekâ uygulamaları için yerel düzenlemeler yapılmıştır. Örneğin Kaliforniya veri gizliliği konusunda sıkı yasalar getirmiştir. Federal düzeyde ise 2021 yılında Beyaz Saray yapay zekâyı ilgili ilk ulusal stratejisini duyurmuş ve çeşitli ajanslar yapay zekâ uygulamalarını düzenlemeye yönelik politikalar geliştirmeye başlamıştır ancak bu henüz kapsamlı bir yasaya dönüşmemiştir. Çin Halk Cumhuriyeti'nde de yapay zekâyı ilgili çeşitli düzenlemeler ve politikalar açıklanmıştır. Çin Hükûmeti yapay zekâ gelişimini teşvik ederken, aynı zamanda etik ve güvenlik konularını da göz önünde bulundurmaktadır. 2021'de yayımlanan yapay zekâ etik kuralları, veri güvenliği, kullanıcı gizliliği ve algoritma şeffaflığı gibi konuları kapsamaktadır; ayrıca, yapay zekâ uygulamalarının toplum üzerindeki etkilerini kontrol etmek amacıyla belirli kısıtlamalar ve standartlar getirmiştir. Çin bu alanda uluslararası rekabeti artırmak ve teknolojik liderliği elde etmek için de kapsamlı bir strateji izlemektedir.

Rusya'da da yapay zekâyı ilgili düzenlemeler vardır. 2020'de yapay zekânın geliştirilmesi ve kullanımı için bir strateji belirlenmiş ve bu strateji çerçevesinde etik, güvenlik ve veri koruma konularına da önem verilmiştir. Rusya, yapay zekâ teknolojilerinin geliştirilmesi ve uygulanmasında devlet destekli projeler ve araştırmalarla ulusal düzeyde bir yaklaşım da benimsemiştir. Ayrıca, yapay zekâ sistemlerinin güvenli ve etik bir şekilde kullanılması için çeşitli kurallar ve yönergeler de oluşturulmaktadır.

Tüm bu örnekler ışığında, yapay zekâ konusunu yakından takip eden, kendi kurumsal yapısı içinde de uygulamaya başlama çalışmaları olan bir parti olarak buradan belirtmek istiyorum ki bu konuda araştırma komisyonu kurulmasını destekliyor ve uygun görüyoruz; çok kaçınılmaz olduğunu bir kere daha vurguluyoruz.

Çok teşekkür ederim. Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Türkeş Taş, teşekkür ediyorum.

İYİ Parti Grubu adına ikinci söz, Gaziantep Milletvekili Mehmet Mustafa Gürban'a ait.

Sayın Gürban, buyurun. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

İYİ PARTİ GRUBU ADINA MEHMET MUSTAFA GÜRBAN (Gaziantep) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; 28'inci Dönem Üçüncü Yasama Yılı'nın ülkemize hayırlar getirmesini temenni ediyorum.

Yapay zekâ teknolojisiyle ilgili komisyon açılmasına ilişkin önerge üzerine söz almış bulunuyorum.

Yapay zekâ, teknoloji dünyasında devrim yaratmıştır. Yapay zekâ teknolojisi sadece belirli bir sektörde değil, hemen hemen her alanda karşımıza çıkmaktadır, hayatımızın her noktasında varlığını hissettiren teknoloji hâline gelmiştir. Ülkemizin bu alanda geride kalmaması ve stratejik adımlar atması zorunludur.

Değerli milletvekilleri, dünyada yapay zekâyâ yapılan yatırımlar son yıllarda ciddi oranlarda artmıştır; büyük teknoloji firmaları, devletler, hatta akademik kurumlar milyarlarca dolarlık yatırımlar yapmaktadır. Peki, bizim Hükümetimiz ne yapmaktadır? Yandaşları zengin eden geçiş garantili otoyollar, köprüler, şaşıla kamu binaları ve kamuda israf alıp başını gitmiştir, hâl böyle olunca da kalkınma sağlanamamıştır. Sanayide 4.0'ı anlayamadan bazı ülkeler çok bulutlu ve tam otomasyonlu Sanayi 5.0'a geçti. Ülkeler yapay zekâ teknolojilerinde rekabete girmiş durumda. Yapay zekâ yalnızca ekonomik ve teknolojik rekabet unsuru değildir, aynı zamanda stratejik güç unsurudur. Küresel yarışta var olmak istiyorsak bu teknolojiyi en verimli şekilde kullanmak zorundayız. Bu teknolojinin doğru atılımlarla kullanılması sayesinde Türkiye küresel rekabette önemli bir yer edinecektir. Örneğin, yerli arabamız Togg, Tesla'yla rekabet hâlinde, iç piyasada ilgi de görmektedir. Ancak Togg'un servis hizmeti -yanılmıyorsa- sadece 3 şehirde vardır. Bunun sebebinin, yetkililer -şifahi geçen konuşmalarda- teknik eleman yetiştirme probleminden kaynaklandığını söylüyorlar. Teknolojik atılımlara insan kaynağımızı entegre edebilmeliyiz. Servis ağı daha fazla genişletilirse talep artacak, güven tesis edilecektir. Türk milleti millî şuuru had safhada gelişmiş bir toplumdur. Anadolu'da bir laf vardır "Param yabancıya gitmesin." denilir. İnanıyorum ki gerekli altyapı çalışmaları tamamlansın, üretim çeşitlendirilip artsın; Togg'a olan ilgi daha da artacaktır. Nasıl ki Tesla gelip bizim ülkemizde araç satışı yapabiliyorsa biz de yabancı ülkelere araç satışı yapabilmeliyiz.

Yapay zekânın hızla gelişmesi çeşitli risk ve sorunları da beraberinde getirmektedir.

(Uğultular)

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) – Duyamıyoruz Sayın Başkan.

MEHMET SATUK BUĞRA KAVUNCU (İstanbul) – İkaz eder misiniz.

BAŞKAN – Sayın Gürban, izin verir misiniz.

Değerli milletvekilleri, hatibin konuşması uğultudan anlaşılmıyor. O nedenle, hatibin konuşmasının anlaşılmasına izin verecek bir kısıklıkta konuşursak daha isabetli olur. Tekrar bir uyarıya umarım ihtiyaç olmaz.

Sayın Gürban, buyurun.

MEHMET MUSTAFA GÜRBAN (Devamla) – Yapay zekâ teknolojinin kontrolsüz bir şekilde ilerlemesi ciddi endişelere yol açmaktadır, sahte dijital görüntüler üretebilen yapay zekâ sistemleri insanların yüzlerini ve seslerini kullanarak sahte içerikler oluşturabilmektedir. Bu durum, kişisel hak ve özgürlüklerin ihlali noktasında büyük bir tehlike arz etmektedir. Yapay zekâ sistemlerinin hatalı veri kullanımı sonucu insanları yanlış yönlendirmesi ekonomik zararlar oluşturabilir. Bu durumlara ilaveten, Sayın Bakan Uraloğlu, pandemi döneminde sağlık sisteminden kaynaklı sızıntılar olduğunu söylemişti. Bu nedenle, yapay zekâ teknolojinin etik ve hukuki çerçevede kontrol altına alınması da çok önemlidir.

Tabii "hukuk" demişken ülkemizde adalet kangrene dönmüştür, adaletsizlik sarmalı vatandaşlarımızı dört bir yandan kuşatmıştır. Vergide adaletsizlik, gelir dağılımında adaletsizlik, hukukta eşitsizlik, sosyal statüdeki dengesizlik gittikçe derinleşmektedir. "Adalet" diyoruz, haftalar geçmesine rağmen Narin kızımızın katili kim, bilmiyoruz. Adalet terazisi güçlüye, zengine göre değişiyor; mazlumu, masumu, kadınlarımızı, çocuklarımızı koruyamıyoruz. Her konuda açıklama yapan Adalet Bakanı konu Polatgiller olunca suspus kesiliyor.

Sayın milletvekilleri, yapay zekâ yalnızca teknolojik gelişme değildir, toplumsal ve ekonomik yapılarımızı köklü şekilde dönüştürebilecek potansiyele sahiptir. Sağlık, eğitim, savunma, enerji, tarım ve sanayi gibi birçok sektörde yapay zekâ uygulamaları hızla yaygınlaşmalıdır. Örneğin, sağlık alanında yapay zekâ sistemleri hastalıkların erken teşhisinde ve tedavi süreçlerinde yardımcı unsur hâline gelmiştir. Tarımda yapay zekâ kullanılarak ürün verimliliği artırılmalıdır. Tarım 4.0 uygulamalarına öncelik verilip bu alandaki destekler ve AR-GE çalışmaları hızlandırılmalıdır. Üniversiteler, sanayi ve Hükümet iş birliğiyle akıllı tarım uygulamaları geliştirilip uygulanmalıdır. Bilim adamları yetiştirerek, ülkemizin birçok noktasında araştırma merkezleri kurarak süreci hızlandırmamız gerekmektedir. Bu konuda örnek olarak 2011-2012 yılları arasında İngiltere'de sadece tarım ve gıda sektöründeki araştırma çalışmalarına 450 milyar euro harcanmıştır. Üniversitemizin tarımda teknolojik çalışmalarını destekleyerek yabancı otları otomatik olarak belirleyip haritalamak için "drone" geliştirmek, bahçe ve hasat robotu geliştirmek, dayanıklı ve hassas sensörler, algılayıcılar gibi projelerle ciddi kaynaklar sağlamamız gerekiyor. Yüksek verimli sulama sistemleri, yenilenebilir enerji sistemleri, ileri tohum teknolojileri, otomasyon sistemleri, veri analizleri ve akıllı çiftlik yazılımları geliştirilerek üretim ve verimliliğimizi artırmamız gerekmektedir.

Tarımsal işletme yönetiminde uydu desteğiyle akıllı üretim ve siber sistemler gibi bir süreç yaşanmaktadır. Örneğin, NASA, topraktaki nem miktarını ölçmek için uzaya gözlem uydusu göndermiştir. Akıllı teknolojiler ve Tarım 4.0 sürecinde yaşanan pozitif gelişmelerle maliyetler azalır. Kalite ve verimde artışın olması kaçırılmaması gereken fırsatlardır. Enerji sektöründe ise kaynakların daha verimli kullanılmasına olanak tanınmaktadır. Eğitimde kişiselleştirilmiş öğrenme modelleri sayesinde öğrencilerin başarı oranları artmaktadır.

Yapay zekâ teknolojileri güvenlik alanında da devrim niteliğinde fırsatlar sunmaktadır. Yapay zekâ sayesinde, birçok küçük devlet, doğru stratejik atılımlarla, büyük devletler karşısında güvenlik alanında üstünlük sağlayabilir; bu durum, yapay zekâ teknolojilerinin savunma alanındaki potansiyelini ortaya koymaktadır, ülkemizin güvenlik yatırımlarını artırmasının ne denli elzem olduğunu göstermektedir. Gerek ekonomik gerekse güvenlik boyutlarıyla yapay zekâ Türkiye için stratejik öncelik hâline gelmiştir.

Yapay zekâ teknolojilerinde güçlü bir altyapı kurmak zorundayız. Araştırma ve geliştirme çalışmalarına daha fazla yatırım yapmalı, bu alanda nitelikli insan gücünü yetiştirmeliyiz. Üniversitemizde yapay zekâ üzerine daha fazla bölüm ve

program açılmalı, öğrencilerimiz bu alanda uzmanlaşmaya teşvik edilmelidir.

Geçen günlerde eski Millî Eğitim Bakanı Hüseyin Çelik "Üniversite sayılarını artırmamalıydık." diyerek çok önemli bir itirafta bulundu. Gerçi buna "itiraf" denmez, bu bir gerçekliktir.

Hükûmetin en sevdiği şeylerdendir nicelik, nitelikle pek işleri olmaz. Genç nüfus çok önemli bir unsurdur. Genç nüfusu verimli, etkin kullanmadıktan sonra sadece sayıdan ibaret olur. Şehirlerimizi geçtik, birçok ilçemizde bile iki yıllık üniversiteler var. Sırf ticaret hareketlensin, şehirlere, ilçelere para girsin diye büyük resimdeki zararı kaçırıyoruz. Tabii ki bolluk, bereketlilik yurdun dört bir yanında olmalı ancak bu suni ekonomilerle yapılmamalıdır. Şehirlerimizin üniversiteye değil, üretime dayalı kalkınmaya ihtiyacı vardır. Ülkemizde üniversiteyi bitirme yaşı yaklaşık 25'tir. Birçok bölümde istihdam problemi yaşandığını düşünürsek elimizdeki beşerî sermayeyi kullanamıyoruz. Oysaki ülkemizin çok ciddi ara eleman ihtiyacı vardır. Gençlerimizi dipsiz kuyuya atmaktansa ülkemizin geleceğini şekillendirecek teknolojik gelişmelere eleman yetiştirmeliyiz.

Ayrıca, kamu ve özel sektör iş birliğiyle yapay zekâ ekosistemini güçlendirmeli, bu alandaki girişimcilik faaliyetlerini desteklemeliyiz.

Değerli milletvekilleri, sonuç olarak Türkiye'nin yapay zekâ teknolojisinde ileriye gitmesi, bu alandaki fırsatları değerlendirmesi ve dünya çapında rekabet edebilmesi için kapsamlı bir strateji oluşturulması gerekmektedir. Bu strateji, yapay zekâ teknolojilerinin geliştirilmesi, kullanılması ve kontrol altına alınması noktasında atılacak adımları içermelidir.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN - Sayın Gürban, teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, şimdi diğer söz talebi, Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına Mersin Milletvekili Levent Uysal'a ait.

Sayın Uysal, buyurun. (MHP sıralarından alkışlar)

MHP GRUBU ADINA LEVENT UYSAL (Mersin) - Sayın Başkanım, sayın milletvekilleri; kurulması planlanan yapay zekâ Meclis araştırması komisyonu çalışması kapsamında Milliyetçi Hareket Partisi Grubu adına söz almış bulunmaktayım.

Yapay zekâ, son yıllarda teknolojinin en önemli alanı hâline gelmiştir. Bilim kurgu romanlarından bilim dünyasına uzanan yapay zekâ günlük hayatımızın her alanında varlık göstermeye başlamıştır. Yapay zekâ, insan beynini taklit ederek algılama, öğrenme, düşünme, fikir yürütme, sorun çözme ve karar vermede destek veren bir sistemdir. Yapay zekâ, karar verme süreçlerini hızlandıran, tekrar eden işleri en doğru şekilde yapan, yeni iş alanları oluşturan yani sonuç olarak verimliliği artıran bir sistemdir. Bu avantajlar sayesinde tarımda, sanayide, sağlıkta, eğitimde, sanatta, ekonomide ve birçok alanda yoğun bir şekilde kullanılmaktadır. Örneğin, tarım sektöründe maliyetleri düşüren, ürün kalitesini iyileştiren ve toprak verimliliğini artıran yapay zekâ uygulamaları vardır. Sağlıkta ise sektörün en hızlı şekilde karar vermesi, tanı imkânıyla hastaya özel tedavilerde bulunmayla ilgili çalışmaları vardır. Bilindiği gibi, yapay zekâ pazarı 300 milyar dolara ulaşmaktadır. On yıl içerisinde bu pazar 2 trilyon dolara, dünya ekonomisine olan katma değeri ise 16 trilyon dolara ulaşacaktır. Teknoloji devleri bu alanda çok büyük yatırımlar yapmıştır ve yapmaya devam etmektedir. Geçtiğimiz yıl teknoloji devlerinin yaptığı yatırım 18 milyar dolara ulaşmıştır. Aynı zamanda bu sektör firmaları 27 milyar dolarlık da yatırım almışlardır. Ayrıca sektörün büyük oyuncularını yapay zekâ alanında güçlü ve geliştirmekte olan altyapılarını 100 milyar dolarlık bir bütçeyle yapılandırma kararı almıştır yani pasta çok ama çok büyüktür.

Ülkemizde yapay zekâ çalışmaları son yıllarda büyük hız kazanmıştır. Özellikle Cumhurbaşkanlığı Dijital Dönüşüm Ofisi ile Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından hazırlanan Ulusal Yapay Zekâ Yol Haritasıyla önemli bir noktaya varmış bulunmaktayız. Ülkemizdeki yatırımlar 2 milyar doları aşmıştır. Türkiye merkezli yapay zekâ odaklı firma sayısı 2000 yılında sadece 5 iken 2024 yılında 1.200'e ulaşmıştır. Bu sektörün gelişmesi önümüzdeki on yıl içerisinde Türkiye ekonomisine artı olarak yüzde 5 katma değer sağlayacaktır. Yatırım yapan şirketler yapay zekâ uygulamalarıyla dijital platformlar kurarak verimliliği artıracak ve yönetim süreçlerinde daha hızlı, daha etkin ve daha doğru kararlar alınacaktır. Dolayısıyla yeni iş fırsatları ortaya çıkacak ve çalışanların bir konuya odaklanmasıyla alansal yetenek yönetimi büyük önem kazanacaktır.

Sayın milletvekilleri, yapay zekânın sunduğu fırsatlar kadar, yarattığı tehlikeleri ve tehditleri de göz ardı etmemeliyiz. Yapay zekâ, ekonomide büyüklük sağlarken temel hak ve güvenlik konusunda yeni riskler yaratabilir. Bu nedenle, dünya genelinde yasal önlemler alınıyor; Avrupa Birliği, Yapay Zekâ Yasası'yla önemli bir adım atmış ve sektör paydaşlarına sıkı denetimler getirmiştir. Amerika Birleşik Devletleri'nde ise bazı eyaletlerde yapay zekâ yasası hızla yürürlüğe girmiştir. Bu yasayla hem tüketici hakları korunmakta hem de yapay zekânın kötüye kullanımına engel olunmaktadır. Yapay zekâyla yapılan sahte içerikler toplumsal güveni tehlikeye sokmaktadır. Ülkemizde sağlık, güvenlik ve temel haklara yönelik bir yapay zekâ düzenlemesine de ihtiyaç vardır. Ülkemiz, yapay zekâ alanında sektörde belirleyici olmalı, çağa ayak uydurmalı, güçlü bir duruş gerçekleştirmelidir ve elbette, bu teknoloji etik değerlere uygun şekilde yapılmalıdır.

Sayın milletvekilleri, teknolojik gelişmelerin toplumlara sağladığı faydaların yanı sıra olumsuz etkileri de vardır. Sanal sitelerde oynanan yasa dışı bahis ve kumar oyunları hakkında da sizlere bilgi vermek isterim. Sanal platformlarda oynanan yasa dışı kumar ve bahis oyunları gençlerimizin hayatını karartmaktadır. Maalesef, ülkemizde 3 milyona yakın oyuncu vardır, dijital kumar bağımlıları vardır. Sokaktaki 10 gencimizden 8'i sanal bahis ve kumar oynamaktadır ve yılda 10 milyar dolarımız yurt dışına çıkmaktadır. Çocuklar, gençler, kamu ve özel sektör çalışanları yani herkes her gün daha fazla bu tuzağa çekilir olmaktadır. Sadece Türkiye değil, tüm dünya bu sorunla savaşıyor. Dünyadaki oyuncu sayısı önümüzdeki beş yılda 300 milyona ulaşacak yani problem çok ama çok büyük. Bir tıkla kararan hayatlara dokunmanın vakti geldi ve geçiyor.

Sayın milletvekilleri, Genel Başkanımız Sayın Devlet Bahçeli Beyefendi bu konuda son derece hassas olup her türlü araştırmanın yapılması ve çözüm yollarının bulunması için bizlere talimat vermiştir çünkü sahte hayatlara özenen ve kolay paraya ulaşmak isteyen insanlarımız bu illet yüzünden intihar ediyor, işini kaybediyor, ailelerini dağıtıyor. Pekî, insanlarımız bu tuzağa nasıl çekiliyor? Kumar mafyası 91 ülkede kiralık banka hesaplarını kullanarak sanal siteleri global ölçekte yönetiyorlar, başta belli bir avans vererek insanlarımızı oyuna teşvik ediyorlar, kaybedenlere bonus vererek sürekli oyunda tutuyorlar. Bu çeteler para aklayarak servetlerine servet katarken bizler bu mağduriyete seyirci kalamayız; gelin, bu çetelerle hep birlikte savaşalım, bu çetelere dur diyelim.

Kumar, önce maddi çoküntülere neden olan ve sonra psikolojik sorunlara, şiddete, uyuşturucuya ve suça eğilimleri artıran bir bağımlılıktır yani bir halk sağlığı sorunudur. Sayın milletvekilleri, daha önce de vurguladığım gibi, sadece bir yılda 10

milyar dolarımız yurt dışına gidiyor ve toplumumuzun sağlığı bozuluyor. Gelin, bu sorunu çözmek için hep birlikte Meclis araştırması komisyonu kuralım.

Ülkelerin en büyük varlıkları gençleridir, güçlü yarınları ulaşmak ve geleceğe güvenle bakmak sağlıklı bir genç nüfusla olur; onlar bizim geleceğimiz, onlar geleceğin Türkiye'sidir.

Sayın milletvekilleri "önce insan, önce vatan" diyerek aziz milletimizin ahlaki ve manevi değerlerini korumak için gelin bir adım atalım. Buradan Aile ve Sosyal Hizmetler, Gençlik ve Spor, Sağlık ve İçişleri Bakanlıklarımızı, ayrıca ilgili kurumlarımızı bu çalışmaya davet ediyorum. Bu dönemde hep birlikte çalışarak ülkemizi yapay zekâ ve teknoloji alanında öncü bir ülke yapalım. Aziz Atatürk'ün dediği gibi, zamanın gerekliliklerine göre bilim, teknik ve her türlü uygar buluşlardan azami derecede istifade etme zorunluluğu vardır. Onun için bizler de yapay zekâ ve teknolojiye en doğru şekilde faydalanmalıyız ama gelecek nesillerimizi de azami ölçüde korumalıyız, bunu asla ve asla unutmamalıyız.

Sayın milletvekilleri, konuşmama yine Atatürk'ün bir atfıyla son vermek istiyorum: "Gelecek gençlerimizin omuzunda yükselecektir."

Teşekkür ederim.

Saygılarımla efendim. (MHP ve AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Uysal, teşekkür ediyorum.

Diğer söz talebi, Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına Diyarbakır Milletvekili Ceylan Akça Cupolo'ya ait.

Sayın Akça Cupolo, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA CEYLAN AKÇA CUPOLO (Diyarbakır) – Sayın Genel Kurul, konuşmaların çoğunu dinlerken -sanıyorum siz de öyle hissettiniz- herkesin konuşmasını yapay zekâya yazdırdığı intibası altındayım. Herhâlde hepimiz aynı fikre kapılmış olmalıyız ki mesela danışman arkadaşlarımdan kaleme aldığı önerge de aynı mantıkla yazılmıştı. Biz yapay zekâya bazı komutlar verdik "Sevgili yapay zekâ, bize anlat; senin nasıl risklerin var, nasıl sorunların var, biz seninle nasıl başa çıkmalıyız, nasıl uğraşmalıyız veya sana nasıl bakmalıyız?" diye ve -karakter sınırını da koyduk tabii- yapay zekâya TBMM'nin İçtüzüğü'nü anlattık, dedik ki: "İç Tüzük böyledir. 500 karakteri geçemez. Araştırma önergesi şöyledir..." Şöyle, 2 sayfalık bir şey çıkardı. Birkaç tane başlıktan bahsetmek istiyorum. İşte "Yapay zekâ sistemleri, toplumsal ön yargıları artırabilir, ceza adaletinde ayrımcılığı pekiştirebilir, siber saldırılar konusunda yapay zekâ güdümlü siber saldırılara ön açabilir, hızlı büyüme ve silahlanmayı artırabilir, etik ve güvenlik endişeleri vardır." gibi yoğun uyarılarda bulundu. Örneğin, yankı odalarından bahsetti yani "Hepimizin kendi sesini duyduğu, algoritmanın bizi yönlendirmesiyle yalnızca aynı fikirde olduğumuz insanları dinlediğimiz, gördüğümüz ve onların yazdıklarından haberdar olduğumuz, bizimle aynı düşünmeyenleri görmediğimiz, ötekileştirdiğimiz yankı odalarına bizi hapsedebilir." dedi. Yine, aynı şekilde, bunun, yapay zekânın siyaseten nasıl kullanılabileceğine dair, manipülasyon için nasıl kullanılabileceğine dair bazı uyarılarda bulundu. Hepimiz hatırlıyoruz, işte 2016 yılındaki Cambridge Analytica skandalıyla birlikte ABD'deki seçimlere Rusya'nın müdahale etmiş olabileceğine, Meta'nın bu verileri oraya vermiş olabileceğine dair belli sorunlar çıkmıştı. Yakın zamanda, yine görmüşsünüzdür, Brezilya'da Meta'ya bir yasak uygulandı ama bu yasak aslında çok haklı, insan haklarını temel alan bir yerden geliyordu. Neden yasak uyguladılar Brezilya'dakiler? Dediler ki: "Meta, açık internet kaynaklarından Brezilyalı çocukların fotoğraflarını alıyor ve bu fotoğrafları bu çocukların haklarını ihlal etmek için kullanıyor." Ne güzel yasaklamış, değil mi? Pandemi döneminde hatırlarsınız, EBA sistemi uygulamaya konmuştu. Çocuklar derslere evden katılın diye EBA sistemi vardı. EBA çocukların konumuna erişebiliyordu, saat kaçta girebildiklerine erişebiliyordu, yaşlarını biliyordu. EBA bu verileri aslında alt başlıkta... O sözleşmelerde -şöyle küçücük geçen- diyordu ki: "EBA bunu üçüncü taraflarla paylaşabilir." Yani Millî Eğitimin oluşturduğu bir uygulamayla çocukların verileri toplandı ve bu veriler paylaşıldı. Bu paylaşılan verilerle, şu an tekelleşen bazı firmalar, işte Apple gibi, Microsoft gibi, YouTube gibi, Google gibi firmalar bu veriyi alıp, değerlendirip bize göre yani bizim çocuklara -aitlik ekini kullanmak istemiyorum, "mız" ekini kullanmak istemiyorum ama- göre belli ticari faaliyetler oluşturmak için bunları kullandılar.

Şimdi, hâliyle anlatmaya çalıştığımız şey şu: Biz yapay zekâya ne tümüyle karşıyız ne de tümüyle yanındayız. Burada, her zaman benimsediğimiz gibi, yapay zekâya bakımımızda da üçüncü yol anlayışımız geçerlidir. Şu an içinden geçtiğimiz bir Dördüncü Endüstriyel Devrim vardır ve bu endüstriyel devrimin emeği odağına alan, bütün insanlara saygı duyan ve işçiyi ezmeyen, onu işsiz bırakmayan, onu ekmeksiz bırakmayan bir şekilde dönüştürebileceğini düşünüyoruz. Yapay zekânın iklim değişikliğinin önüne geçebileceğini düşünüyoruz. Ancak ve ancak, bunu denetleyecek yapıların çoğulcu, katılımcı ve bütün bu çoğulcu kimliklerin karar yapımına eşit bir şekilde dâhil olabileceği koşullarda olabileceğini düşünüyoruz. Yani kalkıp örneğin, Türkiye'deki "Nasıl olmamalı?" örneklerine değinerek aslında belki birazcık anlatabilirim. Nasıl olmamalı örneğin? RTÜK gibi olmamalı. RTÜK çıktığında ne dendi? "Televizyonlar, işte, radyolar istediği gibi yayın yapmasınlar." dendi. Şimdi, RTÜK, Ebubekir Şahin'in arka bahçesine dönmüş durumda, kimi beğenmezse "Talimat verdim, bakacaklar." diyor örneğin. RTÜK gibi bir denetim yapısını kabul etmiyoruz veya yapay zekânın, savaş meydanlarında ölüm robotlarının, insan denetimi olmaksızın yargısız infazın sürdürülebileceği bir şekilde kullanılmasını kabul etmiyoruz ama aynı zamanda, matbaayı yasaklayan zihniyet gibi yapay zekâyı tümüyle yasaklayan anlayışı da kabul etmiyoruz. Şirketlerin öz denetimine mahkûm edilmesini veya oraya terk edilmesini de kabul etmiyoruz. Bunun sivil toplum kuruluşlarınca, siyasetçilerle, halkın bütün yapılarının dâhil olabileceği bir denetim mekanizmasıyla izlenmesi gerektiğini savunuyoruz. Çin modelini desteklemiyoruz, Rusya modelini desteklemiyoruz; bunun bir otokrasi kurmak için bir gözlem toplumu, gözetim toplumu, insanları fişleme toplumu olmasını desteklemiyoruz ama aynı zamanda e-devlet gibi bizim bütün verilerimizin sızdırıldığı, sızdırıldığının bize itirafının yapılmadığı, sonra, aylar sonra "Evet, maalesef ki..." gibi, böyle, üzülen, yere bakan, bıyığını sallayan bir özü de kabul etmiyoruz kesinlikle.

Yapay zekâdan bahsetmek istiyoruz, muhtemelen çoğunuzun gündemine yine Hizbullah'a yönelik İsrail'in yapmış olduğu o telsiz ve çağrı cihazı saldırıları sebebiyle girdi; muhtemelen korkuyorsunuz "Bizim de başımıza böyle bir şey gelebilir." diye ama daha önce korkmanız gerekirdi. Bizim verilerimizin nasıl kullanıldığına dair mesela Facebook'un bizim verilerimize nasıl kullandığına dair, Meta'nın bizim verilerimizi nasıl kullandığına dair endişelerinizin olması gerekirdi. Olmadı. İnsanların oyun platformlarında örneğin belli manifestolar yayınlayıp kimi nasıl öldüreceğini, öldürdükten sonra kaç puan alacağını hesaplayacağı yapılara direkt bir yasak getirmek yerine bu yapıların özgün denetimlerini kurmalarını sağlayabilirsiniz. Yine yasakçı bir zihniyetle

değil ama kapsayıcı, insanların katılımını artıracak bir şekilde dâhil olunması gerektiğini düşünüyoruz. Bugün TEPAV'ın bir yazısını okudum, TEPAV'da çıkan bir değerlendirmeyi okudum ve orada Ankara'ya dair şöyle bir değerlendirme yapıyordu, diyordu ki: "Ankara, Türkiye'deki yüksek teknolojinin yüzde 13'ünü oluşturuyor ancak yüksek teknoloji oluşumlarının yüzde 13'ünü oluşturan bir kente direkt uçuşlar yok." Direkt uçuşların olmadığı bir durumda bu kadar yatırımın bir anlamı olmayacağını söylüyordu. Bu yine neyi gösteriyor? Diyor ki: "Bütüncül yaklaşmak zorundasınız, yapay zekâya da bütüncül yaklaşmak zorundasınız." Bununla ilgili, evet, burası yeni bir alan, bilmediğimiz bir alan; hiçbirimiz tanımıyoruz, ben de bilmiyorum, burada oturan birçok insan da bilmiyor az önce dediğim gibi. Danışmanlarınızın yazdığı metinleri okudunuz ve çok fazla fikriniz yok ama Birleşmiş Milletlerin buna dair yakın zamanda, eylül ayında yayınlamış olduğu bir rapor var, bunun için oluşturduğu bir ofis var, bir sekreteryaya var ve bu sekreteryanın belli tavsiyeleri var, diyor ki: "Yapay zekâ üzerine uluslararası bir bilimsel panel organize etmeliyiz ve deneyimlerimizi burada konuşmalıyız. Bütün ülkelerin iyi pratiklerine bakarak bu pratikleri ortak bir şekilde değerlendirebiliriz." Yine diyor ki: "Yüksek zekâ, yapay zekâ denetiminde politika diyalogu oluşturmamız gerekiyor." Yani -devletler arasında- siz hangi yasayı yaptınız, ne kadar kapsayıcı; bunu konuşalım diyor, bizim o sosyal medya yasası gibi demiyor. Hani yaptık ya, hoşunuza gitmeyen her şeyde, deprem gecesinde bile o interneti kısıtlayan anlayıştan bahsetmiyor; insanların etkin, proaktif kullanabileceği bir yapıdan bahsediyor, kapasite geliştirme açısından bahsediyor. Bu yapay zekâ geliştirmenin yalnızca ticari firmaların insafına terk edilemeyeceğini söylüyor. Devletlerin ve sivil yapıların da fırsatı olmayanların da... "Bu alanda tekel oluşturan örneğin Google müsaade etmediği için arka planda kalan birçok küçük girişim var. Örneğin, bu girişimlerin de daha demokratik bir toplumun inşası için yapay zekâyı katkı sunabilecek bir oluşum olabilir." diyor. Yine, yapay zekâ için küresel bir fon oluşturma tavsiyesinde bulunuyor Birleşmiş Milletler ve "Bir çerçeve oluşturmamız gerekiyor." diyor; küresel bir çerçeve, küresel bir anlayışımızın olması gerekiyor. Son olarak da diyor ki: "BM Sekreterliğinde bir yapay zekâ ofisinin oluşması gerekiyor."

Bu Parlatmentonun gündemine bunun gelmesini biraz Yedi Uyurlar hikâyesine benzetiyorum. Mağaraya girip uyuyup uyuyup bir anda uyanıp "Vay, biz hangi dünyaya uyandık?" deyip adapte olmaya çalışan, birçok kültürde kendini bulan o uyuma hikâyesine benzetiyorum. Neyse ki uyandık, uyanmış olmamız güzel bir şey. Oluşturulacak araştırma komisyonunun sadece bir partinin hegemonyasının devam edeceği bir yapı olmamasına dikkat etmemiz gerektiğini düşünüyorum çünkü her zaman iktidarda kalmayacaksınız, gittiğinizde sizi de gözetleyecek bu yapının olmasını istemezsiniz, çevrenizde gezen MOBESE'ler istemezsiniz; demokratik yapılarca izlenmek veya korunmak istersiniz. Bu korunmanın sağlanması için de bu komisyonda en iyi insan hakları gözlgünüzle bakacağınızı düşünüyorum. Umuyorum ki Terminatör ve Matrix izleyen birinin gözlükleriyle bu komisyona bu muameleyi yapmazsınız.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Akça Cupolo, teşekkür ediyorum.

Halkların Eşitlik ve Demokrasi Partisi Grubu adına ikinci söz, Diyarbakır Milletvekili Osman Cengiz Çandar'a ait.

Sayın Çandar, buyurun. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

DEM PARTİ GRUBU ADINA OSMAN CENGİZ ÇANDAR (Diyarbakır) – Sayın Başkan, saygıdeğer milletvekilleri; yapay zekâyı ilgili konuşmaya başlamadan önce izninizle değinmek istediğim bir husus var. Cumhurbaşkanı dün yeni yasama yılının açılışı nedeniyle önemli bir konuşma yaptı; Türkiye Cumhurbaşkanlarının konuşmaları zaten hep çok önemlidir, Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan'ın konuşması da dolayısıyla önemliydi ama aynı zamanda çok sorunlu bir konuşma yaptı dün. Nitekim, bir partinin Sayın Genel Başkanı bugün partisinin grup toplantısında "Cumhurbaşkanı Erdoğan dün konuyla ilgili devlet ciddiyetine yakışmayan açıklamada bulundu." diye bir tespit ifade etti. Ne demişti Cumhurbaşkanı? Şunu diyor kendi sözleriyle: "Vadedilmiş topraklar hezeyanıyla hareket eden İsrail yönetiminin tamamen dinî bir fanatizmle Filistin ve Lübnan'dan sonra gözünü dikeceği yer, açık söylüyorum bizim vatan topraklarıdır. Şu anda bütün hesap bunun üzerinedir. 7 Ekimden sonra yaşanan her gelişme bu tehdidin boyutunu daha artırmaktadır." Yani Türkiye toprakları, bizim topraklarımız her geçen gün İsrail'in saldırı tehdidi altına girmektedir, İsrail'in işgali tehdidiyle yüz yüzeyiz. Şimdi, bu sözler gayriciddi olmasının, öyle bulunmasının yanı sıra yanıltıcı ve hiçbir gerçekliğe, ne bugünün gerçekliğine ne tarihin gerçekliğine denk düşmemektedir. Bir kere, bu vadedilmiş topraklar, eski deyişle "arzımevut" Tevrat'ta Tekvin suresinin 15'inci babına dayandırılan bir şeydir ve hiçbir zaman net bir sınırı yoktu o vadedilmiş toprakların. İşte "Fırat'a kadar" diye bir ifadede yola çıkarak Türkiye topraklarının İsrail tehdidi altında bulunduğunu savunmak yanıltıcıdır. Şu bakımdan yanıltıcıdır: İsrail Devleti'nin kurucu ideolojisi siyonizmdir. Burada herkesin dilinden düşmeyen bir siyonizm lafı var fakat siyonizm İsrail'in kuruluş felsefesidir ve tek bir anlam taşımaktadır: Filistin topraklarında bir Yahudi ulus devleti kurulması. Bunun dışında bir anlamı yoktur siyonizmin ve 1897 yılında İsviçre'nin Basel şehrinde toplanan Birinci Siyonist Kongresi'nde Theodor Herzl tarafından bu amaç belirlenmiştir. Aynı Theodor Herzl ardından İstanbul'a gelip Sultan Abdülhamit'le görüşüp talepte bulunmuştur. Bu talebi tabii ki yerine getirilmemiştir. Ve sonra, 1917 yılında Birinci Dünya Savaşı devam ederken İngiliz Dışişleri Bakanı James Balfour siyonistlere Osmanlılardan ele geçirilecek Filistin toprakları üzerinde bir ulusal yurt vaadinde bulunmuştur. İsrail 1948 yılında kurulduğu vakit, işte bu "Balfour Deklarasyonu" diye tarihe geçen belgede söz verilen Filistin topraklarının bir bölümü üzerinde kurulmuştur. O Filistin topraklarının geri kalan bölümü ise bugünkü Batı Şeria, Kudüs ve Gazze'yi içermektedir. Ortada Türkiye'yi içine alacak bir İsrail yayılma hedefi söz konusu değildir.

Ben on iki yıl üniversitelerin son sınıflarında Orta Doğu'nun bugünkü sınırlarının nasıl oluştuğuna dair ders verdim. Öğrencilerim arasında bugün bu sıralarda oturan bazı milletvekilleri var, eğer onlardan herhangi biri dün Cumhurbaşkanının burada söylediklerini sınav kâğıdına yazsalar bugün burada olamazlardı çünkü sınıfı geçemezlerdi. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar) Tekrar edeyim, Cumhurbaşkanının dün burada söylediklerinin tarihî gerçekliklerle ve İsrail Devleti'nin amaçlarıyla hiçbir ilgisi yoktur.

NURETTİN ALAN (İstanbul) – Şunu söylemek lazım: İsrail'in yayılmacılığını, Suriye'yi işgal etmesini bunun neresine koyuyorsunuz, Golan Tepeleri'ni neresine koyuyorsunuz?

OSMAN CENGİZ ÇANDAR (Devamla) – Dinleyin lütfen.

Olmayan bir şeyden yola çıkarak İsrail'in işgal amacıyla Türkiye'ye saldıracağı iddiası için söylenecek söz bulamıyorum. Ayrıca, Türkiye gibi gücüyle övünülen bölgenin en büyük ülkesine korku yayacak nitelikte böyle sözler sarf etmek -her kim söylüyorsa- yakışık almaz ve zaten bu sözler dün borsayı yere çaktı, doları fırlattı ve ekonomiye zarar verdi. Bu sözlerin aslında en

büyük tehlikesi Türkiye için yeni bir beka sorunu söylemi oluşturma hesabına dayanıyor. Öyle ki Cumhurbaşkanı İsrail'in vatan topraklarımıza göz diktiği iddiasının ardına şu sözleri yerleştirdi, okuyorum: "İsrail'in Filistin ve Lübnan'daki saldırılarını çok yakından takip ederken Irak'ın ve Suriye'nin kuzeyinde bölücü örgütü maşa olarak kullanmak suretiyle nasıl birer küçük uydu yapı kurmak istediğini de çok net görüyoruz." Buyurun yeniden beka sorunumuz konusuna ve buyurun güvenlikçi politikaların öncelik almasına ve buyurun savaş harcamalarına ve en önemlisi, buyurun "İsrail" ve "Kürtler" sözcüklerini yan yana getirerek bunun doğuracağı tehlikeli sonuçlara. Buna karşı çıktığınız anda ise etiket hazır olacak; beka sorunumuz varken millî birlik ve beraberliğimize kastetmek, siyonist İsrail'e hizmet etmek.

Bu vesileyle bir şeyi daha izninizle hatırlatayım. 14 Mayıs 2023 tarihinde seçilen 600 milletvekili içinde Filistin Kurtuluş Örgütü ve Fetih kimlik kartı taşıyan tek milletvekili benim. Dolayısıyla bu söylediklerim İsrail'e en uzak pozisyonunda ruhen ve fiziken durmuş birisi olarak öyle değerlendirilmelidir.

Şimdi, gelelim sadece Türkiye'nin değil tüm insanlığın önünde büyük bir tehlike potansiyeli ifade eden yapay zekâ konusuna. Bu konuda son sekiz yılda dünyada büyük ün yapan düşünür Yuval Noah Harari bu konuda kitaplar yazmıştı. İşte, en son, bu yıl henüz yeni yayımlanmış, Türkçeye çevrilmemiş bir kitabı var, adı Neksus, kitabın alt ismi ise Taş Devri'nden Yapay Zekâya Bilgi Ağlarının Kısa Tarihi. Harari bu kitabın ön sözünde "İktidarımızın -iktidarımızdan kastı insanlık olarak- kötüye kullanımı ekolojik yıkımla bizi karşı karşıya bıraktı, bütün insanlığı." diyor. Yapay zekâ gibi yeni teknolojilerle meşgulüz ki yapay zekâ kontrolümüzden çıkma ve bizi köleleştirerek imha etme potansiyeli taşıyor. Bu 701 sayfalık kitabın bir bölümünde de -gene ön sözünde- "Yapay zekânın içerdiği en büyük tehlikelerden biri, birçok toplumun içinde ifadesini bulan dinamikler sonucunda bunun yeni silah yarışlarına, yeni savaşlara ve yeni emperyal yayımlara yol açabilme tehlikesi ve potansiyeli taşıyor olmasındadır." diyor.

Bu arada, adını hepinizin gayet iyi bildiği Elon Musk gibi yapay zekâ girişimcisi, yatırımcısı ve uzmanlarının 2023 yılında yayınladığı bir çalışmada yapay zekânın büyük bir yıkım getirme ve insanlığı yok etme ihtimalini görenler aşağı yukarı 2 bin küsur sayısının üçte 1'i. Az önce gönderme yaptığım Harari'nin kitabının bir bölümünün başlığı: "Totalitarizm: Tüm iktidar algoritmalarına." Yani yapay zekâ, siyasi amaçlarla baskıcı, otoriter ve totaliter rejimler aracılığıyla insanlığı iflah etmez, son derece kötü kullanıma müsait bir rol oynayabilir. Buradan hareketle, elbette ki yapay zekâ araştırma komisyonunun bağımsız, apayrı bir komisyon olarak kurulması Türkiye Büyük Millet Meclisi bünyesinde son derece isabetli olacaktır ve az önce burada konuşan arkadaşımız Ceylan Akça'nın son bölümde söylediği sözlerin altını yapısı bakımından, o komisyonun nasıl olması gerektiği bakımından bir kere de ben çizmiş olayım ve son olarak şuna değineyim: Dün Sayın Meclis Başkanı Türkiye Büyük Millet Meclisi çalışmaları hakkında birtakım rakamlar sıraladı. Onun söylemediği bir rakamı hem kendisine hem sizlere ifade edeyim. Son bir yıl içinde AKP'li milletvekilleri tarafından sunulan teklifler haricinde Türkiye Büyük Millet Meclisinde milletvekili bulunan partiler tarafından sunulan 2.274 kanun teklifinden hiçbirisi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Çandar, lütfen tamamlayın.

OSMAN CENGİZ ÇANDAR (Devamla) – Rakamı tekrar ediyorum: İktidar partisi dışındaki partilerin milletvekilleri tarafından sunulan 2.274 kanun teklifinden hiçbirisi ilgili komisyonların gündemlerine alınarak görüşülmemiş ve Genel Kurula getirilmemiştir, bu kadar.

Dikkatiniz, ilginiz için teşekkür ediyorum. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Çandar.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkanım...

BAŞKAN – Sayın Akbaşoğlu, buyurun.

VI.- AÇIKLAMALAR (Devam)

37.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun, Diyarbakır Milletvekili Osman Cengiz Çandar'ın birleştirilerek görüşülmesi kabul edilen (10/235, 837, 1601, 1602, 1800, 1801) esas numaralı Meclis Araştırması Önergelerinin üzerinde DEM PARTİ Grubu adına yaptığı konuşmasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkanım, biraz evvel kürsüde hitap eden konuşmacının Sayın Cumhurbaşkanımıza, Genel Başkanımıza dönük gayriciddi ve gerçeklik dışı suçlamalarıyla ilgili bir hakikati ortaya koyma zarureti meydana geldi, o nedenle söz istedim.

Sayın Cumhurbaşkanımız dün yeni yasama yılının açılışında tarihî bir konuşma yaptılar ve mahzâ gerçekleri, hakikatleri nasıl Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda bütün dünyaya haykırıyorsa Büyük Millet Meclisinden de bütün dünyaya aynı mesajları verdiler. Her bir satırı hakikaten hazmedilerek anlaşılması gereken cümlelerden müteşekkil bir manifestoydu.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Akbaşoğlu, lütfen tamamlayın.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Şunu bütün insanlık bilir: Siyonizmin kurucusu, 1897'de İsviçre'nin Basel şehrinde ilk siyonist kongreyi toplayan Theodor Herzl'in önce hedefi Filistin'de bir Yahudi devleti kurmak ve bu İsrail-Yahudi devletinin sınırlarını da "arızimevut" olarak nitelendirilen Mısır'daki Nil Nehri ile Türkiye'deki Fırat Nehri'ne kadar genişletmek ve dünya hâkimiyetini elde etmek; bu, siyonizmin temelini ortaya koyan ideolojidir. Bütün dünya halkları da bu işle ilgilenenler de bunu gayet iyi bilir. Sayın Cumhurbaşkanımız bu hakikati dillendirmiştir ve bunu ikrar edenler zaten Netanyahu'dur; onun gibi, maalesef, katil ve soykırımcı İsrail yönetimidir. Onların ortaya koymuş olduğu bütün enformasyon buna dairdir. Bütün bu gerçeklik ortada.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Teşekkür ediyorum.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Toparlayacağım efendim.

BAŞKAN – Ben birer dakika verdim, bir dakika da uzattım.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Toparlayacağım efendim.

BAŞKAN – İki dakikadan fazla vermiyoruz efendim.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Demin bana da vermediniz Sayın Başkan.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Bir cümlemi toparlayacağım efendim yani sataşmadan kürsüden almadım.

BAŞKAN – Efendim, iki dakika, uygulamamız öyle.

Sayın Kılıç Koçyiğit, buyurun.

38.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Biz Sayın Akbaşoğlu'nun neden söz aldığını anlayamadık çünkü vekilimiz sataşmadı, sadece bir politik eleştiri yaptı, hakikatte bağdaşmayan bir konuşma olduğunu ifade etti.

Şimdi, Türkiye'nin en büyük sorunu ve AKP iktidarının bu ülkenin başına bela ettiği en büyük sorun, aslında sürekli bir "öteki" ve sürekli bir "düşman" kavramı üzerinden iç politikayı dizayn etmek, ülkeyi dizayn etmek. Bu anlamıyla, evet, İsrail'in yaptıklarını hiçbirimiz tasvip etmiyoruz, kınıyoruz, bir soykırım suçuna imza atıyorlar, bu ayrı bir tartışma ama bugün İsrail'in yürüttüğü bu soykırımın ve Filistin halkına ve Lübnan halkına yönelik savaşın kendisini getirip "Bize yönelik de bir tehdit var." deyip yeniden iç politikayı dizayn etmeye çalışmasını da açıkçası kabul edilebilir, rasyonel, gerçekçi, politik temelleri olan bir açıklama olarak da değerlendirmiyoruz. O anlamıyla sürekli bir tarihsel referans içerisinde okuyacaksak da vekilimiz bunun tarihsel referans içerisinde de bir hakikati olmadığını, güncel anlamda da bunu destekleyecek hiçbir gelişmenin olmadığını açık ve net bir şekilde söyledi.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Kılıç Koçyiğit, lütfen tamamlayın.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Tabii ki bölgedeki savaşın Türkiye'ye direkt ve dolaylı etkileri olacaktır, bu başka bir tartışmadır ama "İsrail gelip Anadolu'yu da işgal edecek; Anadolu da vadedilmiş topraklardır, Mezopotamya da vadedilmiş topraklardır. Onun için biz de risk altındayız." demenin kendisi tamamen algı yönetimidir, manipülasyondur.

Bizim buradan AKP Grubuna da tavsiyemiz, gerçekten bu İsrail-Filistin meselesinde mevcut akan kanın durması için samimiyetle çaba sarf etmesidir çünkü her hamaset sözcüğü hâlihazırda Filistinlilerin ölümünü, Filistinli çocukların ölümünü engellemiyor. Sizden dünya da insanlık da en azından Filistin halkı da barış için, acil ateşkes için adım atmanızı bekliyor. Buradan İsrail'e hamaset dolu sözler söylemenizi, efelenmenizi, yeni bir politik dizayn yapmanızı biz de kabul etmiyoruz, Filistin halkı da kabul etmeyecektir.

BAŞKAN – Sayın Akbaşoğlu, buyurun.

39.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun, Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Biz hamasetin değil hakikatin peşindeyiz ve hakikati her zaman ortaya koyuyoruz. Sayın Cumhurbaşkanımız da dünkü konuşmalarında mahzâ hakikati, gerçeği ortaya koymuştur.

İsrail'in avukatlığını yapmaya kimsenin ihtiyacı yoktur, İsrail kendi avukatlığını yapsın. Buradan İsrail adına, İsrail'i güzellemeye dönük yaklaşımlar yakışıksızdır. Sayın Cumhurbaşkanımızın ifadelerine "yakışıksız" demek, efendim, acınası bir durumdur hakikaten çünkü hakikat ortadadır, kendi ikrarları bu yöndedir. Ancak Mezopotamya "vadedilmiş topraklar" olarak nitelendirilerek "Efendim, kendi içlerinden birtakım yöneticiler ile Musa (AS)'ın ömrü buraları aramakla geçti, buralar da vadedilmiş topraklardır." diyenlerin burada -başka bir- manayı çarpıtmalarına gerek yok. Şunu ifade etti Sayın Cumhurbaşkanımız: "Hep beraber aynı gemideyiz, iç tahkimatımızı sağlam kılmalıyız, yurttta sulh ve cihanda sulh ilkesini tam manasıyla gerçekleştirmeliyiz."

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Akbaşoğlu, lütfen tamamlayın.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) - Toparlıyorum.

Yurttta sulh, cihanda sulh; yurdumuzda da barış olsun, dünyada da barış olsun. Biz ikili görüşmelerimizde de bölgesel kuruluşlarda da Birleşmiş Milletler Genel Kurulunda da bu hakikati dillendiriyor ve bunun tahakkuk etmesi için çaba sarf ediyoruz. Bununla beraber, terör devleti kurmaya çalışan İsrail'in sınırlarımızda bir genişleme koridoruyla, Nil'den Fırat'a büyük İsrail projesiyle Türkiye'yi de tehdit ettiği kendi ifadeleri, kendi askerî stratejik beyanları; kendi başbakanları, bakanları tarafından ikrar edilen bir hususu gelip burada hakikat dışı olarak ortaya koymak aslında hakikate bûhtandır.

Ben de bu gerçeği ortaya koymak ve zapta doğruları geçirmek için söz aldım.

Teşekkür ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

OSMAN CENGİZ ÇANDAR (Diyarbakır) - Bir dakika söz alabilir miyim Sayın Başkan?

BAŞKAN - Sayın Çandar, buyurun.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Sonra ben de grup adına söz istiyorum Sayın Başkan.

BAŞKAN - Grup adına Sayın Çandar'a söz veriyorum.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Hayır Sayın Başkan, direkt benim sözüm üzerime Sayın Akbaşoğlu söz aldı.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) - O zaman siz cevap verin.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) - Vereceğim.

BAŞKAN - Sayın Çandar, buyurun.

40.- Diyarbakır Milletvekili Osman Cengiz Çandar'ın, Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşoğlu'nun yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

OSMAN CENGİZ ÇANDAR (Diyarbakır) - Sayın Başkan, az önce kendi konuşmamda da bu laflar olmasın diye söyledim, dedim ki: "Bunun üzerine kalkıp şimdi 'İsrail'e hizmet etmek' falan gibi laflar edilebilir." O yüzden de uyardım, dedim ki: "Bu çatının altında Filistin Kurtuluş Örgütü ve Fetih kimlik kartı taşıyan tek milletvekili benim, bu laflar bana sökmeyiz."

Ayrıca, Sayın Akbaşoğlu benim talebem olsaydı belge alırdı bu bilgilerle, hiçbirisi doğru değil bunların. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

NURETTİN ALAN (İstanbul) - İyi ki sizin talebeniz değil!

OSMAN CENGİZ ÇANDAR (Diyarbakır) - Yok, bu bilgiler doğru değil.

Ayrıca, bir şey daha söyleyeyim, son bir şey: Ben efendilik ettim, incinmeyin diye efendilik ettim, konuşmamın bir bölümünde olan bir yeri atlardım. O bölüm de şuydu: 20 Eylül 2023 tarihi, şunun şurasında bir sene önce, bugünlerde çok adı geçen Türkevi'nde, New York'ta, Cumhurbaşkanı yanındaki heyetle birlikte âlâyıvalayla Netanyahu'yu karşıladı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Çandar, lütfen tamamlayın.

OSMAN CENGİZ ÇANDAR (Diyarbakır) – Arkasından, 26 Eylülde ilan etti, dedi ki: "Netanyahu ekim ya da kasım ayında gelecek, biz de inşallah iadeziyarete bulunacağız." 7 Ekimde bu saldırısı oldu Hamas'ın ve ondan sonraki gelişmeleri biliyoruz. Bu kadar öngörüsüz, on gün sonrasını göremeyen bir politikanın sahibi için şimdi "Gerçekleri söyledi, şunu etti, bunu etti." diye bize hikâye anlatılıyor burada. Önce şu arşivlere bakın, 20 Eylül 2023'te ne olmuş, 26 Eylül 2023'te Cumhurbaşkanı Erdoğan Netanyahu için neler söylemiş, onlara bir bakın, ondan sonra biraz da tarih okuyun, gelin konuşalım burada. (DEM PARTİ ve CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Kılıç Koçyiğit, buyurun.

Bu tartışmayı artık bir noktada bitirelim.

41.- Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu'nun yaptığı açıklamasındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Bilgi konusunda vekilimiz zaten gayet iyi ifade etti ama ben de Sayın Akbaşıoğlu'na şunu söylemek istiyorum: Burada İsrail'i en son savunacak grup biziz, çok açık ve net söyleyelim. Bizim grubumuzda ve bizim geldiğimiz geleneklerde yani partimizin içerisinde yer aldığı geleneklerde, daha bu ülkede Filistin'in "F"si konuşulmazken bazıları tarafından, orada Filistin'in kamplarında kalmış, Filistin'le beraber savaşmış, orada yaşamını yitirmiş insanlar var, devrimciler var. Onun için, hiç kimse kalkıp burada yaptıklarını bizim üzerimizden aklayamaz. Bu ülkede, 7 Ekimden sonra başlayan çatışmadan ve Hamas'ın saldırısından sonra İsrail'in başlattığı bombardımandan sonra kaç ay boyunca AKP'nin emriyle, talimatıyla buradan gemiler kalktı ve gitti Filistin'e boşalttı?

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Kılıç Koçyiğit, lütfen tamamlayın.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Ve şunu söylüyoruz hâlâ: Şimdi, "İsrail'le ticaret durdu." diyorlar ya, 3'üncü ülkeler üzerinden, adı değiştirilen firmalar üzerinden hâlihazırda ticaret devam etmiyor mu?

HÜSEYİN YAYMAN (Hatay) – Etmiyor.

GÜLÜSTAN KILIÇ KOÇYİĞİT (Kars) – Kırılmayan, kurşun geçirmeyen camları kim ihraç etti İsrail'e? Ben mi ihraç ettim? Benim partili arkadaşlarım mı ihraç etti? Önce bu sorulara cevap verin. Bu iş öyle hamasetle olmaz.

Çok açık ve net söylüyoruz bir kez daha: Bir soykırım var, savaş suçları yaşanıyor sistematik olarak. Onun için, bu akan kana, bu ateşe benzin dökme zamanı değil; iş, bu ateşi durdurmakta, bu evlerin, bu sönen ocakların önüne geçmekte, bunu söylüyoruz, barış politikasına dönün diyoruz ve barış için çaba harcayın. Hamaset yapıp iç politikada seçim için konsolidasyon yapmayın, tabanınızı konsolide etmeyin, duygu istismarı yapmayın diyoruz ve yapay tehditler üzerinden de ülkeyi hizaya sokmaya, insanlara korku salıp da yeniden başka bir sürece götürmeye çalışmayın diyoruz; bu kadar açık ve net.

Teşekkür ederim. (DEM PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Akbaşıoğlu, buyurun.

42.- Çankırı Milletvekili Muhammet Emin Akbaşıoğlu'nun, Diyarbakır Milletvekili Osman Cengiz Çandar ile Kars Milletvekili Gülüstan Kılıç Koçyiğit'in yaptıkları açıklamalarındaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) – Sayın Başkanım, teşekkür ederim.

Aslında, hakikaten bu telaşı anlayabiliyorum. Burada düştükleri durum çok ortada. Bir hakikat karşısında "Acaba nasıl olur da bunu başka bir noktaya çevirerek buradan bir siyasi netice elde edebiliriz?"in açmazı içerisine düşülmüş birtakım açıklamalara şahit oluyoruz. Herkesin bildiği hususu Sayın Cumhurbaşkanımız da burada ifade ettiler ve "Yurtta sulh, cihanda sulh."la beraber "Hazır ol cenge, ister isen sulhusalah."ı hatırlatarak şunu ifade ettiler: 85 milyon insanımızın Türk'üyle Kürt'üyle, Alevi'siyle Sünni'siyle, Arap'ıyla, hangi mezhepten, hangi dinden, hangi ırktan olursa olsun, 85 milyon insanımızın tehditlere karşı uyanık olması, birliğini beraberliğini, bütünlüğünü muhafaza etmesi...

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN - Sayın Akbaşıoğlu, lütfen tamamlayın.

MUHAMMET EMİN AKBAŞOĞLU (Çankırı) - ...ve bunu kesinlikle bir zaafa uğratacak duruş sergilememesi hususunda genel bir değerlendirme yaptı. İsrail'in soykırımının nerelere doğru yöneldiğini; Lübnan'a, Suriye'ye, Irak'a dair el attığını, birtakım istihbarat örgütleriyle PKK terör örgütünü nasıl yönlendirdiğini, yönettiğini ve bu vekâlet savaşlarıyla Nil'den Fırat'a büyük İsrail projesini gerçekleştirmek için çaba sarf ettiğini, bu uyarıları bütün milletimize ve insanlığa buradan hakikati seslendirerek duyurdu; buna karşı agâh olmamız gerektiğini; birlik, beraberlik içerisinde olmamız gerektiğini ifade ettiler, hakikati ifade ettiler.

Biz Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın talebesiyiz, elhamdülillah.

X.- MECLİS ARAŞTIRMASI (Devam)

A) Ön Görüşmeler (Devam)

1.- Diyarbakır Milletvekili Ceylan Akça Cupolo ve 20 Milletvekili Yapay zekanın ortaya çıkardığı riskleri tespit etmek, dijital kamusal alanda bireylerin dijital haklarını tanımlamak ve gerekli yasal altyapıyı oluşturmak amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/235) (Devam)

2.- İstanbul Milletvekili Yunus Emre ve 20 Milletvekili Yapay zeka başta olmak üzere teknolojik gelişmelerin izlenerek istihdama olumlu katkı sağlayacak önerilerin geliştirilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/837) (Devam)

3.- Eskişehir Milletvekili Fatih Dönmez ve 96 Milletvekili Yapay zekanın kazanımlarına yönelik atılacak adımların ve yasal altyapının belirlenmesi, yapay zekanın toplumsal alanda ortaya çıkarabileceği risklerin tespit edilerek gerekli tedbirlerin alınabilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/1601) (Devam)

4.- MHP Grubu adına Grup Başkan Vekilleri Manisa Milletvekili Erkan Akçay ile Nevşehir Milletvekili Filiz Kılıç'ın, Yapay zekanın kazanımlarına yönelik atılacak adımların ve yasal altyapının belirlenmesi, yapay zekanın toplumsal alanda ortaya çıkarabileceği risklerin tespit edilmesi ve gerekli tedbirlerin alınabilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/1602) (Devam)

5.- Saadet Partisi Grubu adına Grup Başkan Vekili İstanbul Milletvekili İsa Mesih Şahin'in, Yapay zeka alanındaki hedeflerin belirlenmesi, yasal altyapının oluşturulması ve yapay zeka projelerinin hızlanmasını sağlayacak çalışmaların yapılması amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/1800) (Devam)

6.- İYİ Parti Grubu adına Grup Başkan Vekili Mehmet Satuk Buğra Kavuncu'nun, Yapay zeka teknolojileri alanında atılması gereken stratejik adımların belirlenerek etkili ve güvenli kullanımın sağlanabilmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/1801) (Devam)

BAŞKAN - Peki, şimdi Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına ilk söz, Bursa Milletvekili Hasan Öztürk'e ait.

Sayın Öztürk, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA HASAN ÖZTÜRK (Bursa) - Sayın Başkan, değerli milletvekilleri ve aziz milletimiz; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Yeni yasama yılının... Az önce milletvekilimiz söyledi, birbirinden değerli muhalefet grubundaki milletvekillerinin ve danışmanların 2 binin üzerinde hazırladığı ama hiçbirinin -ortak akıl, ortak payda, hoşgörüyü uzlaşmamış bir şekilde- kabul edilmediği ve sıfır olduğu bir yasama yılını geçirdik. Ben bu yasama yılının, en azından bu rakamın sıfır olmadığı bir yıl olması temennisiyle tüm milletvekili arkadaşlarımıza hayırlı ve başarılı bir dönem olmasını diliyorum.

Yapay zekâyla ilgili araştırma komisyonu kurulmasıyla ilgili Cumhuriyet Halk Partisi Grubumuz adına söz aldım. Türkiye'nin yüksek teknolojiyi kullanan değil sadece, yüksek teknolojiyi üreten bir ülke olmasını sağlayacak vizyon, cumhuriyetimizin 2'nci yüzyılı için tasarlanan kalkınma amaçlı tüm stratejilerin ve hedeflerin merkezinde olmalıdır. Türkiye, bütüncül bir teknoloji üretim merkezi hâline gelmeli; kamu, özel sektör, akademi ve sivil toplumla birlikte uçtan uca tek bir teknoloji geliştirme merkezi gibi çalışmalı; yenilikçilik, araştırma ve geliştirme kültürü kalıcı hâle gelmelidir. Bizim hedefimiz ve vizyonumuz budur.

Dünyada insanoğlunun bilgiyi analog bilgidan dijital bilgiye dönüştürmesiyle birlikte yani ilk transistörün 1947'de keşfiyle başladığı kabul edilen, genel olarak "bilgi çağı" olarak adlandırdığımız çağın içerisindeyiz. Bugüne baktığımızda da bu çağın içerisinde baş döndüren bir hızla ilerliyoruz. Şöyle: Bu kısa bilgi çağını geriye dönük sararak değişimine ve bizde yarattıklarına bir bakalım. 1970'li yıllarda neredeyse hiçbirimizin evinde dijital bir ürün yokken, ilk kişisel bilgisayarlar, Commodore 64, atari, jetonlu oyunlar ve oyun makineleri, 1989 ve 2005 yılları arasındaysa internetin keşfi, "world wide web"ın icadı ve internetin, dijital iletişimin, dijital yayınların, dijital ulusal yayınların keşfi ve yaygınlaşması; 2000'li yıllarla cep telefonu ile tanışmamız, mobil iletişim, öncelikle ses iletişimi, veri iletişiminin keşfi ve 2005-2020'ye geldiğimizde ise sosyal medya, yüksek hızlı mobil iletişim, nesnelerin interneti ve dolayısıyla on-line bir dünyadayız. Özellikle arama motorlarının, veri depolamanın, e-ticaretin, sosyal medyanın ve bunları yaygınlaştıran firmaların etkin kullanımı, yüksek dijitalleşme ve büyük verilerin oluşması ve oluşmaya devam etmesiyle bütün bunların sonucu olarak, bunun son noktası, bugünlerde, 2020'li yıllarla birlikte dünya -yani bugün de bizlerle birlikte, hepimizin Mecliste konuştuğu- yapay zekâyı konuşur olur.

Peki, yapay zekâ nedir? Kendi kendine evrilen birkaç zekâ türünü gerçekleyen, anlayan, öğrenen, problem çözen, sistemleri, yazılım ve donanımları geliştiren bilim dalı olarak ya da teknoloji dalı olarak kısaca tanımlayabiliriz. Yapay zekâyı yatırım yapmayan ülkelerin ayakta kalmasının mümkün olmadığını bugün burada tarihe not düşmemiz lazım. 2023 yılında Amerika Birleşik Devletleri, Çin ve Avrupa Birliği'nin bu konuda yaklaşık 400 milyar dolar, 500 milyar dolar civarında bir yatırım yaptığı tahmin ediliyor. Ülkemizin bu konudaki yatırım miktarı nedir tam olarak bilmiyorum ama 2025 yılının bu konuda önemli bir yıl olduğunu ve olması gerekliliğini düşünüyorum. Yapay zekânın tabii ki ana kaynağı büyük veridir, büyük verinin "big data"nın oluşumunda kamu en önemli rolü üstlenmekte ve başında gelmektedir. Bu komisyonun en önemsemesi gereken konuların başında da büyük veri ve bilgi güvenliği, yapay zekâ geliştiricileri tarafından kullanılacak genel verinin tanımlanması ve oluşturulması için yasal düzenlemeleri de oluşturmamız gerekecektir.

Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü'ne uyum çalışmaları hızlandırılmalı, veri paylaşımını ilgilendiren mevzuat kesinlikle önceliklendirilmelidir. Bu kapsamda Kişisel Verilerin Korunması Kanunu'nun çerçevesi, dijital iş modelleri ve yeni teknolojiler gözetilerek gözden geçirilmeli, güncel Avrupa Birliği Genel Veri Koruma Tüzüğü ve ilgili diğer regülasyonlarla uyumlu hâle getirilmelidir. Veri paylaşımıyla ilgili mevzuatlar ve bu mevzuatların teknolojik ve küresel gelişimlerle birlikte güncel tutulması da ilgili kamu kurumlarının temel öncelikleri olmalıdır. Küresel dinamiklerle uyumlu olmayan uygulamalar, özellikle yüksek teknoloji alanlarında yeni iş ve kullanım modellerinin oluşturulmasına engel olmaktadır. Yapay zekânın olmazsa olmazı da -az önce ifade ettiğim gibi- bilgi güvenliğidir. Bilgi güvenliği konusunda ne durumda olduğumuzu bir kez daha hatırlatmakta fayda olduğunu düşünüyorum. Gerçekten de özellikle e-devlet sistemimizdeki bilgi sızmaları, geçtiğimiz hafta bir özel bankanın müşterilerinin, adlarına yüklü miktarda kredilerin çekildiğini ve bu kredilerin farklı hesaplara aktarıldığını söyleyerek yardım istemeleri ki ben de bunu Meclis gündemine taşıdım, mağdurların verilerine nasıl ulaşıldığını ancak bu konuda nasıl bir çözüm önerileri olduğuyla ilgili herhangi bir cevap alamadım. Grup Başkan Vekilimiz, geçmiş zamanlarda, Ali Mahir Başarır da milyonlarca yurttaşımızın özel verilerinin illegal internet sitelerinde erişilebilir olduğunu ifade etmişti. Hani özetlemek istediğim konu, bu komisyonumuzun önemsenmesi gereken en önemli konulardan biri de bu veri güvenliğiyle ilgili ortaya çıkan zafiyetleri ortadan kaldıracak önlemler olmak zorundadır, yoksa yapay zekâyı kolayca hayatımıza adapte edemeyiz ve yapay zekâdan tam anlamıyla verim almayı hayal edemeyiz. Bu komisyonumuzda yapay zekâ sistemlerinin geliştirilmesi, piyasaya sürülmesi, hizmete sunulması ve kullanılması için bir yasal çerçeve belirleyerek sektörün işleyişini iyileştirmek, insan odaklı ve güvenilir yapay zekânın benimsenmesini teşvik etmek; demokrasi, hukukun üstünlüğü ve çevreye duyarlı anayasal, sağlık, güvenlik ve temel hakların yüksek düzeyde korunmasını sağlamak, yapay zekâ sistemlerinin zararlı etkilerinden koruyarak yapay

zekâyı geliştirecek ortamları Türkiye olarak da hazırlamak zorundayız. Ülkemiz yapay zekâyla ilgili araştırma komisyonunu bir üst başlık gibi görmeli çünkü yapay zekâ tüm teknolojik gelişmelerin en nihai sonucudur. Ülkemizin bilgi teknolojileri alanında kalkınma sağlamak için sektörün geleceğini oluşturan bulut bilişim, yapay zekâ, nesnelerin interneti, sanal gerçeklik "metaverse" ve blok zincir mercek altına alınmalı, bu alanlarda gelişim ve düşük maliyetli çözüm üretilebilir hâle getirilmesi için gerekli altyapıların hazırlanması gerekiyor. Her şeyden önce bunların olabilmesi için de tabii ki telekomünikasyon alanındaki 5G ve fiber internet altyapılarını güçlü kılmak zorundayız ve bunları gerçekleştirmek durumundayız. Ancak itiraf etmeliyiz ki bu konuda da oldukça gerideyiz, hâlâ Türkiye'de 5G kullanımı yok, sadece İstanbul Havalimanı'nda var ve son açıklamalara göre de mobil ve karasal internet indirme hızında da Avrupa ülkeleri içinde sonuncuyuz. Dolayısıyla altyapıya da yatırım yapmak zorundayız. Bugün dünya ekonomisi içerisinde dijital ekonominin büyüklüğüne baktığımızda Dünya Ekonomik Forumu'na göre önümüzdeki on yıl içinde ekonomide yaratılan katma değerli üretimin yüzde 70'inin dijital platformlara dayalı iş modellerinden oluşacağı beklenmektedir. Bugün dijital ekonominin büyüklüğü Çin Bilgi ve İletişim Teknolojileri Akademisi tarafından 38 trilyon dolar olarak tahmin edilmekte ve Türkiye bu ekonominin binde 1'ini almaktadır. Dijital ekonomide Avrupa Birliği, Çin ve Amerika ilk 3'teyken Japonya, Güney Kore, Endonezya, Birleşik Arap Emirlikleri, Suudi Arabistan gibi ülkeler bu konuda etkili vizyonlar ve stratejiler ortaya koymakta. Biz ise genel ekonomi olarak dünya ekonomisinde yüzde 1'lik bir paya sahipken dijital ekonomide binde 1'lik payla bu konuya ne kadar önem verdiğimizizi ve bu konuda ne kadar çalıştığımızı görüyoruz. G20 ülkeleri arasında da sonuncu sırada yer almaktayız.

Özellikle, 2022 yılında ChatGPT'nin ortaya çıkmasıyla birlikte insanların beş günde 1 milyon indirme yapmasıyla yapay zekâyı ne kadar ilgili olduklarını fakat bu ilgiyle birlikte de yapay zekânın fırsatlarının yanında riskleri hakkında da hepimiz konuşmaya başladık. Ben bununla ilgili bir öngörüyü sizlerle kısaca paylaşmak istiyorum. 2030 yılında ChatGPT gibi yapay zekâ modellerinden dünya mesleklerinin yüzde 19'u etkilenecek ve bu mesleklerin yüzde 50'si kaybolacak ya da insanlar tarafından yapılmayacak.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAŞKAN – Sayın Öztürk, lütfen tamamlayın.

HASAN ÖZTÜRK (Devamlı) – 8 milyar insanın yaşadığı dünyada 2025 yılında 27 milyar cihazın on-line olması bekleniyor. 2060 yılında yapay zekânın bir insanın beynine yaklaşması, 2100 yılındaysa süper zekâyı dönüşen, binlerce insanın beyin gücüne ulaşmasını öngören araştırmalar var. Dolayısıyla dijital dönüşümün ve yapay zekânın gelişimiyle hep birlikte evrileceğiz, buna hazırlıklı olmak zorundayız, öncülük edebilmek için yatırım yapmak zorundayız. Bu komisyonun oluşmasını Cumhuriyet Halk Partisi olarak önemsiyoruz. "Dijital dünya" "dijital dönüşüm" veya "yapay zekâ" adına ne dersek diyelim, bu tür komisyonların kalıcı komisyon olmasını da önemsedığımızı ifade ederek hepinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Öztürk, teşekkür ediyorum.

Cumhuriyet Halk Partisi Grubu adına ikinci söz, İzmir Milletvekili Ednan Arslan'a ait.

Sayın Arslan, buyurun. (CHP sıralarından alkışlar)

CHP GRUBU ADINA EDNAN ARSLAN (İzmir) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; heyetinizi saygı ve sevgiyle selamlıyorum.

Öncelikle bu yasama yılının ülkemize hayırlı uğurlu olmasını diliyorum.

Yapay zekâyla ilgili araştırma komisyonunun kurulmasına ilişkin önerge üzerine partimiz adına söz almış bulunmaktayım. Dünyada teknolojik olarak önemli gelişmeler olduğu, teknoloji üretimi ile gelişmişlik seviyesinin paralel olduğu bir gerçek iken yüksek teknoloji üretimi yani pahada ağır, yükte hafif ürün üretilen satan ülkelerin kişi başına düşen gelirlerinin ne kadar yüksek olduğu düşünüldüğünde, ülke olarak teknolojik yatırımlara ve AR-GE'ye daha fazla kaynak ayırmamız gün gibi ortada durmaktadır. Yapay zekâ, günümüzde bilim, sanayi, tarım, ekonomi, ticaret, savunma gibi pek çok alanda kullanılmaktadır. Öte yandan, yapay zekâ, toplumların her bireyi tarafından da kullanılabilen ve çeşitli görevleri çeşitli amaçlar için otomasyon içerisinde yerine getirebilen bir teknolojiye dönüşmüş durumdadır. Ülkeler yapay zekâdan faydalanabilmek için daha önce bu alanda uzmanlaşmış bilim insanlarının tasarladıkları cihaz veya yazılımları kullanmak zorundaydılar. Bugün ise bilgisayar teknolojisinin işlem gücü, hızı ve ulaşılabilirlik gibi pek çok açıdan geliştiği günümüzde yapay zekâ, insanların gündelik sıradan görevlerinden kompleks süreçlere görevlere kadar geniş bir yelpazede kullanılmaktadır.

Ülkemiz için gelişmekte olan yapay zekâ teknolojilerinden geri kalmamak bulunduğumuz çağda bir zorunluluktur. Bu yönüyle, öncelikle, yüce Meclisimizin çatısı altında yapay zekâ teknolojisinin faydalarının ve zararlarının tartışılacağı bir komisyon kurulmasını oldukça değerli bulduğumuzu ifade etmek isterim. Yalnız bu komisyonun eşit temsil şeklinde teşekkül etmesinin daha faydalı sonuçlar doğuracağını da özellikle belirtmek isterim.

Yapay zekâ geniş bir kavram ancak yapay zekâ türlerini birkaç başlıkta toplamak da mümkündür. Birincisi, uzman sistemler; belirli bir konuda insan uzmanlığını taklit etmeye çalışan bir yapay zekâ türüdür. Bir teknik servis görevlisi, bir resepsiyon görevlisi, bir ekonomisti taklit etmek gibi her şey uzman sistemlerin konusu olabilir.

Bir diğeri, makine öğrenimi; makine öğrenimi, bir yapay zekânın, bir yazılımın veya bir robotun kendi başına öğrenme yeteneğini ifade eder.

Bir diğer başlık ise sinirsel ağlar; sinir ağları, nöronların davranışını yani beyindeki bilgi ileten ve işleyen sinir hücrelerinin davranışını kopyalamaya çalışır. Robot kontrolü, metin, görüntü tanıma, doğal dil işleme gibi alanlarda kullanılır.

Son olarak da derin öğrenme; derin öğrenme, büyük verileri işlemek amacıyla kullanılan bir makine öğrenimi türüdür. Derin öğrenme, yapay sinir ağları kullanılarak farklı katmanlardaki verileri işler.

Günümüzde yapay zekâ özellikle akıllı telefonlarda, tabletlerde, bilgisayarlarda ve entegre elektronik sistemlere sahip birçok cihazda bulunduğu gibi, güneşin gökyüzündeki hareketlerini takip ederek güneş panellerini konumlandıran enerji santrallerinde, topraktaki nem ve mineral miktarına göre tarımsal ürünlerin sulama yönetiminde, önceden belirlenmiş güzergâhlarda işleyen insansız iş makinelerinde ve araçlarda da kullanılmaktadır. Yapay zekâ, ev otomasyonu, aydınlatma, iklimlendirme sistemleri, otonom araçlar, akıllı telefon asistanları, görüntü tanıma yazılımları, güvenlik sağlayıcı ve dolandırıcılığı önleyici yazılımlar, e-ticaret aracılığı araçları gibi artık hayatımızın her alanında kullandığımız bir teknolojidir.

Dünyada bu teknolojiye yatırım yapan ülkelerin ekonomilerine büyük katkılar sağladıkları, bilimsel araştırmalarda ve diğer teknolojik gelişmelerde önde oldukları bir gerçektir. Amerika Birleşik Devletleri yapay zekâ araştırma ve uygulamaları konusunda dünyada lider konumundadır. Google, Amazon, Microsoft, Apple, Tesla yapay zekâ alanında önemli yenilikler üretmektedir. Amerika Birleşik Devletleri Hükümeti savunma, sağlık, ulaşım ve eğitim gibi sektörlerde yapay zekâ kullanımını teşvik eden politikalar izlemektedir. Avrupa Birliği yapay zekânın etik kullanımı ve insan hakları boyutuna odaklanarak bu alanda küresel standartlar belirlemeye çalışmaktadır. Almanya yapay zekâyı özellikle Endüstri 4.0 ve akıllı üretim sistemlerinde kullanırken İngiltere sağlık sektöründe yapay zekâ kullanımında öncüdür. Güney Kore ve Japonya yapay zekâyı özellikle robotik otonom sistemler ve elektronik cihazlar gibi alanlarda ileri seviyede kullanmaktadır. Çin devlet destekli projeler, geniş veri kaynaklarına erişim ve teknoloji devleri Baidu, Alibaba, Tencent aracılığıyla yapay zekâ uygulamalarında hızla ilerlemektedir. Özellikle yüz tanıma teknolojileri, büyük veri analitiği ve otonom araçlar konusunda büyük adımlar atmaktadır.

Peki, biz ne yapıyoruz? "Bu işlere birileri zaman harcıyor mu?" diye sordüğümüzde aslında çok da fazla zaman harcamıyoruz çünkü ülkemizin bütçesindeki AR-GE harcamalarına baktığımızda, şirketlerin AR-GE harcamalarına baktığımızda maalesef geride kaldığımızı söyleyebiliriz ama bizi mutlu eden gelişmeler de yok mudur? Vardır. Mesela Huawei, bir Türk bilim insanının, Bilkent Üniversitesindeki Profesör Doktor Erdal Arıkan'ın bir makalesinden polar kodlamayı alıp onu rehber edinerek bir yatırım yaptı ve milyarlarca dolar gelir elde etti. Ben buradan bilim adamımız Sayın Arıkan'a -5G teknolojisini, bakın, biz hâlâ ülkemizde 4G'yi kullanıyoruz- dünyada Çin tarafından, Huawei tarafından geliştirilmesine zemin hazırlayan polar kodlamayı bulduğu için huzurunuzda teşekkür ediyorum. Teknolojiyi yerli ve millî olarak geliştirebilmemiz için 81 ilde, hemen hemen her ilçede fakülte açmaya, üniversite kurmaya gerek yok. Üniversitelerimizi liyakatli kadrolarla güçlendirmemiz, eğitimin, araştırmanın ve fikir özgürlüğünün önünü açmamız gerekmektedir.

Yapay zekâ, çağımızın bir gerçekliği ve zorunluluğu ancak beraberinde getirdiği riskler ve sorunlar da maalesef vardır. Bunların başında etik ve güvenlik sorunları geliyor. Yapay zekâ algoritmalarının üzerinde çalıştığı büyük verilerin güvenli bir şekilde işlenmesi ve kişisel verilerin korunması gerekmektedir. Özellikle Avrupa Birliği, Genel Veri Koruma Tüzüğü gibi düzenlemelerle bu konuda önlemler almaya başlamıştır.

Ayrıca, yapay zekâ teknolojilerinin gelişimi bazı sektörlerde otomasyonun artmasına yol açarak iş kayıplarına sebep olacaktır. Otomasyonun yaygınlaştığı alanlarda çalışan vatandaşlarımız için alternatifler oluşturmamız ve eğitim almalarını sağlayarak yeni alanlarda çalışabilmelerini sağlamamız gerekir. Otonom silah sistemlerinin yapay zekâ tarafından kontrol edilmesi uluslararası arenada etik ve güvenlik açısından tartışmalara neden olmuştur. Bu tür sistemlerin yanlış ellerde tehlikeli sonuçlara yol açabileceği tartışılmaktadır. Verileri analiz etme ve görevleri otomatikleştirme konusundaki geniş kabiliyetiyle yapay zekâ, demokratik uygulamalar ve süreçleri desteklemede kullanılabileceği gibi ön yargılı algoritmalar yoluyla ayrımcılığı ve mevcut eşitsizlikleri de sürdüren uygulamalarda kullanılabilir. Ayrımcı ve zararlı içeriklere öncelik vererek ve bunları savunmasız gruplara yayarak nefret söyleminin yayılmasını kolaylaştırabilir. Bu zorlukların ele alınması gerekmektedir. Yapay zekâ sistemlerinin insan hakları, demokrasi ve hukukun üstünlüğüyle tamamen uyumlu bir şekilde geliştirilmesi gerekmektedir. Yapay zekânın geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasında etik hususlara, şeffaflığa ve hesap verebilirliğe öncelik veren bir yaklaşıma ihtiyaç vardır. Yapay zekâ sistemlerinin yaşam döngüsü içerisindeki faaliyetlerini düzenleyen, ortak genel ilke ve kılavuzların belirlenmesini amaçlayan uluslararası çalışmalar bu noktada önemlidir. Bu bağlamda, ülkemizin Avrupa Konseyi Yapay Zekâ, İnsan Hakları, Demokrasi ve Hukukun Üstünlüğü Çerçeve Sözleşmesi'ne katılması ve katkı sağlaması gerektiğini düşünmekteyim. Partimiz bu komisyonun kurulmasını destekliyor; dediğim gibi, eşit temsil oranında teşekkül etmesinin çok daha faydalı sonuçlar doğuracağını düşünüyorum.

Yüce heyetinizi saygıyla selamlıyorum. (CHP ve İYİ Parti sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Arslan, teşekkür ediyorum.

Şimdi Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına ilk söz, Eskişehir Milletvekili Fatih Dönmez'e ait.

Sayın Dönmez, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA FATİH DÖNMEZ (Eskişehir) – Sayın Başkanım, değerli milletvekilleri; yapay zekâ araştırma komisyonu kurulmasıyla ilgili olarak AK PARTİ Grubu adına söz almış bulunuyorum.

Yapay zekâ, son birkaç yıldır özellikle yoğun olarak gündemimize gelen, biraz da bilimin popülerleşmesi bağlamında sıkça rastladığımız, artık çocuklarımıza kadar, öğrencilerimize kadar yoğun bir şekilde ilgi alanına girmiş alanlardan biri. Biz de geçtiğimiz yıl bir grup milletvekili arkadaşımızla kendi aramızda bunu değerlendirdik ve hakikaten, Meclisimizde böyle bir araştırma komisyonu kurulmasının ve enine boyuna bu hususların değerlendirilmesinin faydalı olacağını düşündük, grup yönetimize de arz ettik, sağ olsun, onlar da destek verdiler. Aslında geçtiğimiz yasama yılında önergemizi vermiştik ama yoğunluktan dolayı ancak bu yeni yasama yılına kaldı. Bir yerde hayır var aslında Üçüncü Yasama Yılında ilk gündem maddelerimizden biri olarak pozitif bir gündemle bir araya gelmiş olduk.

Değerli milletvekili arkadaşlarım, tabii, yapay zekânın geldiği nokta açısından aslında bugün burada bu konuşmayı hazırlarken çok fazla kaynaktan da yararlandık ama asıl orijinal kaynak yapay zekâ programlarının kendisi ve o kapsamda, yapay zekâ programlarından birine "Mecliste bir araştırma komisyonu kurulacak, bu konuda bir konuşma metni hazırlar mısınız?" diye sorduk, kelime sayısını da verdik ve bir konuşma metni de hazırladı. Teknolojinin geldiği noktayı göstermesi açısından da ilginç, müsaadenizle, önce ilk bölümde onu okumak istiyor ve sonra da kendi değerlendirmelerini yapmak istiyorum.

"Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; -yazı aynen bu şekilde başlıyor- bugün burada ülkemizin geleceği açısından son derece stratejik bir konuda önemli bir adım atmak üzere bulunuyoruz. Gündemimiz, yapay zekâ teknolojileri ve bu teknolojilerin ülkemiz için taşıdığı büyük potansiyeli anlamak ve yönetmek amacıyla bir araştırma komisyonu kurulması teklifidir. Bu öneriyi sizlerle paylaşırken yapay zekâ programlarının tüm dünyada hızla geliştiği ve toplumsal, ekonomik hatta ulusal güvenlik boyutlarında dönüşümler yarattığı bir dönemde olduğumuzu vurgulamak isterim.

Yapay zekâ neden bu kadar önemli? Yapay zekâ yalnızca teknik bir yenilik değil insanın yaşamını derinden etkileyen çok boyutlu bir devrimdir. Sağlık, tarım, eğitim, güvenlik ve sanayi gibi hayati sektörlerde köklü değişimlere yol açacak kadar geniş kapsamlıdır. Örneğin, sağlık alanında yapay zekânın teşhis ve tedavi süreçlerini iyileştirerek insan ömrünü uzatma potansiyelini hepimiz bugünlerde duyuyoruz. Eğitimde ise kişiselleştirilmiş öğrenme programları sayesinde her bir öğrencinin bireysel

ihtiyaçlarına cevap verebilmek mümkün hâle geliyor. Ekonomik anlamda yapay zekânın üretkenliği artıracadı, verimliliği yükselteceği ve rekabet gücümüzü pekiştireceği açıktır. McKinsey gibi araştırma kuruluşlarının raporlarına göre, yapay zekâ teknolojilerinin küresel ekonomiye trilyonlarca dolar katkı sağlayacağı öngörülmektedir. Bu teknolojinin istihdam yaratma noktasında da kritik önemi vardır. Ancak doğru bir şekilde yönetilmediğinde mevcut iş gücünde kayıplar yaşanabileceğini de unutmamalıyız. Bu dengeyi sağlamak ve ülkemizin bu dönüşümde geri kalmamasını sağlamak bizim sorumluluğumuzdadır.

Yapay zekâyla ilgili riskler ve fırsatlar... Her yenilik gibi yapay zekâ büyük fırsatlar sunduğu kadar bazı riskleri de barındırmaktadır. Verinin mahremiyeti, güvenlik, etik sorumluluklar gibi konular bu teknolojinin yaygınlaşmasıyla birlikte daha fazla tartışılmaktadır. Yapay zekânın yanlış kullanımının birey haklarına zarar verebileceği, toplumda eşişsizlikleri artırabileceği ve hatta devletlerin güvenliği açısından tehditler yaratabileceği unutulmamalıdır. Uluslararası düzeyde de büyük bir yarış söz konusudur. Amerika Birleşik Devletleri, Çin, Avrupa Birliği gibi dünya devleri yapay zekâda liderliği ele geçirmek için devasa yatırımlar yapmakta ve bu konuda ciddi stratejiler geliştirmektedir. Eğer biz de bu yarışta yerimizi almak istiyorsak hem kamu hem de özel sektörde yapay zekâya dair altyapı, insan kaynağı ve mevzuat hazırlıklarını hızla tamamlamalıyız. Ayrıca bu süreçte uluslararası iş birliklerini güçlendirmemiz gerektiği de aşıkrdır. Ülkemiz stratejik bir coğrafyada bulunuyor ve bu avantajı dijital dünyada da kullanarak bölgesel bir teknoloji merkezi hâline gelebilir.

Komisyonun görev ve hedefleri... Bu komisyonun kurulması ülkemizin yapay zekâ teknolojilerinde uluslararası rekabete katılabilmesi için büyük bir adım olacaktır. Komisyonun ana görevleri arasında mevcut yapay zekâ politikalarının incelenmesi, diğer ülkelerde başarılı örneklerin analiz edilmesi ve Türkiye'de bu alanda yapılması gereken yatırımların tespit edilmesi olacaktır. Aynı zamanda etik ve hukuki çerçevede nasıl bir düzenlemeye ihtiyaç duyduğumuzu da net bir şekilde ortaya koymamız gerekiyor. Bu komisyon, yalnızca teknolojik gelişmeleri takip etmekle kalmayacak aynı zamanda yapay zekânın toplumsal etkilerini, ekonomi üzerindeki yansımalarını ve güvenlik alanındaki potansiyel risklerini de mercek altına alacaktır. Eğitim alanında genç nesillerin bu dönüşüme uyum sağlaması ve doğru bir eğitim politikası oluşturulması için gereken adımları belirlemek de komisyonun hedefleri arasında olacaktır.

Sonuç olarak sayın milletvekilleri, yapay zekâ alanında atacağımız her adım ülkemizin geleceğini şekillendirecek stratejik bir hamledir. Bu teknolojinin fırsatlarını en iyi şekilde değerlendirmek ve risklerine karşı hazırlıklı olmak zorundayız. Eğer şimdi harekete gemezsek küresel yarışta geri kalma tehlikesiyle karşı karşıya kalabiliriz. Bu sebeple, yapay zekâ programlarının araştırılması ve bu alanda ülkemizin en iyi nasıl konumlanacağına dair somut adımlar atılması için bir araştırma komisyonu kurulmasını elzem buluyorum. Bu teklifin, ülkemizin teknolojik geleceği adına önemli bir başlangıç olacağına inanıyor ve desteğinizi bekliyorum."

Evet, buraya kadar, biraz da yönlendirerek belki, yapay zekâ programının bir araştırma komisyonu kurulmasıyla ilgili cevabı. Baktığınızda aslında, efrdını cmi ağyrını mni yani içine alması gerekenleri almış, dışında tutması gerekenleri tutmuş bir cevapla karşı karşıyayız. Aslında teknolojinin geldiği noktayı böylece gözlemlemiş oluyoruz. Bu teknoloji -biraz önce tabii hatiplerimiz de ifade etti- çok yeni değil, eskilere kadar gidiyor; 1950'lerde temeli atılmış. nl matematikçi Alan Turing ilk önce makinaların düşünüp düşünemeyeceği hakkında 1950'lerde bir makale kaleme almış ve Turing demiş ki: "Elli yıl içerisinde makinalar düşünmeye başlayabilir." Hakikaten dediği çıktı, 2000'li yıllara doğru özellikle dil modellerinin ve yapay genel zekâ kavramlarının gelişmesiyle bu yükselişini hep birlikte görmüş olduk. Günümüzde 2020'yle başlayan dönemde ise gene yapay genel zekânın eşiğindeyiz. Asıl rekabeti artıracak alan ise genel yapay zekâ programlarının çok spesifik, özel alanlarda eğitilmesi; eğitimde, sağlıkta, tarımda, güvenlikte, bu alanlarda rakiplere göre fark yaratabilecek kabiliyetleri ve kapasiteleri söz konusu olacak. Bunları on beş-yirmi yıl önce konuşsaydık herhâlde bilim kurgu filmini izliyor olacaktık, kendimizi o senaryonun içerisinde hissediyor olacaktık ama bugün artık bunlar gerçek olmaya başladı. O açıdan bugünden konuyu etrafıca masaya yatırmanın son derece çok önemli olduğuna inanıyorum.

Partimizde de bu düşünce anlayışıyla, dijital ekonomiyle birlikte, bilişimle birlikte 2021 yılında bir yapılanmada değişikliğe gittik, Bilgi ve İletifim Başkanlığı kurduk. Partimizde bilişim, teknoloji ve yapay zekâ konularına eğilen bir Komisyonumuz söz konusu. Ülkemizde de yasal ve politik stratejileri belirlemek için adımlar atılıyor. Sayın Cumhurbaşkanı Yardımcımızın başkanlığında bir kurul oluşturuldu. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığından, Hazine ve Maliye Bakanlığından, Dijital Dönüşüm Ofisinden arkadaşların katılımıyla bu alanda hangi fırsatlar var, bizi hangi riskler bekliyor, değerlendirme yapmak üzere bir kurul oluşturuldu. Elbette bizden önceki hatiplerin konuşmalarında değindiği gibi getirdiği fırsatlar kadar risklerin de doğru değerlendirilmesi kanaatindeyim. Diğer ülkelerde buna ilişkin düzenlemeler de çıkmaya başladı.

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

BAşKAN – Sayın Dönmez, lütfen tamamlayın.

FATİH DÖNMEZ (Devamla) – Toparlayacağım.

Amerika Birleşik Devletleri "bekle gr" politikası izliyor her zaman olduğu gibi, sadece teknoloji geliştiricileri belli taahhütler altına almaya çalışıyorlar. Avrupa Birliği ilk defa teknolojik bir alanda proaktif davranmayı tercih etti ve bu yıl içerisinde, temmuz ayında bir düzenleme geçirdi ve ye ülkelerden de parlamentolarında bu düzenlemeleri, buna paralel düzenlemeleri hayata geermelerini talep etti.

Değerli arkadaşlar, yapay zekâ araştırma komisyonu kurulduğu takdirde Dijital Türkiye vizyonu ve millî teknoloji hamlesi hedeflerimize büyük bir katkı sağlayacağına inanıyorum. Bu tabloda, komisyonumuzla birlikte yapay zekâ sistemlerinin ortak değerlerimize uygun olarak geliştirilmesi ve işletilmesi en büyük öncelik ve sorumluluğumuz olacaktır. şimdiden bu teklifimize destek veren tüm siyasi parti gruplarına teşekkür ediyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

(Mikrofon otomatik cihaz tarafından kapatıldı)

FATİH DÖNMEZ (Devamla) – yle tahmin ediyorum, grup yönetimlerinin işi zor olacak çünkü son derece gündemimizde olan bir konu ve sürece katkı sağlayacak arkadaşlarla çalışmalarımızı tamamlayıp inşallah Genel Kurulumuza da raporumuzu arz etmiş olacağız.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAşKAN – Teşekkür ediyorum Sayın Dönmez.

Adalet ve Kalkınma Partisi Grubu adına ikinci söz, İstanbul Milletvekili Büşra Parker'e ait.

Sayın Parker, buyurun. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

AK PARTİ GRUBU ADINA BÜŞRA PAKER (İstanbul) – Sayın Başkan, değerli milletvekilleri ve ekranları başında bizleri izleyen aziz milletim; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Yeni yasama yılımızın tekrar hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Yapay zekâ etiği, güvenliği, istihdam üzerindeki etkileri ve eşitsizlik gibi konuları ele almak için sunulan araştırma komisyonu kurulması teklifi üzerine AK PARTİ grubu adına söz almış bulunuyorum.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bildiğiniz üzere içinde bulunduğumuz enformasyon çağı pek çok teknolojik gelişmeye tanıklık ettiğimiz bir dönemi ifade etmektedir. Uzun yıllardır önemli gelişmelere şahit olan insanoğlu son yıllarda teknolojinin etkilerini daha derinden hissetmektedir. Baş döndürücü bir hızla ilerleyen dijital dünyada bugün konuşulan temel konuların başında ise yapay zekâ gelmektedir.

İnsanlığa bambaşka bir ufuk açan yapay zekâ görünenin çok daha ötesinde yeniliklerle karşımıza çıkmaktadır. Teknolojik gelişmelere baktığımızda yapay zekâ dijitalleşmenin doruk noktası olarak değerlendirilebilir. Elbette gelecek yıllarda o da gelişecek ve dönüşecektir ancak insan aklını ve düşüncesini taklit eden, makinaları âdeta insanlaştıran bir teknoloji olan yapay zekâ bugünkü bilimsel çalışmaların en üst noktasını oluşturmaktadır. Teknolojinin kapsayıcılığının yapay zekâyla birleşmesi sağlıktan finansa, ulaşımdan üretime, gıdadan güvenliğe kadar bütün sektörlerde sınırları zorlayıcı bir etkiye sahiptir. İnsanların yapabileceği maddi hataları en aza indirmeyi hedefleyen bu teknoloji iş dünyası için de önem arz etmektedir. Yapay zekâ bir yandan yeni iş alanlarının doğmasına vesile olurken bir yandan da mevcut iş kollarının çok daha efektif hâle gelmesinin yolunu açmaktadır. Birçok sektörde hız ve verimliliğin artmasının yanı sıra maliyetlerinin de düşmesi, gün geçtikçe yapay zekâ teknolojisinin vazgeçilmez olmasını sağlamaktadır. Böylece, yapay zekânın dâhil edildiği her alanda yeni bir düzen hâkim olmakta ve tüm sektörler yapay zekâ doğrultusunda hareket kazanmaktadır. Verilen bir araştırma önergesinde de en büyük hedeflerden biri yapay zekâ sistemlerinin kullanımı, ekonomik avantajlarının yanı sıra, performans, güvenlik, güvenilirlik, tarafsızlık gibi kritik faktörlere dayanarak tartışmaya açık bir konu hâline gelmesindendir. Veri gizliliği, algoritmik adalet, insan kaynakları yönetimi, iş gücündeki değişiklikler ve eğitim gibi konular ekseninde bu teknolojilerin sürdürülebilir ve kapsayıcı bir şekilde nasıl yönetileceğine dair uzmanlarla değerlendirmeler yapılması ve potansiyel eylem alanlarının belirlenmesi hedeflenmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; bugün yapay zekâ marifetiyle çok önemli başarılar da elde edilmektedir. Sağlık alanında erken teşhis ve tedavi yöntemlerinde yapay zekâdan faydalanılmaktadır. Geçtiğimiz yıllarda yapılan bir çalışmada yapay zekâ algoritmalarının kanser hastalıkları teşhisinde radyologlardan daha yüksek bir oranda doğru sonuçlar elde ettiği ortaya çıkmıştır. Bu tür başarılar yapay zekânın sağlık alanındaki devrimi olarak nitelendirilmektedir. Eğitimde de benzer örnekler görülmektedir. Yapay zekâ kişiye özel öğrenme deneyimleri sunarak her öğrencinin potansiyelini en üst düzeye çıkarmakta, öğretmenlerin iş yükünü hafifletmektedir. Bazı okullarda kullanılan yapay zekâ destekli uygulamalar öğrencilerin öğrenme stillerine göre özelleştirilmiş ders programları oluşturarak başarı oranlarını artırmaktadır. Tüm bunlar ülkemizin eğitimdeki rekabet gücünü artırması açısından da son derece kritik unsurlardır. Tarım sektöründe de yapay zekâ verimliliği artırmakta ve sürdürülebilir tarım uygulamalarının geliştirilmesine yardımcı olmaktadır. Örneğin, yapay zekâ tabanlı sistemler hava durumu tahminleri ile bitkinin gelişimini analiz ederek çiftçilere zamanında müdahaleler yapma imkânı sunmaktadır, bu sayede hem üretim artırılmakta hem de kaynakların daha verimli kullanılması sağlanmaktadır.

Yapay zekâyla ilgili üzerinde durulması gereken konulardan bir tanesi de istihdamdır. Türkiye İnsan Kaynakları Envanteri Sistemi verilerine göre, yapay zekâ alanında çalışan personel sayısı 2023 yılında 2017 yılına göre 2 kat artmıştır. Kamu ve özel sektördeki artışlar incelendiğinde, çalışan sayısının özel sektördeki firmalarda yüzde 114, kamu kurumlarında ise yüzde 8 arttığı belirlenmiştir. Bu alanda çalışan nitelikli insan kaynağını daha da güçlendirmek için hep birlikte çalışmalıyız. Bu gelişmeleri göz önünde bulundurarak ülkemizde yapay zekâ araştırmalarını teşvik etmek ve potansiyel zararlarını en aza indirmek için çalışmalar yapılmaktadır.

Millî Teknoloji Hamlesi ve Dijital Türkiye vizyonumuz kapsamında yapay zekâ alanında ülkemizin ilk strateji belgesi olması özelliğini taşıyan Ulusal Yapay Zekâ Stratejisi yayımlanmıştır. Böylece Türkiye, yapay zekâ stratejisini yayımlayan ülkeler arasına da girmiş bulunmaktadır. Konuyla ilgili tüm paydaşların görüşü alınarak hazırlanan bu Strateji Belgesi'yle yapay zekâ uzmanlarının yetiştirilmesi ve alanda istihdamının artırılması; araştırma, girişimcilik ve yenilikçiliğin desteklenmesi; kaliteli veriye ve teknik altyapıya erişim imkânlarının genişletilmesi, sosyoekonomik uyumu hızlandıracak düzenlemelerin yapılması, uluslararası iş birliklerinin güçlendirilmesi, yapısal ve iş gücü dönüşümünün hızlandırılması amaçlanmıştır.

Bu Strateji Planı çerçevesinde başlatılan birkaç önemli projeyi sizlerle paylaşmak isterim: TÜBİTAK Yapay Zekâ Enstitüsü 2002-2003 yıllarında açtığı Yapay Zeka Ekosistem Çağrısı'yla sektörel iş birliğini öncelikleyen 28 projeyi desteklemiştir. 2024 yılı Çağrısı'nda da planlamalar paydaşların görüşü alınarak devam etmektedir. Bu eğitim yılında, bu dönemde YÖK'ün koordinasyonu ile yapay zekâ alanında 71 adet yeni lisans ve ön lisans programı açılmıştır. Millî Eğitim Bakanlığımız, 15 binden fazla öğretmene yapay zekâ alanında hizmet içi eğitim vermiştir. 81 ilde faaliyet gösteren yaklaşık 20 bin öğrencinin eğitimine devam ettiği DENEYAP atölyelerinde de yapay zekâ dersleri başlamıştır. Cumhurbaşkanlığı İnsan Kaynakları Ofisinin koordinasyonunda Uzaktan Eğitim Kapısı üzerinden kamu çalışanlarına yönelik yapay zekâ farkındalık eğitimleri de sunulmaktadır. Dijital Dönüşüm Ofisi ve TÜİK'in koordinasyonunda kamunun büyük veri analitik kapasitesini güçlendirecek olan Kamu Veri Alanı projesi de çalışmaya başlamıştır. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımızın koordinasyonunda Türkiye için ulusal bir büyük dil modeli geliştirmek üzere teknik altyapı oluşturma çalışmaları da hayata geçirilmektedir.

Sayın Başkan, değerli milletvekilleri; güçlü bir yapay zekâ politikasıyla yalnızca teknolojik gelişmelerde değil, aynı zamanda ulusal güvenliğimiz, sosyal eşitliğimiz ve ekonomik istikrarımız için önemli kazanımlar elde edeceğiz. Bu nedenle, yapay zekâ araştırmalarının desteklenmesi, eğitim ve öğretimin artırılması ve hukuki altyapının güçlendirilmesi gerekmektedir. Bu, ülkemizin güçlü ve bağımsız bir geleceğe ulaşması için atılacak önemli bir adımdır. Bugün yapay zekâ alanında yapacağımız çalışmalar yarınlarımızın daha güçlü bir şekilde inşa edilmesini sağlayacaktır. En son yapılan Millî Güvenlik Kurulu toplantısı sonunda yayınlanan bildirinin 7'nci maddesinde yapay zekânın ele alınması bu konunun önemli adımlarından biridir.

Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın geçtiğimiz hafta Birleşmiş Milletler kürsüsünde de söylediği gibi, yapay zekâ dâhil çığır açan ileri teknolojilerin dönüştürücü gücünden tüm milletlerin eşit şekilde yararlanması gerektiği kanaatindeyiz.

Şimdiden, ülkemizin yapay zekâ ekosistemine destek verecek tüm kamu ve özel kuruluşlarımızla akademisyenlerimize ve konuyu çalışan gençlerimize destekleri için teşekkür ediyorum. Dijital Türkiye vizyonumuzu gerçekleştirmek için bu muazzam gücü sorumlu bir şekilde kullanmayı ve hep birlikte mutlak başarıya ulaşmayı ümit ediyorum.

Bu düşüncelerle araştırma komisyonumuzun kurulmasındaki desteklerinizi bekliyor, hayırlara vesile olmasını diliyorum.

Genel Kurulu saygıyla selamlıyorum. (AK PARTİ sıralarından alkışlar)

BAŞKAN – Sayın Paker, teşekkür ediyorum.

Değerli milletvekilleri, Meclis araştırması önermeleri üzerindeki görüşmeler tamamlanmıştır.

Meclis araştırması açılmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Meclis araştırmasını yapacak komisyonun 22 üyeden kurulmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyonun çalışma süresinin başkan, başkan vekili, sözcü ve kâtip seçimi tarihinden başlamak üzere üç ay olmasını oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyonun gerektiğinde Ankara dışında çalışabilmesi hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Değerli milletvekilleri, alınan karar gereğince diğer denetim konularını görüşmüyor ve gündemin “Kanun Teklifleri ile Komisyonlardan Gelen Diğer İşler” kısmına geçiyoruz.

1’inci sıraya alınan, Sinop Milletvekili Nazım Maviş ve 100 Milletvekilinin Öğretmenlik Mesleği Kanunu Teklifi ve Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu’nun görüşmelerine kaldığımız yerden devam edeceğiz.

XI.- KANUN TEKLİFLERİ İLE KOMİSYONLARDAN GELEN DİĞER İŞLER

A) Kanun Teklifleri

1.- Sinop Milletvekili Nazım Maviş ve 100 Milletvekilinin Öğretmenlik Mesleği Kanunu Teklifi (2/2239) ve Millî Eğitim, Kültür, Gençlik ve Spor Komisyonu Raporu (S. Sayısı: 143)

BAŞKAN – Komisyon? Yok.

Ertelenmiştir.

Gündemimizde başka bir konu bulunmadığından, alınan karar gereğince kanun teklifleri ile komisyonlardan gelen diğer işleri sırasıyla görüşmek için 3 Ekim 2024 Perşembe günü saat 14.00’te toplanmak üzere birleşimi kapatıyorum.

Kapanma Saati: 21.05